

คสข

(นิตยสารกฤษฎีกา)

มิต.....

ได้ทรัพย์สินที่ขายฝาก (ตอนที่ ๑).....

นกระทำชำเรา.....

.....

ใช้เสียงบันทึกเป็นพยานในคดีอาญา.....

Rule of Law.....

พจนานุกรม (และบันทึกประกอบ).....

ารนำตกหลานสาว.....

เก่าเล่าใหม่.....

รกฎหมายสากล.....

ถาม-เราตอบ.....

มวลข่าว.....

มยุติธรรม.....

านการประชุมร่างประมวลกฎหมายอาญา (และบันทึกประ

๖๖๑

.....

รรณาธิการ.....

ม ๑ ปีที่ ๙

ในวงราชการกฤษฎีกา

คุณพาท

(นิตยสารกระทรวงยุติธรรม)

เล่ม ๑ ปีที่ ๗

มกราคม ๒๕๐๕

สุภาสิต

ความรู้	ดูเด่นด้วย	ดีใน	วิทย์นา
คือ	สิ่งประเสริฐใจ	จิตแจ้ง	
แสง	ส่องกระจ่างใน	ข้อจัด	ข้อเฮย
เทียน	รุดจจเรืองแสง	พ่ายรู้	วิทยา
ความ	คิดจิตจ้อด้วย	การงาน	
เพชร	กอบปรกจิไปคร้าน	ข้อท้อ	
คือ	สิ่งซึ่งต่อต้าน	อุปสรรค	
อนาคต	งดงามก่อ	เกิดด้วยความ	เพชร

สิทธิไถ่ทรัพย์สินที่ขายฝาก

(ตอนที่ ๑)

ไพจิตร บุญญพันธ์

ผู้พิพากษาศาลจังหวัดศรีสะเกษ

สิทธิในการไถ่ทรัพย์สินที่มีสัญญาไว้ในเรื่องขายฝาก ซึ่งเป็นสัญญาซื้อขายเฉพาะบางอย่าง จะพิจารณาเฉพาะเรื่องสิทธิในการไถ่ทรัพย์สินเท่านั้น โดยแยกเป็นหัวข้อต่าง ๆ คือ

๑. บุคคลผู้ใช้สิทธิไถ่
๒. บุคคลผู้รับการไถ่สิทธิไถ่
๓. กำหนดเวลาในการใช้สิทธิไถ่
๔. ว่าเป็นการไถ่สิทธิไถ่

จะได้แยกพิจารณาเป็นข้อ ๆ ตามลำดับไปดังนี้

๑. บุคคลผู้ใช้สิทธิไถ่ กฎหมายกำหนดไว้ว่า สิทธิไถ่ทรัพย์สินที่ขายฝากนั้นจะพึงใช้ได้แต่บุคคลต่อไปนี้ (ประมวลกฎหมายแพ่ง ฯ มาตรา ๔๕๗)

๑. ผู้ขายเดิมหรือทายาทของผู้ขายเดิม หรือ
๒. ผู้รับโอนสิทธิอันนั้น หรือ
๓. บุคคลซึ่งในสัญญายอมไว้โดยเฉพาะว่าให้เป็นผู้ไถ่ได้

ตามมาตรา ๔๕๗ นี้ หมายความว่าเฉพาะบุคคลดังกล่าวเท่านั้นเป็นผู้ใช้สิทธิไถ่ได้ คนอื่นนอกจากนี้จะใช้ไม่ได้ (คถยัชฎาอังกฤษจะเห็นได้ชัดขึ้น) แต่การใช้สิทธิไถ่เป็นการชำระหนี้และเรียกให้ออกฝ่ายหนึ่ง คือ ผู้ซ้อเดิมหรือทายาทผู้ซ้อเดิมหรือผู้รับโอนทรัพย์สิน (ตามมาตรา ๔๕๘) โอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินกลับคืนมา (รายละเอียดดูความในข้อ ๔ ว่าด้วยอย่างไรเป็นการใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สิน) โดยหลักการชำระหนี้นั้น บุคคลภายนอกจะเป็นผู้ชำระก็ได้ เว้นแต่สภาพแห่งหนี้จะไม่ขัดข้องให้บุคคลภายนอกชำระหรือขัดกับเจตนาอันควรเห็นได้แสดงไว้ แต่บุคคลผู้ไม่มีส่วนได้เสียด้วยในการชำระหนี้นั้นจะชำระหนี้โดยสนใจโลกเห็นหาได้ไม่ (ประมวลแพ่ง ฯ มาตรา ๓๑๔) โดยขมขัญญคดีมาตรา ๔๕๗

นใดจากคด้วยบุคคลที่จะชำระหนี้แล้ว ฉะนั้นแม้สภาพแห่งหนี้ขัดข้องให้ชำระได้ ทงกรณี
 ไม่เป็นการขัดกับเจตนาอันคกรณคือผชอและผขายได้แสดงไว้และแม้บุคคลภายนอกนจะมเงิน
 สามารถชำระหนี้ได้ กจะไชสิทธิไถ่ไม่ไค่ ถึงหากจะเป้นผมีส่วนไค่เสีย หรือไม่เป็นการขงใจ
 ลูกหน คือผขายเดิมหรือทายาทผขายเดิมหรือผู้รับโอนสิทธิแล้วแต่กรณี เว้นแต่จะเข้ากรณี
 ตาม(๓) คือ เป้นบุคคลขงในสัญญาขายฝากยอมไว้โดยเฉพาะว่า ให้เป้นผไถ่ไค่ขงเป้นบุคคล
 นอกสัญญา (๐) เมื่อขบุคคลภายนอกนไชสิทธิไถ่ไม่ไค่ ก็ไม่มีสิทธิรับโอนกรรมสิทธิใน
 ทรัพย์สินทขายฝากนคนมา ค่อมไชเจาหนในแง่ทรัพย์สินจากผมหนาทรับไถ่ ขงเป้น
 ลูกหนและมีหนาทโอนทรัพย์สินนคนแก่ผมสิทธิไถ่ทรัพย์สินขงไค่ไชสิทธิขงตนแล้ว

ผู้ขายเดิม สำหรับผู้ขายเดิมนั้นไม่มีปัญหาอะไร ใครเป็นผู้ขายก็ย่อมมีและใช้
 สิทธิไถ่นั้นได้ คำว่า “ผู้ขายเดิม” (the original seller) ขวนให้คคิดว่า ผที่ไม่ใช่ผู้ขายเดิม
 แต่เกี่ยวขงกับการขายฝากน คือเป้นผขายธรรมดากนจะมเหมือนน แต่จะหมายถึงผ
 ชอฝากหรือไม่ เพราะเวลาผขายฝากไค่คน ผชออีกเทากขเป้นผขายเหมือนน เป้นการขาย
 ทรัพย์สินทขายและชอนอกทหนึ่ง เนื่องจกสัญญาขายฝากน กรรมสิทธิในทรัพย์สินทขาย
 ฝากไค่ทกไปขผชอ เพียงแต่ผชอตกลงกนว่าผขายอาจไถ่ทรัพย์สินคนไค่ (มาตรา ๔๕๑
 ฎีกา ๑๒๕/๒๕๐๑, ๘๒๕-๘๓๐/๒๕๐๓) ในมาตรา ๔๕๑ ทวิบทใช้คำว่า “ผู้ขาย”
 ไม่ใช่ “ผู้ขายเดิม” ในมาตรา ๔๕๔ ขบัญญัติขบุคคลทรับการไชสิทธิไถ่หรือมหนาทรับไถ่
 ทรัพย์สินทว่า ผชอเดิม หรือ ทายาทขงผชอเดิม ฉะนั้นคำว่า “ผู้ขาย” หรือ “ผู้ขายเดิม”
 และคำว่า “ผชอ” หรือ “ผชอเดิม” กหมายถึงขบุคคลคนเกี่ยวกนนเอง เพราะกกฎหมายไช
 ทยคำแยกไว้แล้ววว่าผชอผขาย ทกฎหมายใช้คำว่า “เดิม” เป้นจากคำว่า “ผชอ”
 “ผู้ขาย” ในมาตรา ๔๕๑ กมีงในแง่ทว่า เป้นขบุคคลททำสัญญาชอขายกนทแรกเทานน

ทายาทขงผู้ขายเดิม เป้นกรณีทผู้ขายเดิมตายไปแล้ว และมีสิทธิไชสิทธิไถ่
 ไค่ททที่ เพราะทรัพย์สินมรทกตกทอไปขทายาทททที่ (ประมวลแพ่ง ๑ มาตรา ๑๕๕๕ ฎีกา
 ๕๑๕/๒๕๕๕, ๓๒๐/๒๕๕๖) และไม่หมายเฉพาะเพียง “ทายาทโดยธรรม” เทานน
 ประมวลแพ่ง ๑ มาตรา ๑๖๐๓ ไค่ขบัญญัติแยกไว้ว่า ทายาททมีสิทธิตามกฎหมายเรียกวว่า

(๐) ทายาทขงผู้ขายเดิมและผู้รับโอนสิทธิไม่ไค่บุคคลภายนอก แต่เป้นผู้สืบสิทธิมาจากผู้ขายเดิมออกทหนึ่ง
 โดยอำนาจกฎหมายหรือนติกรรมสัญญาแล้วแต่กรณี

“ ทายาทโดยธรรม ” ทายาททมิสทริตามพินยกรรมเรียกว่า “ ผู้รับพินยกรรม ” แต่มาตรา ๑๕๕๕ ซึ่งเป็นหลักทั่วไป ใช้คำว่า “ ทายาท ” ไม่ได้แยกว่าทายาทโดยธรรม หรือผู้รับพินยกรรม ผู้รับพินยกรรมก็เป็นผู้รับมรดกด้วย เพราะพินยกรรมมีผลเมื่อเจ้ามรดกตายและทรัพย์สินตกทอดไปยังผู้รับพินยกรรม แต่ทายาทโดยธรรมหรือผู้รับพินยกรรมย่อมไม่ใช่ผู้รับโอนสิทธิได้ เพราะผู้ตายไม่ได้โอนสิทธิให้ แต่สิทธินั้นได้ตกทอดไปยังทายาทโดยธรรมหรือผู้รับพินยกรรม เนื่องจากข้อยกเว้นของกฎหมายหรือข้อกำหนด ในพินยกรรมนั้นแล้วแต่กรณี

ผู้รับโอนสิทธิ สิทธิใดที่ทรัพย์สินที่ขายฝากเป็นสิทธิเรียกร้องอย่างหนึ่ง คือเรียกร้องให้ผมหนาทรับโอนทรัพย์สินนั้น (นอกจากผู้รับโอนสิทธิเหนือทรัพย์สิน) กลับคืนมายังผมผู้สิทธิได้ เมื่อผู้ใช้สิทธิได้ในฐานะลูกหนี้ได้ชำระสินไถ่แล้ว จึงยอมโอนกันได้ เพราะสภาพแห่งสิทธิเปิดช่องให้โอนกันได้ (ประมวลแพ่ง ฯ มาตรา ๓๐๓) ประกอบกับข้อยกเว้นในมาตรา ๕๕๗ (๒) ระบุให้ผู้รับโอนสิทธิใช้สิทธิได้ได้ อย่างไรก็ดี ถ้าคู่สัญญาขายฝากแสดงเจตนาให้โอนกัน ก็ต้องเป็นไปตามข้อตกลงนั้น (ประมวลแพ่ง ฯ มาตรา ๓๐๓ วรรค ๒ ตอนแรก)

ปัญหาต่อไปมีว่า ถ้าคู่สัญญาขายฝากตกลงมิให้โอนสิทธิได้ทรัพย์สินนั้น ถ้าหากผู้ขายเดิมหรือทายาทของผู้ขายเดิมซึ่งสืบสิทธิและหนาทมาโอนสิทธิได้นั้นให้แก่ผู้อื่น ผู้รับโอนสิทธิจะใช้สิทธิได้หรือไม่ ตามวรรค ๒ ตอนท้ายของมาตรา ๓๐๓ มีความว่า การแสดงเจตนาเช่นว่านั้นจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีภายนอกผู้กระทำการโดยสุจริตไม่ได้ แต่ผู้รับโอนสิทธินั้นมิใช่บุคคลภายนอก แต่เป็นผู้สืบสิทธิมาจากคู่สัญญา เท่ากับอาศัยสิทธิของคู่สัญญา (๒) จึงนำข้อยกเว้นดังกล่าวมายังคืบไม่ได้

อาจมีความเห็นแยกออกเป็น ๒ ฝ่ายคือ

๑. ผู้รับโอนสิทธิจะใช้สิทธิได้ไม่ได้ ไม่ว่าผู้รับโอนจะรู้ว่าคู่สัญญาตกลงกันมิให้โอนสิทธิหรือไม่ก็ตาม เพราะเป็นผู้สืบสิทธิและหนาทมาจากคู่สัญญาคือผู้ขายเดิมคนหนึ่ง โดยหลักมิใช่บุคคลภายนอก คู่สัญญาขายฝาก คือผู้ขายเดิมต้องผูกพันตามข้อ

(๒) คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยนายจิดติ ดิงสกลทัช จัดพิมพ์โดย เนติบัณฑิตไทยสภา พ.ศ. ๒๕๐๓ หน้า ๓๒๕ ข้อ ๒. บางท่านเห็นว่าเป็นบุคคลภายนอก.

ตกลงห้ามโอนสิทธินั้น คนก็ยอมตกลงผูกพันด้วยตามสัญญา เป็นไปตามหลักที่ว่า "ผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน"

๒. ผู้รับโอนสิทธิใช้สิทธิได้โดยเสมอ แม้จะรู้ว่าคู่สัญญาตกลงกันมิให้โอนสิทธินั้นก็ตาม เพราะด้วยมาตรา ๕๕๗(๒) ไม่ได้จำกัดว่า ต้องรับโอนมาโดยสัจจริตหรือไม่ ระบุไว้แต่เพียงว่าเป็นผู้รับโอนเท่านั้น ส่วนการที่ผุ้ชอผุ้ขายหรือบุคคลผู้สืบทอดสิทธิและหน้าที่มา จะว่ากล่าวกันอย่างไรก็เช่นนอกเรื่องหนึ่ง

อย่างไรก็ดี เห็นว่าถ้าผู้รับโอนรู้ว่าในเวลาก่อนหรือขณะรับโอนมา (ให้เทียบก มาตรา ๕๕๘(๒)) ว่า คู่สัญญาขายฝากคือผุ้ขายเดิมผุ้ชอเดิมได้ตกลงกันมิให้โอนสิทธินั้น ผู้รับโอนก็ทำการหรือรับโอนมาโดยไม่สัจจริต จึงใช้สิทธิได้ไม่ได้ แต่ถาผู้รับโอนก่อนหรือขณะรับโอนมาไม่รู้ว่ คู่สัญญาตกลงกันมิให้โอนสิทธินั้น ผู้รับโอนก็ใช้สิทธิได้ได้ ส่วนการที่คู่สัญญาขายฝากจะว่ากล่าวกันอย่างไร เนื่องจากผู้ขายไม่ปฏิบัติตามสัญญา หรือผุ้คู่สัญญาเป็นนอกเรื่องหนึ่งต่างหาก

ถ้าหากจะให้บุคคลผู้รับโอนโดยไม่สัจจริตใช้สิทธิได้ได้ ก็จะเป็นการรับรองหรือส่งเสริมความไม่สัจจริตของบุคคลซึ่งไม่ชอบด้วยหลักกฎหมาย ผู้รับโอนสิทธินั้นใช้สิทธิรับโอนมาไม่สัจจริต (ประมวลแพ่ง ๖ มาตรา ๕) ฉะนั้นจึงเป็นไปตามหลักที่ว่า "ผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน" เมื่อมีข้อตกลงกันห้ามมิให้โอนสิทธิได้กัน และผู้รับโอนสิทธิก็ถึงขอตกลงดังกล่าวมาแล้ว ก็ย่อมถือว่าไม่มีการโอนกัน และสิทธิได้ได้ไม่เ็นของผู้รับโอน ผู้รับโอนจึงไม่มีสิทธิได้และใช้สิทธิได้นั้นไม่ได้ อย่างไรก็ตาม ฝ่ายทอ้างว่า ผู้รับโอนรับโอนโดยไม่สัจจริตโดยรู้ว่า คู่สัญญาตกลงกันมิให้โอนสิทธินั้นก็ตองมีหนาทนาสข เพราะตองสนนษฐานไว้ก่อนว่าผู้รับโอนได้ทำการโดยสัจจริต(ประมวลแพ่ง ๖ มาตรา ๖)^(๓)

ตัวอย่างผู้รับโอนสิทธิเช่น ก เอรารถยนต์ไปขายฝากไว้กับ ข ต่อมา ก โอนสิทธิในการไ้รถยนต์คันนี้ให้ ค ไปสิทธินั้นยอมเ็นของ ค และ ค มีและใช้สิทธิไ้รถยนต์คันนี้คืนจาก ข ได้ภายในกำหนดไ้รถพย์ อย่งไรก็ดี ด้วยที่ไม่ได้จำกัดว่า ผู้รับโอนนั้นจะรับ

(๓) อย่งไรก็ดี จะมีข้อตกลงระหว่างผู้ขายเดิมและผู้ซื้อเดิมมิให้โอนสิทธิไ้รถยนต์ไ้ความ เ้าหน้ของผู้โอนอาจร้องขอให้เพิกถอนการโอนเสียก็ได้ ถ้าหากผู้โอนได้โอนโดยที่รู้ว่าเป็นทางโทษอาหนเสขเปรียบ อันเป็นการเพิกถอนการไ้รถตามประมวลแพ่ง ๖ มาตรา ๖๓๑.

โอนมาจากผู้ชายเท่านั้น จึงแปลความให้จำกัดไม่ได้ มีรับโอนจากรับโอนมาจากทายาทของผู้ชายเดิม โดยที่ผู้ชายเดิมตายไปแล้ว ทายาทก็เป็นผู้รับมรดกในสิทธิที่ตกทอดมาแล้วโอนให้บุคคลอื่นอีกทีหนึ่ง ส่วนบุคคลซึ่งในสัญญาขายฝากยอมไว้โดยเฉพาะว่าให้เป็นผู้ไถ่ได้ จะต้องไม่มีสิทธิไถ่เสียก่อน(ซึ่งจะกล่าวต่อไป)จึงจะโอนให้แก่บุคคลอื่นได้ โดยสภาพก็เป็นการรับโอนมาจากบุคคลดังกล่าวเท่านั้น และการโอนนั้น ทั่วทั้งที่ไม่ได้จำกัดว่าต้องรับโอนมาจากผู้ชายเดิมหรือทายาทของผู้ชายเดิม หรือบุคคลซึ่งในสัญญาขายฝากไว้โดยเฉพาะว่าให้เป็นผู้ไถ่ได้โดยตรงจึงอาจรับโอนมาจากบุคคลอื่นอีกทีหนึ่งก็ได้ แต่เป็นการแน่นอนที่บุคคลนั้นนั้นต้องรับโอนมาจากบุคคลดังกล่าวเท่านั้นไม่คนใดก็คนหนึ่ง โดยเป็นการโอนต่อกันมาเป็นทอด ๆ เช่นตามตัวอย่าง ก โอนให้ ค,ค โอนให้ ง,ง ก็ใช้สิทธิไถ่นั้นได้ภายในกำหนดเวลาที่ให้ไถ่ ไม่จำกัดรับโอนมาจาก ก ผู้ชายเดิม อนึ่งการโอนนั้น หมายถึงต้องมีบุคคล ๒ ฝ่ายเรียกว่าผู้โอนและผู้รับโอน ถ้ามีแต่ฝ่ายเดียว ก็จะเรียกว่ามีการโอนมิได้ การตกทอดแห่งทรัพย์สินมรดกไม่ใช่การโอนดังกล่าวมาแล้ว และคำว่า “โอน” นั้นเช่นคำกว้าง หมายถึงการซื้อขาย แลกเปลี่ยน และให้ เพราะสิทธิก็เป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่งเหมือนกัน (ประมวลแพ่งฯ มาตรา ๕๕ ฎีกาที่ ๑/๒๕๐๒, ๓๒๑-๓๒๒/๒๕๐๔)

บุคคลซึ่งในสัญญายอมไว้โดยเฉพาะว่าให้เป็นผู้ไถ่ได้ บุคคลดังกล่าวเป็นบุคคลนอกสัญญา แต่สัญญาขายฝากตกลงกันให้เป็นผู้ใช้สิทธิไถ่ได้และคำว่า “สัญญา” หมายถึงสัญญาขายฝากนั่นเอง (Any person expressly allowed to redeem by the contract) ก่อนอื่นต้องพิจารณาเห็นว่า ทรัพย์สินใดคนใดกลบมานั้น จะเป็นของใคร ของบุคคลภายนอกหรือของผู้ชายฝาก ซึ่งถ้าเป็นทายาทหรือผู้รับโอนสิทธิไถ่ทรัพย์สินแล้ว ทรัพย์สินยอมตกเป็นกรรมสิทธิ์ของทายาทหรือผู้รับโอนนั้นแน่นอน ทั่วขมาตรา ๕๕๑ ใช้คำชัดเจนที่ว่า “.....โดยมีข้อตกลงว่า ผู้ขายอาจไถ่ทรัพย์สินนั้นคืนได้” ในมาตรา ๕๕๗(๓) ก็กล่าวแต่เพียงว่า สิทธิในการไถ่ทรัพย์สิน บุคคลซึ่งในสัญญายอมไว้โดยเฉพาะว่าให้เป็นผู้ไถ่ได้ ไม่ได้กล่าวถึงสิทธิในทรัพย์สินใดมาแล้ว ชวนให้เห็นว่าทรัพย์สินนั้นจะกลบคนมาเป็นของผู้ชายฝากอีก เพราะผู้ชายเป็นสัญญาจะซื้อจะขายหรือสัญญาซื้อขายมีเงื่อนไขขังค้ำไว้แล้วแต่กรณี บุคคลภายนอกนั้นไม่ใช่สัญญาดังกล่าว โดยผู้ชายเป็นผู้จะซื้อและผู้ขายทรัพย์สินคนหรือผู้ชายกลบเป็นผู้ซื้อและผู้ซอกกลบเป็นผู้ขายทรัพย์สินคนแล้วแต่กรณี (ความรู้ละเอียดใน

ข้อ๔) ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้น บุคคลภายนอกสัญญาที่ใช้สิทธิไถ่ถอนก่อนไม่ได้ประโยชน์อะไรเลย จากสัญญาขายฝาก กลับจะต้องเสียประโยชน์ เพราะต้องเสียเงินชำระหนี้ในการใช้สิทธิไถ่ และคล้ายกับเป็นตัวแทนของผู้ขายฝากในการใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินเท่านั้น ว่ากันที่จริง ในการใช้ สิทธิไถ่ทรัพย์สินนั้น ผู้ขายก็ยอมตั้งตัวแทนไปใช้สิทธิไถ่แทนคนไถ่อยู่แล้ว ทั้งนี้โดยหลักใน ประมวลแพ่ง ๖ มาตรา ๗๕๗ ซึ่งเท่ากับว่าผู้ขายใช้สิทธิไถ่ด้วยตนเอง แต่ถ้าตีความในตอน ต้น ของมาตรา ๕๐๒ จะเห็นได้ชัด เพราะทรัพย์สินใช้คำว่า “ทรัพย์สินซึ่งไถ่ถอน ท่านว่า บุคคลผู้ไถ่ยอมไถ่รับคืนไปโดยปลอดจากสิทธิใด .....” ซึ่งแสดงว่าทรัพย์สินที่ไถ่ถอน มา นั้น ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ไถ่ คือรวมทั้งบุคคลซึ่งในสัญญายอมไว้ โดยเฉพาะว่าให้เป็น ผู้ไถ่ไถ่คืนด้วย เมื่อบุคคลภายนอกได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ไถ่ถอนนั้น จึงยอมเป็นผู้รับประโยชน์ จากสัญญาขายฝาก ข้อตกลงตามสัญญาขายฝากเป็นการให้สิทธิบุคคลภายนอก ซึ่งไม่ใช่ คู่สัญญาเป็นผู้รับประโยชน์ตามสัญญา (มาตรา ๓๗๔) บุคคลนั้น ถ้าเป็นการขายฝาก อสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ตามประมวลแพ่ง ๖ มาตรา ๔๕๖ วรรคแรก ก็น่าจะต้อง กำหนดไว้ในหนังสือสัญญาขายฝากและจดทะเบียนไว้เหมือนกัน บุคคลภายนอกนั้นอาจเป็น บุคคลที่ยังไม่มีความอยู่ในขณะทำสัญญาขายฝาก แต่เป็นบุคคลที่จะมีมาในภายหน้าได้ (๔) อย่างไม่รู้ก็ต้องเป็นผลที่สัญญาขายฝากครบตัวไว้ชัดแจ้งแน่นอน สิทธิของบุคคลภายนอกที่มา ต่อผู้ซื้อฝากหรือบุคคลที่หน้าทรัพย์สินไถ่ก่อนนั้น ย่อมเกิดขึ้น ตั้งแต่เวลาที่แสดงเจตนาแก่ผู้ซื้อ ฝากหรือบุคคลที่หน้าทรัพย์สินไถ่ก่อนนั้นว่า ตนจะเอาประโยชน์จากสัญญาขายฝากนั้น คือตน มีความประสงค์จะไถ่คืน(ประมวลแพ่ง ๖ มาตรา ๓๗๔) ผลของการแสดงเจตนา บุคคลภายนอกยอมเป็นเจ้าหนี้โดยมูลสัญญานั้น มีสิทธิและใช้สิทธิเรียกร้องให้ชำระหนี้ได้ คือฟ้อง ร้องผู้ซื้อฝาก หรือบุคคลที่หน้าทรัพย์สินไถ่ก่อนนั้นให้ยอมรับการไถ่ถอนโดยโอนกรรมสิทธิ์ใน ทรัพย์สินที่ขายฝากกลับคืนมาได้ในนามตนเอง พิเคราะห์ข้อความประมวลแพ่ง ๖ มาตรา ๓๗๔ เพียงแต่บุคคลภายนอกนั้นแสดงความประสงค์ว่าจะเอาประโยชน์ จากสัญญาขายฝาก ทรัพย์สิน สิทธิของบุคคลภายนอกก็เกิดขึ้นแล้วแต่เวลานั้น ไม่ใช่แต่เวลาที่ขอปฏิบัติการ

(๔) คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยนายจิติ ดิสงฆ์ย์ จดพิมพ์โดยเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๓ มาตรา ๓๗๔ หน้า ๓๓๐ ข้อ (๖)

ชำระหนี้ซึ่งจะให้สำเร็จผลตามประมวลแพ่ง มาตรา ๒๐๗, ๒๐๘ โดยการนำเงินไปชำระ
 เป็นค่าไถ่ถอนหรือสินไถ่ทรัพย์สิน ในฐานที่ผู้ชายหรือผู้สืบทอดคนนั้นเป็นลูกหลานตามสัญญา
 จะชดเชยชาย ฯลฯ (ซึ่งจะกล่าวต่อไปในข้อ ๕) เพราะการแสดงเจตนาว่าจะชดเชยผลประ
 โยชน์จากสัญญาชายฝากนั้น ก็คือการขอชำระหนี้สินไถ่หรือราคาค่าไถ่ถอนเป็นคนละเรื่อง
 คนละตอนกัน อย่างไรก็ดี ถ้าหากบุคคลภายนอกนั้นขอปฏิบัติชำระหนี้สินไถ่
 หรือเงินค่าไถ่ถอนต่อผู้ชดเชยฝากหรือบุคคลที่มหนาทรับไถ่คนใดคนหนึ่ง ก็เป็นการแสดงเจตนาว่า
 จะชดเชยประโยชน์จากสัญญาชายฝากนั้นไปในตัว เป็นการขอชำระหนี้พร้อมกันไปด้วย และ
 สิทธิของบุคคลภายนอก ซึ่งเป็นบุคคลซึ่งในสัญญาขอมไว้โดยเฉพาะว่าให้เป็นผู้ไถ่ได้ย่อม
 เกิดขึ้นแต่เวลานั้นเช่นเดียวกัน

กรณีที่บุคคลซึ่งในสัญญาขอมไว้ โดยเฉพาะให้เป็นผู้ไถ่ได้ไม่ใช้สิทธิไถ่
 ทายาทของผู้ชายเกิมนั้น ย่อมได้ทรัพย์สินไถ่ทรัพย์สินฝากเมื่อผู้ชายเกิมนั้นถึงแก่ความตาย
 โดยทางมรดกตกทอด ในฐานะทายาทโดยธรรมหรือผู้รับพินัยกรรม ทายาทผู้ได้ทรัพย์สินไถ่
 นั้นอาจมีหลายคนซึ่งอาจร่วมกันใช้สิทธิไถ่หรือผู้ใดคนหนึ่งจะใช้สิทธิไถ่นั้นก็ได้ เมื่อไถ่ทรัพย์สิน
 กลับคืนมาแล้ว ทายาทเหล่านั้นก็กรรมสิทธิ์รวมกันในทรัพย์สินนั้นแทนที่สิทธิไถ่ของตนได้รับ
 มาโดยทางมรดกนั้นอีกทั้งหนึ่ง และย่อมนำทรัพย์สินนั้นมาแบ่งกัน ตามบทบัญญัติว่าด้วย
 มรดก แต่ถ้าไม่มีทายาทคนใดที่มีสิทธิไถ่ ใช้สิทธิในภายใต้นกำหนดระยะเวลาที่ให้ได้
 ปลดปล่อยทรัพย์สินนั้นหลุดเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ชดเชยฝาก หรือบุคคลผู้มหนาทรับไถ่คนอนตาม
 มาตรา ๕๕๘ ก็เป็นเรื่องของเขา เพราะอย่างไรผู้ชายก็ถึงแก่ความตายไปแล้ว ไม่มีทาง
 เข้ามายุ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินใดอีก เกี่ยวกับผู้รับโอนสิทธิ์ซึ่งเป็นเรื่องสัญญาชายฝากเกิดขึ้น
 แล้วก็เช่นเดียวกัน เพราะผู้ชายได้โอนสิทธิ์ให้ไปโดยเด็ดขาดแล้ว สำหรับบุคคลซึ่งใน
 สัญญาขอมไว้โดยเฉพาะว่าให้เป็นผู้ไถ่ไถ่นั้น มีข้อจำกัดต่อไปอีกว่า ถ้าบุคคลนั้นไม่ใช้สิทธิ
 ไถ่ เป็นกรณีบุคคลนั้นซึ่งเป็นบุคคลภายนอกสัญญา ไม่ชดเชยประโยชน์จากสัญญานั้น
 ผู้ชายหรือผู้ชายเกิมนั้นจะยังใช้สิทธิไถ่หรือไม่ จะปล่อยให้สิทธิไถ่นั้นเสียไปโดยการล่วงพ้น
 เวลาที่กำหนดให้ไถ่ (โดยสัญญาหรือบทกฎหมาย) เลยหรืออย่างไร ตามประมวลแพ่ง มาตรา
 มาตรา ๓๗๕ วรรค ๒ สิทธิของบุคคลภายนอกนั้นย่อมเกิดขึ้นแต่เวลาที่แสดงเจตนา

แก้ถูกหนว่าจะถ้อเอาประโยชน์จากสัญญาอัน (๕) ซึ่งถ้าแปลความถ้อยกันก็หมายความว่า
 ทรายไคทขุคคณนอกนนั้นยังไม่แสดงเจตนาแก้ถูกหน จะถ้อเอาประโยชน์จากสัญญาอัน
 ไม่ได้ และเมษลิตธิของบุคคลภายนอกได้เกิดขึ้นแล้ว คู่สัญญาหาอาจจะเปลี่ยนแปลงหรือ
 ระวังลิตธิณนภายหลังได้ไม่ (มาตรา ๓๗๕) สำหรับในเรื่องขายฝาก เมื่อบุคคลภายนอก
 ซึ่งเป็นบุคคลซึ่งในสัญญายอมไว้โดยเฉพาให้เป็นผู้ไคได้ ยังไม่แสดงเจตนาต่อผู้ซื้อฝาก
 หรือบุคคลผู้มหนาทริบไคคนอนว่าจะไคหรือขอไคทริบไค คู่สัญญายอมเปลี่ยนแปลงระวังลิตธิ
 ของบุคคลนไคเสมอ เช่นให้ผู้ชายฝากเป็นผู้ใช้ลิตธิไคหรือให้บุคคลอื่นซึ่งเป็นบุคคลภายนอก
 อิกเหมอนกัน โดยระบตัวไว้โดยแจงชคเป็นผู้ใช้ลิตธิไคตั้งกล่าวคือเป็นการตกลงทงสองฝ่าย
 ฝ่ายไคจะเปลี่ยนแปลงหรือระวังลิตธิอนนโดยลำพังไม่ได้ ถ้าหากบุคคลภายนอกนั้นแสดง
 เจตนาแก้ผู้ซื้อฝากหรือผู้ชายฝากหรือผู้มหนาทริบไคคนอน หรือแสดงให้ปรากฏในเวลาไค
 เวลาหนกอนพันกำหนดเวลาใช้ลิตธิไคว่าจะไม่ไคทริบไคผู้ชายฝากน (๖) ผู้ชายฝากจะมี
 และใช้ลิตธิไคไคหรือไม่ เพราะลิตธิของบุคคลภายนอกที่คู่สัญญาขายฝากกำหนดให้ใช้
 ลิตธิไคยังไม่เกิดขึ้นและคู่สัญญาไคไคตกลงเปลี่ยนแปลงหรือระวังลิตธิอนน
 มีชอนาคค คือ การทผู้ชายฝากผู้ซื้อฝากตกลงให้บุคคลอื่นซึ่งเป็นบุคคลภายนอก
 เป็นผู้ใช้ลิตธิไคทริบไค ก็เป็นการแสดงว่า ผู้ชายคงไม่ประสงค์จะใช้ลิตธิไคทริบไคนทริบ
 เอง จึงไม่น่าให้ผู้ชายฝากมีลิตธิและใช้ลิตธิไคนไค เป็นอนว่าไม่มีผู้มหนาทริบไคและใช้ลิตธิไคน
 เพราะบุคคลภายนอกนจะกลับมาใช้ลิตธิไคไม่ได้ เนื่องจากนไคได้แสดงเจตนาไม่ใช้ลิตธิอน
 เสียบแล้ว จึงหมลลิตธิทจะไค แตกมทางคคไคเหมอนกันว่า การแปลความเช่นนเป็นการคค
 ลิตธิ เป็นผลเสียบต่อประโยชน์ของผู้ชายฝาก การทเขายอมให้บุคคลภายนอกทริบไว้ใน
 สัญญาเป็นผู้ใช้ลิตธิไคทริบไค ก็โดยเชื่อและเห็นว่าบุคคลภายนอกนจะถ้อเอาประโยชน์

(๕) โดยหลักที่ว่า จะเอาหนไปยกให้แก่ใคร แม้จะให้เขาเป็นเจ้าของ ถ้าเขาไม่สมัครใจก็จะบังคับให้เขา
 เป็นเจ้าหนไม่ได้ และเพื่อให้รู้ว่า จะต้องชำระหนให้แก่ใครจึงเป็นเจ้าหนแน่นอน (คำอธิบายประมวลกฎหมายแห่ง
 และพาณิชย์โดยนายจิดดี ดิงศกัทธิ์ จิตพมทโดยเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. ๒๕๐๓ หน้า ๓๓๐ มาตรา ๓๖๔ ข้อ (๓))

(๖) คืองเป็นเรื่องที่บุคคลภายนอกนแสดงเจตนาออกมาให้ปรากฏ มิฉะนั้นย่อมไม่รู้ว่ บุคคลนจะถ้อเอา
 ประโยชน์แห่งสัญญาขายฝากที่คู่สัญญาทำไว้หรือไม่ เพราะถ้าจอชำระหนหรือสินไคคือผู้ซื้อฝากหรือบุคคลผู้ม
 หนาทริบไคคนอนตามมาตรา ๔๘๘ ก็เป็นการใช้ลิตธิไคแล้ว จึงเป็นการแสดงเจตนาว่าถ้อเอาประโยชน์ตาม
 สัญญาขายฝากด้วยไปนตัวตั้งกล่าวแล้ว

จากสัญญาฉบับนี้ เพราะเป็นสิ่งที่ประโยชน์แก่ตน (๑) และอาจมีสัญญาระหว่างบุคคล
ภายนอกกับคู่สัญญาฝ่ายที่ประโยชน์แก่บุคคลภายนอกนั้น เช่นอาจมีการตกลงให้คน
ภายนอกเป็นสมาชิกหรือหุ้นส่วนของฝ่ายซึ่งเป็นคู่สัญญาฝ่ายเจ้าหนี้ ทำให้สมาชิกมีความเชื่อเช่นนั้น
จึงได้ยอมตกลงยกยอฝากให้บุคคลภายนอกนั้นเป็นผู้ใช้สิทธิได้

มีข้อควรสังเกตเกี่ยวกับบุคคลที่ในสัญญาระบุไว้โดยเฉพาะว่าให้เป็นผู้ใดได้โดยออก
ประการหนึ่งก็คือ ถ้าคู่สัญญาตกลงกันว่า ถ้าบุคคลนั้นไม่ใช่สิทธิในเวลาเท่านั้นเท่านั้น
แล้วแต่จะกำหนดกันซึ่งเป็นเวลาอันน้อยกว่าสามปีหรือสัปดาห์แล้วแต่ประเภทของทรัพย์สินนั้นนับแต่
เวลาซื้อขายกัน ก็ให้สมาชิกหรือบุคคลภายนอกสัญญาออกคนหนึ่ง ซึ่งเป็นคนใหม่โดยระบุตัว
ไว้แน่ชัดเหมือนกันใช้สิทธิได้ภายในเวลาไม่เกินสามปีหรือสัปดาห์แล้วแต่ประเภทของทรัพย์สิน
นับแต่เวลาซื้อขายกันหรือภายในระยะเวลาอันสั้นที่กำหนดไว้สำหรับบุคคล
ภายนอกใช้สิทธิได้ แต่ไม่เกินสามปีหรือสัปดาห์แล้วแต่ประเภทของทรัพย์สินนับแต่เวลาซื้อขาย
กัน หรือถ้าสมาชิกฝากไม่ใช่สิทธิได้ภายในกำหนดเวลาที่กำหนดไว้ ก็ให้บุคคลที่ใน
สัญญาระบุไว้โดยเฉพาะว่าให้เป็นผู้ใดได้ใช้สิทธิได้ภายในเวลาที่กำหนด แต่ไม่เกินสามปี
หรือสัปดาห์แล้วแต่ประเภทของทรัพย์สินนับแต่เวลาซื้อขายหรือภายในระยะเวลาอันสั้นที่กำหนดเวลา
ที่กำหนดไว้สำหรับสมาชิกใช้สิทธิได้ แต่ก็ไม่เกินสามปีหรือสัปดาห์แล้วแต่ประเภทของทรัพย์สิน
นับแต่เวลาซื้อขายกัน ข้อตกลงดังกล่าวนี้จะใช้ได้ และมีใช้เป็นการขยายกำหนดเวลาในภาย
หลังถึงบัญญัติไว้ในมาตรา ๔๕๖ แต่เป็นเรื่องที่ตกลงกันว่า ถ้าบุคคลภายนอกไม่ใช่สิทธิ
ภายในกำหนด ก็ให้สมาชิกฝากเองหรือบุคคลภายนอกอีกคนหนึ่งใช้สิทธิได้ หรือทำนองคล้าย
กัน เป็นข้อตกลงที่ตามมาแต่เริ่มแรก ทำให้เป็นการขยายกำหนดเวลาได้ในภายหลังไม่

ทายาทของผู้รับโอนสิทธิหรือของบุคคลซึ่งในสัญญาขอมไว้ โดยเฉพาะว่า
ให้เป็นผู้ใดได้

ปัญหาต่อไปว่า ทายาทของผู้รับโอนสิทธิหรือทายาทของบุคคลซึ่งในสัญญาขาย
ฝากขอมไว้โดยเฉพาะว่าให้เป็นผู้ใดได้ ระบุและใช้สิทธิได้หรือไม่ มีเหตุผลอยู่หลาย
ประการที่แสดงว่าทายาทของบุคคลดังกล่าวใช้สิทธิได้ไม่ได้ คือ

---

(๑) ตามปกติ การขายฝากทรัพย์สิน มักขายฝากต่ำกว่าราคาที่เป็นจริงมาก และราคาไถ่ถอนหรือสิน
ไถ่ ถ้าไม่ได้กำหนดกันไว้ว่าเท่าใด ก็ไถ่ตามราคาซื้อขายฝาก ตามประมวลแห่งประมวล มาตรา ๔๕๕

(๑) การที่มาตรา ๔๕๗ บัญญัติระบให้บุคคลเหล่านั้นใช้สิทธิได้ก็ แสดงว่า บุคคลเหล่านั้นเท่านั้นใช้สิทธิได้ มิฉะนั้นจะบัญญัติไว้ทำไม เพราะแม้จะไม่บัญญัติไว้ บุคคลเหล่านั้นก็มีสิทธิได้ไ้อยู่แล้ว เพราะผู้ชายเดิมก็เป็นคู่สัญญาชายฝาก ย่อมมีสิทธิตามสัญญา ทายาทผู้ชายเดิมก็ย่อมมีสิทธิโดยที่ตนรับมรดกมา ผู้รับโอนสิทธิก็รับโอนสิทธินั้นมาจากผู้ ชายเดิมหรือจากทายาทผู้ชายเดิมหรือจากบุคคลซึ่งในสัญญายอมไว้โดยเฉพาะว่า ให้เป็น ผู้ได้ใช้สิทธิได้ไ้แล้ว และบุคคลซึ่งยอมไว้โดยเฉพาะในสัญญาว่าให้เป็นผู้ได้ไ้ ก็ย่อมมี สิทธิได้ไ้ได้ตามที่คู่สัญญาชายฝากตกลงกัน

(๒) มาตรา ๔๕๗ บัญญัติไว้ว่า “สิทธิในการได้ทรัพย์สินนั้นจะพึงใช้ได้แก่ บุคคลเหล่านั้น คือ...” ถ้อยคำกฎหมายได้บัญญัติไว้ชัดแจ้งแล้ว แสดงว่าบุคคลอื่นนอก จากนี้ จะใช้สิทธิได้ไม่ได้

(๓) ตามมาตรา ๔๕๗ (๑) ระบุถึงทายาทของผู้ชายเดิม ซึ่งถ้าหากกฎหมาย ประสงค์ให้ทายาทของผู้รับโอนสิทธิหรือของบุคคลซึ่งในสัญญายอมไว้ โดยเฉพาะว่า ให้เป็นผู้ ได้ใช้สิทธิได้ไ้แล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องระบุถึงทายาทของผู้ชายเดิมไว้ เพราะทายาทของผู้ ชายเดิมหรือของผู้รับโอนสิทธิหรือของบุคคลซึ่งในสัญญายอมไว้ โดยเฉพาะว่า ให้เป็นผู้ได้ไ้ ก็ใช้ สิทธิได้ไ้ไ้แล้ว ทั้งนี้โดยหลักในประมวลแพ่ง ฯ มาตรา ๑๖๐๐

(๔) ถ้ากฎหมายประสงค์ให้ทายาทของผู้รับโอนสิทธิหรือของบุคคลซึ่งในสัญญา ยอมไว้โดยเฉพาะว่า ให้เป็นผู้ได้ไ้ใช้สิทธิได้ไ้แล้ว ก็น่าจะระบุไว้ชัดแจ้งอย่าง ทระบุทายาท ของผู้ชายเดิมในอนมาตรา (๑)

เมื่อถ้อยคำบุคคลอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในมาตรา ๔๕๘(๒) ใช้สิทธิได้ไม่ได้ สิทธิ ได้ทรัพย์สินก็ไม่ตกไปยังทายาทของผู้รับโอนสิทธิหรือของบุคคล ซึ่งในสัญญายอมไว้โดยเฉพาะ ว่าให้เป็นผู้ได้ไ้ กองมรดกของบุคคลดังกล่าวจึงไม่รวมถึงสิทธิได้ไ้ด้วยดังที่บัญญัติยกเว้นไว้ ในตอนต้นของประมวลแพ่ง ฯ มาตรา ๑๖๐๐ มิใช่ความว่า “ภายใต้บังคับของบทบัญญัติ นี้แห่งประมวลกฎหมายนี้ . . . . .”

อาจมีข้อแย้งว่า การแปลความเช่นนั้นเป็นการแปลความศักดิ์สิทธิ์ของทายาทของ ผู้รับโอนสิทธิหรือของบุคคลซึ่งในสัญญาชายฝากยอมไว้โดยเฉพาะว่า ให้เป็นผู้ได้ไ้ ซึ่ง ไม่ชอบในการแปล เพราะในการศักดิ์สิทธิ์ของบุคคลนั้นต้องมีบทบัญญัติกำหนดไว้โดยชัดแจ้ง

อย่างเช่นในประมวลแพ่ง มาตรา ๔๔๖, ๑๔๐๔, ๑๔๑๔ วรรคสุดท้าย, ๑๔๓๑, ๑๔๔๔ เป็นต้น เท้ามาตรา ๔๕๗ บัญญัติไว้ว่ายังไม่ชัดแจ้งพอ ในเรื่องนี้โดยหลักมักจะบัญญัติในมาตรา ๑๖๐๐ บัญญัติไว้กว้างกว่าของมรดกของคู่ตายรวมตลอดถึงสิทธิด้วย และมาตรา ๔๕๗ ก็ไม่ได้บัญญัติไว้ว่า ห้ามมิให้ทายาทของบุคคลดังกล่าวใช้สิทธิได้

มีแต่ก็ว่า มาตรา ๔๕๗ บัญญัติไว้เฉพาะว่า ให้บุคคลซึ่งบัญญัติไว้เท่านั้นใช้สิทธิได้ บุคคลนอกจากนี้จะไม่ใช้สิทธิได้ไม่ได้ แม้จะมีสิทธิได้ก็ตาม เพราะการมีสิทธิกับการใช้สิทธิเป็นคนละตอนกัน แต่ก็ไม่จำเป็นเช่นนั้น เพราะจะได้ใช้สิทธิได้ก็ต่อเมื่อมีสิทธิได้เสียก่อนมิฉะนั้นจะเอาอะไรมาใช้ ถ้ามีสิทธิได้แล้ว แต่ใช้สิทธิไม่ได้ก็ไม่มีประโยชน์อันใด เท่ากับไม่มีสิทธิได้เลย ในกรณีเช่นนี้แม้มีสิทธิแต่ยังใช้สิทธิไม่ได้ ก็ยังมีบทบัญญัติให้มีผู้ใช้แทน (ประมวลแพ่ง มาตรา ๑๕๔๓) อย่างไรก็ตามก็ถือว่าทายาทหรือผู้รับโอนสิทธิหรือทายาทบุคคลซึ่งในสัญญาขอมไว้โดยเฉพาะว่าให้เป็นผู้ได้ อาจใช้สิทธิได้ได้แล้ว สำหรับทายาทของบุคคลซึ่งในสัญญาขอมไว้โดยเฉพาะว่าให้เป็นผู้ได้ จะใช้สิทธิได้ก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นมียุติได้เสียก่อน คือบุคคลนั้นได้แสดงเจตนาต่อผู้ฝากหรือบุคคลที่มหนาทรับไว้ก่อนว่า ตนจะถือเอาประโยชน์จากสัญญาขอมฝากนั้น คือตนมีความประสงค์จะได้คืน (ประมวลกฎหมายแพ่ง มาตรา ๓๗๔) ดังกล่าวมาแล้ว เพราะสิทธิของบุคคลซึ่งในสัญญาขอมไว้โดยเฉพาะว่าให้เป็นผู้ได้ ซึ่งเป็นบุคคลนอกสัญญาฝากเกิดขึ้นตั้งแต่เวลาที่แสดงเจตนาฝากหรือผู้มหนาทรับไว้ก่อนว่า จะถือเอาประโยชน์จากสัญญาขอมฝากนั้น (ประมวลแพ่ง มาตรา ๓๗๔ วรรค ๒) ถ้าหากยังไม่แสดงเจตนาดังกล่าวทายาทก็ยังไม่มียุติได้ เพราะระหว่างบุคคลนั้นมีชีวิตอยู่ สิทธิได้ยังไม่เกิดขึ้น ทายาทจึงยังไม่มีทางที่จะรับมรดกตกทอดมา หรือถ้าหากบุคคลนั้นใช้สิทธิได้เสียแล้วสิทธิได้ก็ย่อมหมดไป ไม่มีทางที่จะตกทอดมายังทายาทและทายาทก็ไม่มีโอกาสที่จะใช้สิทธิเช่นเดียวกัน

ข้อสังเกตเกี่ยวกับบุคคลผู้ใช้สิทธิได้ บุคคลซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา ๔๕๗ สำหรับผู้ขายเดิมหรือทายาทของผู้ขายเดิมหรือผู้รับโอนสิทธิ จะเห็นได้ว่าไม่ต้องระบุไว้ในสัญญาฝากว่าให้เป็นผู้ได้ ก็เป็นผู้ใช้สิทธิได้โดยบทบัญญัติในมาตรา ๔๕๗(๑) และ(๒) ถ้าระบุไว้ ก็ไม่มีผลอะไรเพิ่มขึ้น ทายาทของผู้ขายเดิมนั้น ทายาทอันดุษิโนจะเป็นผู้มีสิทธิได้และใช้สิทธิได้ก่อนหลัง ก็เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๖๒๕-๑๖๓๑

แห่งประมวลแพ่ง ฯ และต้องมีเป็นผลตกมีโทษบรรเทาหรือลดระบรค บุคคลที่จะเป็นทายาทตามอนุมาตรา(๑) ถ้าคู่สัญญาชายฝากระบไว้ให้เป็นผู้ใดก็ได้ยกยอมเข้ากรณตาม (๓) คือบุคคลซึ่งในสัญญายอมไว้โดยเฉพาะว่าให้เป็นผู้ใดก็ได้ อย่างไรก็ดี ฝ่ายชายเดิมอาจกำหนดไว้ว่า เมื่อตนตายไปแล้วให้สิทธิใดตกใดแก่บุคคลตามบทระบไว้ หรือให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดตามที่กำหนดไว้เป็นผู้ใดก็ได้ ดังนั้นบุคคลผู้ฝากชายเดิมกำหนดตัวชนนอาจเป็นผู้รับพินัยกรรม แล้วแต่ว่าถูกต้องตามแบบของพินัยกรรมอย่างไรโดยหนึ่งหรือไม่ เมื่อผู้ชายฝากตายไปแล้ว จึงยอมมีสิทธิใดได้เช่นเดียวกัน

ส่วนผู้รับโอนสิทธิเป็นกรณีที่เกิดขึ้น เมื่อสัญญาชายฝากใดเกิดขึ้นแล้ว ฝ่ายชายเดิมจึงจะโอนสิทธิของตนไปได้ สำหรับบุคคลซึ่งในสัญญายอมไว้โดยเฉพาะว่าให้เป็นผู้ใดก็ได้หมายความว่าต้องระบไว้ในสัญญา และสัญญานั้นก็คือสัญญาชายฝากนั่นเองตามตกลงมาแล้วไม่มีทางที่เข้าใจเป็นอย่างอื่น จึงจะมีสิทธิใดได้ ถ้าไม่ระบตัวไว้ในสัญญาชายฝากก็ไม่มีสิทธิใด และการที่จะระบไว้ในสัญญาได้ก็หมายความว่า ต้องได้รับความยินยอมจากคู่สัญญาคือผู้ฝากชายด้วย จึงเป็นกรณีต่างกับบุคคลดังกล่าวในอนุมาตรา (๑) และ (๒) ซึ่งไม่จำต้องได้รับความยินยอมจากผู้ฝากแต่ประการใด แต่เป็นผู้ใช้สิทธิใดได้โดยอำนาจของกฎหมาย

เกี่ยวกับบุคคลซึ่งในสัญญายอมไว้โดยเฉพาะว่าให้เป็นผู้ใดก็ได้ ได้กล่าวมาแล้วว่าต้องเป็นผู้ที่ระบไว้ในสัญญาชายฝากซึ่งเป็นการพิเคราะห์ตามด้วยมาตรา ๔๕๗(๓) ปัญหาจึงมีว่า ถ้าหากไม่มีการตกลงกันขณะทำสัญญาชายฝากให้บุคคลภายนอกเป็นผู้ใดก็ได้ คู่สัญญาจะตกลงกันภายหลังเมื่อทำสัญญาชายฝากแล้ว แต่ก่อนครบกำหนดเวลาใช้สิทธิได้ว่า ให้บุคคลภายนอกเป็นผู้ใช้สิทธิใดก็ได้ บุคคลนั้นจะใช้สิทธิใดได้หรือไม่ เพราะมีใช้บุคคลซึ่งกำหนดไว้ในสัญญาชายฝาก ถ้าตกลงกันขณะทำสัญญาและสิทธิของบุคคลภายนอกนั้นยังไม่เกิดขึ้นคู่สัญญาอาจตกลงเปลี่ยนแปลงหรือระบซึ่งสิทธินั้นใดดังกล่าวมาแล้ว ข้อสังเกตก็คือถ้าฝ่ายชายเดิมจะให้บุคคลใดเป็นผู้ใช้สิทธิได้ ก็อาจโอนสิทธินั้นให้แก่บุคคลอื่นซึ่งเป็นผู้รับโอนต้องตามอนุมาตรา (๒) อยู่แล้ว และบุคคลจึงบัญญัติไว้ในมาตรา ๔๕๘ มีหน้าที่ต้องรับได้เช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามแม้จะไม่ได้ตกลงกันในสัญญาชายฝาก แต่ก็ถือว่าตกลงกันเป็นสัญญาต่างหาก เมื่อวัตถุประสงค์ไม่เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมายหรือ

ชีวิตวางใจความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน (ประมวลแพ่ง ฯ มาตรา ๑๑๓, ๑๑๔) สัญญาที่ย่อมใช้บังคับกันได้บุคคลภายนอกนั้นน่าจะใช้สิทธิโต้ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตกลงตามสัญญาที่ทำกันนอกฉบบยหนึ่งนั้น สิทธิของบุคคลภายนอกตามตสัญญาตกลงกันใหม่จะเกิดขึ้นเมื่อใด ก็เช่นไปความหลักเกณฑ์ดังกล่าวมาแล้ว แตกมีขอนาคิดว่าบุคคลนั้นมีใช้บุคคลดังกล่าวไว้ ในมาตรา ๔๕๗ ดังกล่าวมานั้น

สำหรับทรัพย์สินคงระบุไว้ในมาตรา ๔๕๖ วรรคแรก ซึ่งการซื้อขายฝากจะต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วย มิฉะนั้นการซ้อขายก็เป็นโมฆะ ถ้าเป็นฝ่ายเดิมหรือทายาทของฝ่ายเดิม หรือผู้รับโอนสิทธิไม่จำเป็นต้องระบุว่าให้เป็นผู้ใช้สิทธิโต้ได้ ในสัญญาที่ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ปัญหาที่ต่อไปว่า การโอนสิทธิโต้เกี่ยวกับทรัพย์สินดังกล่าว จะต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือไม่ ในเรื่องนักทองพิเคราะห์ว่า สิทธิโต้ทรัพย์สินเหล่านั้นเป็นอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์แล้วแต่กรณี (๔) หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์เหล่านั้นหรือไม่เป็นของแรก ส่วนการรับโอนนั้นไม่มีปัญหาอะไร เพราะเป็นการได้มาโดยทางนิติกรรมแน่นอน

นอกจากนี้ยังมีปัญหาต่าง ๆ อีก คือ ถ้าเป็นบุคคลซึ่งในสัญญาซื้อขายฝากยอมไว้โดยเฉพาะว่าให้เป็นผู้โต้ได้ จะต้องระบุไว้ในหนังสือสัญญาซื้อขายฝากและจดทะเบียนไว้ด้วยหรือไม่ จึงจะใช้สิทธิโต้ได้ ได้กล่าวมาแล้วว่า ที่ว่า "บุคคลซึ่งในสัญญายอมไว้โดยเฉพาะว่าให้เป็นผู้โต้ได้" หมายถึงสัญญาซื้อขายฝากนั่นเอง ฉะนั้น บุคคลดังกล่าวคู่สัญญาก็น่าจะต้องระบุในสัญญาซึ่งทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนไว้ด้วยหรือถ้าเป็นการตกลงกันมาแต่แรกขณะทำสัญญาว่า ด้วยบุคคลภายนอกนั้นไม่ใช้สิทธิโต้ในเวลาเท่านั้นเท่านั้นที่ฝ่ายฝากหรือบุคคลภายนอกสัญญาอีกคนหนึ่ง ซึ่งเป็นคนใหม่ใช้สิทธิโต้ได้ หรือในทำนองกลบกันดังกล่าวมาแล้วเกี่ยวกับบุคคลซึ่งในสัญญายอมไว้โดยเฉพาะว่าให้เป็นผู้โต้ได้ ถ้าไม่ได้ทำเป็นหนังสือจดทะเบียนหรือทำหนังสือกันอย่างเคียว บุคคลดังกล่าวจะใช้สิทธิโต้ได้หรือไม่ หรือถ้าเป็นกรณีคู่สัญญาตกลงกันภายหลัง ให้บุคคลภายนอกเป็นผู้ใช้สิทธิโต้ดังกล่าวมาแล้ว

(๔) สิทธิทั้งหลายอันเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ก็เป็นอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์แล้วแต่กรณีเหมือนกัน ตามประมวลแพ่ง ฯ มาตรา ๑๐๐, ๑๐๑.

จะต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนหรือไม่ ข้อตกลงจึงจะใช้บังคับกันได้ และบุคคลภายนอก
 นั้นใช้สิทธิใดได้ เหล่านั้นเป็นข้อยุทธศาสตร์ที่ควรระหว่าตนเองเกี่ยวกับดังกล่าวมาแล้ว ซึ่งถ้าเป็น
 ททรัพย์สินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับทรัพย์สินดังกล่าว ถ้าเป็นการได้มาโดยทางนิติกรรมหรือ
 มีการเปลี่ยนแปลง, ระวัง และกลบคนมาแห่งทรัพย์สินที่อันเกี่ยวกับทรัพย์สินเหล่านั้น ก็ย่อม
 ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนก่อนงานเราหน้าท่งขบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕๕, ๑๓๐๑
 และ ๑๓๐๒ นั้น แต่สำหรับกรทบุคคลภายนอกได้สิทธิใดนั้นมาใช้เป็นการได้มาโดยทาง
 นิติกรรม

เรื่อง ของ ปฏิฐาน - นิเสธ (Positive - Negative)

ในคดีอาญาระหว่าง *Blackburn v State* แห่งมลรัฐอะริโซน่า ในสหรัฐ
 อเมริกา, 31 Ariz. 427, 254 P. 467, ศาลซึ่งทำการพิจารณาคดี ขอมริบฟังพยาน
 หลักฐานที่ว่า “พยานหาเส้นขนนหยคเล็กน้อย” จำเลยคัดค้านโดยอ้างว่า พยาน
 หลักฐานเช่นนั้น เป็นพยานในทางนิเสธ (negative) ศาลจึงไม่ชอบที่จะรับฟัง ศาล
 วินิจฉัยขาดข้อค้านของจำเลย มีข้อความตอนหนึ่งว่า “..... การสืบพยานในทางปฏิฐาน
 (positive) นั้น โดยหลักแล้ว ย่อมมีน้ำหนักมากกว่าการสืบพยานในทางนิเสธ แต่การ
 สืบพยานในทางนิเสธต้องหมายถึงการสืบพยานในทางนิเสธอันแท้จริง และมีใช่เป็นการสืบ
 พยานปฏิฐานในทางนิเสธ เพราะการสืบพยานสนับสนุนข้อนิเสธอาจเป็นการสืบพยานใน
 ลักษณะปฏิฐานได้เช่นเดียวกับการสืบพยานสนับสนุนข้อปฏิฐานเหมือนกัน ”

เสริม สุวรรณเทพ

ขมขื่นกระทำซ้ำเรา

มาโนช เพ็ชรसनอง

ผู้พิพากษาศาลจังหวัดชัยภูมิ

จากบทความของคุณสมหมาย มณรัตน์ ในหัวเรื่องกิ่งข้างต้น (คอลพาหเล่ม ๕
ปีที่ ๘ กันยายน ๒๕๐๔) นับว่าเป็นเรื่องทรมานที่สุด แต่ก็น่าจะนำมาถกเถียงกันอย่างเปิดเผย
การขำร้อง “คอลพาห” ให้ยั่งยืนต่อไปถึงที่ท่านบรรณาธิการเคยเปรยไว้

ความเห็นที่ว่า หลวงจะเป็นตัวการในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา
๒๗๖ ไม่ได้เพราะชดักขด้วยบทความและเป็นจริง จะเห็นได้ก็แต่เพียงผู้สนับสนุน แต่ถ้าเป็น
ชายกลับเป็นตัวการได้ ตามนัยแห่งคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๐๕/๒๔๕๐ ระหว่าง พนักงาน
อัยการจังหวัดสงขลา โจทก์ นายแสง จันทะโรกับพวก จำเลย ให้นำมาอ้างอิงไว้ หลังกักคุณ
สมหมาย มณรัตน์ ให้นำมาวินิจฉัยในกรณีนี้ คือประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๗๖
ประกอบมาตรา ๘๓ โดยมาตรา ๒๗๖ บัญญัติว่า “ผู้ใดข่มขืนกระทำชำเราหญิง”
ก็เห็นที่เห็นได้ชัดแจ่มว่า คำว่า “ผู้ใด” ในที่นี้ต้องเป็นชาย และผู้เสียหายหรือเจ้าทุกข์
จะต้องเป็นหญิงด้วย ผิดไปจากนั้นก็จะไม่ยกคดี แต่นักเขียนการพิจารณาจากมาตรา ๒๗๖
โดยตรงกันเท่านั้น หากจะมาพิจารณาจากมาตรา ๘๓ มีความว่า “.....ผู้ใดร่วม
กระทำความผิดด้วยกันนั้น เป็นตัวการ.....” พิเคราะห์แล้ว คำว่า “ผู้ใดร่วม”
กฎหมายก็ได้ระบุชัดลงไปว่าเป็น ชาย หรือ หญิง กันนั้น “ผู้ใดร่วม” จึงหมายถึงชาย
และหญิงด้วยกัน

ส่วนคำต่อไปที่ว่า “ร่วมกระทำความผิดด้วย” นั้น ก็มีได้หมายความว่า ผู้หนึ่ง
ได้ลงมือกระทำความผิดอย่างชายซึ่งลงมือข่มขืนกระทำชำเราหญิงด้วยจริงๆ โดยมีผู้ข่มขืน
กระทำชำเราด้วย แม้แต่ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๐๕/๒๔๕๐ จำเลยอีกสองคนก็เพียงแต่
ช่วยจับแขนและขาของเจ้าทุกข์เท่านั้น มิได้กระทำการข่มขืนกระทำชำเราเจ้าทุกข์หรือผู้เสีย
หายด้วยแต่อย่างใดเลย ซึ่งหากข้อเท็จจริงกลายเป็นว่าจำเลยอีกสองคนนั้นได้ลงมือข่มขืนกระ
ทำชำเราทันทีต่อ ๆ มาด้วยแล้ว จำเลยแต่ละคนก็ต้องมีความผิดตามมาตรา ๒๗๖ อยู่โดย

ตรงอย่างไม่มีปัญหา ไม่จำเป็นต้องนำมาตรา ๘๓ มาวินิจฉัยประกอบด้วย ดังนั้น ในปัญหาที่นำมาถกเถียงกันจึงเห็นได้ว่า หากหญิงใดเป็นผู้ร่วมกระทำความผิดกับชายที่กระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา เช่นหญิงช่วยจับแขน จับขาเจ้าทุกข์ให้ชายข่มขืนกระทำชำเรา หญิงนั้นจึงต้องมีความผิดฐานเป็นทวิการด้วย มิใช่เป็นผู้กระทำโดยตรงตามมาตรา ๒๗๖ แต่เป็นทวิการตามมาตรา ๒๗๖ ประกอบด้วยมาตรา ๘๓ ซึ่งเป็นขทัตมิไว้ใช้แก่ความผิดทั่วไปแห่งประมวลกฎหมายอาญาต่างหาก

สรุปแล้ว ข้าพเจ้ามีความเห็นว่า หญิงเป็นทวิการในคดีข่มขืนกระทำชำเราได้แน่นอน เป็นทวิการโดยเทคนิคของกฎหมาย และก็มีไว้เป็นการตีความที่เช่นผลร้ายแก่จำเลยด้วย

เครื่องกฎหมาย

- ตำรวจ :- คุณศรี สละตนเขาห้ามไม่ให้คนลงอาบนํ้า
 สวาน้อย :- ก็แล้วทำไมคุณตำรวจไม่ห้ามก่อนที่คนจะเปลืองเครื่องแต่งตัวเล่าคะ
 ตำรวจ :- ก็การเปลืองเครื่องแต่งตัวที่สระ ไม่มีกฎหมายห้ามคนศรี

คนใน

ทฤษฎี

สัญญาซื้อขาย

ผู้พิพากษาประจำกระทรวง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ ๖ ลักษณะ ๓ (พินัยกรรม) หมวด ๕
 ระบุว่าด้วยพินัยกรรมตั้งผู้ปกครองทรัพย์สินได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๖๔๖ ว่า “อันว่า
 ทริสตันนจะก่อตั้งจนโดยตรงหรือโดยทางอ้อม ด้วยพินัยกรรมหรือด้วยนิติกรรม
 ใด ๆ ที่มีผลในระหว่างชีวิตกิดหรือเมื่อดตายแล้วก็ดี ห้ามผลไม่” ขทบัญญัติใน
 มาตราต่อ ๆ ไปในหมวดนั้น กล่าวถึงการตั้งผู้ปกครองทรัพย์สินซึ่งผู้ทำพินัยกรรมประสงค์
 จะยกทรัพย์สินให้แก่ผู้เยาว์ ผู้ไร้ความสามารถ ผู้เสมือนไร้ความสามารถ ผู้ต้องรักษาตัว
 อยู่ในโรงพยาบาลเพราะเหตุวิกลจริต แต่ไม่ประสงค์ให้บุตรตามารดา ผู้ปกครอง ผู้อนาถ
 หรือผู้พิทักษ์ของบุคคลเช่นว่านเป็นผู้รักษาและจัดการทรัพย์สินที่จะยกให้

การตั้งผู้ปกครองทรัพย์สินเป็นวิธีการพิเศษต่างหากจากทริสตัน และประมวลกฎหมาย
 แพ่งและพาณิชย์บัญญัติไว้แล้วว่า เมื่อใดจึงต้องตั้งผู้ปกครองทรัพย์สิน จะตั้งโดยวิธีใด
 และใครบ้างที่จะเป็นผู้ปกครองทรัพย์สินได้ แต่มิได้บัญญัติไว้ที่ไหนเลย ว่า ทริสตันนคืออะไร
 จะก่อตั้งได้อย่างไรบ้าง

โดยที่ทริสตันกำเนิดในประเทศอังกฤษ และผู้เขียนได้มีโอกาสศึกษามาบ้าง จึง
 เห็นสมควรที่จะนำความมรดกโคคิกชันน มาถ่ายทอดเป็นวิทยาทานเท่าที่สามารถจะกระทำได้
 ผู้เขียนขอออกตัวเสียก่อนว่า ทริสตันนเป็นเรื่องใหญ่และยุ่งยากสลัซซอันย้งนัก ในมหา
 วิทยาลัยบางแห่งในอังกฤษจึงใคร่จัดไว้เป็นวิชาหนึ่งต่างหาก และตำราว่าด้วยทริสตันกมทาน
 ผู้เขียนไว้มากมายหลายเล่ม แต่ละเล่มมีความหนา มาก ๆ ทั้งนี้ โดยเฉพาะตำราของ
 Austin Wakeman Scott ซึ่งให้ชื่อว่า The Law of Trusts เฉพาะเนื้อหาซึ่งไม่รวม
 สารบัญและรายชื่อคดี มีจำนวนถึง ๓ เล่มและยาว ๒๖๐๒ หน้า ฉะนั้นผู้เขียนจึงไม่
 อาจเขียนเรื่องทริสตันโดยละเอียดตลอดไปได้ ถ้าทำเช่นนั้นก็จะกลายเป็นตำราไป ซึ่งผู้เขียน
 ไม่มี ความประสงค์และไม่อยู่ในวิสัยของผู้เขียนที่จะทำได้ด้วย ผู้เขียนจึงพยายามที่จะเขียน

เรื่องทรัพย์สินพอเป็นสังเขป เพื่อให้เป็นเพียงแนวทางว่าทรัพย์สินอะไร เกิดขึ้นได้อย่างไร ใครบ้างจะเป็นทรัพย์สินและผู้รับประโยชน์ได้เหล่านั้น

ท่านอาจารย์ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ได้เขียนตำนานของทรัพย์สินไว้ในบทบัญญัติ เล่ม ๗ พ.ศ. ๒๔๗๕ หน้า ๔๑๒ ซึ่งหากได้อ่านเสียก่อนแล้วจะทำให้เข้าใจเรื่องทรัพย์สิน ได้ดีขึ้น ท่านได้แปล Trust ว่า มัดใจ และ Trustee ว่า ผู้ถูกมัดใจ แต่โดยที่ Trust หากคำแปลและคำนิยามให้ถูกต้องสมบูรณ์ได้ยาก และโดยที่ประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์มาตรา ๑๖๘๖ ก็ใช้ศัพท์ผิดๆ ฉะนั้นจึงเห็นสมควรใช้ศัพท์คำต่อไป เสร็จในกรมหลวงราชบุรี ได้ทรงอธิบายคำว่าทรัพย์สินไว้ในพระตำราอธิบายมรดกคดี สัญญา ร.ศ. ๑๒๘ ซึ่งบทบัญญัติเล่ม ๑๑ พ.ศ. ๒๔๘๒ ได้นำลงพิมพ์ไว้ใน หน้า ๑๖๔๑ ดังนี้

“ทรัพย์สินคือทรัพย์สินสมบัติไว้ให้ผู้อื่น เช่น ก. ยกเงิน ๑๐๐ ชั่งให้ ข. สั่ง ข. ให้จ่ายดอกเบี้ยให้ ค. เรื่องทรัพย์สินเช่นนี้มีตัวอย่างในเรื่องพินัยกรรม คอตงทรัพย์สินเมื่อตายแล้ว

ไม่เป็นสัญญาแท้ เพราะเหตุว่าหนังสือตงเป็นคำขอเมื่อทรัพย์สินตกคนที่จะรับหน้าที่ยอมเข้ารับทำการแล้วเป็นคำรับ แต่บางที่เช่นในเรื่องพินัยกรรม คำรับนั้น จะรับแต่เมื่อผู้ขอตายแล้ว ซึ่งตามมรดกดีไม่เป็นสัญญา และอีกประการหนึ่งในสัญญาแท้ ผู้สัญญาฟ้องร้องกันได้เท่านั้นเอง นอกจากนั้นฟ้องไม่ได้ แต่ในเรื่องทรัพย์สิน ผู้ที่จะได้รับผลประโยชน์ฟ้องร้องได้

ในการตั้งทรัพย์สิน ต้องมีหนังสือสำคัญ แลเมื่อจะให้ทำการภายหลังผู้ตั้งตายแล้ว ต้องทำอย่างพินัยกรรมจึงจะใช้ได้ คนที่ถูกต้องไม่จำเป็นต้องรับเป็นทรัพย์สิน

ในเรื่องทรัพย์สินทั้งหลายนี้ มีตัวอย่างในเมืองไทยหลายเรื่อง แต่กฎหมายยังมัวหมองไม่ทราบแน่ นอกจากที่ได้กล่าวมานี้”

คดีที่เสด็จในกรมได้รับสั่งไว้ว่ามีความตัวอย่างในเมืองไทยหลายเรื่อง ตั้งแต่ประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๖ มา ก็พอหาตัวอย่างได้จากคำพิพากษากฎา บางเรื่อง เช่น คำพิพากษากฎาที่ ๓๓๖/๒๕๐๒, ๔๑๕/๒๕๐๑, ๑๖๓/๒๕๐๑, ๖๖๑/๒๕๐๑, ๑๓๖/๒๕๐๑, และ ๕๐๗-๕๐๘/๒๕๐๐ เป็นต้น

ทรัพย์สินคืออะไร

ในการให้คำจำกัดความของทรัพย์สิน ยังไม่มึ้นักกฎหมายคนใดให้คำจำกัดความที่สมบูรณ์โดยไม่ยกพร่องได้เลย ดังนั้นจึงสมควรที่จะนำคำจำกัดความของนักกฎหมายหลาย ๆ ท่านมาแสดงไว้

ท่าน Harold Greville Hanbury ได้กล่าวไว้ในหนังสือ Modern Equity ว่า “ความสัมพันธ์ทางทรัพย์สิน คือความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลหนึ่งหรือหลายคนได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่ง และตนมีหน้าที่จะต้องยึดถือทรัพย์สินนั้นเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น โดยจะต้องกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งจนสำเร็จ หรือโดยจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้อื่นประโยชน์นั้น ผู้รับประโยชน์ย่อมมีสิทธิทางเอ็กคิวติฟคลาสิคัลกรรมสิทธิ์ทางคอมมอนลอว์ อันหาใช้ยื่นโต้แย้งต่อทรัพย์สินเอง และบุคคลอื่นซึ่งได้ทรัพย์สินนั้นไป เว้นแต่ผู้ซื้อทรัพย์สินนั้นโดยชอบและโดยสุจริต”

ท่าน George W. Keeton ในหนังสือ The Law of Trusts ได้ให้คำจำกัดความว่า “ทรัพย์สิน...คือความสัมพันธ์ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อบุคคลใดคนหนึ่งเรียกว่าทรัสต์ ตกอยู่ในบังคับทางเอ็กคิวติฟจะต้องยึดถือทรัพย์สินไม่ว่าจะเป็นอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ และไม่ว่าจะมีกรรมสิทธิ์ตามกฎหมายหรือเพียงสิทธิทางเอ็กคิวติฟ เพื่อประโยชน์ของบุคคลอื่น (ซึ่งผู้ยึดถือทรัพย์สินอาจเป็นผู้นั้นคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ และซึ่งเรียกว่าผู้รับประโยชน์) หรือเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอันชอบด้วยกฎหมาย และการยึดถืออันนี้ ยึดไว้ในทำนองว่าประโยชน์อันแท้จริงของทรัพย์สินนั้น มิได้ตกแก่ทรัสต์หากตกแก่ผู้รับประโยชน์ของทรัสต์นั้น”

ท่าน Sponce ได้ให้ความหมายของคำว่าทรัสต์ว่า “ผลประโยชน์หรือประโยชน์ทางกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน ไม่ว่าจะเป็อสังหาริมทรัพย์ หรือสังหาริมทรัพย์ แต่ไม่มีการครอบครอง หรือกรรมสิทธิ์ตามกฎหมายในตัวทรัพย์สินนั้น”

สถาบันทางกฎหมายของอเมริกา (The American Law Institute) ในบทความเรื่อง The Law of Trusts ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “ทรัสต์ ..... ที่ไม่ใช่เพื่อการกุศล ตกกลับมาเป็นประโยชน์ของผู้ก่อตั้งทรัสต์เอง (Resulting Trust) หรือที่เกิดจากการสมมุติของกฎหมาย (Constructive Trust) แล้ว ก็คือความสัมพันธ์ที่ไว้ความไวเหนือ

เชื่อใจ (Fiduciary relationship) เกี่ยวกับทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นผลให้บุคคล
ผู้ถือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นจำต้องรักษาทรัพย์สินนั้นโดยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ของ
บุคคลอื่น ทั้งนี้โดยการแสดงโดยชัดแจ้งซึ่งเจตนาที่จะก่อให้เกิดความสัมพันธ์เช่นนั้น”

ท่านผู้พิพากษา Story ได้กล่าวว่า “ ทรัพย์สินอาจให้คำจำกัดความได้ว่า เป็น
สิทธิทางอ้อมหรือประโยชน์ในทรัพย์สิน ไม่ว่าจะเป็นอย่างสังหาริมทรัพย์ หรือสังหารม
ทรัพย์ ซึ่งแตกต่างกับกรรมสิทธิ์ตามกฎหมายในทรัพย์สิน”

ท่าน H.A. Smith ในหนังสือ Principles of Equity ได้ให้คำจำกัดความของ
ทรัพย์สินว่า “ เป็นหน้าที่อันหนึ่งอันใดที่ผูกพันใจหรือจิตสำนึก (Conscience) ของ
เจ้าของกรรมสิทธิ์ตามกฎหมาย”

ท่าน Sir Arthur Underhill ได้ให้คำจำกัดความไว้ในหนังสือ Law
Relating to Trust and Trustees ว่า “ ทรัพย์สินคือหน้าที่ทางอ้อม ซึ่งผูกพันบุคคลหนึ่ง
(เรียกว่าทรัสต์) ให้จัดการทรัพย์สินซึ่งตนมีอำนาจเหนือ (เรียกว่าทรัพย์สินภายใต้ทรัสต์
Trust property) เพื่อประโยชน์ของบุคคลอีกคนหนึ่ง หรือหลายคน (เรียกว่าผู้รับ
ประโยชน์) ซึ่งอาจเป็นตนเองด้วยหรือไม่ก็ได้ และผู้รับประโยชน์นั้นแต่เพียงคนเดียวคนหนึ่ง
มีสิทธิบังคับให้ปฏิบัติตามหน้าที่ตนได้ หากทรัสต์กระทำการ หรือเพิกเฉยไม่กระทำการอัน
ปราศจากข้ออ้างหรืออำนาจที่ไว้ไว้ในตราสารจัดตั้งทรัสต์ หรือที่ไว้โดยกฎหมาย ได้
ชื่อว่าทำละเมิดทรัสต์” คำจำกัดความของท่าน Sir Arthur Underhill นี้ได้รับการ
สนับสนุนจากท่านผู้พิพากษา Cohen ในคดี Re Marshall's Will Trust

แม้ว่าจะมีคำจำกัดความของนักกฎหมายหลายท่านดังกล่าวข้างต้นแล้วก็ตาม ก็ยัง
เป็นการยากที่จะเข้าใจว่า ทรัสต์อันหนึ่งอันใด จะชอบด้วยประการใด ก. ทำพันธกรรมยก
เงินให้ ข. ๑๐,๐๐๐ บาท และสั่งให้ ข. ลงทุนซื้อพันธบัตรเงินกู้ของรัฐบาล และให้
เขาออกใบหรือผลประโยชน์ที่ได้รับจ่ายให้ ค. ในระหว่างที่ ค. ยังมีชีวิตอยู่ และเมื่อ
ค. ตายแล้วให้ ข. จัดการขายพันธบัตรนั้น และแบ่งเงินที่ขายได้ให้บุตรของ ค. คนละ
เท่า ๆ กัน ตามตัวอย่างนี้ เมื่อ ก. ให้เงินแก่ ข. แล้ว ข. ก็ควรจะได้เงินนั้นเป็น
กรรมสิทธิ์ และแม้ ก. จะสั่ง ข. ให้จัดการเกี่ยวแก่เงินนั้นอย่างไรต่อไป ค. ผู้จะได้

รับประโยชน์จากคำสั่งของ ก. นั้น ก็ไม่น่าที่จะบังคับ ข. ให้ปฏิบัติตามคำสั่งของ ก. ได้ เพราะ ก. เป็นบุคคลภายนอก ไม่มีนิติสัมพันธ์อย่างใดกับ ข. เลย เหตุกฎหมายคอมมอนลอว์ของอังกฤษจึงไม่ยอมรับบังคับให้ แต่โดยทางเทคนิคแล้ว นักกฎหมายต่างเห็นกันว่า ถ้าปล่อยให้เช่นนั้นน่าจะไม่ยุติธรรม เพราะการที่ ก. ให้เงิน ข. ก็โดยเจตนาจะให้ ข. จัดการลงทุนเงินนั้นเพื่อเกิดผลประโยชน์ให้ ค. และเมื่อ ค. ตายแล้ว ก็ต้องการให้เงินนั้นตกเป็นของบุตรของ ก. หากตั้งใจจะให้เป็นที่ติดใจแก่ ข. ไม่ถึงศาลชานเซอร์รี่ (Chancery Court) ซึ่งเป็นฝ่ายเถกเถกจึงเข้ามาแทรกแซงบังคับให้ ข. จำต้องปฏิบัติตามคำสั่งที่ ก. ใ้ไว้ อันความสัมพันธ์ระหว่าง ข. กับ ค. หรือบุตรของ ค. (ที่เกิดแล้ว หรือจะเกิดขึ้นภายหลัง) ซึ่งทำให้ ข. มีหน้าที่จำต้องปฏิบัติตามคำสั่งของ ก. และก่อให้เกิดสิทธิแก่ ค. หรือบุตรของ ค. ที่จะบังคับ ข. ให้ปฏิบัติตามคำสั่งของ ก. นั้น เรียกว่าทรัสต์ ก. เรียกว่าผู้ก่อตั้งทรัสต์ ข. ผู้ได้รับเงินและถือว่าเป็นเจ้าของเงินตามกฎหมาย มีสิทธิจะจัดการแก่เงินได้ทุกประการเรียกว่าทรัสต์ และ ค. ผู้ซึ่งมีสิทธิแต่เพียงจะบังคับให้ ข. ส่งมอบดอกเบี้ยหรือผลประโยชน์ให้ตนตลอดเวลาที่ยังมีชีวิตอยู่ หรือบุตร ค. ผู้ซึ่งมีสิทธิบังคับ ข. ให้ขายพันธบัตรเอาเงินมาแบ่งให้ตน เมื่ ค. ตายแล้วนั้น เรียกว่าผู้รับประโยชน์ (Beneficiaries หรือ Cestuis que trust)

ตัวอย่างอีกตัวอย่างหนึ่ง คือ ก. ทำตราสารที่เรียกว่า deed (คือตราสารที่ผู้กระทำต้องลงชื่อประทับตรา และส่งมอบตราสารนั้น) มีข้อความว่าตนเป็นเจ้าของพันธบัตรเงินของรัฐบาลอยู่เป็นมูลค่า ๑๐,๐๐๐ บาท ประสงค์จะมอบพันธบัตรนั้นเป็นทรัสต์เพื่อเอาดอกเบี้ยและผลประโยชน์ของพันธบัตรนั้นจ่ายให้แก่ตนเอง ตลอดเวลาที่ตนยังมีชีวิตอยู่ และเมื่ตนตายแล้ว จะถือเป็นทรัสต์เพื่อจ่ายดอกเบี้ยและผลประโยชน์นั้นให้แก่ภริยาของตน ตลอดชีวิตของภริยานั้น และหลังจากตนหรือภริยา (สุกแล้วแต่ว่าใครจะตายภายหลัง) ได้ตายไปแล้ว ก็ให้ขายพันธบัตรนั้น และนำเงินมาแบ่งกันระหว่างบุตรของตน จึงมีทรัสต์เกิดขึ้นแล้ว โดย ก. เป็นทั้งผู้ก่อตั้งทรัสต์ ทรัสต์ และผู้รับประโยชน์ด้วยคนหนึ่ง ถ้า ก. เป็นผู้รับประโยชน์แต่เพียงคนเดียว จะเกิดทรัสต์ขึ้นไม่ได้ เพราะคนเราจะบังคับตนเองเพื่อประโยชน์ของตนเองหาได้ไม่ หรือถ้าภริยา ก. และบุตรของ ก. ทุกคนตายก่อน ก.

และ ก. เป็นผลจากการมรดกของภริยาและบุตร ดังนั้นทรัพย์สินที่มาแต่แรกนั้นจะสิ้นสุดลง เพราะทรัพย์สินและผู้รับประโยชน์กลายเป็นบุคคลคนเดียวกันเสียแล้ว

อาจมีคำถามว่า เหตุไร ก. จึงตั้งตนเองเป็นทั้งทรัพย์สินและผู้รับประโยชน์ ก. จะตั้งตนเองเป็นทรัพย์สินได้หรือไม่ คำตอบคือ ได้ แต่ในกรณีเช่นนั้น ก. จะต้องโอนพันธบัตรนั้นให้เป็นกรรมสิทธิ์แก่ตนเองก่อนจะเป็นทรัพย์สิน และส่งมอบให้จัดการตั้งตนประสงค์ ซึ่ง ก. อาจไม่มีบุคคลที่สนทนสนมพอจะไว้วางใจได้ หรืออาจไม่มีใครยอมรับเป็นทรัพย์สินก็ได้ และอาจมีคำถามอีกว่า เมื่อ ก. เป็นเจ้าของพันธบัตรนั้นอยู่แล้วย่อมได้รับดอกเบี้ยและผลประโยชน์อยู่ในตัว เหตุไรจึงต้องตั้งตนเป็นทรัพย์สินแล้วกลับไปให้ตนเองเป็นผู้รับประโยชน์นอก และหาก ก. ประสงค์จะมอบพันธบัตรนั้นให้บุตรของตน ก็จะทำเป็นพินัยกรรมให้ไว้มีสละดีกว่าหรือ คำตอบมีว่า เมื่อ ก. ยึดถือพันธบัตรนั้นในฐานะทรัพย์สินแล้ว เจ้าหนี้ส่วนตัวของ ก. ก็จะเอาชำระหนี้สินจากพันธบัตรนั้นไม่ได้ (นอกจาก ก. จะก่อตั้งทรัพย์สินเพื่อขอโกงเจ้าหนี้ ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นเจ้าหนี้มีสิทธิฟ้องขอให้เพิกถอนทรัพย์สินได้) และถ้า ก. จะทำพินัยกรรมให้บุตรของตนแล้ว เมื่อ ก. ตายก่อนภริยา และ ก. ไม่มีทรัพย์สินนอก ภริยาของ ก. ก็จะตกอยู่ในฐานะลำบาก หรือถ้า ก. จะทำพินัยกรรมยกพันธบัตรนั้นให้ภริยาคนโดยหวังว่าเมื่อภริยาตายพันธบัตรนั้นก็จะตกเป็นมรดกแก่บุตร ก็ยังไม่แน่นอนว่าภริยาคนจะไม่จำหน่ายพันธบัตรนั้นไปเสียก่อน ดังนั้นวิธีที่ถูกต้อง และได้ผลสมเจตนาของเจ้าของทรัพย์สินทุกอย่างก็คือ การตั้งทรัพย์สินตั้งตัวอย่างข้างตน

ในการก่อตั้งทรัพย์สินนี้ ผู้ก่อตั้งทรัพย์สินอาจจะสั่งให้ทรัพย์สินจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้รับประโยชน์หลายทอดคงตัวอย่างที่กล่าวแล้ว หรือเพียงเพื่อประโยชน์ของผู้รับประโยชน์ทอดเดียวก็ได้เช่น ก. ทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินทั้งหมดให้ ข. โดยให้คิดเป็นทรัพย์สิน เพื่อ ค. โดยเกิดขาดแต่เดี๋ยวก่อน ในกรณี ก. ใช้ถ้อยคำเพียงเท่านั้น ก. ย่อมมีสิทธิที่จะให้ ข. จัดการหรือจำหน่าย จ่ายโอน ทรัพย์สินนั้นอย่างไรก็ได้ตามความประสงค์ของตน

สิทธิของทรัพย์สินต่อทรัพย์สินภายใต้ทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่ ใช้บังคับแก่บุคคลใดทั่วไป ตามกฎหมายถือว่าทรัพย์สินกรรมสิทธิ์เป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้น จึงมีสิทธิจัดการจำหน่ายทรัพย์สินนั้นใดทุกอย่าง แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ภายในขอบเขตแห่งคำสั่งของผู้ก่อตั้งทรัพย์สิน

และกฎหมายในเรื่องทรัพย์สินซึ่งยังคงอยู่ ส่วนสิทธิของผู้นับประโยชน์นั้นเช่นเพียงบุคคล
สิทธิในอนาจจะยังคงทรัพย์สินให้ปฏิญญาตามคำสั่งของผู้องค์ทรัพย์สิน หรือในอนาจจะเรียกร้องค่า
เสียหายจากทรัพย์สิน ถ้าทรัพย์สินถูกหนาทักทวงหรือเป็นการละเมิดทรัพย์สิน หรือในอนาจจะตก
ตามเรียกร้องเอาทรัพย์สิน ซึ่งตกอยู่ภายใต้ทรัพย์สินคนจากบุคคลที่ได้ทรัพย์สินนั้นไปโดยรู้ว่า
ทรัพย์สินนั้นตกอยู่ภายใต้ทรัพย์สิน แต่สิทธินั้นไม่อาจใช้ยื่นต่อผู้ชำระทรัพย์สินนั้นโดยสุจริต และ
โดยไม่ทราบว่า ทรัพย์สินนั้นตกอยู่ภายใต้ทรัพย์สินได้

ทรัพย์สินตกต้องขนนหาใช้ว่าจะยังคงกันใดทุกกรณีไปไม่ ทักจะยังคงกันใดต้อง
เป็นทรัพย์สินตกต้องขนนโดยชอบด้วยกฎหมาย ไม่ใช่คือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของ
ประชาชน ดังนั้นทรัพย์สินที่มรดกประสงค์จะยึดประตกิตายบ้านเป็นเวลา ๒๐ ปี หรือม
รดกประสงค์เพื่อหาเงินมาชำระค่าปรับให้แก่เจ้าเลยในคดีการพนัน^๓ จึงเป็นโมฆะเพราะขัดต่อ
ความสงบเรียบร้อยของประชาชน

ทรัพย์สินต่างจากสัญญาลักษณะอื่นอย่างไร

ทรัพย์สิน มีลักษณะแตกต่างไปจากลักษณะของสัญญาอื่น เช่น การฝากทรัพย์สิน
(Bailment) & หรือสัญญาทั่ว ๆ ไป กล่าวคือ

ในเรื่องการฝากทรัพย์สินนั้น เฉพาะแต่สิ่งซึ่งมีรูปร่างเท่านั้นจึงจะฝากได้ แต่ใน
เรื่องทรัพย์สินนั้น ทรัพย์สินตกต้องขนนอาจตกอยู่ภายใต้ทรัพย์สินได้ และผู้รับฝากทรัพย์สินไม่มีกรรม
สิทธิในตัวทรัพย์สินนั้น แต่ทรัพย์สินมีกรรมสิทธิในตัวทรัพย์สิน และแม้ว่าทรัพย์สินจะได้ขาย
ทรัพย์สินนั้นไปโดยทำนอกเหนือไปจากคำสั่งที่ให้ไว้ก็ตาม ผู้ซื้อทรัพย์สินโดยสุจริต เสีย
ค่าตอบแทน และไม่รู้ว่าเป็นทรัพย์สินซึ่งตกอยู่ภายใต้ทรัพย์สิน ก็ย่อมจะได้กรรมสิทธิในตัว
ทรัพย์สินนั้น

๒. *Brown v. Burdett* (1882) 21 Ch. 667.

๓. *Thrupp v. Collett* (1856) 26 Beav. 125

๔. Bailment แปลว่าการฝากทรัพย์สินยังไม่ถูกนัก แต่ผู้เขียนไม่สามารถหาคำใดที่เหมาะสมได้
จึงต้องใช้คำนี้ไปพลางก่อน Bailment หมายถึงการที่เจ้าของทรัพย์สินเรียกว่า Bailor มอบทรัพย์สินให้แก่บุคคลหนึ่ง
เรียกว่า Bailee เพื่อกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมั่นใจว่า Bailee จะคืนทรัพย์สินให้แก่ Bailor หรือ
ตามคำสั่งของ Bailor. Bailment จึงกินความถึงการเช่าทรัพย์สิน การยืมทรัพย์สิน และการจำนำ เป็นต้นด้วย
(ผู้เช่า ผู้ยืม และผู้รับจำนำถือว่าเป็น Bailee)

ในเรื่องสัญญาทั่ว ๆ ไปนั้น ผู้ที่จะบังคับให้ปฏิบัติตามสัญญาได้ จะต้องเป็นคู่สัญญา แต่ในเรื่องทรัสต์นั้น แม้ผู้รับประโยชน์จะมีใช้คู่สัญญาในการก่อตั้งทรัสต์ ก็มีสิทธิบังคับทรัสต์ให้ปฏิบัติตามสัญญาหรือคำสั่งของผู้ก่อตั้งทรัสต์ได้ นอกจากนี้ ถ้าเป็นสัญญาตามกฎหมายอังกฤษ หากมิได้ทำโดยเซ็นชื่อ ประทับตราและสิ่งมอบแล้ว (made under seal) ก็จะต้องมีคอนซีเคอเรชั่น (บางท่านแปลว่าสินจ้าง) & มิฉะนั้นไม่อาจบังคับกันได้ แต่การก่อตั้งทรัสต์หากำต้องมิคอนซีเคอเรชั่น หรือต้องทำเป็นหนังสือดังกล่าวนี้ไม่ เช่น ก. อาจทำพินัยกรรมตั้งทรัสต์เพื่อประโยชน์แก่ผู้ใด โดยไม่มีอะไรคอยแทนเป็นคอนซีเคอเรชั่นเลยก็ได้

ทรัสต์ทางกบหนจรรมกา กล่าวคือ ถ้า ก. ยกทรัพย์สินสิ่งหนึ่งให้ ข. โดยให้ ข. มีหน้าที่ต้องจ่ายเงินให้ ค. เดือนละ ๑๐๐ บาท จนกว่า ค. จะบรรลุนิติภาวะเช่นนั้น หน้าที่ของ ข. มีใช้ทรัสต์ ข. เพียงแต่มีหน้าที่ตามเงื่อนไขที่ตกลงไว้กับ ก. เท่านั้น และสิทธิของ ค. ก็เป็นเพียงสิทธิที่จะเรียกร้องเอาจาก ข. เป็นส่วนตัว ห้ามสิทธิหรือประโยชน์ที่จะเรียกร้องเอาจากตัวทรัพย์สิน กิ่งเรื่องของทรัสต์ไม่

ผู้ใดบ้างมีอำนาจก่อตั้งทรัสต์

ก่อนที่จะทราบว่าผู้ใดมีอำนาจก่อตั้งทรัสต์ได้ ควรหาความเข้าใจในเรื่องสิทธิของบุคคลที่มีต่อทรัพย์สินของตนตามกฎหมายอังกฤษเสียก่อน ทรัพย์สินตามกฎหมายอังกฤษหาได้แบ่งเป็นอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ไม่ หากแบ่งออกเป็น Real property หรือ Realty และ Personal property หรือ Personalty ที่ดินและผลประโยชน์ใดๆ ในที่ดินนอกจากการเช่าแล้วเป็น Real property ทั้งนี้ ทรัพย์สินนอกจากนี้รวมทั้งการเช่าที่ดินถือเป็น Personal property ทั้งสิ้น กรรมสิทธิ์ในที่ดินทั่วประเทศอังกฤษ ถือว่าเป็นของกษัตริย์ ประชาชนมีสิทธิเพียงจะยึดถือที่ดินนั้นไว้ชั่วระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ถ้ามสิทธิเพียงชั่วชีวิตก็เรียกว่า Life Estate ถ้ามสิทธิเพียงชั่วชีวิตคนและทายาทสืบสายโลหิตโดยตรงลงไปก็เรียกว่า Fee Tail ถ้ามสิทธิชั่วชีวิตคน และทายาทไม่ว่าชนใด ๆ ก็เรียกว่า Fee Simple

๕. ดูคู่มือเล่ม ๒ ปีที่ ๒ หน้า ๑๓๖

สิทธิหรือประโยชน์ที่ควรรับจากที่ดิน ถ้าเป็นสิทธิใน Fee Simple โดยเกิดจาก

(คือปราศจากเงื่อนไข) และได้ครอบครองด้วยกัก หรือเป็นสิทธิที่กำหนดเวลาแน่นอนลงไป เช่นมีสิทธิในที่ดิน ๒๐ ปี ๓๐ ปีก็คิดตาม Law of Property Act, 1925 ถือว่าเป็น Legal Estate อันอาจจะจำหน่ายโอนได้ และใช้ยื่นได้ต่อบุคคลทั่วไป นอกจากนั้นสิทธิ เสนอพินินทางประเภท เช่นการจำยอม และสิทธิอื่น ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวก็อาจเป็น Legal Estate ได้ ถ้าเข้าลักษณะที่มาตรานับบัญญัติไว้ สิทธิและผลประโยชน์อื่น ๆ ในที่ดินออกไปจากนี้ ถือว่าเป็นเพียง Equitable Interest ซึ่งใช้ยื่นได้แก่บุคคลทั่วไป เว้นแต่ผู้ซื้อ Legal Estate ในทรัพย์สินนั้นโดยเสียค่าตอบแทน โดยสุจริต และไม่รับสิทธิหรือประโยชน์อื่น ๆ หรือบุคคลมอ้างสิทธิของผู้ซื้อเช่นว่านั้น ถ้า ก. มอบที่ดิน ๑ แปลงให้ ข. โดยให้ ข. ยึดถือไว้เป็นทรัพย์สินเพื่อ ค. Legal Estate ย่อมตกอยู่กับ ก. ผู้เป็นทรัพย์สิน และ ค. ผู้รับประโยชน์มีเพียง Equitable Interest เท่านั้น ค. จึงไม่สามารถจำหน่าย ขายโอนที่ดินนั้นโดยตนเองได้ แต่ก็อาจจำหน่าย โอน สิทธิ หรือประโยชน์ ที่จะได้รับนั้นได้โดยทางเอกราคคยอมรับขังคยได้

ว่าโดยทั่วไป บุคคลใดก็ตามที่เข้าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน มี Legal Estate หรือ Equitable Interest ในทรัพย์สินใด ๆ ย่อมมีสิทธิก่อตั้งทรัสต์ชนจากทรัพย์สินนั้นได้ แต่มีข้อยกเว้นบางประการดังนี้

- ๑. ภษตรีย์ จะก่อตั้งทรัสต์ได้แต่เฉพาะทรัพย์สินส่วนพระองค์เท่านั้น และถ้า ก่อตั้งโดยพินินกรรม จะก่อตั้งได้เพียงสังหาริมทรัพย์เท่านั้น
- ๒. องค์การบริษัท (Corporation) ๖ อาจก่อตั้งทรัสต์ได้แต่ภายในวัตถุประสงค์ ประสงค์ของตนเท่านั้น และต้องมีได้มีกฎหมายห้ามไว้โดยชัดแจ้งด้วย
- ๓. ผู้เยาว์ ตามกฎหมายอังกฤษ ไม่สามารถยึดถือ Legal Estate ในทรัพย์สินใด ๆ ได้ ฉะนั้น จึงจะก่อตั้งทรัสต์ชนจาก Legal Estate ไม่ได้ แต่อาจก่อตั้งจากสังหา รมทรัพย์ หรือ Equitable Interest ได้

๖. ผู้เขียนไม่สามารถหาคำแปลที่เหมาะสมได้ Corporation หมายถึงกลุ่มหรือคณะบุคคล ซึ่งกฎหมาย ถือว่ามีความเป็นอยู่ สิทธิ และหน้าที่แตกต่างไปจากบุคคลธรรมดาที่ประกอบเป็นคณะบุคคลนั้น Corporation อาจแบ่งเป็น Corporation Sole คือ มีสมาชิกเพียงคนเดียวแต่สืบเนื่องคกทอดไปไม่ขาดสาย เช่น บิชอปและ Corporation aggrograto คือมีสมาชิกหลายคน เช่น บริษัทที่จัดตั้งขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมายหรือเทศบาล

๔. คนวิกลจริต ที่ถูกสั่งว่าเป็นคนไร้ความสามารถ ย่อมไม่สามารถก่อตั้งทรัสต์ได้ แม้ว่าจะกระทำในระหว่างมีสติสัมปชัญญะก็ตาม มิได้ถูกสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถก็อาจก่อตั้งทรัสต์ได้ในขณะที่ตนยังมีสติสัมปชัญญะอยู่ แต่ถ้าวางทรัสต์ให้แก่บุคคลใดเปล่า ๆ ย่อมทำไม่ได้ เว้นแต่จะกระทำในขณะที่มีสติสัมปชัญญะ และรูถึงสภาพจำนวนทรัพย์สินตลอดจนด้วยบุคคลที่จะได้รับประโยชน์จากทรัสต์นั้น

๕. หญิงมีสามี ตั้งแต่ วันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๒๕ เป็นต้นมา หญิงมีสามีของอังกฤษก็มีอำนาจก่อตั้งทรัสต์ได้ ก่อนหน้านั้นอำนาจเช่นว่านั้นห้ามไม่

ผู้ใดบ้างจะเป็นทรัสต์ได้

ว่าโดยทั่วไป บุคคลทุกคนเว้นแต่ผู้เยาว์ และผู้ไร้ความสามารถ ย่อมมีความสามารถที่จะเป็นทรัสต์ได้

๑. กษัตริย์ แม้ว่าจะทรงรับเป็นทรัสต์ได้ แต่ไม่อยู่ในฐานะที่จะทรงถูกบังคับให้ปฏิบัติตามหน้าที่ของทรัสต์

๒. องค์การบริษัทต่าง ๆ (Corporations) สามารถที่จะเป็นทรัสต์ได้ทั้งในสหราชอาณาจักรและสหราชอาณาจักร ก่อน พ.ศ. ๒๕๐๓ องค์การบริษัทไม่อาจเป็นทรัสต์ของตนได้ เพราะต้องห้ามตาม Mortmain and Charitable Uses Act, 1888 เว้นแต่จะได้รับการอนุญาตจากกษัตริย์หรือมีกฎหมายให้อำนาจไว้ แต่เมื่อมี Charities Act, 1960 ออกมาแล้ว องค์การบริษัทสามารถยึดถือตนเป็นของตนได้ จึงสามารถเป็นทรัสต์ในตนได้ด้วย

๓. คนต่างชาติ ตามกฎหมายอังกฤษ^๑ คนต่างชาติสามารถมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินได้ทุกชนิดเว้นแต่เรืออังกฤษ ฉะนั้น จึงอาจเป็นทรัสต์ของทรัพย์สินได้ทุกชนิด ยกเว้นเรือดังกล่าว

๔. หญิงมีสามี ก็สามารถเป็นทรัสต์ได้ และมีจำต้องได้รับความยินยอมจากสามีทั้งในการที่จะเป็นทรัสต์ และในการจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินภายใต้ทรัสต์

๑. Status of Aliens Act, 1914 มาตรา ๑๗

๕. ผู้เยาว์ตาม Law of Property Act, 1925 มาตรา ๒๐ ไม่สามารถเป็น
ทรัสต์ได้ แต่อาจยกถือทรัพย์สินในฐานะเป็นทรัสต์ของทรัสต์โดยปริยาย (Implied trust)
ทรัสต์โดยการสมมติ (Constructive trust) และทรัสต์ซึ่งกลับมาเป็นประโยชน์ของผู้
ก่อตั้งทรัสต์เอง (Resulting trust) ได้

๖. ผู้ล้มละลาย ก็อาจเป็นทรัสต์ได้ แต่ถาทรัสต์เพียงจะล้มละลายในภายหลัง
การล้มละลายอาจเป็นเหตุให้ปลุกทรัสต์ผู้ล้มละลายนั้นได้

๗. ผู้รับประโยชน์จากทรัสต์ และญาติของผู้นั้น ตามปกติมักไม่นิยมตั้งเป็น
ทรัสต์กัน เพราะถือว่ามีส่วนได้รับประโยชน์จากทรัสต์อยู่ อาจจัดการทรัสต์โดยมิเป็นธรรม
ได้ แต่ก็ไม่มีกฎหมายใดห้ามว่าบุคคลดังกล่าวจะเป็นทรัสต์มิได้

๘. ถาทรัสต์ได้รับแต่งตั้งจากบุคคลผู้มีอำนาจแต่งตั้ง (ผู้ก่อตั้งทรัสต์มีอำนาจ
ที่จะกำหนดไว้ในตราสารก่อตั้งทรัสต์ ให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีอำนาจตั้งทรัสต์ได้ ในกรณี
ที่ทรัสต์ที่ตนตั้งไว้ตาย ลาออก หรือในการจะตั้งทรัสต์เพิ่ม) ผู้ที่จะเป็นทรัสต์นั้นต้องมีความ
สามารถ ไม่อยู่นอกราชอาณาจักร (เว้นแต่ทรัพย์สินหรือผู้รับประโยชน์อยู่นอกราชอาณาจักร
ด้วย) ไม่ใช่ผู้รับประโยชน์หรือทนาย หรือสามี ภริยาของผู้รับประโยชน์นั้น ผู้มีอำนาจ
แต่งตั้งจะตั้งตัวเองเป็นทรัสต์แทนผู้ตายหรือลาออกได้ แต่จะตั้งตัวเองเป็นทรัสต์เพิ่ม
ขึ้นอีกหาได้ไม่ ๘

ทรัสต์อาจได้รับแต่งตั้งโดยแจ้งชัด หรือโดยผลของกฎหมายก็ได้ การแต่งตั้ง
โดยชัดแจ้งอาจกระทำได้โดย

- ๑. ตัวผู้ก่อตั้งทรัสต์
- ๒. ผู้ได้รับอำนาจจากผู้ก่อตั้งทรัสต์ให้ตั้งทรัสต์ได้
- ๓. ผู้มีอำนาจตาม Trustee Act, 1925 มาตรา ๓๖
- ๔. ศาล

การเป็นทรัสต์โดยผลของกฎหมายอาจเกิดขึ้นได้ ในเมื่อใดที่ผู้ก่อตั้งทรัสต์ ชนแล้ว
แต่ไม่ใดตั้งทรัสต์ หรือตั้งแล้ว แต่ทรัสต์ตาย ลาออก ไร้ความสามารถ และยังมีทรัสต์

๘. Law of Property Act, 1925 มาตรา ๓๖ (๑)
 ๘. มาตรา ๓๖ (๖) แห่ง พ.ร.บ. เดียวกัน

คนใหม่ ในกรณีเช่นกฎหมายถือว่า เมื่อทรัพย์สินภายใต้ทรัสต์นั้นตกอยู่ที่บุคคลใดซึ่งไม่ใช่ผู้ขอทรัพย์สินนั้นโดยสจวิติ และไม่รู้ว่าทรัพย์สินนั้นตกอยู่ภายใต้ทรัสต์ บุคคลผู้ใดที่ทรัพย์สินนั้นไปนั้นต้องเป็นทรัพย์สินไปพลางก่อน จนกว่าจะมีทรัสต์คนใหม่ ตัวอย่างเช่นผู้ตายทำพินัยกรรมก่อตั้งทรัสต์ แต่ไม่ได้ตั้งทรัสต์ไว้ ถอว่าผู้จัดการมรดกของผู้ตายต้องทำหน้าที่เป็นทรัสต์ หรือเมื่อผู้ก่อตั้งทรัสต์ได้ตั้งทรัสต์แล้ว แต่ทรัสต์ไม่ยอมรับ ทรัพย์สินภายใต้ทรัสต์นั้น ย่อมกลับตกมาสู่ผู้ก่อตั้ง หรือผู้จัดการมรดกของผู้ก่อตั้ง ถ้าผู้ก่อตั้งตาย ซึ่งบุคคลดังกล่าวจะต้องยกต่อทรัพย์สินนั้นในฐานะเป็นทรัสต์ หรือถ้าทรัสต์ที่ตั้งไว้เพียงคนเดียว หรือเหลือเพียงคนเดียวตาย ผู้จัดการมรดกของทรัสต์นั้น ก็ต้องทำหน้าที่เป็นทรัสต์แทน จนกว่าจะได้มีทรัสต์คนใหม่ขึ้น

เมื่อใดจึงจะถือว่าเป็นทรัสต์

เมื่อผู้ใดได้รับแต่งตั้งเป็นทรัสต์แล้ว มิใช่ว่าจะต้องยอมรับเป็นทรัสต์เสมอไป ผู้คนอาจปฏิเสธได้ และการปฏิเสธอาจกระทำด้วยวาจา ลายลักษณ์อักษร หรือโดยมีพฤติการณ์สื่อแสดงเจตนาว่าไม่ยอมรับ เช่นผู้หนึ่งได้เข้ามาขังแถวจัดการยกทรัพย์สิน ซึ่งอยู่ภายใต้ทรัสต์นั้นเลยจนเป็นเวลานานเกินสมควร แต่ตามนั้นเข้ามาแถวของจัดการยกทรัพย์สินนั้น แม้ว่าตนเองจะได้แจ้งว่าจะรับเป็นทรัสต์ก็ตาม ก็ถือได้ว่าเป็นการยอมรับเป็นทรัสต์โดยปริยายแล้ว การปฏิเสธไม่ยอมรับนี้ ต้องกระทำเสียก่อน ถ้ามีการยอมรับขึ้นเมื่อใดแล้ว ผู้นั้นหมดสิทธิ์ที่จะปฏิเสธอีกต่อไป จะทำได้ก็แต่เพียงขอลาออกเท่านั้น

แม้ว่าจะมีการตั้งและยอมรับเป็นทรัสต์แล้วก็ตาม ก็ยังไม่ถือว่าผู้นั้นเป็นทรัสต์โดยชอบ จนกว่าจะได้มีการส่งมอบหรือโอนทรัพย์สินนั้นให้ทรัสต์แล้ว ตาม Trustee Act, 1925 มาตรา ๔๐ ถ้าผู้ก่อตั้งทรัสต์ได้กล่าวในตราสารก่อตั้งทรัสต์ว่า ให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นสิทธิ์แก่ทรัสต์แล้ว (การกล่าวเช่นนี้เรียกว่า Vesting declaration) ถอว่าทรัพย์สินนั้นย่อมตกเป็นสิทธิ์แก่ทรัสต์ทันที โดยไม่จำเป็นต้องมีการโอนหรือส่งมอบอีก แต่ว่าตราสารนั้นต้องเป็น Deed ยิ่งไปกว่านั้น ถ้าทรัสต์ตกอยู่ภายหลังจาก ค.ศ. ๑๙๒๕ แม้ว่าจะมิได้มีการกล่าวเช่นนั้นไว้ในตราสารก่อตั้งทรัสต์ มาตรา ๔๐ นั้นก็ยังถือว่ามีการกล่าวเช่นนั้นไว้แล้ววันแต่จะมีข้อความในตราสารนั้นให้เห็นเป็นอย่างอื่น ทั้งนี้ย่อมยกเว้นแถวยกทรัพย์สิน

บางประการซึ่งเพียงแต่การกล่าวไว้ให้ทรัพย์สินตกเป็นสืบทอดแก่ทรัสต์ ห้ามผลเป็นการมอบ
ทรัพย์สินให้ไม่ จะต้องมีการโอน สิ่งมรดกตกต้องต่อไป °°

ผู้ใดบ้างจะเป็นผู้รับประโยชน์ได้

ว่าโดยหลักทั่วไปแล้ว บุคคลใดก็ตามที่สามารถมีสิทธิยึดถือ หรือเป็นเจ้าของ
ทรัพย์สินได้ ย่อมจะเป็นผู้รับประโยชน์ภายใต้ทรัสต์ได้

๑. กษัตริย์ก็อาจทรงเป็นผู้รับประโยชน์ได้

๒. ผู้เยาว์อาจเป็นผู้รับประโยชน์ในสังหาริมทรัพย์ Equitable Interest และ
ทรัพย์สินอื่น ๆ ได้ เว้นแต่ประโยชน์ หรือสิทธิในที่ดินที่เรียกว่า Legal Estate เท่านั้น
ซึ่งต้องห้ามตามกฎหมายอังกฤษ

๓. องค์การบริษัทต่างๆ ก็อาจเป็นผู้รับประโยชน์ได้ ไม่ว่าในทรัพย์สินประเภท
ใด แต่ก่อนนั้นองค์การบริษัทจะยึดถือที่ดินมิได้ครั้งใดกล่าวมาข้างต้นแล้ว ขอตามนัยยก
เลิกไปโดย Charities Act, 1960

๔. คนต่างชาติย่อมเป็นผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สิน ภายใต้ทรัสต์ที่ก่อตั้งใน
อังกฤษได้ทุกชนิด เว้นแต่เรื่องอังกฤษ

๕. บุคคลผู้อยู่นอกเขตสเตอร์ลิง (Sterling Area) ไม่อาจเป็นผู้รับประโยชน์
ในทรัพย์สินซึ่งต้องห้ามตามมาตรา ๒๕ แห่ง Exchange Control Act, 1947 มิให้ส่ง
ออกไปนอกเขตสเตอร์ลิง

ทรัพย์สินใดบ้างที่อาจนำมาจัดตั้งทรัสต์ได้

ทรัพย์สินทุกชนิดซึ่งอาจมีเจ้าของได้ ไม่ว่าจะเป็่่นสังหาริมทรัพย์ หรือสังหา
ริมทรัพย์ ไม่ว่าสิทธิในทรัพย์สินนั้นจะมีอยู่ตามกฎหมาย หรือตามเอกฉันท ไม่ว่าทรัพย์สิน
สินนั้นจะอยู่ในราชอาณาจักร หรือนอกราชอาณาจักร และไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความ
ยึดถือครอบครองแล้ว หรือเป็นเพียงสิทธิที่จะได้รับทรัพย์สินนั้นในภายหน้า ย่อมนำมา
ก่อตั้งทรัสต์ได้ทั้งสิ้น ตัวอย่างเช่น ก. มีสิทธิตามสัญญาเช่าที่ดินแปลงหนึ่ง อาจโอน

สิทธิหรือประโยชน์ที่จะได้รับจากการเช่นนั้นให้ทรัพย์สิน เพื่อให้จัดการให้เป็นประโยชน์แก่ ข.
หรือเช่น ก. เป็นเจ้าหนี้เงิน ข. อยู่ ๖,๐๐๐ บาท ก. อาจโอนหนี้รายนให้ทรัพย์สิน เพื่อให้
ยึดถือไว้เพื่อประโยชน์ของ ค. ได้ แต่ถ้ามีกฎหมายบัญญัติห้ามโอนทรัพย์สินใด ๆ ไว้
เช่น เบี้ยบ้านาญ หรือเงินเคอนของข้าราชการ ทรัพย์สินนั้นจะนำมาก่อตั้งทรัพย์สินทำได้ไม่

สำหรับทรัพย์สินที่อยู่ต่างประเทศนั้น บ่อมสุกแล้วแต่กฎหมายระหว่างประเทศ
แผนกคดีบุคคลของแต่ละประเทศไป สำหรับประเทศอังกฤษนั้น ถือหลักว่าสังหาริมทรัพย์
บ่อมติดตามเจ้าของ ฉะนั้นถ้าเจ้าของสังหาริมทรัพย์อยู่ในเขตอำนาจของศาลอังกฤษ ก็ถือว่า
ทรัพย์สินนั้นอยู่ในเขตอำนาจด้วย จึงอาจนำมาก่อตั้งทรัพย์สินได้ ส่วนที่ดินอยู่นอกราชอาณาจักร
อังกฤษก็อาจตกอยู่ภายใต้ทรัพย์สินได้เช่นกัน และศาลอังกฤษยอมรับบังคับให้ถ้าผู้
กรณีอยู่ในเขตอำนาจของศาลอังกฤษ และการปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลไม่เป็นการ
พ้นวิสัย

ทรัพย์สินแบ่งเป็นชนิด

ทรัพย์สินอาจแบ่งออกได้เป็นหลายชนิดคือ

- ๑. ทรัพย์สิน โดยแจ้งชัด (Express trust) ทรัพย์สินโดยปริยาย (Implied trust)
- ทรัพย์สินซึ่งกลบมาเป็นประโยชน์ของผู้ก่อตั้งทรัพย์สินเอง (Resulting trust) และทรัพย์สินโดย
การสมมุติ (Constructive trust)

ทรัพย์สินโดยแจ้งชัด คือทรัพย์สินที่ตกลงแสดงเจตนาโดยชัดแจ้ง ซึ่งอาจ
เป็นโดยประกาศิตตนเองเป็นทรัพย์สิน เพื่อประโยชน์ของผอน หรือโดยการส่งมอบทรัพย์สิน
ให้ทรัพย์สินเพื่อให้อึดถือเป็นประโยชน์แก่ผอน ตัวอย่างเช่น ก. ทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินให้ ข.
เพื่อให้อึดถือไว้เพื่อประโยชน์ของ ค. หรือ ก. มีที่ดิน ๑ แปลงและประกาศว่าตนจะยึดถือ
ที่ดินนั้นเพื่อประโยชน์ของ ข.

ทรัพย์สินโดยปริยาย คือทรัพย์สินที่ถือว่าเกิดขึ้นโดยการสันนิษฐานเอาจากเจตนา
ของเจ้าของทรัพย์สินว่าประสงค์จะให้มทรัพย์สินนั้น แต่ว่าเจ้าของทรัพย์สินนั้นมิได้แสดงเจตนา
ก่อตั้งทรัพย์สินโดยแจ้งชัด ตัวอย่างเช่น ก. ซอรถยนต์ ๑ คันแต่ให้ใส่ชื่อ ข. เป็นเจ้าของ หรือ
ก. และ ข. เข้าหุ้นกันซอที่ดิน ๑ แปลง แต่ให้โอนใส่ชื่อ ข. แต่ผู้เคยไว้ในโฉนด ถึงนทาง

เอกควตถือว่า ข. จำต้องยกเลิกรถยนต์ หรือรถคนนในฐานะเป็นทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของ ก. ในเรื่องรถยนต์ และเพื่อประโยชน์ของ ก. และ ข. ในเรื่องที่ดิน

ทรัพย์สินกลับมาเป็นประโยชน์ของผู้ก่อตั้งทรัพย์สินเอง ทรัพย์สินเช่นนี้ ความจริงก็คือว่าเป็นทรัพย์สินโดยปริยายเหมือนกัน แต่แย่งออกมาเพื่อความสะดวกในการเรียกชื่อเท่านั้น ทรัพย์สินเช่นนี้เกิดขึ้นได้โดยผู้ก่อตั้งทรัพย์สินตั้งทรัพย์สิน เพื่อให้จัดการทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อประโยชน์ของบุคคลอื่นตลอดชีวิตของผู้รับประโยชน์ ดังนั้นถ้าผู้รับประโยชน์ตายแล้ว มิใช่ว่าผลประโยชน์จะตกให้แก่ตัวทรัพย์สินเอง เพราะตามเจตนาของผู้ก่อตั้งทรัพย์สินย่อมไม่ประสงค์จะให้ทรัพย์สินนั้นเป็นสภพขาดแก่ทรัพย์สิน ดังนั้นทรัพย์สินจึงตกแก่ผู้ก่อตั้งทรัพย์สินนั้น เพื่อผู้ก่อตั้งทรัพย์สินหรือทายาทของผู้ก่อตั้งทรัพย์สินต่อไป หรืออาจเกิดขึ้นได้เมื่อ ก. ทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินสมบัติให้ ข. เพื่อให้ยกถือเป็นทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของ ค. แต่เมื่อ ค. ตายเสียก่อน ก. คงนทรัพย์สินตามพินัยกรรมย่อมไม่มีผล แต่ก็จะเห็นตามเจตนาของ ก. ว่า ก. ไม่ประสงค์ให้ ข. ได้ประโยชน์จากทรัพย์สินสมบัตินั้น ดังนั้นเมื่อ ก. ตาย ข. ย่อมต้องยกถือทรัพย์สินนั้น เพื่อประโยชน์ของทายาทของ ก. สืบไป

ทรัพย์สินโดยการสมมติ คือทรัพย์สินที่เกิดขึ้นโดยการสมมติของ เอกควต โดยไม่คำนึงถึงเจตนาของเจ้าของทรัพย์สินนั้นว่าประสงค์จะให้ทรัพย์สินนั้นหรือไม่ ทั้งนี้เนื่องจากทางเอกควตถือว่าถ้าปล่อยให้สภพขาดทรัพย์สินนั้นยกถือไว้เพื่อประโยชน์ของตนเอง แล้วก็จะเป็นการทำลายความไวเนื้อเชื่อใจของเราของทรัพย์สินมาก่อน และเป็นการขัดต่อความเป็นธรรมด้วย เอกควต จึงสมมติว่าสภพขาดทรัพย์สินนั้นไว้ในฐานะเป็นทรัพย์สิน ทรัพย์สินเช่นนี้อาจเกิดขึ้นได้ เช่น ก. มอรถยนต์ ๑ คันให้ ข. ยกถือไว้เพื่อประโยชน์ของ ค. ถ้า ข. โดยสมยอมโอนทรัพย์สินนั้นให้ ง. โดยมิได้รับข้อมยอมจาก ค. และ ง. รู้ว่ารถยนต์นั้นตกอยู่ภายใต้ทรัพย์สิน ถือว่า ง. เป็นทรัพย์สินของรถยนต์คนนั้นเพื่อ ค. โดยการสมมติของเอกควต หรือตัวอย่างคดีที่มชขอของอังกฤษคือ คดี Keech v Sandford^{๐๐} ขอเท็จจริงมีว่าผู้เช่าตลาดแห่งหนึ่งได้ทำพินัยกรรมมอสิทธิในการเช่านั้นให้ทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้รับเช่า ต่อมาก่อนจะสิ้นสัญญาเช่า ทรัพย์สินได้ขอต่ออายุการเช่าเพื่อยุทธของผู้เช่านั้น แต่ผู้

๐๐. 1726, Sel. cas. ch. 61, Nether No. 107.

ให้เข้าไม่ยอม ทrust จึงขอทำสัญญาเข้าต่อเพื่อตนเองซึ่งผู้ให้เข้ายอม ศาลถือว่าTrust ต้อง
ถือสัญญาเข้านั้น เพื่อประโยชน์ของบุตรผู้เข้าเดิมต่อไป

นอกจากนี้ Trust โดยการสมมติตนเองเกิดขึ้นได้ โดยการที่Trust ใช้ตัวทรัพย์สิน
ภายใต้Trust เพื่อทำกำไรให้ตนเอง ถ้าไรที่ใดมากต้องยึดถือไว้ในฐานะเป็นTrust เช่นกัน
หรือเมื่อผู้ขายตกลงขายทรัพย์สินให้ผู้อื่น ระหว่างการซื้อขายยังไม่สมบูรณ์ ถือว่าผู้ขาย
เป็นTrust ของทรัพย์สินที่ตกลงขายนั้นและยึดถือไว้เพื่อประโยชน์ของผู้อื่น หรือเมื่อผู้รับ
จ้างของขายทรัพย์สินจ้างคนอื่นเกินกว่าหน้จ้างเอง ก็ต้องยึดถือเงินส่วนที่เกินนั้นในฐานะเป็น
Trust แทนผู้จ้างหรือผู้รับจ้างหลัง ๆ ถ้าหากมี

๒. Trust ธรรมดา (Simple or Bare trust) และ Trust พิเศษ (Special trust)

การแบ่งเช่นนี้ถนัดตามหน้าที่ของTrust ที่จะต้องปฏิบัติตามคำสั่งที่ผูกมัดTrust ได้ให้ไว้

Trust ธรรมดา คือTrust ซึ่งTrust มีหน้าที่แต่เพียงเป็นผู้ถือทรัพย์สินไว้เท่านั้น
ไม่มหน้าที่อื่นใดที่จะต้องกระทำอีก เช่น ก. ทำพินัยกรรมมอบทรัพย์สินให้ ข. เพื่อให้ยึดถือ
ไว้เพื่อประโยชน์ของ ค. กงนหน้าที่ของ ข. ก็มีแต่เพียงคอยส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้ ค. หรือ
จำหน่ายทรัพย์สินตามที่ ค. ต้องการเท่านั้น

Trust พิเศษ คือTrust ซึ่งTrust มีหน้าที่จะต้องทำอะไรบางอย่างตามคำสั่งของ
ผู้ก่อตั้งTrust เช่น ข้อความในพินัยกรรมก่อตั้งTrust ว่าจะให้Trust เป็นผู้เก็บค่าเช่า
ผลประโยชน์จากทรัพย์สินภายใต้Trust และใช้จ่ายในการบำรุงรักษา หรือประกันตัว
Trust นั้นและมอบเงินที่เหลือนั้นให้ผู้รับประโยชน์ไปตลอดชีวิต Trust พิเศษนี้ ส่วนมาก
ได้แก่Trust ที่ให้กิจการขายทรัพย์สิน (Trust for sale) และเอาเงินที่ขายได้ชำระหนี้
สินของเจ้าของทรัพย์สิน

๓. Trust ที่ก่อตั้งเสร็จแล้ว (Executed trust) และ Trust ที่ก่อตั้งยังไม่เสร็จ

(Executory trust)

Trust ที่ก่อตั้งเสร็จแล้ว คือTrust ที่ได้ก่อตั้งกำหนดตัวทรัพย์สินและหน้าที่ของ
Trust ไว้แน่นอนแล้วไม่จำเป็นต้องทำอะไรต่อไปอีก

Trust ที่ก่อตั้งยังไม่เสร็จ คือTrust ที่ยังมีได้ก่อตั้งกำหนดตัวทรัพย์สินและ
หน้าที่ของTrust ให้แน่นอนไป ซึ่งอาจเป็นเพียงข้อตกลงระหว่างคู่กรณีว่าจะก่อตั้งTrust

จากทรัพย์สินบางอย่างเช่น หรืออาจเป็นเพียงคำสั่งในพินัยกรรมสั่งให้ทรัสต์จัดการชะตัก
และจัดการทะเบียนทรัสต์คนเพื่อประโยชน์แก่ทายาทของสถาปนิกกรรมนนั้น

บิดาของตน ๑ แปลงให้ทรัสต์เพื่อให้ยกลอไว้เพื่อประโยชน์ของบุตรสาว และตกลง
ไว้ด้วยว่าจะโอนหุ้นในบริษัทแห่งหนึ่งให้แก่ทรัสต์คนนั้น เพื่อให้ยกลอไว้เพื่อประโยชน์แก่
บุตรสาวในทำนองเดียวกัน ดังนั้นสำหรับทุกคนถอว่าเป็นทรัสต์ถอตั้งเสร็จแล้ว ส่วนหุ้นนั้นเป็น
ทรัสต์ถอตั้งยังไม่เสร็จ หรือในกรณี ก. และข. จะแต่งงานกัน ได้ตกลงกันว่าจะให้ยกลอ
ถอทรัพย์สินบางอย่างเช่นทรัสต์ เพื่อประโยชน์ของตนเองและบุตรที่จะเกิดมา ถึงนั้นเพียง
ทรัสต์ถอตั้งยังไม่เสร็จ เพราะยังจะต้องทำตราสารกำหนดตัวทรัพย์สิน และตัวทรัสต์ ตลอด
จนประโยชน์ที่มอบประโยชน์จะใคร่ให้แน่นอนไปอีกทีหนึ่ง

๔. ทรัสต์เพื่อเอกชน (Private Trust) และทรัสต์เพื่อสาธารณะหรือเพื่อการ
กุศล (Public or Charitable Trust)

ทรัสต์เพื่อเอกชน คือทรัสต์ซึ่งตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ของเอกชนคนใดคนหนึ่ง
หรือกลุ่มชนใดคนหนึ่ง

ทรัสต์เพื่อสาธารณะหรือเพื่อการกุศล คือทรัสต์ที่ถงตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ หรือ
ความผาสุกของประชาชนเป็นส่วนใหญ่ แม้ว่าประชาชนจะเป็นผู้มอบประโยชน์แต่ห้ามสิทธิ
ฟ้องเรียกร้องให้ปฏิบัติตามทรัสต์คนใดไม่ สิทธิที่จะฟ้องร้องบังคับนั้นตกอยู่แก่ Attorney
General

๕. ทรัสต์ลับ (Secret Trust) ซึ่งแบ่งเป็นลับทั้งหมด (Fully secret trust)
และลับเพียงครึ่งเดียว (Half secret trust)

ทรัสต์ลับทั้งหมด เกิดขึ้นเมื่อ ก. ทำพินัยกรรมมอบทรัพย์สินให้ ข. โดยมี
ได้บอกในพินัยกรรมเลยว่า ข. จะต้องยกลอไว้ในฐานะเป็นทรัสต์ แต่ว่าก่อนทำพินัยกรรม
กัก หรือภายหลังกัก ก. ได้บอกให้ ข. ว่า ข. จะต้องยกลอไว้ในฐานะเป็นทรัสต์ของ ค.
ถ้า ข. ตกลงโดยตรงหรือโดยปริยายด้วย ถอว่าทรัสต์เกิดขึ้นแล้ว แต่เป็นทรัสต์ลับ ซึ่ง
ค. ผู้รับประโยชน์ชอบจะบังคับได้

ถ้าผู้ทำพันธกรรมมี ๒ คน และคนหนึ่งจะเป็นทรัสต์ตามความประสงค์ของผู้ทำพันธกรรม ส่วนอีกคนหนึ่งมิได้รู้เห็นด้วย ศาลอังกฤษได้วางหลักเกณฑ์ไว้ในคดี Re Stead ^{๑๖} ดังนี้

๑. ถ้า ก. ชักง ค. ให้ทำพันธกรรมยกทรัพย์สินให้ ก. และ ข. โดยให้มีส่วนที่แน่นอนในตัวทรัพย์สินร่วมกัน (Tenants in common) และ ก. แต่ผู้เคี่ยวสัญญาหรือยอมรับโดยปริยายว่า ก. และ ข. จะปฏิบัติตามคำสั่งของ ค. แต่ ข. มิได้รู้เห็นกับ ก. ด้วย ดังนั้น ก. ย่อมผูกพันตามสัญญาที่ตนให้ไว้กับ ค. แต่ ข. ไม่ผูกพัน

๒. ถ้า ค. ทำพันธกรรมมอบทรัพย์สินให้ ก. และ ข. โดยให้มีกรรมสิทธิ์ร่วมกัน แต่มิได้กำหนดว่าใครมีส่วนเท่าใด (Joint tenants) และ ก. แต่ผู้เคี่ยวสัญญาต่อ ค. ก่อนทำพันธกรรม สัญญานั้นย่อมผูกพันทั้ง ก. และ ข.

๓. ถ้า ค. ทำพันธกรรมยกทรัพย์สินให้ ก. และ ข. โดยให้มีกรรมสิทธิ์ร่วมกัน และ ก. สัญญาต่อ ค. หลังจากก ก. ทำพันธกรรม ดังนั้น ก. แต่ผู้เคี่ยวผูกพันตามสัญญา

ทรัสต์ลับเพียงครั้งเดียว เกิดขึ้นเมื่อพันธกรรมยกทรัพย์สินให้คนหนึ่ง มีความว่าได้ยกทรัพย์สินให้ในฐานะเป็นทรัสต์ แต่มิได้ระบุต่อไปว่าทรัสต์จะต้องยึดถือทรัพย์สินนั้นเพื่อประโยชน์ของใคร และต้องจัดการอย่างไร ดังนั้นถ้าพันธกรรมได้แจ้งให้ผู้รับทรัพย์สินทราบก่อน หรือในขณะที่ทำพันธกรรมว่า ให้ยึดถือทรัพย์สินนั้นเพื่อผู้ใดและให้จัดการอย่างไร ทั้งได้แจ้งในพันธกรรมด้วยว่าได้บอกข้อความนี้ในทรัสต์ทราบแล้ว ทรัสต์ที่ย่อมผูกพันตามคำสั่งของผู้ทำพันธกรรมนั้น ทรัสต์เช่นว่านมักมีข้อความว่า ข้าพเจ้าขอทำพันธกรรมมอบที่ดิน ๑ แปลงให้ ข. ในฐานะเป็นทรัสต์ ตามที่ข้าพเจ้าได้บอกให้ทราบแล้ว

๖. ทรัสต์สุกแล้วแต่ใจของทรัสต์ (Discretionary trust) และทรัสต์กำหนดวิธีการป้องกันไว้ (Protective trust)

ทรัสต์สุกแล้วแต่ใจของทรัสต์ คือทรัสต์ที่มิได้กำหนดให้ผู้รับประโยชน์มีสิทธิได้รับผลประโยชน์รายใดอย่างใดจากตัวทรัพย์สินภายใต้ทรัสต์นั้น หากแต่กำหนดให้อยู่ในอำนาจของทรัสต์ที่จะแบ่งปัน หรือชำระผลประโยชน์รายใดนั้นให้ตามที่ทรัสต์เห็นสมควร

ทรัสต์ กำหนดวิธีการป้องกันไว้ คือ ทรัสต์ตามที่กำหนดว่า ถ้าผู้รับประโยชน์
ต้องคำพิพากษาให้เป็นคนล้มละลาย หรือเข้าไปยังเกวณขยตัวทรัพย์สินโดยพยายามจะ
จำหน่าย โอนหรือโดยประการใดตามที่กำหนดไว้ ผู้รับประโยชน์ย่อมหมดสิทธิในผล
ประโยชน์รายได้ของตัวทรัพย์สินนั้น และทรัสต์นั้นกลายเป็นทรัสต์สุกแล้วแต่ใจของทรัสต์
ขึ้นมาเพื่อตัวผู้รับประโยชน์เอง คู่สมรส หรือบุตรของผู้นั้น ทรัสต์เช่นว่านมักกล่าวโดยละเอียด
ในมาตรา ๓๓ แห่ง Trustee Act, 1925 ซึ่งประกอบด้วยหลัก ๒ ประการ คือ

๑. ทรัสต์นั้นให้ผลประโยชน์หรือรายได้จากตัวทรัพย์สินภายใต้ทรัสต์แก่ผู้รับประ
โยชน์ตลอดชีวิตหรือในเวลาที่ยาวนาน และมีข้อกำหนดว่าทรัสต์นั้นจะสิ้นสุด เมื่อมีพฤติ
การอย่างใดอย่างหนึ่ง (เช่นพยายามจำหน่ายโอนตัวทรัพย์สินนั้น) เกิดขึ้น
๒. เมื่อทรัสต์เช่นว่านสิ้นสุดแล้ว ทรัสต์ซึ่งสุกแล้วแต่ใจของทรัสต์จะเกิดขึ้นมา
แทนที่ทันที

ถ้อยคำที่ใช้ในการก่อตั้งทรัสต์

ทรัสต์โดยปริยายหรือโดยการสมมติ เป็นทรัสต์ที่เกิดขึ้นโดยการสันนิษฐาน
ทางเอกรัตนจากเจตนาของเจ้าของทรัพย์สิน และโดยการสมมติเอาเองโดยเจ้าของ
ทรัพย์สินมิได้ตั้งใจจะให้ทรัสต์เกิดขึ้นเลย ดังนั้นปัญหาการใช้ถ้อยคำจึงไม่เกิดขึ้น การ
ใช้ถ้อยคำในการก่อตั้งทรัสต์นั้นจะมีไต่กันแต่ในทรัสต์ประเภทขี้แ้ง หรือทรัสต์ที่ก่อตั้ง
โดยตรงเท่านั้น

ทรัสต์ที่ก่อตั้งโดยขี้แ้งนั้นจะสมบูรณ์ผูกพันผู้กระทำฝ่ายใด จะต้องเข้าอยู่
ในหลักเกณฑ์ดังนี้

๑. ผู้ก่อตั้งจะต้องใช้ถ้อยคำซึ่งพอจะอนุมานให้เห็นเจตนาของผู้ก่อตั้งว่า ประสงค์
จะให้ทรัสต์ขึ้นจากทรัพย์สินที่แน่นอน และทรัสต์นั้นเพื่อประโยชน์ของผู้รับประโยชน์อันจะ
กำหนดตัวได้แน่นอน หรือซึ่งท่าน Lord Longdale ได้วางหลักเกณฑ์ไว้ในคดี Knight
v. Knight^{๑๓} ว่า ในการก่อตั้งทรัสต์นั้น จำเป็นต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ ๓ ประการ คือ

- ก. ถ้อยคำที่ใช้ จะต้องสื่อให้เห็นว่าเป็นคำสั่ง
- ข. เนื้อหา (Subject-matter) ของทรัสต์ต้องแน่นอน และ

ค. บุคคลจะได้รับประโยชน์ที่สามารถกำหนดตัวได้แน่นอน

๒. ถ้าทรัสต์ก่อตั้งเพื่อผลประโยชน์โดยเสนาหา (กล่าวคือ ชาติคอนซีเคอเรนซ์
ที่มีค่า) ผู้ก่อตั้งจะต้องแสดงเจตนาที่จะก่อตั้งทรัสต์ ในพินัยกรรมหรือใตงตนเองเป็นทรัสต์
หรือใตงมีการโอน หรือส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ทรัสต์แล้ว

๓. ทรัพย์สินภายใต้ทรัสต์นั้นจะต้องอยู่ในสภาพที่สามารถก่อตั้งทรัสต์ได้

๔. วัตถุประสงค์ในการก่อตั้งทรัสต์นั้นต้องชอบด้วยกฎหมาย

แม้ว่าจะเข้าหลักเกณฑ์ครบถ้วนดังกล่าวข้างต้นแล้วก็ตาม ทรัสต์ยังอาจเสีย
ไปได้โดย

๑. ผู้ก่อตั้งหรือผู้รับประโยชน์ ไม่มีความสามารถตามกฎหมายที่จะก่อตั้ง หรือ
รับประโยชน์ได้

๒. ทรัสต์ที่ก่อตั้งเพื่อโง่งเงาเห็น อาจถูกเงาเห็นเพิกถอนเสียได้โดยอาศัยกฎหมาย
ที่ให้อำนาจไว้ (ตามกฎหมายอังกฤษคือ Law of Property Act, 1925 มาตรา ๑๑๒
และ Bankruptcy Act, 1914 มาตรา ๔๒)

๓. เมื่อมีผู้ชอทรัพย์สินนั้นจากเจ้าของโดยสุจริต และไม่รู้ว่าทรัพย์สินนั้นตกอยู่
ภายใต้ทรัสต์ ทรัสต์นั้นยอมไม่ผูกพันผู้ชอเช่นนั้น

การก่อตั้งทรัสต์โดยซัดเจงนหาจำเป็นต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรไม่ เพียงแต่
พูดออกด้วยวาจาธรรมดาใช้ได้ เว้นแต่การนำที่ดินหรือผลประโยชน์ของตนมาก่อตั้ง
Law of Property Act, 1925 มาตรา ๕๓ ได้บังคับว่าต้องทำเป็นหนังสือและลงลาย
มือชอผู้ก่อตั้ง การทำเป็นหนังสือนักไม่จำเป็นต้องทำตามแบบพิเศษใดๆ เพียงแต่ให้มีข้อความ
ให้ซัดเจงนหาตามหลักเกณฑ์ในข้อ ๑ เท่านั้น

ถ้อยคำที่ใจต้องแสดงโดยเจ็งซัด หรือเพียงพอที่จะอนุมานได้ว่าผู้ก่อตั้ง
ทรัสต์นั้นตั้งใจจะให้ทรัสต์นั้น คงนถอยค่านของซัดเจงนหา เพียงแต่ถ้อยคำที่ว่า

อยากจะเห็น ว่า หวังว่า คิดว่า เชื่อว่า ผู้รับทรัพย์สินจะยึดถือทรัพย์สินนั้น หรือจะ
จัดการกับทรัพย์สินนั้น เพื่อประโยชน์ของบุคคลที่สามเท่านั้น จึงไม่แน่นอนพอที่จะถือว่าเจ้า
ของทรัพย์สินจะจะให้ทรัสต์นั้น ผู้รับทรัพย์สินจึงใตงกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นโดยเค็ดชาค

ตัวอย่างเช่น เจ้ามรดกได้ทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินให้ภริยา “เพื่อให้จัดการ
จำหน่าย จ่าย โอน ตามใจชอบ เพื่อบริโภคของเธอลองและครอบครัว” ถือว่าไม่มีทรัพย์สิน
เพื่อครอบครัวเกิดขึ้น (Lambe v. Eames)^{๑๔}

เจ้ามรดกทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินให้ภริยา “ด้วยมั่นใจว่าเธอคงจะใช้ความเป็น
ธรรมแบ่งทรัพย์สินนั้นระหว่างบุตร ๆ ของข้าพเจ้า” ถือว่าไม่มีทรัพย์สิน (Re Adams and
the Kensington Vestry)^{๑๕}

ก. ทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินให้บุตรสาว และมีข้อความในพินัยกรรมว่า
“เป็นความประสงค์ของข้าพเจ้าที่จะให้เธอจ่ายเงินรายยี่สิบ ช. บัลดะ ๒๕ ปอนด์ ตลอดเวลา
ที่เธอยังมีชีวิตอยู่” ถือว่าไม่มีทรัพย์สินสำหรับเงินรายยี่สิบ (Re Diggles)^{๑๖}

ก. ทำพินัยกรรมมอบทรัพย์สินให้หลานชาย ๒ คน โดยกล่าวว่า “ข้าพเจ้า
ปรารถนาจะให้หลานทั้งสองนี้ทำพินัยกรรมมอบทรัพย์สินเหล่านี้ให้แก่ครอบครัว ช. และ ค.
เท่า ๆ กัน” ถือว่าหลานทั้งสองได้ทรัพย์สินไปเป็นสิทธิขาดไม่มีทรัพย์สิน เพื่อบริโภคของ
ครอบครัว ช. และ ค. (Re Hamilton)^{๑๗}

เนื้อหาของทรัพย์สินต้องแน่นอน เนื้อหาอาจแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือ ตัว
ทรัพย์สินภายใต้ทรัพย์สิน และผลประโยชน์ที่จะให้แก่ผู้ได้รับประโยชน์ทั้งตัวทรัพย์สินและผล
ประโยชน์นั้นจะต้องกำหนดไว้แน่นอน ถ้าหากขาดความแน่นอนในข้อหนึ่งข้อใดไป ทรัพย์สิน
ไม่มีผล จะยังคงพร้อมกันไม่ได้

ตัวอย่างเช่น ก. ยกทรัพย์สินให้ภริยาและสั่งว่า “ทรัพย์สินส่วนซึ่งภริยาข้าพเจ้า
ไม่ต้องการ เมื่อเธอตายแล้วให้ยกตกเป็นทรัพย์สินเพื่อยุติของข้าพเจ้า” ถือว่าทรัพย์สินเป็น
โมฆะ เพราะขาดความแน่นอนในตัวทรัพย์สิน เพราะไม่อาจกำหนดได้ว่าทรัพย์สินใดบ้างที่
ภริยาต้องการและไม่ต้องการ หรือเช่น ก. ทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินให้ ช. และสั่งว่าเมื่อ ช.
ตาย ทรัพย์สินซึ่ง ช. ไม่ได้ขายหรือจำหน่ายไป จะตกเป็นทรัพย์สินเพื่อยุติ ค. ดังนั้น ทรัพย์สิน
นั้นไม่มีผล

๑๔. 1871, 6 Ch. App. 597

๑๕. 1884, 27 Ch. 394

๑๖. 1888, 39 Ch. 253

๑๗. 1893, 2 Ch. 370

เจ้ามรดกทำพินัยกรรมยกเรือนทั้งหมดให้ทริสตีบดล เพื่อประโยชน์ของภริยา
 ดลอคซวต เมื่อภริยาตายให้ยกดลเรือน ๑ หลังสีกแล้วแต่ ก. จะเลือกเพื่อประโยชน์ของ
 ก. บุตรสาว และเรือนที่เหลือให้ยกดลไว้เพื่อประโยชน์ของ ข. บุตรสาวอีกคนหนึ่ง ปรากฏ
 ว่า ก. ตายก่อนเจ้ามรดก จึงไม่อาจเลือกเรือน ๑ หลังไว้ได้ ถือว่าทริสตีบดลเพื่อประโยชน์ของ
 ข. เป็นโมฆะ เพราะทริสตีบดลไม่อาจรู้ได้ว่าเรือนที่เหลือหลังไหนบ้างที่จะยกดลไว้เพื่อ ข.
 (Boyce v. Boyce) ๑๘

บุคคลผู้จะรับประโยชน์ต้องสามารถกำหนดตัวได้แน่นอน ถ้าผู้รับ
 ประโยชน์ไม่สามารถจะกำหนดตัวได้ในขณะก่อตั้งทริสตี หรือไม่สามารถหยั่งทราบได้
 แน่แน่นอนจากเจตนาของผู้ก่อตั้งทริสตี ทริสตีเพื่อประโยชน์ของผู้นั้นย่อมมีได้ แต่โดยที่เจ้า
 ของทรัพย์นั้นไม่ประสงค์จะให้ทริสตีผู้ใดรับทรัพย์นั้นนั้น ยกดลทรัพย์นั้นนั้นเป็นของตนเอง
 ทริสตีจึงต้องยกดลทรัพย์นั้นภายใต้ทริสตีนั้นเพื่อประโยชน์ของผู้ก่อตั้ง หรือทายาทของ
 ผู้ก่อตั้งถ้าผู้ก่อตั้งตาย แต่มิชอบยกไว้ในเรื่องทริสตีเพื่อการกุศล กล่าวคือแม้ว่าผู้รับ
 ประโยชน์จะยังไม่อาจกำหนดตัวได้แน่นอน ก็ทำให้ทริสตีนั้นเสียไปไม่ เช่นอาจมอบ
 ทรัพย์นั้นให้ทริสตีเพื่อให้จัดการแก่ผลประโยชน์ และมอบทราบได้เพื่อบำรุงการศึกษาตามที่
 ทริสตีเห็นสมควร ดังนั้นเป็นทริสตีที่สมบูรณ์

ก. ทดลจะยกดลทรัพย์นั้นตามพินัยกรรมเพื่อประโยชน์ของบุคคล ๆ หนึ่งซึ่ง
 เจ้ามรดกจะบอกชื่อไว้ในภายหลัง แต่ปรากฏว่าเจ้ามรดกมิได้บอกชื่อผู้รับประโยชน์แก่ ก.
 เลย เมื่อเจ้ามรดกตายแล้ว ก. จึงพบจดหมายของเจ้ามรดกบอกชื่อผู้รับประโยชน์ไว้ ดังนั้น
 ถือว่าผู้ตั้งชื่อนั้นห้ามสิทธิใครรับประโยชน์ตามทริสตีนั้นไม่ ทรัพย์นั้นตกเป็นมรดกของ
 เจ้ามรดกต่อไป (Re Boyes) ๑๘

เจ้ามรดกทำพินัยกรรมยกทรัพย์ให้ ข. “ด้วยความเชื่อมั่นว่า ข. จะทำพินัยกรรม
 ยกทรัพย์นั้นทั้งหมดให้แก่ผู้ที่เป็นทายาทของบิดาข้าพเจ้าตามที่ ข. เห็นสมควร” ถือว่า
 ไม่สามารถกำหนดตัวทายาทที่แน่นอนได้ (Meredith v. Heneage)

๑๘. 1849,16 Sim. 476
 ๑๘. 1884,26 Ch. 531

ทรัพย์สินเพื่อการกุศล

อะไรคือการกุศลนั้นยากที่จะให้คำจำกัดความโดยสมบูรณ์ได้ แต่อาจอาศัยแนว
 ทางจากคำพิพากษาของศาล หรือกฎหมายที่บัญญัติไว้เป็นเครื่องช่วยการวินิจฉัยว่าอย่างไร
 คือการกุศลและอย่างไรไม่ใช่ กฎหมายที่ศาลองักฤษถือเป็นแนวคืคำปรารภใน Statute of
 Elizabeth 1601 และคดีทอลเป็นหลักฐานคือ Pemsel^{๒๐} แต่แม้ว่าการใดจะมีวัตถุ
 ประสงค์เข้าอยู่ในข่ายของคำปรารภในกฎหมายดังกล่าว และเข้าเกณฑ์ในคดี Pemsel
 แล้วก็ตาม ก็ทำให้ว่าการนั้นจะต้องเป็นการกุศลเสมอไปไม่ การนั้นจะเป็นการกุศลก็ต่อเมื่อมี
 วัตถุประสงค์เพื่อสาธารณประโยชน์ด้วย

ตามคำปรารภใน Statute of Elizabeth นั้นถือว่า การใดที่มีวัตถุประสงค์ต่อไป
 เป็นการกุศล

- การช่วยเหลือคนชรา คนที่พึ่งตนเองไม่ได้ และคนยากจน
- การเลี้ยงดูคนบ่ารุงทหารผู้ช่วยเจ็บทพพลภาพ โรงเรียนและนัศึกษในมหาวิทยาลัย
- การซ่อมแซมสะพาน ท่าเรือ ท้องถเรือ ถนน โยสต์ ผังทะเลและทาง
- การศึกษาและการอดหนุนเด็กกำพร้า
- การช่วยเหลือ การจัดหาอาหาร หรือทุนบ่ารุงเรือนจำ
- การแต่งงานของสตรีผู้ยากจน
- การส่งเสริม สันนิสนุน ช่วยเหลือ พ่อค้า ช่างทออายุขิงเขาวและบุคคลผู้
- การทำงานกำลังเสื่อมโทรม

การช่วยเหลือหรือได้ตัวนกโทษหรือเชลย

การช่วยเหลือหรือบรรเทาคนยากจนในการชำระภาษีอากร

ตัวอย่างที่ใหไว้ใน Statute of Elizabeth นั้นได้หมายความว่า การอนทมิได้
 ระบุไว้จะมีใช้การกุศล การใดที่มีวัตถุประสงค์อยู่ในข่ายแม่จะมีได้ระบุไว้ ก็อาจเป็นการ
 กุศลได้ ฉะนั้น Lord Macnaghten จึงได้กล่าวไว้ในคดี Pemsel ว่าทรัพย์สินเพื่อการกุศล
 อาจจำแนกได้เป็น ๔ ประเภท คือ

๑. ทรัพย์สินเพื่อบรรเทาความยากจน

๒๐. 1891, A. C. 531

๒. ทรัสต์เพื่อส่งเสริมการศึกษา

๓. ทรัสต์เพื่อส่งเสริมการศาสนา และ

๔. ทรัสต์เพื่อประโยชน์แก่ชุมชน (Community) ซึ่งไม่เข้าอยู่ในข่ายแห่งทรัสต์
ในประเภท ๑ ถึง ๓ ดังกล่าวข้างต้น

ทรัสต์ประเภทที่ ๒ ถึง ๔ ต้องเพื่อประโยชน์แก่สาธารณชนด้วย ส่วนประเภทที่ ๔
นอกจากเพื่อสาธารณประโยชน์แล้วยังต้องเข้าอยู่ในวัตถุประสงค์ของ Statute of Elizabeth
อีกประการหนึ่ง คงนับทรัสต์ที่ทรงชนเพื่อแม่ชกกลมโค กลมหนึ่งโดยเฉพาะกิติ เพื่อการศึกษา
เฉพาะของลูกหลานของผูหนึ่งผู้ใดกิติ เพื่อการกุศลในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งกิติ จึงไม่ถือ
ว่าเป็นทรัสต์เพื่อการกุศล แต่ทรัสต์เพื่อสาธารณประโยชน์ของประเทศถือว่าเพื่อการกุศล
เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๑ อังกฤษได้มีกฎหมายฉบับใหม่ชื่อว่า Recreational Charities Act, 1958
ผ่อนผันให้ถือว่าทรัสต์บางอย่างซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสวัสดิการและการหย่อนใจของประชาชน
บางหมู่บางพวกเป็นทรัสต์เพื่อการกุศลด้วย

การยกทรัพย์สินให้เจ้าหน้าที่เทศมนตรีหรือกรรมการกุศลโดยให้แก่ตำแหน่งมิใช่ให้
แก่บุคคลนั้นเป็นส่วนตัวแล้ว อาจถือได้ว่าเป็นการให้ในฐานะทรัสต์เพื่อการกุศล แม้ว่าจะ
มิได้ระบุไว้เลยว่าจะให้กิจการยกทรัพย์สินนอย่างไร เพราะย่อมถือได้โดยปริยายว่าทรัพย์สิน
นั้นจะต้องใช้สอยเพื่อประโยชน์ผู้รับทรัพย์สินนั้นมีตำแหน่งหน้าที่จะต้องปฏิบัติอยู่ กล่าว
คือ เจ้าหน้าที่ยกทรัพย์สินเอง ฉะนั้นจึงมีคดีตัวอย่างในศาลอังกฤษหลายคดีซึ่งพิพากษา
ว่า การยกทรัพย์สินให้อาสาชียชอบแห่งโบสถ์เวลส์มีนสเตอร์ในขณะยกให้^{๒๐} หรือให้แก่
วิศวกร^{๒๒} เพื่อให้ใช้สอยเกี่ยวแก่โบสถ์ตามความเห็นสมควร^{๒๓} จึงเป็นทรัสต์เพื่อการกุศล แต่
ถ้าววัตถุประสงค์ของทรัสต์นั้นมิใช่เพื่อการกุศลแล้ว เพียงแต่มอบทรัพย์สินให้แก่เจ้าหน้าที่
ผู้เกี่ยวข้องของกกรรมการกุศลเท่านั้น หากทำให้ทรัสต์นั้นกลายเป็นทรัสต์เพื่อการกุศลขึ้นมาได้ไม่
เช่นมอบทรัพย์สินให้แก่วิศวกรเพื่องานในเขตท้องที่ของตน^{๒๔} แต่ถ้ายกให้วิศวกรเพื่องานของ

๒๐. Ro Flinn(1948) ch. 241
๒๒. Vicar ตำแหน่งของพระฝรั่งตำแหน่งหนึ่ง
๒๓. Ro Bain (1930) I ch. 224
๒๔. Farley v. Westminster Bank (1939) A.C. 430

ตนในเขตท้องที่ ๒๕ ถัดว่าเป็นการยกให้เพื่อการรุกราน ทั้งนี้เพราะงานในเขตท้องที่ดังกล่าว
ตามตัวอย่างแรกอาจไม่ใช่งานในหน้าที่ของวิศวกรก็ได้

ข้อแตกต่างระหว่างทรัพย์สินเพื่อเอกชนและทรัพย์สินเพื่อการรุกราน

๑. เมื่อผู้รับประโยชน์ไม่แน่นอน ถ้าเป็นทรัพย์สินเพื่อเอกชน ทรัพย์สินนั้นไม่มผล
และยังคงยกกันได้ ผู้ยกถอนทรัพย์สินนั้นจึงต้องยกถอนไว้แทนผู้ยกถอนทรัพย์สิน แต่ถ้าเป็นทรัพย์สิน
เพื่อการรุกราน ทรัพย์สินนั้นหาเสียไปไม่ ยังมีผลใช้ได้อยู่ และศาลย่อมจะให้ทรัพย์สินยกถอนทรัพย์สิน
สินนั้นเพื่อประโยชน์ของการรุกรานที่คล้ายคลึง หรือมีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกันที่ผู้ยกถอนทรัพย์สิน
เจตนาจะให้ได้รับประโยชน์นั้นอยู่ วิธีการเรียกว่า Cy-prés Doctrine แต่ศาลจะนำ
วินิจฉัยมาใช้ได้ ก็ต่อเมื่อ

๑. ปรากฏชัดแจ้งจากเจตนาของเจ้าของทรัพย์สินว่า ตั้งใจจะมอบทรัพย์สินนี้ให้
เพื่อการรุกรานไม่ว่าด้วยประการใด ๆ และ

๒. การจะค้นหาผู้รับประโยชน์เจตนาของเจ้าของทรัพย์สินนั้นไม่สามารถทำได้
หรือเป็นการพ้นวิสัยที่จะปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ยกถอนทรัพย์สิน เช่นองค์การรุกรานนั้นล้มเลิกไป
เสียก่อนที่ทรัพย์สินจะมีผลเป็นต้น

ถ้าทรัพย์สินเพื่อการรุกรานมีผลยังคงใช้ได้ตั้งแต่แรก แต่ไม่อาจปฏิบัติต่อไปได้ในภาย
หลัง เพราะผู้รับประโยชน์ล้มเลิก หรือกิจการนั้นเสร็จสิ้นแล้ว ดังนั้น ศาลย่อมให้วิธีการ
Cy-prés ได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงเจตนาของเจ้าของทรัพย์สิน เว้นแต่จะมีข้อความในตราสาร
ยกถอนทรัพย์สินให้เห็นเป็นอย่างอื่นว่าเจ้าของทรัพย์สินไม่ประสงค์จะให้ทรัพย์สินนั้นยกถอนไป

๒. เมื่อผู้รับประโยชน์ไม่ใช่บุคคล ถ้าเป็นทรัพย์สินธรรมดา ทรัพย์สินนั้นไม่อาจ
ยังคงยกกันได้ แต่ก็มีไว้จะเป็นโมฆะ เว้นแต่จะขัดต่อกฎหมาย ความสงบเรียบร้อย หรือ
ศีลธรรมอันดีของประชาชน ดังนั้นถ้าทรัพย์สินยกถอนไปปฏิบัติตามคำสั่งในทรัพย์สินนั้น ก็ไม่มีอะไร
ห้าม ถ้าเป็นทรัพย์สินเพื่อการรุกรานแล้วย่อมมีผลใช้ยังคงใช้ได้โดยชอบ และตกเป็นหน้าที่ของ
Attorney General ที่จะต้องเรียกร้องยังคงยกต่อไป

๓. กฎเพอเพททยที่ (Perpetuity Rule) กฎในเรื่องนี้ว่าการให้หรือจำหน่ายทรัพย์สินใด ๆ แก่บุคคลซึ่งยังไม่มีตัวตนในขณะให้หรือจำหน่ายนั้น จะต้องอยู่ในระยะเวลาชีวิตของผู้รับคนก่อน ๆ , ซึ่งมีชีวิตอยู่ในขณะจำหน่ายทรัพย์สินนั้น ก็อีก ๒๑ ปี หลังจากผู้รับคนสุดท้ายตาย (อาจรวมระยะเวลาทั้งครรรภ์เข้าไปได้) การให้หรือจำหน่ายทรัพย์สินใหม่ผลภายหลังระยะเวลาเป็นโมฆะ ตัวอย่างเช่น ก. ยกที่ดิน ๑ แปลงให้ ข. (ชายโสด) เพื่อให้ตกในตลอดชีวิต และเมื่อ ข. ตายแล้ว ยกให้แก่บุตรของ ข. คนแรกทีสอบไล่ได้เป็นเนติบัณฑิต ดังนั้นการยกที่ดินให้บุตรของ ข. นั้นเป็นโมฆะ เพราะในขณะ ก. ยกที่ดินให้ ข. นั้น บุตรของ ข. ยังไม่เกิด เพราะฉะนั้นผลที่ตกในขณะ ก. ยกที่ดินนั้นคือ ข. คนเดียว และบุตรของ ข. ที่เกิดมา แม้จะเกิดมาในระหว่างที่ ข. ยังมีชีวิตอยู่ก็อาจสอบไล่ได้เป็นเนติบัณฑิตเมื่อมีอายุเกินกว่า ๒๑ ปีแล้วก็ได้ ฉะนั้นการยกที่ดินให้บุตรของ ก. ดังกล่าวจึงเลยระยะเวลาเพอเพททย (ชีวิต ข. + ๒๑ ปี)

ทรัพย์สินเพื่อเอกชนตกอยู่ในกฎนี้ ฉะนั้นถ้า ก. มอบที่ดินให้ทรัพย์สินเพื่อหยกถอไว้เป็นประโยชน์ของ ข. และเมื่อ ข. ตายแล้วเพื่อประโยชน์ของบุตร ข. โดยมีเงื่อนไขดังตัวอย่างข้างต้น ทรัพย์สินเพอบุตรของ ข. เป็นโมฆะ

ทรัพย์สินเพื่อการกุศลได้รัยยกเว้นไม่เข้าอยู่ในกฎนี้ ฉะนั้น ก. อาจมอบที่ดินให้ทรัพย์สินเพื่อใช้จ่ายการหาผลประโยชน์ให้แก่โรงพยาบาล ก. และถ้าเกิดสงครามโลกครั้งที่สามให้เปลี่ยนเป็นใช้จ่ายหาผลประโยชน์เพอบรรเทาคนยากจน ถึงแม้ว่าสงครามโลกครั้งที่สามอาจไม่เกิดจนกว่าโรงพยาบาล ก. ล้มเลิกแล้วถึง ๒๑ ปีก็ตาม ก็ถือว่าทรัพย์สินเพื่อคนยากจนยังคงมีผลใช้ได้อยู่ แต่ถาเป็นการมอบหมายทรัพย์สินให้หยกถอไว้เป็นทรัพย์สินเพื่อเอกชนและต่อกับทรัพย์สินเพื่อการกุศล หรือเป็นการมอบทรัพย์สินให้หยกถอไว้เป็นทรัพย์สินเพื่อการกุศล และต่อกับทรัพย์สินเพื่อเอกชน ย่อมไม่ได้รับยกเว้นจากกฎนี้

๔. กฎว่าด้วยการห้ามโอนทรัพย์สิน การจำหน่ายหรือโอนทรัพย์สินใด โดยมิชอบกำหนดห้ามมิให้โอนทรัพย์สินนั้นนอกต่อไป ย่อมเป็นโมฆะ ทรัพย์สินเพื่อเอกชนก็เข้าอยู่ในกฎนี้ ฉะนั้นการมอบที่ดินให้ทรัพย์สินเพื่อผลประโยชน์ข้างสมาคม ก. เรอขไปโดยไม่มีกำหนดเวลานั้นย่อมเป็นโมฆะ (การให้แก่ผลประโยชน์ยอมหมายความว่า ทรัพย์สินจะจำหน่ายหรือโอนที่ดินนั้นไม่ได้) แต่ทรัพย์สินเพื่อการกุศลได้รัยยกเว้น ไม่ต้องห้ามตามกฎนี้

๕. การได้รับยกเว้นไม่เสียภาษีเงินได้ ตาม Income Tax Act, 1952
ทรัสต์เพื่อการกุศลได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีเงินได้ แต่ทรัสต์เพื่อเอกชนมิได้รับยกเว้น
เงินจากพระราชบัญญัตินี้เลย

๖. อำนาจของทรัสต์ ว่าโดยหลักทั่วไปแล้ว ถ้าเป็นทรัสต์เพื่อเอกชน ทรัสต์ถ้า
มีหลายคนจะทำการใดที่มีผลผูกพันทรัสต์คนอื่น ๆ มิได้เว้นแต่จะมีความเห็นเป็นอย่างเดียว
กัน ส่วนทรัสต์เพื่อการกุศลนั้นความเห็นข้างมากของทรัสต์ย่อมผูกมัดความเห็นของฝ่ายน้อย
และมีผลบังคับได้

จำนวนและอำนาจหน้าที่ของทรัสต์

ทรัสต์จะมีกี่คนก็ได้ แต่ถ้ามีหลายคน ในการปฏิบัติหน้าที่จะต้องมีเสียงเป็นเอก
ฉันท์ เว้นแต่จะเป็นทรัสต์เพื่อการกุศลดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้ขอยกเว้นอยู่ในเรื่องทรัสต์อันเกี่ยว
กับที่ดินหรือผลประโยชน์อันเกิดจากที่ดิน ตาม Trustee Act, 1925 มาตรา ๓๔ จะต้องมี
จำนวนไม่เกิน ๔ คน เว้นแต่ทรัสต์ที่ก่อตั้งมาก่อน ค.ศ. ๑๙๒๖ ขาดมีจำนวนเกินกว่า ๔ คน
ได้ แต่แม้กระนั้นก็ตามถ้าทรัสต์เหลือเพียง ๔ คนหรือน้อยกว่า ๔ คน จะต้องทรัสต์ใหม่เกิน
กว่า ๔ คนหาได้ไม่ ถ้าผู้ก่อตั้งทรัสต์ตั้งทรัสต์เกินกว่า ๔ คน ผู้ที่ระบุนาม ๔ คนแรกและ
เต็มใจรับหน้าที่แทนเป็นทรัสต์ ทว่าทรัสต์เกี่ยวกับที่ดินจะต้องมีจำนวนไม่เกิน ๔ คน
มีขอยกเว้นอยู่ในเรื่องทรัสต์เพื่อการกุศล การค้า และเพื่อสาธารณประโยชน์ ซึ่งจะมี
ทรัสต์เท่าใดก็ได้ไม่มีจำนวนจำกัด จำนวนชนตานั้นถ้าเป็นทรัสต์ของสังฆารัมพรพยไม่มีข้อ
จำกัด แต่ถ้าเป็นทรัสต์เกี่ยวกับที่ดินแล้วอย่างน้อยจะต้องมี ๒ คนหรือเป็นองค์การบริษัท
(Trust corporation) เพราะตาม Trustee Act, 1925 มาตรา ๑๔ ทรัสต์ที่จะมีอำนาจออก
ใบรับเงินเกี่ยวกับการขายที่ดินจะต้องมี ๒ คนหรือเป็นองค์การบริษัท

อำนาจและหน้าที่ของทรัสต์นั้นมียกกว้างขวางมากและนับว่าเป็นเรื่องใหญ่เรื่องหนึ่งใน
ในเรื่องทรัสต์ หลักใหญ่ก็มีบัญญัติไว้ใน Trustee Act, 1925 แต่โดยที่ผู้เขียนตั้งใจจะให้
บทความเรื่องนี้เป็นเพียงแนวทางเท่านั้น จึงขอกล่าวเรื่องนี้แต่โดยย่อและกว้าง ๆ

ในการปฏิบัติหน้าที่ ทrustee จะต้องใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ ต้องปฏิบัติตาม คำสั่งในตราสารก่อตั้งTrust กฎทางเอคควิต และในกรณีจำเป็นตามคำสั่งของศาล ถ้าเป็น เรื่องต้องใช้ดุลพินิจ Trustee จะต้องใช้ความระมัดระวังเช่นบุคคลผู้มี อารมณ์พินิจ จะพึงใช้พึงกระทำในอาชีพของตน ในการนำทรัพย์สินภายใต้Trust ไปลงทุน หาประโยชน์ก็ต้องใช้ความระมัดระวังเสมือนหนึ่งทรัพย์สินนั้นเป็นของตน และโดยเฉพาะ ควรจะลงทุนตามรายการที่บัญญัติไว้ใน Trustee Act, 1925 มาตรา ๑-๒ และ ๕ ด้วย Trustee จะต้องมีบัญชีรับจ่าย และต้องให้ผู้รับประโยชน์ตรวจสอบตามทำเป็น ต้อง แจ้งให้ผู้รับประโยชน์ว่าตนได้จัดการกับทรัพย์สินไปอย่างไรบ้าง

Trustee จะต้องไม่หาประโยชน์กำไรให้ตนเองจากทรัพย์สินภายใต้Trust หรือ โดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ หรือต้องไม่ทำการใดซึ่งมีผลประโยชน์ชดเชยกับหน้าที่ของตน ถ้า Trustee ขอทรัพย์สินภายใต้Trust จากตนเอง การซื้อขายนั้นอาจถูกเพิกถอนโดยผู้รับประโยชน์ ได้ภายในเวลาอันสมควร แต่ถ่าTrustee ขอทรัพย์สินนั้นจากผู้รับประโยชน์ การซื้อขายนั้น มีผลถ่าTrustee ทำการโดยสุจริต มีใ้ถือเอาประโยชน์จากการเป็นTrustee ของค้ำ และราคา ซื้อขายนั้นก็สมควร

Trustee ไม่จำเป็นต้องคอยฟังคำสั่งของผู้รับประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของตน เว้น แต่จะเป็นTrustee เพื่อให้ขายที่ดินอันเกิดขึ้นโดยผลของกฎหมาย (Statutory trusts for sale of land) ซึ่งจะมีใ้ทำตาม Law of Property Act, 1925 มาตรา ๓๕ และ First Schedule, part IV เช่น ก. ยกที่ดิน ๑ แปลงใ้บุคคล ๑๐ คน โดยมีใ้ระบุว่า ใครใ้ได้ส่วนเท่าใ้ใด ดังนั้นบุคคล ๔ คนแรกต้องยกที่ดินนั้นในฐานะเป็นTrustee เพื่อขาย ที่ดินนั้นนำเงินมาแบ่งกัน กรณีเช่นนี้Trustee ต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้รับประโยชน์คนอื่น ถ่าผู้รับประโยชน์นั้นบรรลุนิติภาวะและต้องปฏิบัติตามเท่าที่ทำได้

ถ่าผู้รับประโยชน์บรรลุนิติภาวะและมีสิทธิในทรัพย์สินภายใต้Trust นั้นโดยใ้แก่เขาถ่า ผู้รับประโยชน์อาจล้มเลิกTrustee นั้นและใ้ให้Trustee มอบทรัพย์สินภายใต้Trust ให้ตนใ้ ซึ่ง Trustee จำต้องปฏิบัติตาม ทั้งนี้ถือหลักที่วางใ้ในคดี Saunders v. Vautier^{๒๖}

ทรัพย์สินจะชำระเมื่อบริษัทอาจไม่ต้องรับผิดชอบในกรณีต่อไป

๑. เมื่อศาลพิพากษาว่าทรัพย์สินไม่จำเป็นต้องรับผิด เพราะเหตุว่าได้กระทำไปโดยสุจริต มีเหตุสมควรและชอบที่จะได้รับยกเว้นจากการชำระเมื่อก่อน

๒. เมื่อคดีขาดอายุความ เว้นแต่จะเป็นการฉ้อโกงหรือชำระเมื่อกโดยกลฉ้อฉล หรือเมื่อทรัพย์สินยกยอทรัพย์ สิ้นหรือเงินค่าทรัพย์ สิ้นภายใต้ทรัพย์สิน ซึ่งอยู่ในครอบครองของตนมาเป็นประโยชน์ของตนเสีย

๓. เมื่อทรัพย์สินถูกพิพากษาให้ล้มละลาย และได้รับการปลดจากล้มละลายนั้นแล้ว แต่การฟื้นความรับผิดชอบในกรณี หากล้มไปถึงการชำระเมื่อกโดยกลฉ้อฉลไม่

๔. เมื่อผู้รับประโยชน์บรรลุนิติภาวะ และรู้เหตุแห่งการชำระเมื่อกนั้นแล้ว ยังเพิกเฉยเสีย หรือตกลงไม่เอาความกับทรัพย์สิน ย่อมหมกสลทธิที่จะกำหนดคดีต่อทรัพย์สินจะชำระเมื่อกนั้น

๕. เมื่อทรัพย์สินชำระเมื่อกโดยการสนับสนุน หรือร้องขอหรือด้วยความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้รับประโยชน์ ศาลอาจพิพากษาให้นำผลประโยชน์จากตัวทรัพย์สินที่ควรได้แก่ผู้รับประโยชน์มาชดใช้แทนทรัพย์สินใดก็ตามที่เห็นสมควร

ทางแก้ของผู้รับประโยชน์

เมื่อมีการชำระเมื่อบริษัทเกิดขึ้นอันเป็นผลเสียหายแก่ผู้รับประโยชน์ เช่นทรัพย์สินเอาทรัพย์ สิ้นภายใต้ทรัพย์สินไปแอบขายเอาเงินเป็นของตนเอง หรือเอาทรัพย์ สิ้นนั้นไปลงทุนทำการอันใดซึ่งเสี่ยงต่อการขาดทุน และเกิดความขาดทุนขึ้นมา เช่นนี้ ทรัพย์สินจำเป็นต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้รับประโยชน์ และผู้รับประโยชน์มีทางเรียกร้องหลายประการ กล่าวคือ

๑. เมื่อรู้ตัวก่อนว่าทรัพย์สินจะทำการชำระเมื่อก ร้องต่อศาลขอให้สั่งห้ามทรัพย์สินให้ชำระเมื่อกนั้น
๒. ฟ้องทรัพย์สินเรียกร้องค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากการชำระเมื่อกของทรัพย์สิน
๓. ใช้สิทธิติดตามทรัพย์ สิ้นภายใต้ทรัพย์สินนั้น แต่โดยสิทธิของผู้รับประโยชน์

๑๐. Trustee Act, 1925 มาตรา ๖๐
๑๐. Trustee Act, 1925 มาตรา ๖๖

ในกรณีที่ทรัพย์สินนั้นเป็นเพียงสิทธิทางเชือกควด ส่วนสิทธิตามกฎหมายอันแท้จริงอยู่ที่ตัว
 ทรัพย์สินเอง ฉะนั้น ถ้าทรัพย์สินภายใต้ทรัสต์ตกไปอยู่ในมือของทรัสต์ (เช่นชื่อเขาเอง)
 ผู้รับประโยชน์จึงไม่มีสิทธิฟ้องเรียกครองในทางคอมมอนลอว์เอาจากทรัสต์ ถ้าทรัพย์สินนั้น
 ตกอยู่ที่บุคคลอื่น ผู้รับประโยชน์ต้องให้ทรัสต์เซ็นโจทก์รวมด้วย แต่ในทางเชือกควดแล้ว
 ผู้รับประโยชน์มีสิทธิฟ้องเรียกครองเอาทรัพย์สินภายใต้ทรัสต์คืนได้ ไม่ว่าจะจากบุคคลใดก็ได้
 ทรัพย์สินนั้นไปตราขายเท่าที่ทรัพย์สินนั้นยังไม่เปลี่ยนแปลงสภาพเป็นอื่น ทั้งนี้ขอยกเว้นอยู่
 สำหรับผู้ซื้อทรัพย์สินภายใต้ทรัสต์นั้นโดยสุจริต และไม่รู้ว่าทรัพย์สินนั้นอยู่ภายใต้ทรัสต์
 ผู้รับประโยชน์หาอาจเรียกคืนคืนไม่ได้

หนังสือที่ใช้ในการเขียน

Snell's Principles of Equity, 25 th Edition.

Modern Equity by Harold Greville Hanbury, 7 th Edition.

Underhill's Law Relating to Trust and Trustees, 11 th Edition.

Law of Trust by George W. Keeton, 7 th Edition.

Nathan's Equity Through the Cases, 4 th Edition.

การใช้เสียงบันทึกเป็นพยานในคดีอาญา

เดวิด จิตรกร

ผู้พิพากษาประจำกระทรวง

ข้าพเจ้าได้อ่านพบเรื่องการนำเสียงบันทึกมาเป็นพยานในการพิจารณาคดีอาญาในหนังสือ *The Criminal Law Review* รู้สึกเป็นบทความที่น่าสนใจจนนำมาเล่าสั้นๆ ฟังไม่ได้ เพราะเรื่องการใช้เครื่องบันทึกเสียงบันทึกถ้อยคำ และนำมาเป็นพยานศาลยังไม่สู้จะเป็นที่แพร่หลายหรือยอมรับกันโดยสนิทใจนัก เรื่องที่จะกล่าวต่อไปเป็นเรื่องของศาลต่างประเทศ การที่จะนำมาใช้ในศาลเรา นั้นทำได้แค่วันเพียงใดนั้น ข้าพเจ้าขอออกความเห็น เพราะการออกความเห็นนั้นแม้จะด้วยเจตนาดีก็เพียงใดก็ตาม หากไปกระทบหรือขัดต่อประโยชน์ของผู้ใดคนหนึ่ง ความเห็นที่กระทำด้วยเจตนาดีก็จะกลายเป็นเจตนาร้ายไป ฉะนั้น จึงขอเล่าแต่เพียงเท่าที่ได้อ่านผ่านมา และขอเตือนออกความเห็นเฉพาะในเรื่องที่ได้อ่านผ่านพจนตามความพอใจพอสมควร ส่วนที่เห็นควรจะนำเสียงบันทึกมาใช้เป็นพยานในศาลเรา ได้หรือไม่เพียงใดนั้น ขอละไว้ให้ท่านผู้อ่านใช้ดุลพินิจเอาเอง

ในปัจจุบันนี้ เครื่องบันทึกเสียงทั้งชนิดเช่นเส้นลวดแม่เหล็ก คือ wire-recorder และแถบพลาสติกแม่เหล็ก คือ tape-recorder ได้ถูกประดิษฐ์ออกจำหน่ายมากหลายในท้องตลาด มีหลายขนาด ตั้งแต่ขนาดเล็กเท่าซองธนบัตร จนถึงขนาดใหญ่เท่าโต๊ะเขียนหนังสือขนาดไม่เล็ก และรูปร่างแปลก ๆ ต่าง ๆ กัน การบันทึกเสียงด้วยเส้นลวดและแถบได้ถูกนำไปใช้ในกิจการต่างๆ เช่นที่แพร่หลายและก่อให้เกิดประโยชน์มากมายทั้งในทางการค้า อุตสาหกรรม ทางวิทยาศาสตร์และการแพทย์ เนื่องจากเสียงเห็นประโยชน์จากการบันทึกเสียงดังกล่าว ผู้ที่ผลิตประโยชน์เกี่ยวของของกษัตริย์ในศาลจึงได้พยายามนำเครื่องบันทึกเสียงและเสียงที่ถูกบันทึกมาใช้เป็นพยานในศาลด้วย แต่ความพยายามในเบื้องต้นนี้กลับเหลวเพราะอุปสรรคหลายประการ ประการแรกเนื่องจากเครื่องบันทึกเสียงยังไม่มีประสิทธิภาพดีพอ เสียงที่ถูกบันทึกไว้เมื่อเปิดฟังมีเสียงพริ้วไม่แจ่มแจ้งชัดจนทำให้ไขใจความได้ยาก หรือมีฉะฉานก็จำไม่ได้ว่าเสียงที่บันทึกนั้นเป็นเสียงของผู้ใด ประการต่อมาคือศาลยังไม่พึงพอใจ

ในการใช้เครื่องบันทึกเสียง เพราะฆนทกอาจบันทึกอย่างซนคใช้เลทเหลยมซึ่งจะก่อผลใน
 ทางเสยเปรียบให้แก่ฝ่ายทกถนทกถอยค้ำ เช่นบันทึกถอยค้ำเป็นทอน ๆ เฉพาะที่ได้ประโยชน์
 แก่ฆนทกเทานนหรือมณะนถกขางส่วนออกเสย และเป็นการยากที่จะพิสูจน์ให้เห็นซัดว่า
 การบันทึกนใดกระทำโดยตรงไปตรงมาหรือใช้เลทเพทขาย เนื่องจากเหตุตงกล่าวน คาล
 จึงได้ปฏิเสชไม่ยอมรับฟังเสยฆนทกเป็นพยาน ในระยะหลังๆนี้ได้มีการปรบปรองเครื่อง
 ฆนทกเสยงและวิธีการใช้เทคซน คาลองกฤษและอเมริกันจึงได้เริ่มยอมรับฟังเสยฆนทกเป็น
 พยานและได้ลงโทษจำเลยไปแล้วหลายรายโดยอาศัยเสยฆนทกทกถองเป็นพยานนั้น ใน
 เรื่องการยอมรับฟังพยานเสยฆนทกน คาลองกฤษยังล่าช้ากว่าคาลอเมริกันมาก ทงนเห็นจะ
 เป็นเพราะความเป็นคอนเซอร์เวทฟที่ไม่ค่อยจะชอบการเปลยนแปลงขององกฤษมากกว่าอย่าง
 อื่น ในสหรัฐอเมริกาไม่มีทบัญญัติเกยวกับกรบันทึกเสยงเพื่อนำไปใช้เป็นพยาน บัญญัติโดย
 American Law Institute ในปี ๑๙๔๒ (๑) กล่าวถึงการบันทึกเสยงโดยภาพนตเสยง
 โดยเครื่องมือประสทธิภาพดี และก่อให้เกิดผลเป็นทพอใจคาล ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความ
 ก้าวหน้าของอเมริกาในเรื่องการใช้เสยฆนทกเป็นพยานนมาก การใช้เสยฆนทกเป็นพยาน
 ในคดีอาญาที่สำคัญและเป็นททรายกนทวโลกก็คือ เสยฆนทกคำรบสารภาพของอ็คอล์
 ไฮคิมาน นาซีเยอรมันจำเลยอาชญากรสงครามตัวสำคัญ ผู้ต้องหาจำนวมาชาวยิวเป็นจำนวน
 ล้าน ๆ ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง ในระหว่างพิจารณาคดีโจทกได้อ้างเสยฆนทก
 คำรบสารภาพของไฮคิมานซึ่งได้บันทึกไว้ในขณะจับมเป็นพยาน และได้นำไปเบิกให้คาลฟัง
 การนำเสยฆนทกไปใช้เป็นพยานในการพิจารณาคดีอาญามีประโยชน์หลาย ประ
 การ ประการแรกก็คือ แสดงให้คาลทราบถึงคำรบสารภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย ประการ
 ที่สอง แสดงให้เห็นถึงคำพคหรือถอยค้ำทเป็นความผิดเห็นได้จากถอยค้ำนเอง ประการ
 ที่สาม แสดงให้ทราบถึงศัพทสำเนยงของถอยค้ำที่เปล่งออกมา และผลสะท้อนทเกิดซนจาก
 ฆนทก

ประการแรก เกยวกับคำรบสารภาพของผู้ต้องหา
 การบันทึกเสยงถอยค้ำของผู้ต้องหาประโยชน์มาก ในกรณีผู้ต้องหาเป็นคนไม่
 ร์หนังสืออ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ หรือตาบอด แชนควันเหล่านี้ คำรบสารภาพของผู้ต้องหา

o Rule 505 in the Model Code of Evidence

ชนสองส่วนซึ่งโลกชนทั้งสองไว้อาจนำมาใช้เป็นพยานอันต้องหาซึ่งถูกฟ้องเป็นจำเลยในชั้นศาลได้ โดยที่จำเลยหรือทนายไม่อาจโต้แย้งได้ว่า พนักงานสองส่วนได้เรียบเรียงคำอธิบายสภาพของจำเลยและเขียนขึ้นเอง สำหรับเรื่องนั้นข้าพเจ้าเห็นว่า อาจมีอุบัติเหตุเกิดขึ้นได้ว่า เสียงบันทึกคำให้การของจำเลยในชั้นสองส่วนนั้น จำเลยได้ให้การไปโดยสมัครใจหรือโดยถูกขู่เข็ญบังคับ เพราะศาลได้ยินแต่เสียงพูดซึ่งปรากฏจากเครื่องบันทึกเสียงเท่านั้น จำเลยอาจตกอยู่ในตบตะขบระหว่างมีการบันทึกเสียงก็ได้ และศาลก็ไม่มีช่องทางจะล่วงรู้และในกรณีเช่นจำเลยก็อาจนำพยานมาสืบหลักฐานเสียงบันทึกของตน ที่ถูกบันทึกไว้ได้เกี่ยวกับ การให้ถ้อยคำของผู้ต้องหาอันมีผลแนะนำว่า ในคดีเกี่ยวกับภาระกระทำผิดทางจราจร เครื่องบันทึกเสียงในรถยนต์ตำรวจซึ่งบันทึกคำให้การระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้ต้องหาในขณะที่ถูกจับกุมเป็นประโยชน์ในการพิจารณาคดีมาก ศาสตราจารย์แกรนวิลล์ วิลเลียม ผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายอาญาและเป็นผู้บรรยายอยู่ที่มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์มีความเห็นอย่างหนักแน่นว่า ถ้าหากได้บันทึกเสียงของผู้ต้องหาในขณะที่ไปให้ถ้อยคำต่อเจ้าหน้าที่เป็นครั้งแรก เสียงบันทึกคำให้การนั้นจะเป็นประโยชน์ในการพิจารณาอย่างมาก ข้าพเจ้าไม่ทราบว่าแกรนวิลล์ได้ให้เหตุผลในเรื่องนี้ไว้อย่างไร แต่ข้าพเจ้าคิดเอาเองว่าแกรนวิลล์คงจะหมายถึงการบันทึกเสียงของผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมโดยพลันในขณะที่ได้กระทำความผิดลงไป เพราะผู้ต้องหาซึ่งตระหนกตกใจในขณะที่ถูกจับกุมและไม่ทันมีโอกาสที่จะคิดหาข้อแก้ตัว จึงอาจกล่าวถ้อยคำที่ผิดพลาดเกี่ยวกับการกระทำความผิดของตนได้ และเมื่อกล่าวไปแล้วภายหลังเกิดหาข้อแก้ตัวได้ ก็เป็นการยากที่จะลบล้างข้อพิรุธในคำให้การครั้งแรกของตน

ประการที่สองเกี่ยวกับคำพดหรือถ้อยคำที่เห็นความผิดเห็นได้จากถ้อยคำนั้นเอง

ในคดีซึ่งเชอวูกรโซก เรียบและรับสินขล ชักจูงหรืออิทธิพลอันกระทำความผิด ยุ่งส่งเสริมให้เกิดความกระต้างกระเดื่องต่อรัฐบาล ไม่มีพยานอะไรจะชี้แจงไปว่าเสียงคำพดดังกล่าวที่ถูกบันทึกไว้ เพราะถ้อยคำต่าง ๆ ที่กล่าวออกไปและถูกบันทึกไว้นั้นแสดงให้เห็นความผิดซึ่งเกิดขึ้นจากการพดหรือการกล่าวถ้อยคำนั้นออกไป เปรียบได้เสมือนกับภาพถ่ายของผุกระทำความผิดซึ่งถูกถ่ายโดยคาหลังคาเขาขณะที่ได้ลงมือกระทำความผิด การบันทึกถ้อยคำดังกล่าวข้างต้นได้เขียนโดยมรยพงทงในศาลอังกฤษและอเมริกา แต่การยอมรับฟังลายลักษณ์อักษรซึ่งถ่ายถอดจากเสียงบันทึกขงเป็นปัญหาที่โต้เถียงกันอยู่ ผู้พิพากษา Hibury

ยอมรับลายลักษณอักษรซึ่งถ่ายทอดจากเสียงบันทึกเป็นพยานในคดี ซึ่งบุคคลสองคน
 ถูกฟ้องในข้อหาฐานสมคบกันขโมยความยุติธรรม บุคคลทั้งสองได้ถูกยกฟ้องโดยคำตัดสิน
 ตำรวจและได้มีการถ่ายทอดเสียงบันทึกลงเป็นลายลักษณอักษร เมื่อมีการสืบพยาน เครื่อง
 บันทึกเสียงได้ถูกนำมาเข้ต่อหน้าลูกขุน คำถ่ายทอดจากเสียงบันทึกนั้นได้ถูกนำไปจ่ายแจก
 แก่ลูกขุนและได้มีการเข้เครื่องบันทึกเสียงฟังออกครึ่งหนึ่ง แต่ในข้อต่อมา แมย์สเตอร์ศาลคัง
 สตันชายเมืองลอนดอนไ้ปฏิเสธไม่ยอมรับพิจารณาลายลักษณอักษรซึ่งถ่ายทอดจากเสียงบันทึก
 โดยอ้างเหตุผลว่าเป็นพยานนอกเล่า ในปี ๑๙๕๕ คดีระหว่าง *R v Bracey* ผู้พิพากษา
Slade ใ้ยอมรับเสียงบันทึกการโต้เถียงระหว่างสามีภริยา เพื่อที่จะได้ทราบว่าผิดเป็นฝ่าย
 ก้าวร้าวกรรณ แต่ในขณะที่เข้บันทึกก็กล่าวว่าต้องการคำถ่ายทอดเป็นลายลักษณอักษรมาก
 กว่า เป็นความต้องการที่ค่อนข้างจะแปลกอยู่เหมือนกัน ปัญหาเรื่องคำถ่ายทอดเสียงบันทึก
 ใดมีการถกเถียงกันมากเมื่อข้แล้วในคดีของสักอัครระหว่าง *Hopes & Lavery v H. M.*
Advocate เกยวกับคำขอโทษของจำเลยสองคน ซึ่งถูกศาลพิพากษาลงโทษฐานข้เชิญบังคับ
 เรียกเงิน มีพยานแสดงถึงการพบประระหว่างจำเลยกับผู้เสียหายซึ่งซ่อนทรยศเสียง (Micro-
 rophone) และเครื่องส่งไว้ในเสื้อ คำสนทนาระหว่างจำเลยและผู้เสียหายได้ถูกถ่ายทอด
 ไปยังเครื่องรับของตำรวจซึ่งอยู่ในบริเวณใกล้ ๆ นั้น และได้ถูกบันทึกไว้โดยเครื่องบันทึก
 เสียง ระหว่างบันทึกเสียงได้มีการจดเลขคำสนทนาใต้ขอบนินไปพร้อมกัน ชวเลขซึ่งได้จด
 ไว้ในวันได้ถูกศาลข้ก็ไม่ยอมรับเป็นพยาน แม้ว่าเครื่องบันทึกเสียงจะได้นำมาเข้ต่อหน้าพยาน
 ด้วย ข้พเจ้าไม่ทราบเหตุผลว่าเหตุใดศาลจึงไม่ยอมรับเป็นพยาน อาจเป็นเพราะศาลเห็น
 ว่าชวเลขเป็นเอกสารซึ่งฝ่ายเจ้าหน้าที่ทำข้เองก็ได้ สำหรับข้พเจ้านั้นไม่เห็นด้วยกับศาล
 สักอัครในเรื่องนี้ ถ้าหากศาลยอมรับเสียงบันทึกเป็นพยาน ชวเลขที่จดไปพร้อมกับการบันทึก
 เสียงก็น่าจะเปรียบได้กับคำถ่ายทอดจากเสียงบันทึก ถ้าหากจดได้ตรงกับเสียงบันทึก

หลักในศาลอังกฤษถือว่าลายลักษณอักษรที่ถ่ายทอดจากเสียงบันทึก เป็นได้ทั้ง
 พยานนอกเล่าหรือพยานชั้นสอง แต่คู่เสมอนจะไม่ม่เหตุผลอันใดว่าเหตุใดลายลักษณอักษร
 ที่ถ่ายทอดจากเสียงบันทึกไม่ควรจะนำมาใช้ร่วมกับเครื่องบันทึกเสียง เพื่อเป็นการช่วยเหลือ
 ลูกขุนในการบันทึกเสียงทั้งหมดได้กระทำโดยแจ่มแจ้งชัดเจน ศาลในสหรัฐรัฐจะ

สนใจในเรื่องนี้แต่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น New York Court of Appeal เห็นว่า คำตัดสินที่
 วิจารณ์คำถ่ายถอดเป็นลายลักษณ์อักษรจากเครื่องบันทึกเสียง ซึ่งดักบันทึกคำสนทนา
 ของจำเลยทางโทรศัพท์ มาพิจารณาลงโทษจำเลยได้ ข้างเจ้าผู้ถือว่าไม่น่าจะมีข้อหาอย่าง
 ใด ถ้าจะอ้างคำถ่ายถอดจากเสียงบันทึกเป็นพยานร่วมกับเครื่องบันทึกเสียง ถ้าหากอ้างแต่
 เพียงคำถ่ายถอดอย่างเดียวเป็นพยานก็เช่นกรณีข้อหาหนึ่ง เพราะเทียบได้เท่ากับเอกสารที่
 ความทำนองเอง ไม่น่าหนักที่ควรจะเชื่อ ข้อหาอาจเกิดขึ้นได้ถ้าหากคำถ่ายถอดมีความ
 ความแตกต่างไปจากเสียงบันทึกจะมีผลอย่างไร ในเรื่องนี้คงได้กล่าวมาแล้วว่าคำถ่ายถอด
 ควรรับฟังได้ถ้าอ้างเป็นพยานร่วมกับเครื่องบันทึกเสียงหรือเสียงบันทึก คำถ่ายถอดกับเสียง
 บันทึกมีฐานะเป็นเสมือนพยานร่วม ถ้าหากแตกต่างกันไปก็จะทำให้พยานทั้งสองฟังไม่ได้
 เพราะทำให้เกิดข้อสงสัยแก่ศาลว่าเสียงบันทึกถูกลบบางส่วนไปหรือคำถ่ายถอดได้มีการเขียน
 ต่อเติมขึ้นมา ความแท้จริงของพยานทั้งสองก็จะรวนเรไป

ประการที่สาม คือการแสดงให้ทราบถึงศัพท์สำเนียงของถ้อยคำที่เปล่งออกมา
 และผลสะท้อนที่เกิดขึ้นจากฉรับฟัง

ลายลักษณ์อักษรเป็นแต่เพียงตัวอักษรที่ปรากฏอยู่บนหน้ากระดาษ ไม่มีชีวิตจิตใจ
 อย่างไร แต่เสียงบันทึกไว้อารมณ์แสดงออกถึงอารมณ์ของบุคคลในขณะทีเปล่งถ้อยคำออกมา
 ทั้งสำเนียงและคำที่ใช้กับเสียงซึ่งเป็นผลสะท้อนจากฉรับฟัง ดังคดี Bracey ทกล่าวข้างต้น
 เสียงทะเลาะวิวาทระหว่างสามีภริยาซึ่งปรากฏจากเครื่องบันทึกเสียงแสดงให้เห็นได้ชัดว่าผู้ใด
 เป็นฝ่ายก้าวร้าวรุนแรง ฝ่ายที่ชนเสียงเพียงดังในเสียงบันทึกนั้นแหละเป็นคำตอบที่เห็นได้ชัด
 แต่ถ้าจะให้เขียนบันทึกลงไปเป็นลายลักษณ์อักษรให้ชัดเจนว่าฝ่ายใดเป็นฝ่ายก้าวร้าวรุนแรง
 กว่าเพื่อน รู้สึกว่าออกจะเป็นการยากเพราะเมื่อเขียนลงไปแล้วก็จะปรากฏแต่เพียงว่าทั้งสอง
 ฝ่ายต่างก็โต้เถียงกัน เมื่อเร็ว ๆ นี้ในคดีที่ประเทศอินโดนีเซียแลนดเกยวกับขอหาฐานพดขยง
 ส่งเสริมให้เกิดความกระต้างกระเดื่องต่อรัฐบาลเสียงบันทึกการพดขยง เสียงอันสับสนอลอลง
 ของผู้ฟังทั้งฝ่ายทรมมือ และโต้แย้งคดีกันเป็นประโยชน์อย่างมากที่สุดในการพิจารณาคดี
 ซึ่งถ้าจะเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรคงไม่อาจจะทำได้

ความยุ่งยากในการใช้เสียงบันทึกเป็นพยาน

๑. ความแท้จริงของเสียงบันทึก

ไ้กล่าวถึงประโยชน์ของเสียงบันทึกมาแล้วข้างต้น เป็นการสมควรที่จะได้พิจารณาถึงปัญหาต่าง ๆ ที่คาดว่าจะได้คดียิ่งไปให้พนักก่อนที่จะรับไว้พิจารณา ความยุ่งยากในเบื้องต้นที่ควรพิจารณาคำนึงถึงคือปัญหาเกี่ยวกับความแน่ชัดของเสียงที่บันทึก เสียงบันทึกที่เช่นเดียวกับภาพถ่ายซึ่งจำเป็นต้องมีการพิสูจน์ถึงความแท้จริง เกี่ยวกับเรื่องนวกมอรรณกนศาสตร์อเมริกันได้พยายามรวบรวมหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความจริงของเสียงบันทึกไว้ ๕ ประการ คือ

- ก. คู่คดีย้ายที่ถูกฟ้องจะต้องได้กล่าวด้วยคำลงที่ ทรียเสียง (microphone) ในเวลาใดเวลาหนึ่ง
  - ข. เครื่องส่ง (transmitter) จะต้องมีประสิทธิภาพในการที่จะถ่ายทอดเสียงไปยังที่แห่งใดแห่งหนึ่งโดยเฉพาะ
  - ค. ฌที่แห่งนั้นเครื่องรับ (receiver) จะต้องมีประสิทธิภาพในการรับและก่อให้เกิดเสียงเป็นลยคำดังที่ส่งไปจากเครื่องส่ง
  - ง. ในเวลาเคียวกนขมการกล่าวด้วยคำลงที่ทรียเสียง ฌ ที่เครื่องรับจะต้องมีพยานได้ยนลยคำที่กล่าวนั้น
  - จ. ในเวลาและสถานที่ซึ่งกำลังมีการรับขย ไม่มยบุคคลอนกำลังพคเลี่ยนเสียงของคู่คดีย้ายที่ถูกฟ้องรอลงที่เครื่องรับเสียงอีกอนหนง
- คคิส่วนมากในศาลอเมริกันได้มีการเพิ่มเติมหลักฐานอีกว่า จะต้องได้มีการพิสูจน์ให้ประจักษ์ชัดว่าไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลง โดยเพิ่มเติมหรือตัดทอนเสียงบันทึก ดังนั้นวิธีการเก็บแถบหรือเส้นลวคบันทึกเสียงจึงจำเป็นต้องแสดงให้ชัดแจ้ง และจำเป็นอย่างยิ่งที่เสียงบันทึกคำรับสารภาพจะต้องได้กระทำลงไปด้วยความสมัครใจเช่นเคียวกับการจคยบันทึกคำให้การ หลักของวีกมอรรสประการแรก ไม่ส้จะมีปัญหาอะไรมากนัก แต่หลักประการที่ห่านนก่อข้ญหาย่งยาก ส่วนมากในกรณีการบันทึกเสียงได้กระทำลงต่อหน้าต่อตาของผดกบันทึกเสียงไม่ค่อขจะมีปัญหา แต่ที่ย่งยากและเป็นข้ญหา และทำให้หลักประการที่ห้าเกอยจะไม่เกิดสมฤทธิผล ก็คือในกรณีการบันทึกเสียงได้กระทำขนโดยไม่มีผฐรเห็น เช่นเอาทรียเสียงไปซุกซ่อนไว้ หรือคกรับคำสนทนาทางโทรศัพท์ แต่ก็ปรากฏว่าศาลอเมริกันได้ขอมรับฟังเสียงบันทึกคำสนทนาทางโทรศัพท์เป็นพยานโดยไม่คำนึงถึงหลักประการที่ห่านหลายคคิ

๒. การเปลี่ยนแปลงเสียงขันทก

ปัญหาที่กล่าวถึงข้างมากจนนี่คือคือ การเปลี่ยนแปลงเสียงขันทก เช่นที่ยอมรับกันว่า ไม่มีวิธีการใดที่จะขจัดขันทกการเปลี่ยนแปลงเสียงขันทกไว้ได้ วิธีเดียวที่จะขจัดและกำจัดคือการขันทกเสียงด้วยวิธีเอาแถบขันทกเสียงใส่กล่องลนิกญแจไว้ ในขณะที่ทำการขันทก และนำไปใช้ขันทกแรงแจออกมาเปิดฟังในขณะที่พิจารณาคดี ในเรื่องนี้มิได้ให้ความเห็นว่า ภาพถ่ายถ้าสามารถนำสีให้ประจักษ์ถึงความแท้จริงได้ ศาลก็ยังไม่ยอมรับเป็นพยาน เหตุไฉนเล่า ศาลจะไม่ยอมรับฟังเสียงขันทกเป็นพยาน ถ้าหากสามารถนำสีถึงความแท้จริงของเสียงขันทกให้ชัดแจ้งได้ เรื่องการเปลี่ยนแปลงเสียงขันทกนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงโดยเพิ่มเติมหรือตัดตอน ทำได้ง่ายกว่าภาพถ่ายมาก ข้าพเจ้าได้เคยทดลองคิดถึงการเปลี่ยนแปลงเสียงขันทกและการตกแต่งภาพถ่าย ปรากฏว่าภาพถ่ายแม้จะตกแต่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ แต่ก็เป็นกรยากที่จะทำ และถึงแม้จะทำได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตกแต่งเนกาตฟ^๒ ก็แทบจะไม่มีทางที่ทำได้โดยไม่สังเกตเห็นเลย ถ้าหากเป็นการตกแต่งภาพถ่ายหรือขยาย แล้วนำไปถ่ายใหม่ก็ไม่สัจจะทำได้สนิทเหมือนจริงนัก ถ้านำภาพนั้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญในการถ่ายภาพพิจารณาแล้ว ก็มักไม่ค่อยจะรอดพ้นความสังเกตไปได้ แต่ในกรณีขันทกเสียง การเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การตัดตอนทำได้ง่ายอย่างชนิดที่ไม่มีทางจะจับได้เลย เพียงแต่ตัดแถบขันทกเสียงตอนที่ไม่ต้องการออก นำส่วนที่เหลือมาต่อกับตอนต้นด้วยแถบพลาสติก แล้วแยกเสียงขันทกนั้นเข้าเครื่องขันทกเสียงออกเครื่องหนึ่ง แถบขันทกเสียงม้วนใหม่ก็จะไม่มีร่องรอยการตัดต่อให้เห็นเลย และผู้ฟังก็จะไม่อาจทราบได้ว่าแถบม้วนใหม่นั้นเช่นม้วนขันทกเสียงจากคำพูดของผู้พูดโดยตรง หรือถ่ายทอดจากแถบขันทกไว้ก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีขันทกเครื่องขันทกเสียงรุ่นใหม่ ๆ สามารถจะประกอยเสียงอันเข้าขันทกเสียงเดิมขันทกไว้ (superimpose) ถ้าหากทำดังกล่าว เสียงที่ประกอยเข้าไปภายหลัง เมื่อนำไปใช้เข้าเครื่องขันทกเสียงออกเครื่องหนึ่ง เสียงขันทกไว้ใหม่จะเหมือนเสียงขันทกเดิมเสียงแต่กรราวที่ประกอย ชักจูงให้ผู้ฟังเข้าใจว่าเป็นเสียงขันทกเดิมไม่มีการตัดต่อ เสียงประกอยจะเป็นเสียงคนตรีกดี หรือคำพูดของใคร

^๒ Negative คือ ฟิล์มดำรูปชนิดถ่ายแล้วเป็นภาพกลับ ถ้าเป็นขาว ขาวเป็นดำ จะดูได้ก็ต่อเมื่อนำไปอัดเท่าแบบ หรือขยาย

คนใดคนหนึ่งก็ อาจทำประกอบให้คงเพียงแล้วเขาคิดต่อกันไปไม่มีขาดตอนได้ เพราะได้ ประกอบเข้าไปภายหลังการตกข้อเสียงบันทึกม้วนแรกแล้ว เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเสียง บันทึกทำได้ง่ายดังกล่าวจึงทำให้ศาลต้องระมัดระวังใจในการรับฟังเสียงบันทึกเป็นพยาน หากมัวถือไว้หรือหนึ่งทงระบองกนการเปลี่ยนแปลงเสียงบันทึกได้อย่างเด็ดขาดนั้นแหละ ศาล จึงจะรับฟังเสียงบันทึกเป็นพยานได้โดยสนิทใจ แต่ทงนมได้หมายความว่าศาลควรระมัด ระวังไม่รับฟังเสียงบันทึกเสียเลย ศาลควรจะได้มีการพิจารณาเช่นกาคะเทศะไปว่า ควรจะรับ หรือไม่รับฟังอย่างไร

๓. การถ่ายทอเสียงบันทึกไปยังเครื่องบันทึกเสียงอีกเครื่องหนึ่ง

บางครั้งได้มีการถ่ายทอเสียงบันทึกจากเส้นลวด หรือแถบม้วนเดิมไปยังแถบ บันทึกเสียงม้วนใหม่โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง หรือต่อเติมดังได้กล่าวข้างต้น ปัญหาว่า แถบบันทึกม้วนใหม่หรือถ่ายทอมาจน ควรจะถือว่ามาตรฐานเช่นเดียวกับเส้นลวดหรือแถบ บันทึกเสียงม้วนเดิมหรือไม่ เรื่องนี้ถ้าพิจารณาไปแล้วเห็นว่าควรจะเป็นเสมือนสำเนา เท่านั้น และเปรียบเทียบได้เหมือนกับสำเนาถอดจากต้นฉบับโดยกระตาศคารุบอน เมื่อได้มีการ พิสูจน์ว่าถูกต้องตรงกับต้นฉบับแล้ว ก็ไม่น่าจะมีปัญหาว่าเหตุใดจึงไม่ควรจะรับฟัง ในคดี ระหว่าง *State v Lyskoski* และ *People v Albert*. Washington State Court ได้เปรียบเทียบการถ่ายทอเสียงบันทึกลงในแถบบันทึกเสียงม้วนใหม่ ว่าเหมือนกับภาพถ่ายจาก เนกาตีฟ เส้นลวดหรือแถบบันทึกเสียงม้วนเดิมเหมือนกับเนกาตีฟ และกล่าวว่าทั้งการ อดภาพถ่าย และการถ่ายทอเสียงบันทึกลงในแถบม้วนใหม่ใช้หลักการอันเดียวกัน เหตุผล นี้ก็น่าฟังอยู่ พยานสำคัญในต้นคดีควรจะเป็นบุคคลที่ปรากฏตัวอยู่ในขณะมีการถ่ายทอเสียง บันทึก

๔. การบันทึกเสียงที่กระทำโดยไม่ชัดเจน

การบันทึกเสียงอาจมีประโยชน์แต่เพียงเล็กน้อย ถ้าหากฟังไม่ออก สิ่งนี้อาจเกิด ขึ้นได้เพราะความบกพร่องของเครื่องบันทึกเสียงนั่นเอง หรือเพราะบันทึกด้วยแถบเก่าซึ่งลย เสียงเดิมทอไว้เดิมไม่หมด เสียงบันทึกอาจเลวจนไม่อาจรับฟังเป็นพยานได้เลย หรือ อาจเป็นแต่เพียงบางส่วนเท่านั้นที่ไม่ชัดเจน ถ้าเป็นแต่เพียงบางส่วนไม่น่าจะมีเหตุผลว่า ส่วนที่ตกทำไม่ไม่ควรจะรับฟังเป็นพยาน ทางศาลอังกฤษยังไม่ม้หลักเกี่ยวกับเรื่องนี้ ในทาง

ปฏิญญาศาลอเมริกันยอมรับว่าเสียงส่วนที่ฟังออกเสียงพยาน และอาจนำพยานบุคคลผู้ได้ยินคำสนทนา มาสืบถึงส่วนที่ขกพร่องได้ แต่ถ้าหากส่วนที่ฟังไม่ออกเสียงส่วนที่เขียนสารสำคัญ และเสียงบันทึกเป็นพยานอย่างเดี่ยว เสียงบันทึกจะถูกปฏิเสธไม่รับฟังเป็นพยานทั้งหมด

๕. สิ่งซึ่งไม่ควรรับฟังเป็นพยาน หรือสิ่งซึ่งจะก่อให้เกิดอคติได้

ปัญหาสำคัญอีกข้อหนึ่งก็คือ เสียงบันทึกคำให้การของจำเลยส่วนใดส่วนหนึ่ง อาจไม่เกี่ยวข้องกับคดี หรือจะทำให้เกิดอคติต่อศาล เช่นการที่จำเลยให้การทำวอชิงตัน การต้องโทษครั้งก่อน ๆ Alabama State Court ให้คำแนะนำไว้แก่ไขไว้ในคดี *Wright v State* ว่า ควรจะลบส่วนซึ่งไม่อนุญาตให้รับฟังเป็นพยานเสียงจากแถบบันทึกเสียง และรับฟังแต่ส่วนที่อนุญาตให้รับฟังเป็นพยาน ในปี ๑๙๕๐ ลอร์ดแมกคินนอน แห่งศาลอุทธรณ์คดีแพ่ง เห็นชอบด้วยในการบันทึกเสียงคำพดทกล่าวออกมาอย่างตรงไปตรงมา แต่ไม่เห็นด้วยอย่างมากมาขกับแถบบันทึกเสียงที่ถูกลบบางส่วน และนำเสนอต่อศาล ข้าพเจ้าเองไม่เห็นด้วยกับ Alabama State Court ที่ให้ลบส่วนที่จะก่อให้เกิดอคติแก่ศาล เพราะจะเป็นช่องทางให้มีการเปลี่ยนแปลงเสียงบันทึกไปในทางที่จะทำให้จำเลยเสียเปรียบได้ เมื่อปรากฏว่าเสียงบันทึกบางส่วนจะก่อให้เกิดอคติแก่ศาล เช่นการที่ทำให้เกิดความไม่ยุติธรรมแก่จำเลย เสียงบันทึกทั้งหมดก็ควรจะถูกข้ไม่รับฟังเป็นพยาน ถึงแม้จะมีส่วนที่เกกประโยชน์แก่การพิจารณาคดีก็ตาม เพราะเหตุว่าการบันทึกเสียงนั้นได้กระทำไปในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ ก่อนบันทึกเจ้าหน้าที่ควรจะได้สอบถามและแจ้งให้จำเลยได้ทราบถึงการที่จะใช้เสียงบันทึกนั้นเป็นพยาน และเจ้าหน้าที่ไม่ควรจะตามจำเลยในสิ่งที่จะทำให้เกิดอคติแก่ศาล ดังกล่าว ภาษาขยายซ้ำลามาก หรือการใช้คำพดทในบางกรณีอาจก่อให้เกิดความลำเอียงเสียหายแก่จำเลยได้ ในคดีระหว่าง *People v Palmer* ศาลแคลิฟอร์เนีย ถือว่า เมื่อภาพอุจาดลามกถูกนำเสนอเป็นพยานต่อศาล ศาลที่พิจารณาคดีจะต้องวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงก่อนว่า ภาพที่นำมาเสนอนั้นจะก่อให้เกิดความเสียหายมากกว่าผลที่จะเกิดจากความลำเอียงเสียหายแก่จำเลยหรือไม่ ถ้าหากมีน้ำหนักมากกว่า ภาพเช่นนั้นก็จะได้รับอนุญาตให้นำมาเป็นพยานได้ หลักเกณฑ์ข้อนี้เดวกันนี้ควรจะนำมาใช้กับเสียงบันทึกคำให้การด้วย

การนำพยานบุคคลมาสืบเพิ่มเติมเสียงบันทึก

ในสหรัฐอเมริกา นำพยานบุคคลมาสืบเพิ่มเติมเสียงบันทึกได้ แม้ว่ากรบันทึกเสียงนั้น
จะทำได้ยากก็ตาม ในทางปฏิบัติเท่าที่ปรากฏ ศาลอังกฤษยอมรับฟังพยานบุคคล
ที่นำมาสืบเพิ่มเติมเสียงบันทึกเพียงไม่กี่คดี แต่ศาลอเมริกันส่วนมากยอมรับฟังการสืบ
พยานเพิ่มเติมเช่นนั้น ในคดีระหว่าง *People v Sica* ศาลถือว่าพยานตำรวจผู้ซึ่งได้ยิน
คำสนทนาเกี่ยวกับการกระทำความผิดอาญาขณะบันทึกเสียงรับเป็นพยานได้ เพราะคำให้การ
ของพยานตำรวจนั้นเป็นพยานชั้นหนึ่ง

ประโยชน์ของการใช้เสียงบันทึกเป็นพยาน ความยุ่งยากในการใช้ และข้อแนะนำ
ต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาข้างต้น เป็นเรื่องของศาลต่างประเทศ วันใดวันหนึ่งอาจมีผู้นำเสียง
บันทึกมาใช้เป็นพยานในศาลไทยบ้าง ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวคงจะเป็นเครื่องช่วยให้ความ
ยุ่งยากต่าง ๆ ที่จะบังเกิดขึ้น คลคลายไปได้บ้างเช่นแน่

คดีหมิ่นประมาท

- นายโจทก์:— ไหนพยานพูดคำกล่าวหมิ่นประมาทที่จำเลยพูดให้ฟังซิ
พยาน:— ผมคิดว่าเช่นคำพกหายคายที่สถตสภาพชนไม่ควรจะได้ยินได้ฟัง
นายโจทก์:— ถ้ายังงั้น กระชบให้ท่านผู้พิพากษาฟังคนเดียวก้ได้

The Rule of Law

จํารูญ เจริญกุล

ผู้พิพากษาศาลแพ่ง

ข้อถกเถียงไม่ลงรอยกันอยู่ในขณะนี้ คือจะแปล The Rule of Law เป็นภาษาไทยว่าอะไรก็ เท่าที่ได้ออกตามเรื่องขึ้นมาแต่ต้น ก็พอจะเข้าใจได้ว่าท่านบรรณาธิการเป็นผู้ริเริ่ม แล้วคุณเสริม สุวรรณเทพได้เสนอให้ใช้คำว่า “นิติธรรมวินัย” (ซึ่งนับว่าท่านบรรณาธิการจะชอบออกช้อยใจอยู่มากทีเดียว) แต่ฟังดูคล้าย ๆ กับวินัยของพระอะไรทำนองนั้น ถัดมาคุณศิริ ว. อิศวณท์ ได้เสนอว่าควรใช้ถ้อยคำง่าย ๆ อันสามัญชนจักเข้าใจได้คือ “หลักธรรมแห่งกฎหมาย” หรือ “นิติปรัชญา”

คุณเสนาะ เขกพจน์ ผู้เขียนชิ้นนี้ในการค้นคว้า ได้บรรยายถึงเรื่องอย่างขะยาว และเสนอข้อคำแปลไว้รวม ๗ ข้อด้วยกัน แต่สรุปลงโดยสรุปจะแปลว่า “หลักกฎหมาย” ซึ่งผมเห็นด้วยเกือบ ๑๐๐% ว่าช่างเหมาะสมควรที่คิดดีเหลือเกิน แต่... ยังมีแต่ข้อเช่นเคย... รู้สึกว่าจะธรรมดา ๆ เกินไป ไม่ซึ่งถึงความหมายอันแท้จริงแห่งคำเกิมนัก

ทั้ง ๆ ที่มีความรักและเทอดทูนภาษาไทยเป็นอย่างยิ่ง แต่ก็ต้องยอมรับว่าคำในภาษาไทยของเรามีน้อยเหลือเกินจนจำเป็นต้องนำบาลีสันสกฤตมาใช้ด้วยจึงจะพอเพียง เราใช้คำว่า “นิติ, นิตี, เนติ” กันมานานจนเห็นเข้าใจได้โดยทั่วไป และเป็นถ้อยคำที่บัญญัติไว้ในตัวกฎหมายอยู่แล้ว เช่นนิติกรรม, นิตยบุคคล, นิตสัมพันธ เป็นอาทิแล้วไหนเราจะไม่พื่อนำเอาคำว่า “นิตี” นี้มาใช้เล่า? ส่วนคำอีกคำหนึ่งอันจะมาสมาสนั้น ควรจะใช้คำใด ก็เห็นว่าแต่โบราณกาลมาในการปกครองของประเทศไทย เราเคยมีเวียง, วัง, คลัง, นา อันเรียกว่า จตุสดมภ์ คำว่า “สดมภ์” ตามพจนานุกรมหน้า ๘๖๓ แปลว่า เสา, หลัก ฉะนั้นจึงขอเสนอถ้อยคำ The Rule of Law ออกเป็นภาษาไทยว่า “นิติสดมภ์”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๒๐/๒๕๐๔

เรื่อง โจทก์ฟ้องโจทก์

นายลาอิน มินลาเต็ก

โจทก์

ระหว่าง

นางแลรัช ที่ ๑. นายนิมานหรือมะหะหมัด ที่ ๒

จำเลย

ที่ดินของจำเลยตามโฉนดมทงทนาและที่บานถกยดขายทอดตลาดมีผู้ซื้อ
ไต่ไป แต่ผู้ซื้อเข้าใจว่าซื้อเฉพาะที่นาเท่านั้น ส่วนที่บานจำเลยยังคงครอบครอง
อยู่อย่างเจ้าของตลอดมาเกิน ๑๐ ปี ผู้ซื้อขายที่ดินตามโฉนดดังกล่าวต่อไปจนถึง
โจทก์เป็นคนสุดท้าย โดยโจทก์ทราบต่ออยู่แล้ว ที่บานนั้นจำเลยครอบครองอยู่
ตลอดมาเช่นนี้ โจทก์จะอ้างว่าซื้อโดยสุจริตไม่ได้ แม้ที่บานพิพาทจะอยู่ในโฉนดที่
โจทก์ซื้อ จำเลยผู้ใดกรรมสิทธิ์ที่บานพิพาทด้วยอำนาจการครอบครอง ก็ยกขึ้น
เป็นข้อต่อสู้โจทก์ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๒๕๕
วรรค ๒

โจทก์ฟ้องตามโฉนดเลขที่ ๑๕๐๓ ที่พิพาทอยู่ในเขตโฉนดด้วย โจทก์จึง
ฟ้องขี้ไล่จำเลยให้ออกจากที่พิพาท จำเลยต่อสู้ว่าจำเลยครอบครองอย่างเจ้าของเป็นเวลา
เกิน ๑๐ ปีแล้ว ศาลชั้นต้นฟังว่าที่พิพาทอยู่ในเขตโฉนด ๑๕๐๓ ที่โจทก์ซื้อจริง แต่
โจทก์ซื้อโดยไม่สุจริต จึงพิพากษายกฟ้อง แต่ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับโดยฟังว่าโจทก์ซื้อ
โดยสุจริต จำเลยฎีกา

“ศาลฎีกาตรวจสำนวนและปรึกษาคดีแล้ว ข้อเท็จจริงเป็นที่รับกันว่า
ที่ดินตามโฉนดที่ ๑๕๐๓ มีเนื้อทั้งหมด ๕๐ ไร่เศษ ที่สัปดาห์ของที่ดินแปลง

ผู้
 นางชานคลองซอยที่ ๑๖ กว้างตามชานคลองไม่เท่าไรแต่ยื่นลึกจากชานคลองเข้า
 ไปยาวมาก ที่ตอนริมชานคลองเป็นที่สวนซึ่งตั้งพิพาทกันในคดีนี้ คิดเป็นเนื้อที่ ๒ ไร่
 เศษ มีราคาตามที่ดินในวันสำนวน ๖,๐๐๐ บาท หนีออกนั้นเป็นนาทางหมด จำเลย
 ที่ ๐ ได้รับมรดกที่ดินแปลงนี้มาจากบิดาเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๔๕๐ ทำจำนอง
 นางละม่อมไว้เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๔๕๒ ต่อมาที่ดินแปลงนี้ถูกเจ้าพนักงานยึด
 ออกขายทอดตลาดเอาเงินชำระค่าภาษีต่าง นางมุนะเป็นผู้ซื้อจากการขายทอดตลาด
 โอนแก่เธอเป็นหลังโฉนดไว้จำนองและขายพร้อมกัน ตามที่จังหวัดฉะเชิงเทรา
 แจ้งไปให้จัดทำเมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๔๕๓ นางมุนะโอนขายให้นายอารักษ์กับนาย
 อับดุลเลาะเมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๔๕๗ นายอารักษ์กับนายอับดุลเลาะโอนขาย
 ต่อให้โจทก์กับนายอาบูบาคัสเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๐๐ เฉพาะตอนที่เป็นส่วน
 ซึ่งตั้งพิพาทกัน จำเลยที่ ๑ ได้ครอบครองมาตั้งแต่ก่อนที่ดินถูกขายทอดตลาดจน
 กระทั่งบัดนี้ ส่วนตอนที่เป็นอย่างจำเลยที่ ๐ ก็ได้ทำมาก่อน แต่ได้เลิกทำเสียเมื่อ
 ถูกขายทอดตลาดแล้วได้บหนึ่งหรือสองปี หลังจากนั้นโจทก์ได้เช่าจากเจ้าของทำ
 นาทตลอดมาจนกระทั่งได้ซื้อเป็นกรรมสิทธิ์เสียเอง

ข้อเท็จจริงเป็นที่ยอมรับกันอยู่ดังนี้ แสดงว่าที่พิพาทอยู่ในเขตโฉนดที่ดินที่
 โจทก์ได้ซื้อมา แต่จำเลยที่ ๑ ได้ครอบครองที่พิพาทมาฝ่ายเดียวเป็นเวลากว่า
 ๑๐ ปีแล้ว ปัญหาจึงมีว่าจำเลยที่ ๑ ครอบครองที่พิพาทอย่างเป็นเจ้าของโดยสงบ
 และเปิดเผยดังที่ต่อสู้ หรือว่าครอบครองโดยอาศัยสิทธิจากนางมุนะและนายอารี
 นายอับดุลเลาะดังที่โจทก์อ้าง ศาลฎีกาได้พิจารณาพยานหลักฐานทั้งสองฝ่ายแล้ว
 ปรากฏว่า ภายในที่พิพาทนอกจากมีเรือนของจำเลยที่ ๑ ยังมีเรือนอีกหลังหนึ่ง
 ซึ่งจำเลยที่ ๑ ให้จำเลยที่ ๒ ผู้เป็นน้องชายอยู่อาศัย และมีต้นผลไม้ปลูกอยู่มาก
 มากหลายชนิด บอกลักษณะว่าเป็นที่สวนต่างหากจากตอนที่เป็นอย่างนาง
 มุนะซื้อที่ทราบจากการขายทอดตลาด นางมุนะกับจำเลยที่ ๑ ไม่เคยรู้จักกันมา
 ก่อน ซื้อแล้วไปอยู่ที่เห็นจำเลยที่ ๐ ครอบครองที่ตอนพิพาทอยู่เช่นนั้นก็มิได้ว่า
 กระไร นางมุนะบอกความเป็นพยานโจทก์ต่อไปว่า ต่อจากไปอยู่ที่แล้วจำเลยที่ ๑

ได้ไปหานางมุนะที่บ้านขอเช่ามาทำต่อไป และขออาศัยอยู่ในที่พิพาทจนกว่าจะมีที่
 อยู่ใหม่ จำเลยที่ ๑ เช่านาทำอยู่ ๒ ปีแต่ไม่ให้ค่าเช่า นางมุนะจึงไม่ให้จำเลยเช่า
 และให้โจทก์เช่านานินทำต่อมา ส่วนที่จำเลยที่ ๑ ขออาศัยอยู่ในที่พิพาท จำเลยที่
 ๑ ก็คงอยู่เรื่อยมาเฉย ๆ นายอับดุลเลาะซงเป็นบุตรนางมุนะและเป็นผู้ชอทรายน
 จากนางมุนะร่วมกับนายอาร์ฟชายเบิกความเป็นพยานโจทก์ว่า เมื่อได้เป็นเจ้าของ
 ทรายนแล้วได้ให้โจทก์เช่าตอนที่เบนนา ตอนที่เบนบ้านให้จำเลยที่ ๑ อาศัยโดย
 จำเลยที่ ๑ ได้ไปขออาศัยจากนายอับดุลเลาะซง ฝ่ายจำเลยที่ ๑ เบิกความเป็น
 พยานว่า เมื่อ ๑๘ ปีมานี้ เจ้าพนักงานทางอำเภอมายึดเรือนและสิ่งของบนเรือน
 ตลอดจนปลูสัตว์และสัตว์พาหนะโดยว่าค่างค่านามา ๒ ปีเป็นเงิน ๖๐ บาท แต่
 แล้วก็ไม่มีขายทรัพย์สินที่ยึดนั้น ต่อมาอีก ๔-๕ เดือนนายดีเฮมสามนางมุนะได้ไปบอก
 ว่า นายอำเภอขายนาให้เขาแล้ว ค่าเช่านาบนนี้ต้องให้แก่ นายดีเฮม จำเลยที่ ๑
 เลียงว่าไม่ได้เช่า นายดีเฮม ค่าเช่านาต้องให้แก่ นางละม่อมผู้รับจ้างนง ในที่สุด
 จำเลยที่ ๑ ก็ยอมให้ค่าเช่านาแก่นายดีเฮม นายดีเฮมก็ไม่ยอมให้จำเลยที่ ๑ ทำ
 นาต่อไป และเอานานั้นให้โจทก์เช่าทำ ส่วนที่ตอนที่พิพาทกันซึ่งเป็นสวนและปลูก
 บ้านเรือนอยู่นั้นไม่มีผู้ใดมาทักท้วงว่าเป็นของใครเลย จำเลยที่ ๑ ก็ไม่เคยเช่า
 หรือขออาศัยจากใครทั้งนั้น

ความปรากฏดังนี้ ศาลฎีกาพิเคราะห์แล้วเห็นว่า การที่เจ้าพนักงานยึด
 ทรายนขายทอดตลาดก็โดยค่างค่านาค้างชำระเป็นเงิน ๖๐ บาทเท่านั้น และเป็นเวลา
 นานนับมาแล้วนางมุนะขอจากการขายทอดตลาดก็คงเป็นราคาไม่เท่าไร และมีค่าให้
 นำคดีว่ายึดและขายเฉพาะนาเท่านั้น ไม่เกี่ยวถึงที่นาที่พิพาทกันด้วย อย่างไรก็ตาม
 คดีนางมุนะขอแล้วเห็นจำเลยที่ ๑ ครอบครองอยู่ในที่พิพาทนางมุนะก็มีได้ว่ากระไร
 เลย แม้ต่อมาจำเลยที่ ๑ ไม่ให้ค่าเช่านางมุนะไม่ยอมให้จำเลยที่ ๑ ทำ
 นาต่อไป นางมุนะก็เคยอยู่มาได้จัดการเร่งเร้าให้จำเลยที่ ๑ ออกไปจากที่พิพาท
 หรือให้จำเลยที่ ๑ ทำหลักฐานรับรองกรรมสิทธิ์ของ นางมุนะไว้แต่อย่างใด คงนั่ง
 เฉยอยู่เช่นนั้นเป็นเวลาดัง ๑๓-๑๔ ปีแล้ว จึงได้โอนขายที่ทรายนให้แก่บุตรของตน

บุตรรับช้อคนายอาร์กับนายอับดุลเลาะเป็นเจ้าของอยู่อีก ๒-๓ ปี ก็หาได้จัดการกับจำเลยที่ ๑ อย่างใดไม่ คงปล่อยให้จำเลยที่ ๑ ครอบครองที่พิพาทอยู่อย่าง เป็นเจ้าของตลอดมา ศาลฎีกาจึงเห็นว่า ที่นางมุนะและนายอับดุลเลาะเบิกความ ว่าจำเลยที่ ๑ ขออาศัยอยู่ในที่พิพาทนั้นเลื่อนลอย และไม่ชอบด้วยเหตุผล นาง มุนะกับจำเลยที่ ๑ เพิ่งรู้จักกันเมื่อนางมุนะซื้อที่จากการขายทอดตลาด หาได้มีความสัมพันธ์กันมาก่อนอย่างใดไม่ ซ้ำเมื่อจำเลยที่ ๑ ทำมาแล้วก็ไม่ยอมให้ค่าเช่า จนนางมุนะต้องเอาคนไปให้โจทก์เช่าทำ นานที่นางมุนะจะต้องไม่ปรานแก่จำเลย ที่ ๑ แล้ว แต่กลับอ้างว่ายอมให้จำเลยที่ ๑ ขออาศัยอยู่มาโดยไม่ได้ประโยชน์อะไร ตอบแทนเลยเป็นเวลานานถึง ๑๓-๑๔ ปี เช่นนศกระไรอยู่ นายอับดุลเลาะอ้าง ว่าจำเลยที่ ๑ มาขออาศัยจากตนก็ไม่นำพียงเช่นเดียวกัน เพราะจำเลยที่ ๑ อยู่มา ได้แต่ครึ่งนางมุนะเป็นเวลาถึง ๑๓-๑๔ ปีแล้ว จำเลยที่ ๑ คงไม่มาขออาศัย ง่าย ๆ เช่นนั้น และจำเลยที่ ๑ อาจไม่ทราบเสียชื่อว่าแม่ลูกชอขายทรัพย์สินแก่กัน เมื่อใด คดีควรต้องฟังว่า จำเลยที่ ๑ ครอบครองที่พิพาทอย่าง เป็นเจ้าของโดย ความสงบและเปิดเผย หาได้อาศัยสิทธิจากนางมุนะหรือนายอาร์นายอับดุลเลาะ ไม่ นับเป็นเวลากว่า ๑๐ ปีแล้ว จำเลยที่ ๑ ย่อมได้กรรมสิทธิ์ในที่พิพาทด้วย อำนาจการครอบครอง ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๘๒ ตั้งแต่ก่อนที่โจทก์ได้รับช้อที่ดินรายนมาแล้ว ที่ศาลอุทธรณ์ฟังว่าจำเลยที่ ๑ ขออาศัยจากนางมุนะนั้นไม่ต้องด้วยความเห็นของศาลฎีกา

ปัญหาต่อไปจึงมีว่า การที่จำเลยที่ ๑ ได้กรรมสิทธิ์ในที่พิพาทด้วยอำนาจ การครอบครองเช่นนั้น จะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้โจทก์ผู้ได้กรรมสิทธิ์โดยเสียค่าตอบแทนและได้จดทะเบียนสิทธิแล้วได้หรือไม่ ในข้อนี้ศาลอุทธรณ์ ได้วินิจฉัยด้วยว่า โจทก์รับช้อที่ดินทั้งโฉนดไว้โดยสุจริต และที่ว่าสุจริตก็เพราะฟังว่า โจทก์ทราบจาก นางมุนะว่าจำเลยที่ ๑ อาศัยอยู่ แต่ศาลฎีกาไม่เชื่อว่าจำเลยที่ ๑ ได้ขออาศัย จากนางมุนะ และเชื่อว่าในระหว่างที่นางมุนะเป็นเจ้าของอยู่คดี นายอาร์กับนาย อับดุลเลาะเป็นเจ้าของอยู่คดี ต่างก็คงจะเข้าใจว่าเป็นเจ้าของเฉพาะที่นาเท่านั้น ไม่รวมถึงที่พิพาทด้วย การที่โจทก์รับช้อต่อมาจากนายอาร์และนายอับดุลเลาะ

โจทก์จะเข้าใจว่าข้อเท็จพิพาทด้วยหรือไม่ก็ตาม แต่โจทก์เกี่ยวเป็นญาติกับจำเลยที่ ๑ หาใช่ใครอื่นมาจากไหนไม่ และเขาน่าซึ่งอยู่ในเขตโฉนดฉบับเดียวกับที่พิพาทเข้ามาเป็นเวลา ๑๐ กว่าแล้วเหมือนกัน น่าเชื่อว่าโจทก์ได้อยู่แล้วในขณะรับซื้อว่าที่พิพาทนจำเลยที่ ๑ ครอบครองอย่างเป็นเจ้าของมากกว่า ๑๐ ปีแล้ว เมื่อโจทก์อยู่อาศัยเช่นนั้นก็ย่อมอ้างไม่ได้ว่าซื้อโดยสุจริต แม้ที่พิพาทจะอยู่ในโฉนดที่โจทก์ซื้อจำเลยที่ ๑ ผู้ใดกรรมสิทธิ์พิพาทด้วยอำนาจการครอบครอง ก็ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้โจทก์ได้ ตามนัยแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๒๕๕ วรรค ๒ ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้โจทก์ชนะคดีมานั้นศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย ฎีกาของจำเลยที่ ๑ ฟังจบ

จึงพิพากษากลับคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ โดยให้ยกฟ้องโจทก์ตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น."

(การอุทธรณ์ราชกรรมา สิวาษะวิโรจน์ พิสัยสารคุณ)

หมายเหตุ :- การอ้างความครอบครองปรบักษ์นี้ผู้ซื้อทางทะเบียนโดยเสียค่าตอบแทนโดยสุจริตนั้น ในกรณีที่มีการซื้อขายกันเป็นทอด ๆ ทหลายทอดนั้น มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๑๕/๒๔๔๕ ผู้รับโอนที่ดินมีโฉนดโดยเสียค่าตอบแทน และจดทะเบียนสิทธิโดยสุจริต ย่อมมีสิทธิดีกว่าผู้ครอบครองที่ดินนั้นโดยปรบักษ์กว่า ๑๐ ปี ถ้ามีผู้รับโอนทางทะเบียนต่อจากนั้นมาอีกภายใน ๑๐ ปีนับแต่วันโอนครั้งแรก ผู้รับโอนต่อ ๆ มานี้จะรู้หรือไม่รู้ถึงการครอบครองโดยปรบักษ์ ก็มีสิทธิดีกว่าผู้ครอบครอง

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๔๗-๑๐๕๐/๒๕๐๑ ที่ดินมีโฉนดได้จดทะเบียนโอนขายกันมาเป็นทอด ๆ จนถึงโจทก์ เมื่อจำเลยอ้างว่าได้สิทธิโดยครอบครองปรบักษ์ จะพิจารณาว่าโจทก์รับโอนจากเจ้าของคนถัดโจทก์ขึ้นไปคนเดียวว่าโจทก์สุจริตหรือไม่เท่านั้นไม่ได้ ถ้าผู้รับโอนก่อนโจทก์ขึ้นไปในระยะ ๑๐ ปี รับโอนมาโดยสุจริตมีค่าตอบแทน การ

ครอบครองของจำเลยก่อนนั้นจะนานเท่าใดก็ตั้งยุติลง และนับจากนั้น
มาไม่ถึง ๓๐ ปี จำเลยก็อ้างทรัพย์สินที่ที่ได้มาโดยอายุความ แต่ไม่จด
ทะเบียนขายหน้าโจทก์ไม่ได้

ในคดีนี้ รูปเรื่องที่ทำของเดียวกับคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าว คือ
การขายที่ตามโฉนดรายนี้ ได้มีการขายกันหลายทอด โจทก์เป็นคนรับ
ซื้อคนสุดท้าย จึงจำเป็นต้องพิจารณากรรมสิทธิ์ของจำเลยที่ ๑ เป็น
ทอด ๆ ไปก่อน คือเดิมเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๓ นางมุนะซื้อที่ตามโฉนดราย
นี้จากการขายทอดตลาด กรรมสิทธิ์ของจำเลยที่ ๑ ย่อมหมดไป แต่
จำเลยที่ ๑ ยังคงครอบครองที่บ้านพิพาทอย่างเจ้าของติดต่อกันมาอีก
ครบ ๓๐ ปี จำเลยที่ ๑ ย่อมได้กรรมสิทธิ์ในบ้านพิพาทอีกโดยอายุความ
ครบ พ.ศ. ๒๔๕๖ นางมุนะได้ขายที่ทั้งโฉนด (ที่นาและที่บ้านพิพาท)
ให้แก่ นายอารักษ์ นายอับดุลเลาะ นายอารักษ์ นายอับดุลเลาะ ได้รับโอนที่
ดินมา จะเป็นการสุจริตหรือไม่ จำเลยที่ ๑ มิได้กล่าวอ้างไว้ในคำให้
การจึงไม่มีประเด็นในคดีนี้ จึงต้องสันนิษฐานตามกฎหมายว่า เป็นการ
โอนโดยสุจริต จึงต้องถือว่านายอารักษ์ นายอับดุลเลาะ ได้กรรมสิทธิ์ที่ทั้งโฉนด
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๖ ส่วนจำเลยที่ ๑ หมดกรรมสิทธิ์ในบ้านพิพาท
ไปขาดตอนอีก แล้วจำเลยที่ ๑ เริ่มปกครองปรักษ์ใหม่ตั้งแต่ พ.ศ.
๒๔๕๖ มาจนโจทก์ซื้อ แม้การซื้อของโจทก์จะฟังว่าไม่สุจริต แต่ตอน
หลังจำเลยที่ ๑ ยังครอบครองที่บ้านพิพาทมาไม่ถึง ๓๐ ปี จำเลยที่
๑ จึงยกสิทธิครอบครองใช้ยันกับโจทก์ไม่ได้ เพราะในตอนหลังจำเลย
ที่ ๑ ครอบครองมาไม่ถึง ๓๐ ปี การครอบครองในตอนก่อนๆ ก็เป็น
อันสูญสิ้นไปแล้ว

แต่คดี ศาลฎีกาพิพากษาให้โจทก์แพ้คดี ทั้งนี้คงจะเป็นว่าข้อเท็จ
จริงในคดีนี้ ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๐๓๕/๒๔๔๕,
๓๐๔๗-๓๐๕๐/๒๕๐๑ ดังกล่าว คือ ในคดีนี้ศาลฎีกาฟังว่าที่ดินตามโฉนด
นี้ทั้งที่นาและที่บ้านพิพาท แต่การขายที่ตามโฉนดนี้ตั้งแต่แรกมา ผู้ซื้อ

ได้เข้าใจว่าที่ตามโฉนดที่ชื้อมาแต่ที่นาเท่านั้น ส่วนที่บ้านพิพาทไม่ได้อยู่ในโฉนดด้วย จึงไม่ได้เข้าครอบครองที่บ้านพิพาทแต่อย่างไร คงปล่อยให้จำเลยที่ ๑ ครอบครองที่บ้านพิพาทอย่างเจ้าของตลอดมา จนกระทั่งถึงโจทก์ชื้อในภายหลัง โจทก์รู้ว่าที่บ้านพิพาทอยู่ในโฉนดด้วย จึงได้ดำเนินคดีฟ้องขับไล่จำเลยที่ ๑

* * * * *

	๑๐๔๑		
	๑๐๔๒		
คำพิพากษาฎีกา	๑๐๔๓/๒๕๐๔	เรื่อง	ละเมิด ฟ้อง ตัดสิน ประเด็น
	๑๐๔๔		
ระหว่าง	นางสาวเชิบสิริ คุณวิศาล		โจทก์
	นางเนือง ไชยพันธ์		จำเลย
ระหว่าง	นางสาวเชิบสิริ คุณวิศาล		โจทก์
	นางน้อม สนิธิสง่า		จำเลย
ระหว่าง	นางสาวเชิบสิริ คุณวิศาล		โจทก์
	นางสี สายสินธุ์		จำเลย
ระหว่าง	นางสาวเชิบสิริ คุณวิศาล		โจทก์
	นางชวี วุฒิพาณิชย์		จำเลย

ในกรณีที่โจทก์ฟ้องขับไล่จำเลยออกจากที่ดินของโจทก์ โดยอ้างว่าจำเลยอยู่โดยละเมิด จำเลยต่อสู้ว่าอยู่โดยอาศัยสิทธิการเช่าได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติควบคุมค่าเช่า ฯ เมื่อทางพิจารณาได้ความว่า เดิมจำเลยอยู่โดย

อาศัยสิทธิการเช่าจริง แต่ต่อมาผู้เช่าตายไม่มีทายาทบรรดาล่าวขอเช่าต่อ สัญญาเช่า จึงระงับไป โจทก์ฟ้องขอที่ดินจากเจ้าของเดิมภายหลังการเช่าได้ระงับแล้ว เช่นนี้ ถือได้ว่าจำเลยอยู่ในที่ดินของโจทก์โดยละเมิด ศาลย่อมพิพากษาจับได้ จำเลยออกไปได้

โจทก์ฟ้องว่า โจทก์ซื้อที่ดินพิพาทมาจากเจ้าของเดิม จำเลยปลูกสร้างบ้านใน ที่ดินพิพาทโดยปราศจากอำนาจที่จะอ้างจึงได้ความกฎหมาย โจทก์บอกกล่าวให้ระงับออกไปเสีย จำเลยก็เพิกเฉย จึงขอให้ศาลบังคับจำเลยรื้อถอนบ้านออกไปจากที่ดินของโจทก์ จำเลยต่อสู้ว่าอยู่ในที่พิพาทโดยเช่าจากเจ้าของที่ดินมาประมาณ ๕๐ ปีแล้ว ฯลฯ

ศาลชั้นต้นฟังว่า จำเลยเช่าที่ดินพิพาท ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติ ควบคุมค่าเช่าในภาวะฉุกเฉิน จึงพิพากษาขังฟ้องโจทก์ ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เฉพาะจำเลย ที่ ๕ ว่า จำเลยที่ ๕ มิได้ยกเป็นข้อต่อสู้ว่าได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติควบคุม ค่าเช่า ฯลฯ จึงชี้ไล่เฉพาะจำเลยที่ ๕ ออกจากที่พิพาท โจทก์และจำเลยที่ ๕ ฎีกา

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ว “ข้อที่โจทก์ฎีกาว่า นางเนือง นางน้อม จำเลยมีเรือน อยู่ในที่ของโจทก์โดยไม่มี การเช่า หรือการเช่าได้เลิกระงับไปแล้ว จำเลยทั้งสอง คิดจึงปราศจากอำนาจที่จะอ้างอิงได้ตามกฎหมาย ตามคำฟ้องของโจทก์

ปัญหา ข้อเท็จจริงในสำนวนได้ความว่า ในที่ดินของโจทก์มีเรือนของ นางเนือง นางน้อม จำเลยปลูกอยู่ ณ นายจันทร์สามนางน้อมและเป็นบิดานางเนือง เป็นผู้เช่าจากสำนักงานภาณรังษี ทำสัญญาต่อกันในปี ๒๔๕๔ แต่ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๕๖ นายจันทร์ได้ถึงแก่ความตาย จำเลยทั้งสองให้การสดควาเป็นเจ้าของ แทนต่อมา จึงได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายควบคุมค่าเช่า ทั้งนี้โดยจำเลยอ้าง สองนำสืบว่า หลังจากนายจันทร์ถึงแก่กรรม นางเนือง นางน้อม จำเลยได้มีหนังสือ แจ้งความจำนงไปยังสำนักงานภาณรังษีขอเป็นผู้เช่าต่อไปแล้ว

ข้อเท็จจริงข้อ นางเนืองจำเลยเบิกความว่า เมื่อนายจันทร์ถึงแก่กรรมได้ สัก ๑๐ วัน นางเนืองว่าได้ไปปรึกษานายแทนทนายความ แล้วนายแทนได้ทำหนังสือ แจ้งความจำนงการเช่าไปยังสำนักงานภาณรังษีภายในกำหนด ๑๐ วันนับจาก

นายจันทร์ตาย นางน้อมจำเลยว่า นายจันทร์ตายทำบุญ ๗ วันแล้วจำเลยกับนางเนื่อง
 นายจีนสามีนางเนื่องไปปรึกษานายแทนทนายความแล้วทำหนังสือไปยื่นต่อสำนักงาน
 ภาครัฐ แต่นายจีนพยานจำเลยเบิกความว่า เมื่อนายจันทร์ตายทำบุญ ๗ วันแล้ว
 พยานเองเป็นคนไปปรึกษานายแทนทนายความซึ่งเป็นเพื่อนกัน เขาแนะนำให้ไป
 แจ้งทางสำนักงานภาครัฐ พยานจึงได้จัดทำหนังสือฉบับหนึ่งลงชื่อนางน้อม นางเนื่อง
 ร่วมกัน มีใจความว่านายจันทร์ถึงแก่กรรมแล้ว ๗-๘ วัน นางน้อมกับนางเนื่องขอเข้า
 ทดคนต่อ พยานนำหนังสือไปส่งที่สำนักงานภาครัฐพร้อมกับนางน้อม นางเนื่อง
 จำเลย ส่วนนายแทนพยานของนางน้อม นางเนื่องจำเลยเบิกความว่า พยานเป็นทนาย
 ความอยู่สำนักงานดำรงธรรม เมื่อวันเดือนปีใดจำไม่ได้ ได้มีนายจีนกับหญิงสองคน
 ไปปรึกษาพยานในเรื่องที่นายจันทร์ตาย พยานแนะนำให้ไปติดต่อกับเจ้าของที่
 พยานจะได้ทำหนังสือแจ้งขอเช่าต่อหรือไม่จำไม่ได้ ตามข้อเท็จจริงดังกล่าวเห็น
 ได้ว่า พยานจำเลยเบิกความขัดแย้งกันไม่น่ารับฟังเป็นความจริงว่าได้มีหนังสือ
 แจ้งความจำนงขอเช่าต่อจากนายจันทร์ตาย เพราะทางโจทก์มีนางประนุช วงศ์บุบผา
 ทำหน้าที่เลขานุการของพระองค์เจ้าเอกัสสรวงศ์ ผู้อำนวยการสำนักงานภาครัฐ
 ในปี ๒๔๔๒ ถึง ๒๔๔๓ มาเบิกความยืนยันว่า เมื่อนายจันทร์ผู้เช่าตายแล้วไม่เคยมี
 ใครขอเช่าสืบต่อจากนายจันทร์ และพยานคนนี้เป็นคนกลางมีหน้าที่กว่าพยาน
 จำเลยรับฟัง เป็นความจริงได้ว่า นางน้อม นางเนื่อง ไม่ได้มีหนังสือแจ้งความจำนง
 ต่อสำนักงานภาครัฐขอเช่าต่อหลังจากนายจันทร์ถึงแก่กรรมแน่ ถ้ามีการแจ้งทาง
 สำนักงานภาครัฐนางจะทราบ อย่างน้อยก็น่าจะมีหลักฐานแสดง เมื่อนางน้อม
 นางเนื่องจำเลยไปไม่ได้มีหนังสือแจ้งขอเช่าเข้าภายหลังเมื่อนายจันทร์ผู้เช่าถึงแก่กรรม
 แล้ว จำเลยก็ไม่มีสิทธิที่จะขอประโยชน์แห่งพระราชบัญญัติควบคุมค่าเช่า
 จนกล่าวอ้างได้ ฉะนั้น สัญญาเช่ารายนต้องถือว่าได้ระงับไปแล้วด้วยความตาย
 ของผู้เช่า

ต่อไปนี้จะได้อรรถยัตถ์ของนางสาวบุษบง ผู้รับมรดกความนางชิวจำเลย
 ที่ ๔ แม้จำเลยจะไม่ได้ให้การต่อสู้คดีว่าได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติ
 ควบคุมค่าเช่า ฯ ศาลย่อมมีอำนาจหยิบยกถึงวินิจฉัยเองได้เพราะเกี่ยวกับความ

สงบเรียบร้อย โจทก์ฟ้องจำเลยเข้าอยู่โดยละเมิด จำเลยต่อสู้โดยสิทธิการเช่า
ประเด็นนี้เท่านั้น ศาลวินิจฉัยไปถึงว่าสัญญาเช่าของจำเลยหมดอายุแล้วหาได้ไม่

ศาลฎีกาเห็นว่า พระราชบัญญัติควบคุมค่าเช่าในภาวะคับขัน เพียงแต่
ให้สิทธิแก่ผู้เช่าเป็นพิเศษ ที่จะอ้างเอาบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติว่านชนต่อสู้
คดีสิทธิมูลฐานของผู้ให้เช่าในกรณีนี้ได้ แต่เมื่อจำเลยไม่ได้อ้างบทพระราชบัญญัติ
ว่านชนต่อสู้ จำเลยก็ไม่มีทางจะได้รับความคุ้มครองจากพระราชบัญญัตินี้ ฎีกา
ข้อนี้ของจำเลยจึงตกไป

ส่วนข้อที่จำเลยฎีกาว่า ศาลอุทธรณ์จะวินิจฉัยว่าสัญญาเช่าของจำเลย
หมดอายุแล้วไม่ได้ เพราะโจทก์ฟ้องหาว่าจำเลยอยู่โดยละเมิด จำเลยต่อสู้คดีว่า
อยู่โดยอาศัยสิทธิการเช่า มีประเด็นเพียงเท่านั้น ข้อนี้ศาลฎีกาโดยที่ประชุมใหญ่
ไม่เห็นด้วยดังที่จำเลยกล่าว โดยเหตุที่การเช่าของจำเลยไม่ได้รับความคุ้มครอง
จากพระราชบัญญัติควบคุมค่าเช่าในภาวะคับขันแล้ว กรณีก็ต้องปรับด้วยประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ศาลจึงค้นหาความจริงต่อไปได้ว่าจำเลยมีสัญญาเช่าอัน
โจทก์ตั้งจำเลยต่อสู้หรือไม่ เมื่อสัญญาเช่าของจำเลยหมดอายุเสียก่อนหน้าโจทก์
เป็นผู้รับชดเชยดิน จำเลยก็ไม่มีสัญญาเช่าต่อไปและไม่มีทางที่จำเลยจะกล่าวอ้าง
อยู่ในที่ดินของโจทก์ โดยอาศัยสิทธิการเช่าได้ การที่จำเลยยังคงอยู่ก็เท่ากับอยู่
โดยละเมิดตามฟ้องโจทก์ ฎีกาของนางสาวบุษบง ผู้รับมรดกความนางชิวจำเลย
ฟังไม่ขึ้น

จึงพิพากษาแก้คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ เฉพาะส่วนที่นางเนองนางน้อม
เป็นจำเลย เห็นว่าให้ขับไล่จำเลยทั้งสองโดยให้หรือถอนบ้านเลขที่ ๑๐๕ และ
๑๐๗ ออกจากที่ดินโฉนดเลขที่ ๒๕๔๔ ของโจทก์ ให้จำเลยทั้งสองนำค่าฤชา
ธรรมเนียมในชั้นและค่าทนายชนนจำนวนละ ๑๐๐ บาท(หนึ่งร้อยบาท)แทนโจทก์
นอกจากที่แก้คงให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ให้นางชิวจำเลย โดยนางสาว
บุษบงผู้รับมรดกความนำค่าทนายในชั้น ๑๐๐ บาท(หนึ่งร้อยบาท)แทนโจทก์ ให้
โจทก์นำค่าทนายชนน ๑๐๐ บาท(หนึ่งร้อยบาท)แทนนางสี สายสินธุ์ จำเลย."

(เชื้อ คงคากุล สุทธิวาทีอนุวุฒิ ประกอบ หุตะสิงห์)

หมายเหตุ:— บัญชีในคดีนี้ว่า โจทก์ฟ้องขับไล่จำเลยโดยอ้างว่าจำเลยปลูกบ้านอยู่ใน
ที่ของโจทก์โดยปราศจากอำนาจที่จะอ้างอิงได้ตามกฎหมาย แต่ได้ความ
ว่า จำเลยเช่าอยู่อาศัยมาจากเจ้าของเดิม เช่นนี้ ศาลจะต้องยกฟ้อง
ตามคำพิพากษาฎีกาที่ ๒๒๒/๒๕๐๐ หรือไม่ คำพิพากษาฎีกาที่
๒๒๒/๒๕๐๐ วินิจฉัยไว้ว่า โจทก์ฟ้องขอให้ขับไล่จำเลยออกจากที่ดิน
ของโจทก์โดยอ้างเหตุว่า จำเลยมิได้มีนิติสัมพันธ์กับโจทก์ไม่ว่าด้วย
ประการใด ๆ เมื่อได้ความตามทางพิจารณาว่าจำเลยเช่าที่ดินของโจทก์
ศาลก็ต้องยกฟ้อง โดยไม่ต้องพิจารณาประเด็นในข้อที่ว่าจำเลยได้รับความ
คุ้มครองตามพระราชบัญญัติควบคุมค่าเช่า ฯลฯ หรือไม่

ศาลฎีกาโดยที่ประชุมใหญ่เห็นว่า ข้อวินิจฉัยตามคำพิพากษาฎีกา
ที่ ๒๒๒/๒๕๐๐ ถูกระงับไป เพราะการเช่าที่หมดอายุสัญญาเช่า
แล้วไม่มีสิทธิจะอยู่ในที่ของเขาอีกต่อไปแต่ก็ยังคงขืนอยู่ต่อไป นั้น ย่อม
เป็นการละเมิดโดยไม่มีเหตุใด ๆ ที่จะอ้างได้ตามกฎหมายนั่นเอง ฉะนั้น
ในคดีนี้ ศาลฎีกาจึงพิพากษาให้ขับไล่จำเลยออกจากที่ของโจทก์

* * * * *

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๗๐/๒๕๐๔ เรื่อง อำนาจอัยการตาม พ.ร.บ.
ควบคุมยาง ๒๔๘๑

พนักงานอัยการประจำศาลจังหวัดขอนแก่น โจทก์

ระหว่าง

นายพิบูลย์ วัฒนธรรม จำเลย

อัยการมีอำนาจขอให้ศาลสั่งทำลายต้นยางพาราซึ่งปลูกใหม่โดยมิได้รับ
อนุญาต และขอให้จำเลยเสียค่าใช้จ่ายในการทำลายนั้นได้ตาม พ.ร.บ. ควบคุม
ยาง ๒๔๘๑ มาตรา ๖๕ คำขอเช่นว่านี้เป็นคำขอทางอาญาหาใช่เป็นคำขอทาง
แพ่งไม่

โจทก์ฟ้องว่า จำเลยซึ่งเป็นผู้ครอบครองเครื่องใช้ไฟฟ้าของโจทก์ซึ่งมี
 ๒ ชุด อยู่ในที่ซึ่งโจทก์ และจำเลยได้ตกลงซื้อขายแล้ว โจทก์จึงมอบเครื่องใช้ไฟฟ้านั้น
 ให้แก่จำเลย โดยที่จำเลยได้ชำระเงินค่าเช่าแล้ว โจทก์จึงได้มอบหมายให้จำเลยคอย
 พังง แต่คำขอที่ให้ศาลสั่งจำหน่ายเครื่องใช้ไฟฟ้าให้แก่โจทก์นั้น โจทก์ได้ฟ้องให้
 ย่าง
 ว่าโจทก์ไม่มีอำนาจขาย ศาลควรจะมีวินิจฉัยว่า จำเลยได้ครอบครองเครื่องใช้ไฟฟ้า
 ย่างแล้ว โจทก์จึงได้ฟ้องให้จำเลยเป็นหนี้ค่าเช่าเครื่องใช้ไฟฟ้า ฟัง คำพิพากษา
 นี้ จำเลยจึงได้ยื่นคำขอต่อศาลให้จำหน่ายเครื่องใช้ไฟฟ้าแก่โจทก์ โจทก์จึงได้
 แก้ว ให้ทำลายต้นยางปลูกใหม่ทั้งหมด โจทก์จึงได้ฟ้อง

“ศาลฎีกาได้ตรวจสำนวนและประชุมปรึกษาแล้ว เห็นว่า คำขอให้ทำ
 ลายต้นยางซึ่งปลูกใหม่โดยมิได้รับอนุญาต ตามพระราชบัญญัติควบคุมยาง พ.ศ.
 ๒๔๕๐ มาตรา ๑๕ นั้น เป็นคำขอทางอาญา เพราะเป็นบทบัญญัติที่บังคับ
 ไว้โดยเฉพาแก่สิ่งซึ่งเป็นเหตุแห่งความผิดของตนเอง เรื่องเช่นนี้ศาลฎีกาได้วินิจฉัย
 มาแล้วว่ามิใช่เป็นคำขอทางแพ่ง ปราบกฏตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๘/๒๔๕๒
 ระหว่างพนักงานอัยการจังหวัดตรัง โจทก์ นายดิฉิม แซ่โค้ว จำเลย นั้นแล้ว เมื่อ
 เป็นคำขอทางอาญา พนักงานอัยการก็มีอำนาจขอให้บังคับได้ ส่วนคำขอที่ให้จำ
 เลยเสียค่าใช้จ่ายจะเป็นคำขอทางแพ่งดังศาลอุทธรณ์วินิจฉัยมาหรือไม่ ข้อนี้ศาล
 ฎีกาเห็นว่า พระราชบัญญัติควบคุมยาง พ.ศ. ๒๔๕๐ มาตรา ๑๕ บัญญัติเรื่องทำ
 ลายต้นยางและเรื่องออกค่าใช้จ่ายเป็นเรื่องเดียวกัน คือ เมื่อต้นยางถูกสั่งให้ทำ
 ลาย ผู้ที่ทำการปลูกโดยฝ่าฝืนมาตรา ๑๕ ก็ต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายอยู่ในตัว และ
 ศาลก็ชอบที่จะสั่งเช่นนั้นว่าในทางปฏิบัติ การทำลายต้นยางนั้นกรรมวิธีในการนี้
 ต้องมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นโดยมิเป็นปัญหา การที่จะบังคับให้เป็นผลตามคำพิพากษา
 ได้ จะต้องกำหนดให้ผู้ใดเสียค่าใช้จ่ายในการทำลายมีคณะนั้นก็บังคับให้เป็นผล
 สมบูรณ์ไม่ได้ เมื่อบังคับให้ทำลายก็จะต้องบังคับให้เสียค่าใช้จ่ายควบคู่กันไป หากไม่
 แล้วจะไม่เกิดผลอันใดเลย การบังคับให้เสียค่าใช้จ่ายในการทำลายเป็นวิธีการ
 ส่วนหนึ่งของคำบังคับที่ให้ทำลายต้นยาง จะแยกออกมาว่าเป็นคำขอทางแพ่งหา
 ได้ไม่ ฎีกาของโจทก์ข้อนี้ฟังจน

เหตุนี้ จึงพิพากษาแก้คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ให้จำเลยเสียค่าใช้จ่ายในการทำลายต้นยางที่ปลูกโดยฝ่าฝืนด้วย นอกจากนี้ก็แก้คงเป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์.

(พจน์ ปุณฺณปาคม ไซยเจริญ สันติศิริ สารกิจปรีชา)

* * * * *

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๗๑/๒๕๐๔

เรื่อง เลิกบริษัท อำนาจผู้ชำระบัญชีให้
สตัยบันคำฟ้องฎีกา

บริษัทโสภณพานิชกิจจำกัด โดยนายป๋อซง แซ่จั้ง กรรมการ โจทก์
ระหว่าง
บริษัทนาวพานิช จำกัด โดยพลเรือตรี หลวงเจียรกถการ ร.น.
และนายจุลินทร ล่ำซำ กรรมการ จำเลย

เมื่อบริษัทได้จดทะเบียนเลิกบริษัท และตั้งผู้ชำระบัญชีแล้ว อำนาจของกรรมการบริษัทย่อมหมดไป กรรมการของบริษัท ๒ นาย ซึ่งมีชื่อผู้ชำระบัญชีจึงไม่มีอำนาจลงชื่อในฟ้องฎีกาแทนบริษัทที่ได้เลิกไปก่อนวันขึ้นฎีกาขึ้นได้ และผู้ชำระบัญชีจะให้สตัยบันแก้ฎีกาขึ้นภายหลังที่พ้นกำหนดระยะเวลาฎีกาแล้วไม่ได้

คดีนี้ขอพิพากษาว่า โจทก์โดยมีกรรมการบริษัท ๒ นายลงชื่อในฎีกา โจทก์คัดค้านว่าบริษัทจำเลยได้จดทะเบียนเลิกบริษัทแล้วก่อนวันขึ้นฎีกา และตั้งนายจินดา ชัยรัตน์เป็นผู้ชำระบัญชี กรรมการ ๒ นายของบริษัจำเลยไม่มีอำนาจลงชื่อในฎีกา

“ศาลฎีกาได้ตรวจสำนวน นึ่งฟังคำแถลงการณ์ของทนายจำเลยและประชุมปรึกษาคัดกันแล้ว ปรากฏว่าจำเลยยื่นฎีกาเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๐๐ และศาลแพ่งสั่งรับแล้ว โจทก์ได้ยื่นคำร้องคัดค้านว่าบริษัทจำเลยได้จดทะเบียนเลิกบริษัทแล้วก่อนวันขึ้นฎีกา และได้ตั้งนายจินดา ชัยรัตน์ เป็นผู้ชำระบัญชีด้วย กรรมการ ๒ นายของบริษัทจำเลยจึงไม่มีอำนาจลงชื่อในฎีกา ศาลแพ่งนัดสอบถามทุกฝ่าย ผู้ชำระบัญชียืนยันคำร้องว่าบริษัทจำเลยเลิกบริษัท และได้ตั้งผู้ร้อง

เป็นผู้ชำระบัญชีเมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๐๐ แต่กรรมการยังไม่ได้ส่งมอบสมุด
 เอกสารให้ทั้งหมดจนกระทั่งบัดนี้ (คือวันยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๐๒)
 กรรมการและนายจำเลยจึงเข้าใจว่ากรรมการของบริษัทลงชื่อถูกต้อง อย่างไรก็ดี
 ผู้ชำระบัญชีขอให้สตัยบ้านแก่ฎีกาที่จำเลยยื่นไว้ ฝ่ายจำเลยก็ยื่นคำร้องว่าผู้ชำระ
 บัญชียังไม่ได้รับมอบสมุดเอกสารและทรัพย์สินจากกรรมการของบริษัท และยังไม่
 สามารถจะทำงานบุคคลได้ กรรมการบริษัทกับผู้ชำระบัญชีได้ประชุมกันแล้วถือว่า
 บริษัทยังคงตั้งอยู่ตราบเท่าเวลาที่จำเป็น เพื่อกำหนดชำระบัญชีตามประมวลกฎหมาย
 แพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๒๔๕ กรรมการ ๒ นายจึงลงชื่อถูกต้อง และผู้ชำระ
 บัญชียังได้เซ็นชอรับรองไว้ท้ายฎีกาออกฉบับหนึ่งที่ยื่นเสนอศาลด้วย ครั้นถึงวัน
 นัดสอบถาม ศาลแพ่งสั่งว่า ศาลได้ส่งรับฎีกาไว้ก่อนแล้ว เมื่อมีข้อเท็จจริงเช่น
 นั้น จึงให้ส่งสำนวนมาให้ศาลฎีกาสั่ง ศาลฎีกาได้มีคำสั่งว่าปัญหาให้รวมไว้วินิจฉัย
 ในเมื่อพิพากษาคดี

ศาลฎีกาเห็นว่าข้อเท็จจริงเป็นอันฟังได้ว่า บริษัทจำเลยยื่นฎีกาภายหลัง
 ที่ได้จดทะเบียนเลิกบริษัทและตั้งผู้ชำระบัญชีแล้วเกือบ ๒ เดือนโดยกรรมการของ
 บริษัท ๒ นายซึ่งมิใช่ผู้ชำระบัญชีเป็นผู้ลงชื่อในฟ้องฎีกา ส่วนนายของบริษัจำเลย
 มิได้ลงชื่อในฎีกานั้น จนใจทักย่นคำคัดค้านต่อศาลชั้นต้นแล้ว ผู้ชำระบัญชีจึงได้
 ให้สตัยบ้านแก่ฎีกานอนเป็นเวลาภายหลังที่พ้นกำหนดระยะเวลาฎีกาแล้ว ดังนั้น
 ปัญหาว่ากรรมการของบริษัทจำเลยมีอำนาจลงชื่อในฟ้องฎีกาได้หรือไม่ และถ้าไม่มี
 อำนาจ ผู้ชำระบัญชีให้สตัยบ้านภายหลังที่พ้นกำหนดระยะเวลาฎีกาแล้วได้หรือไม่
 ปัญหาทั้ง ๒ ข้อนี้ ศาลฎีกาได้พิจารณาในที่ประชุมใหญ่แล้วเห็นว่า เมื่อ
 บริษัทจำเลยได้จดทะเบียนเลิกบริษัทและตั้งผู้ชำระบัญชีแล้ว อำนาจของกรรมการ
 บริษัทย่อมหมดไป อำนาจและหน้าที่ที่จะทำแทนบริษัทตกอยู่แก่ผู้ชำระบัญชีตาม
 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เช่นมาตรา ๑๒๕๕ เป็นต้น ส่วนมาตรา ๑๒๔๕
 ที่ให้ฟังถือว่าบริษัทยังคงตั้งอยู่ตราบเท่าเวลาที่จำเป็นเพื่อกำหนดชำระบัญชีนั้น ไม่ทำ
 ให้กรรมการบริษัทกลับมาอำนาจจะทำแทนบริษัทได้อีก และไม่เกี่ยวกับปัญหาที่
 กรรมการบริษัทมาลงชื่อในฟ้องฎีกาภายหลังที่บริษัทได้เลิกไปแล้วด้วย ทั้งคดีไม่

มีความจำเป็นหรือกรณีฉุกเฉินจนผู้ชำระบัญชีไม่อาจลงชื่อในบัญชี
บริษัทแล้วเกือบ ๓ เดือน กรรมการบริษัทก็ยังมิส่งสมุดเอกสารไปให้ผู้ชำระบัญชี
เพื่อดำเนินการ

เมื่อวินิจฉัยว่ากรรมการบริษัทจำเลยหมดอำนาจ ไม่มีอำนาจลงชื่อในบัญชี
แล้ว การที่ผู้ชำระบัญชีของบริษัทขอให้สัตยาบันแก่ภูกันนั้น ศาลฎีกาโดยที่
ประชุมใหญ่เห็นว่า จะให้สัตยาบันภายหลังที่พ้นกำหนดระยะเวลาบัญชีแล้วไม่
ได้ ตามนัยแห่งคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๒๕/๒๕๐๓ บริษัทอากาศจำกัด โดยนายฟูจิโอะ
ฮาชิโมโตะ ผู้จัดการเป็นผู้รับมอบอำนาจ โจทก์ กรมสรรพากร กับพวก จำเลย
เมื่อเป็นเช่นนั้นก็ไม่เห็นเหตุที่จะต้องวินิจฉัยข้อฎีกาของจำเลยต่อไป”

จึงพร้อมกันพิพากษาให้ยกฎีกาของจำเลยเสีย.

(ไซยเจริญ สันติศิริ พงษ์ ปุษาปาคม สารกิจปริชา)

หมายเหตุ:— คดีนี้ บริษัทจำเลยยื่นฎีกาโดยกรรมการบริษัท ๒ นายลงชื่อในฎีกา
ศาลชั้นต้นส่งรับแล้ว โจทก์คัดค้านว่า บริษัทจำเลยได้จดทะเบียนเลิก
บริษัทและตั้งผู้ชำระบัญชีแล้วก่อนวันยื่นฎีกา กรรมการของบริษัทจึง
ไม่มีอำนาจลงชื่อในฎีกา ศาลชั้นต้นนัดสอบถาม ผู้ชำระบัญชีรับว่า บริษัท
จำเลยได้เลิกบริษัท และตั้งผู้ชำระบัญชีแล้วก่อนวันยื่นฎีกา ๒ เดือน
แต่กรรมการยังมิได้ส่งสมุดเอกสารมาให้ทั้งหมด กรรมการและทนาย
จำเลยจึงเข้าใจว่ากรรมการลงชื่อฎีกาได้ อย่างไรก็ดี ผู้ชำระบัญชีขอให้
สัตยาบันแก่ฎีกาจำเลยที่ยื่นไว้ ปัญหาจึงมี ๒ ประการ

ประการแรก ในกรณีที่เลิกบริษัท บริษัทยังคงตั้งอยู่ตราบเท่าที่
จำเป็นในการชำระบัญชีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา
๑๒๔๕ กรรมการของบริษัทจะยังมีอำนาจลงชื่อในฎีกาได้หรือไม่

ในข้อนี้ ปรากฏตามมาตรา ๑๒๕๕ แสดงว่า เมื่อบริษัทเลิกแล้ว
กรรมการของบริษัทย่อมไม่มีอำนาจทำแทนบริษัทอีกต่อไป อำนาจทุกอย่าง
ตกอยู่กับผู้ชำระบัญชีหมด เว้นแต่กรรมการคนใดที่เป็นผู้ชำระบัญชี
ด้วยจึงจะมีอำนาจต่อไปในฐานะเป็นผู้ชำระบัญชี

ส่วนบัญชาประการที่สอง มีว่า ผู้ชำระบัญชีให้สัตยาบันการฎีกา
ภายหลังที่ครบกำหนดอายุฎีกาแล้วได้หรือไม่

สำหรับบัญชาประการที่สองนี้ ศาลฎีกาลงมติตามที่เคยวินิจฉัยไว้ใน
คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๒๓-๘๒๔/๒๕๐๒ และ ๘๒๕/๒๕๐๓ ว่าการ
ฟ้องฎีกาโดยที่ตนยังไม่มีอำนาจนั้น ย่อมเป็นฟ้องที่ไม่ชอบด้วยวิธีพิจารณา
ฉะนี้ จะมาให้สัตยาบันเมื่อพ้นอายุฎีกาแล้วไม่ได้.

* * * * *

คำพิพากษาฎีกา ๑๑๐๑/๒๕๐๔

เรื่อง ให้มีการระติตพัน โอนการ
ครอบครองที่ดินมือเปล่า
สัญญาประนีประนอม

นายช ถาวรฤช

โจทก์

ระหว่าง

นางตัง กฤษแก้ว

จำเลย

การโอนสิทธิครอบครองที่นามือเปล่า กระทำได้ด้วยการสละเจตนาครอบ
ครองและส่งมอบทรัพย์สินที่ครอบครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา
๑๓๗๗, ๑๓๗๘ หากขัดกับมาตรา ๑๒๕๕ วรรคแรกไม่ เพราะมาตรา ๑๒๕๕ วรรคแรก
เป็นเรื่องบัญญัติถึงการได้มาโดยนิติกรรม ซึ่งถ้าผู้โอนและผู้รับโอนประสงค์จะทำ
การโอนโดยผลของนิติกรรมไม่ใช่โดยสละและส่งมอบการครอบครองแล้ว ก็ต้อง
ทำนิติกรรมให้ถูกแบบตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒๕๕ วรรคแรก แต่ถ้าโอนกัน
โดยสละและส่งมอบการครอบครอง แม้นิติกรรมไม่ถูกแบบ การโอนนั้นก็ใช้ได้
ตามมาตรา ๑๓๗๗, ๑๓๗๘

บุตรเอาที่ดินมือเปล่าไปแจ้งสิทธิครอบครอง บิดาไปร้องต่ออำเภอ จึงตก
ลงทำสัญญาที่อำเภอกันว่า บิดายกที่ดินให้บุตร แต่บุตรต้องให้ข้าวเปลือกเป็นราย

บิและคำทำศพบิดาตั้ง ถือว่าเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ ซึ่งมีผลตาม
 มาตรา ๔๕๒ มิใช่เป็นการให้โดยเสน่หาตามมาตรา ๕๒๑ อีกทั้งเป็นการให้ที่มี
 ภาระคิดพันตามมาตรา ๕๓๕ บิดาจะถอนคืนการให้เพราะเนรคุณไม่ได้

โจทก์ฟ้องว่าจำเลยซึ่งเขียนตราได้เอานาของโจทก์ไปแจ้งการครอบครอง (ส.ค.๑)
 โจทก์ร้องอำเภอลงขันว่าจำเลยขอมคืนให้โจทก์ โจทก์จึงยอมให้จำเลยครอบครองนาต่อไปโดย
 โจทก์ยกให้ แต่จำเลยต้องให้ข้าวเปลือกโจทก์ยลละ ๕๐ ถัง กยเมื่อโจทก์ตายจำเลยต้องออก
 เงินทำศพอีก ๑,๕๐๐ บาท แต่ยังมีได้จดทะเบียนการให้ ต่อมาจำเลยขอหนังสือรับรองการ
 ทำประโยชน์นาแล้วจำเลยทำหมิ่นประมาทโจทก์อย่างร้ายแรง เป็นการเนรคุณ จึงขอให้
 เพิกถอนหนังสือยอมความยกนาให้จำเลย คินนาแก่โจทก์ จำเลยให้การว่า โจทก์ทำสัญญา
 ยกนาให้จำเลย ๆ จะให้ข้าวเปลือกและคำทำศพจริง การให้นี้มีค่าภาระคิดพัน โจทก์เพิกถอน
 เพราะเหตุเนรคุณไม่ได้ จำเลยมิได้ประพฤตินเนรคุณ ศาลชั้นต้นสอบตามคู่ความรับกันว่า
 โจทก์ยกนาให้โดยทำสัญญายอมความที่อำเภอลงขัน แต่ไม่ได้จดทะเบียนการให้ ศาลสั่งยก
 สืบพยาน แล้ววินิจฉัยว่า สัญญาประนีประนอมที่ทำไว้เป็นแต่สัญญาจะยกให้ ยังไม่ได้จดทะเบียน
 จึงไม่สมบูรณ์เป็นโมฆะ โจทก์เรียกคืนได้ พิพากษานานาพิพาทเป็นของโจทก์
 แต่ศาลอุทธรณ์เห็นว่า นาพิพาทเป็นที่ดินมือเปล่า โจทก์สละการครอบครองให้จำเลยและโอน
 กันได้โดยการส่งมอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๗๗, ๑๓๗๘ ไม่
 ต้องจดทะเบียน การยกนาพิพาทจึงกล่าวสมบูรณ์ พิพากษายกคำพิพากษาศาลชั้นต้น ให้
 พิจารณาพิพากษาใหม่ตามรูปคดี

จำเลยฎีกา

“ศาลฎีกาตรวจสำนวนประชุมปรึกษาแล้ว ตามที่คู่ความรับกันได้ความว่า
 นารายพิพาทเป็นที่ดินมือเปล่าไม่มีหนังสือสำคัญ จำเลยครอบครองนานตามใบยอม
 ความลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๐๑ ระหว่างโจทก์จำเลย พิณ ทิวาการอำเภอลงขัน ความว่า
 ตามที่จำเลยเอาที่ดินของโจทก์ร้ายพิพาทไปแจ้งการครอบครองต่ออำเภอลงขัน โจทก์
 ยอมให้จำเลยครอบครองต่อไปฐานยกให้แก่จำเลยผู้เป็นบุตร แต่จำเลยจะต้องให้
 ข้าวเปลือกแก่โจทก์เป็นการเลี้ยงดูเฉพาะที่คนแปลงนาละ ๕๐ ถังรวมกับที่จำเลยเช่า

นาของโจทก์อีก ๒ แปลง เป็นข้าวเปลือกปีละ ๑๓๐ ถังทุกปีไป และเมื่อโจทก์
 ตายไป จำเลยจะต้องออกเงินทำศพให้แก่โจทก์อีกเป็นเงิน ๑,๕๐๐ บาท โดยมอบ
 เงินนี้ให้แก่ผู้จัดการทำศพ ถ้าผิดสัญญาโจทก์จะต้องเรียกร้องเอานาแปลงนี้กลับ
 คืน จำเลยยอมตามคำตกลงของโจทก์นี้ ศาลฎีกาเห็นว่าสัญญาเป็นสัญญาประนี
 ประนอมยอมความระงับข้อพิพาทระหว่างโจทก์จำเลยซึ่งเกิดขึ้นโดยจำเลยเอานาของ
 โจทก์ไปแจ้งการครอบครองเสีย ผลของสัญญานี้คือ โจทก์จำเลยได้สิทธิตาม
 ที่แสดงไว้ในสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๕๒ ข้อที่ศาล
 ต่ำทงสองวินิจฉัยแตกต่างกันมาว่าที่นาไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ โจทก์
 ได้สละเจตนาครอบครองและโอนการครอบครองให้จำเลย โดยการส่งมอบทรัพย์สิน
 สิทธิครอบครองแล้วตามสัญญาประนีประนอม แต่มิได้จดทะเบียนการโอนต่อพนักงาน
 งานเจ้าหน้าที่ จำเลยจะได้สิทธิครอบครองที่พิพาทหรือไม่นั้น ศาลฎีกาได้ประชุม
 ประชุมโดยที่ประชุมใหญ่แล้ว สมควรที่จะกล่าวเสียก่อนว่า คุณเป็นกรณีพิพาท
 ระหว่างผู้โอนและผู้รับโอน หากเกี่ยวข้องกับสิทธิของบุคคลที่สามไม่ และที่รายพิพาทก็
 เป็นที่ดินมอเปล่านั้นมิใช่มีมาแต่ดั้งเดิมอันจะต้องระลึกลับกฎหมายเก่าว่า สิทธิของผู้
 เรียกว่าเป็นเจ้าของเป็นเพียงสิทธิครอบครองหรือสิทธิอะไร หากแต่เป็นที่ดินมอ
 เปล่าตกอยู่ภายใต้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งสิทธิในที่ดินเป็นแต่เพียง
 สิทธิครอบครองเท่านั้น และสิทธิครอบครองนี้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
 มาตรา ๑๓๗๗ บัญญัติว่า ถ้าผู้ครอบครองสละเจตนาครอบครองหรือไม่ยึดถือทรัพย์สิน
 นั้นต่อไปไซ้ การครอบครองย่อมสิ้นสุดลง ฯลฯ และมาตรา ๑๓๗๘ บัญญัติว่า
 การโอนไปซึ่งการครอบครองนั้น ย่อมทำได้โดยส่งมอบทรัพย์สินที่ครอบครอง
 ฉะนั้น ถ้าผู้สิทธิครอบครองส่งมอบทรัพย์สินที่ครอบครองให้แก่ผู้รับโอน โดยผู้สิทธิ
 ครอบครองเจตนาสละและโอนให้แก่ผู้รับแล้ว ผู้รับก็ย่อมได้ไปซึ่งสิทธิครอบครอง
 นั้น กรณีเช่นนี้หาขัดกับบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๒๕๕
 วรรคแรก ไม่ เพราะในมาตรา ๑๒๕๕ นี้เองได้บัญญัติให้มาตรา ๑๒๕๕ วรรคแรก

อยู่ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือกฎหมายอื่น
 ฉะนั้น เมื่อมีมาตรา ๑๓๗๗-๑๓๗๘ บัญญัติไว้โดยเฉพาะเช่นนี้ การที่ต้อง
 เป็นไปตามมาตรา ๑๓๗๗-๑๓๗๘ นั้น การที่ผู้รับได้ไปซึ่งสิทธิครอบครองนั้นเป็นผล
 ของการโอน คือการส่งมอบ อันเป็นผลของบทบัญญัติตามมาตรา ๑๓๗๗ และ
 ๑๓๗๘ ดังกล่าวแล้ว แต่ถ้าผู้โอนและผู้รับโอนประสงค์จะทำการโอนโดยผลของ
 นิติกรรม ไม่ใช่โดยสละและส่งมอบ ก็ต้องทำนิติกรรมให้ถูกต้องตามแบบดัง
 บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒๕๕ วรรคแรก นิติกรรมนั้นจึงจะสมบูรณ์ในอันที่จะโอนสิทธิ
 ครอบครองไปได้ เหตุนี้ศาลฎีกาจึงเห็นว่า ที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าการโอนที่พิพาท
 สมบูรณ์โดยไม่ต้องจดทะเบียนตามมาตรา ๑๒๕๕ เป็นการชอบแล้ว ส่วนที่โจทก์อ้าง
 ว่าได้ยกหนี้ให้จำเลย และจำเลยประพฤตินั้นเหตุจึงขอเพิกถอนการให้หนี้ การ
 อ้างสิทธิซึ่งได้มาโดยผลของนิติกรรมจะต้องพิจารณาตามกฎหมายว่าด้วยความสม
 บูรณ์ของนิติกรรมตลอดจนแบบนิติกรรมที่กฎหมายบัญญัติไว้ด้วย ถ้านิติกรรมนั้น
 สมบูรณ์ตามกฎหมายในเรื่องนิติกรรมนั้นแล้ว ก็เบนมุลกอให้เกิดเหตุคุณอาจ
 อาศัยใช้สิทธิเรียกร้องของตนบังคับตามนิติกรรมนั้นได้ อย่างไรก็ดี นิติกรรมระหว่าง
 โจทก์จำเลยที่รับกันมาดังกล่าวข้างต้นมิใช่การให้โดยเสน่หาตามมาตรา ๕๒๑ แต่
 เป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ ซึ่งโจทก์จำเลยระงับข้อพิพาทด้วยต่างยอมผ่อน
 ผันให้แก้กันตามมาตรา ๘๕๒ ดังได้วินิจฉัยมาข้างต้นแล้ว อีกทั้งโจทก์มิได้ยกท
 พิพาทให้จำเลยโดยปลอดจากภาระใด ๆ แต่ยังมีภาระติดพันที่จำเลยต้องให้ข่าว
 แก่โจทก์เป็นรายปีและจะต้องออกเงินทำศพด้วย ไม่มีทางที่โจทก์จะอ้างว่าเป็น
 การให้อันจะขอเพิกถอนเพราะเหตุเนรคุณตามมาตรา ๕๓๕ ได้แต่อย่างใด ฎีกา
 จำเลยฟังชน

พิพากษาแก้คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ให้ยกฟ้องโจทก์ ค่าฤชาธรรมเนียม
 ให้เป็นพับไปทั้งสามศาล."

หมายเหตุ:— ปัญหาในคดีนี้ว่า การยกที่ดินมือเปล่าให้กัน จะต้องจดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๒๕๕ หรือไม่ ตามแนวของศาลฎีกาเคยยกที่ดินมือเปล่าเป็น ๒ ชนิด คือ ที่ดินสมัยเก่าตามกฎหมายเก่าอย่างหนึ่ง ซึ่งถ้าเป็นบ้านที่สวนเคยถือกันว่ามีกรรมสิทธิ์ กับที่ดินสมัยใหม่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อย่างหนึ่ง ซึ่งเคยถือกันว่ามีได้แต่สิทธิครอบครอง ไม่มีกรรมสิทธิ์ แต่ที่ดินเป็นอสังหาริมทรัพย์ และสิทธิครอบครองก็เป็นทรัพย์สินสิทธิ การได้มาโดยนิติกรรมยกที่ดินมือเปล่าจึงมีปัญหาว่าจะต้องจดทะเบียนตามมาตรา ๑๒๕๕ หรือไม่

คดี ที่ดินมือเปล่าตามกฎหมายใหม่หลังกฎหมายเบ็ดเสร็จ การยกให้แม้จะมีได้จดทะเบียนก็ไม่สำคัญเพราะผู้ยกให้ได้สละการครอบครองแล้ว และได้โอนการครอบครองให้แล้วด้วย ซึ่งทำได้ตามมาตรา ๑๓๗๗, ๑๓๗๘ เป็นข้อยกเว้นของมาตรา ๑๒๕๕ ที่ต้องจดทะเบียน เพราะในมาตรา ๑๒๕๕ นี้เอง ได้บัญญัติให้มาตรา ๑๒๕๕ วรรคแรกอยู่ในบังคับแห่งบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือกฎหมายอื่น ฉะนั้นเมื่อมีมาตรา ๑๓๗๗, ๑๓๗๘ บัญญัติโดยเฉพาะเช่นนี้ การที่ต้องเป็นไปตามมาตรา ๑๓๗๗, ๑๓๗๘ นั้น การที่ผู้รับได้ไปซึ่งสิทธิครอบครองนี้ เป็นผลของการโอน คือ การส่งมอบอันเป็นผลตามมาตรา ๑๓๗๗, ๑๓๗๘ แต่ถ้าผู้โอนและผู้รับโอนประสงค์จะทำการโอนโดยผลของนิติกรรม เช่น ทำสัญญายกที่ดินมือเปล่าให้กันแล้วแต่ยังมิได้สละเจตนาครอบครองและยังมิได้ส่งมอบการครอบครอง ดังนี้ ก็ต้องทำนิติกรรมให้ถูกต้องตามแบบดังกล่าวไว้ในมาตรา ๑๒๕๕ วรรคแรก คือ ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนการได้มากับพนักงานเจ้าหน้าที่เสียก่อน จึงจะบังคับให้ทำการโอนได้ ถ้ามิได้ทำให้ถูกต้องตามแบบ ก็จะไม่บังคับให้โอนตามนิติกรรมไม่ได้ แต่ถ้าโอนกันโดยสละและส่งมอบการครอบครองไปแล้ว แม้นิติกรรมไม่สมบูรณ์ การโอนนั้นก็ใช้ได้ตามมาตรา ๑๓๗๗, ๑๓๗๘

ส่วนการขอให้เพิกถอนการให้เพราะเหตุคุณ นั้น ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า การให้รายนี้ไม่สมบูรณ์อย่างนิติกรรม เพราะไม่ได้จดทะเบียนไว้ จึงจะอ้างสิทธิซึ่งได้มาโดยผลของนิติกรรมที่ไม่สมบูรณ์ ไม่ได้ประการหนึ่ง และ อีกประการหนึ่ง การให้รายนี้ไม่ใช่การให้โดยเสน่หาแต่เป็นการกระทำตาม สัญญาประนีประนอมเพื่อระงับข้อพิพาทตามมาตรา ๘๕๒ ทั้งโจทก์มิได้ ยกข้อพิพาทให้จำเลยโดยปลอดภาระใด ๆ แต่ยังมีภาระติดพันที่จำเลย ต้องให้ข้าวแกกโจทก์เป็นรายปีและจะต้องออกเงินทำศพด้วย จึงไม่มีทางที่ โจทก์จะอ้างว่าเป็นการให้อันจะขอเพิกถอนเพราะเหตุคุณได้

* * * * *

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๕๕-๑๑๖๐/๒๕๐๔ เรื่อง อนุญาตให้ฎีกา

พนักงานอัยการจังหวัดเชียงใหม่, บริษัทธนาคารกสิกรไทย จำกัด โจทก์

ระหว่าง

นายมงคล โสธาทินันท์ ที่ ๑, นายวาชิงหรือยาชิน มะทะมัต ที่ ๒,
นายวาชา ที่ ๓ จำเลย

นายช โสธาทินันท์ ในฐานะส่วนตัวและผู้แทนโดยชอบธรรม ของเด็กหญิง
สุรินทร์ และเด็กหญิงสุภรณ์ โสธาทินันท์ บุตรสาวที่ ๑, นายมงคล
โสธาทินันท์ ที่ ๒, นางสุรตน ทนิตวานนท์ ที่ ๓ โจทก์

ระหว่าง

นายบุญธรรม วัฒนพงษ์ ที่ ๑, นายวรรณ เนตสิงห์ ที่ ๒, นายประสิทธิ์
เนตสิงห์ ที่ ๓, นายแก้ว เนตสิงห์ ที่ ๔, นายพจน์ หรือชวด ทนิตนสิงห์
ที่ ๕, นายวาชาหรืออาชา ที่ ๖ จำเลย

ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ซึ่งพิพากษาคดีได้อนุญาตให้จำเลยฎีกาในคดีอาญา โดยใช้คำว่า เป็นคดีมีพฤติการณ์ซับซ้อนหลายประการ อันเป็นปัญหาสำคัญ ควรจะไปสู่ศาลฎีกาวินิจฉัยขาดอีกชั้นหนึ่ง จึงอนุญาตให้ฎีกาดังนี้ แม้จะไม่ได้

ทัศนวิจารณ์ตากหลานสาว

สิริ จันทรวเจริญสุข

ผู้ตีพิมพ์ที่หน้าศาลจังหวัดตาก

“หนทางไกลไปไม่หยุดจนสุดสิ้น คงลุ่มที่ประสงค์ลึงสักหน
วิชาเพียรเรียนคดฝึกหัดตน คงลุลลลาลเลิศประเสริฐดี ๆ”

เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๐๔ เวลาประมาณ ๘.๐๐ น. ข้าพเจ้า

พร้อมด้วยคณะรวมประมาณ ๓๐ - ๔๐ คน มี นายสง่า ไทยานนท์ ผู้อำนวยการจังหวัดตาก คร. ขุน ศรีภักดิ์ อธิการพิเศษ ประจำเขต ๖ จังหวัดพิษณุโลก นายประคิษฐ์ วนาพิทักษ์ ข้าไม่เขตประจำจังหวัดตาก เป็นต้น ได้อาศัยรถยนต์ส่วนตัวเป็นพาหนะรวม ๖ คัน ซึ่งบนรถเสบียงอาหารพร้อมบริบูรณ์ ต่างออกจากบ้านพักในอำเภอเมืองจังหวัดตากมุ่งวิ่งไปยังนาคทลานสาวอันลือชอว่าสวยงามไม่แพ้ภาคใด ๆ แม้ในเชิงใหม่ซึ่งมีนาคทห้วยแก้วเป็นต้น ซึ่งอยู่ที่ตำบลแม่ต้อ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ห่างจากตัวเมืองประมาณ ๖๖ กิโลเมตร ทว่านทหมายควมว่าในเวลาที่จะต้องไปทางอ้อมก่อนเพราะสะพานข้ามแม่ขิงยังสร้างไม่เสร็จ หากสะพานสร้างเสร็จก็จะย่นระยะทางได้กว่า ๕๐ กิโลเมตร รถยนต์จะต้องวิ่งไปที่สามแยกวงกเจ้าก่อนซึ่งกินระยะทางจากตัวเมือง ๒๘ กิโลเมตร เมื่อรถยนต์แล่นข้ามสะพานวภูมิกล ซึ่งเชื่อมเขตติดต่อระหว่างจังหวัดตากกับกำแพงเพชรถึงสามแยกวงกเจ้าแล้ว รถยนต์ก็เลี้ยวขวาและแล่นตรงไปตามถนนสายตากไปแม่สอดซึ่งขนานไปกับลำน้ำแม่ขิง ซึ่งผ่านหมู่บ้านและป่าไม้สองข้างทางถนนไปจนถึงหลักกิโลเมตรที่ ๓๖.๕๐๐ กิโลเมตร จะเห็นมีป้ายชี้ไว้ที่ปากทางค้ำซ้ายมือด้วยอักษรตัวโตมองเห็นได้ชัดว่า “วนอุทยานลานสาว” ซึ่งเจ้าพนักงานแผนกป่าไม้เขตตากจัดทำไว้ แล้วรถยนต์ก็เลี้ยวซ้ายเพื่อไปสู่ นาค ๑ (แรกไปถึง) ทลานสาว ซึ่งระยะทางจากป้ายปากทางถึงนาค ๑ นประมาณ ๒ กิโลเมตร ตามระยะทางที่วิ่งไปในทางเจ้าหน้าที่พนักงานป่าไม้เขต ได้ตัดถนนขึ้นไหล่เขาไปสู่ วนอุทยานลานสาว ซึ่งแลดูสวยงามสดุดตาหนักที่ค้ำน้ำจรทขนไปชมยังนักกระบวนรถยนต์พาหนะโดยเฉพาะคันข้าพเจ้านั่งไปนั้น ได้ไปถึงวนอุทยานลานสาวนาค ๑

ซึ่งเป็นนำตกรแรก เวลาประมาณ ๑๐.๐๐ น. ต่อมารถยนต์คนอื่นๆ ต่างก็เล่นทยอยตาม มาถึงไล่เรียงกัน ขณะข้าพเจ้าและคณะไปถึงแรกนั้นรู้สึกว่าคุณภาพสถานที่บริเวณนอทยาน ลานสนามข้างร่มรื่นเย็นสบายเสียจนกระทั่ง ตามถนนบริเวณที่เดินเล่นบนเขาเจ้าหน้าตกแล สถานที่ปลูกกล้วยไม้และไม้ดอกที่สวยงามสวนานาพรรณ เช่นที่เจริญตาเจริญใจยิ่งนัก นอกจากนั้นยังมีป่าสงวนซึ่งมีต้นไม้เล็กใหญ่ขึ้นอยู่แต่ก็ดูสบายชบช้อนทั่วๆ ไป ที่ใกล้กับนำตกร ๑ น. มีที่พักนั่งเล่นนอนเล่นอยู่ใต้ร่มไม้ พังเสวยนำตกรไหลเซาะกระเซ็นถึง จ๊อก ๆ โครม ๆ และ บางครั้งก็แลเห็นปลาเล็กปลาน้อยว่ายแหวกไปมาค้ำขาของท่านผู้มีปัญญา ได้ประพินธ์ข้อความไว้อย่างไพเราะว่า “น้ำใสไหลกระเซ็นเห็นตัวปลา วายแหวกปทุมมาอยู่ไหวๆ” ดังนั้น ข้าพเจ้าและคณะได้พากันเที่ยวชมนำตกร ๑ ซึ่งเป็นนำตกรแรกไปถึง ต่างก็เห็นว่าสวยงามพอ ต่ออยู่แล้วแต่ด้วยมีนำตกรที่ ๒ ซึ่งสวยงามกว่านำตกรแรกไปอีก ซึ่งอยู่ห่างจากนำตกรที่ ๑ แรก ถึงประมาณ ๒ กิโลเมตร และกว่าจะไปถึงนำตกรที่ ๒ นั้นต้องลุยข้ามน้ำลำธารถึง ๓ แห่ง แตนาคัน ๆ เท่านั้น เมื่อข้าพเจ้าและคณะต่างที่ศึคนำตกรที่ ๑ จนทั่วและซักรปกันไว้บน ทรายลิกตามธรรมชาติเรียบร้อยแล้ว ก็พากันย้ายและพากันเดินต่อไปยังนำตกรที่ ๒ อีก ทุกคนต่าง มุ่งหน้าพากันเดินต่อไปโดยไม่หวั่นไหวอะไรทั้งนั้น แม้จะไกลแสนไกลเท่าไรก็ไม่คำนึงถึง เพราะจิตใจจดจ่ออยู่แต่ว่าขอให้ถึงที่จุดหมายปลายทางเท่านั้น นอกจากนี้เรายังมีคติเตือนใจ และปลุกปลอบเร้าใจเราอยู่บทหนึ่งว่า “เดินๆ เราหวังก้าวหน้า เราต้องพากันเดิน เดิน ๆ เราหวังพลิกพลิก ต้องเดินเรื่อยไป” ดังนั้น ทั้งหญิงและชายไม่มีใครบ่นว่าเมื่อยลำเลย ยิ่งเดินเข้าไปใกล้นำตกร ๒ เท่าไยยิ่งแลเห็นความสวยงามแห่งนำตกร ๒ ซึ่งสวยงาม และเสียงน้ำเซาะหินแตกกระจายคังไพเราะเสียจนกระทั่ง เมื่อไปถึงนำตกร ๒ แล้วข้าพเจ้า แลคนนำตกรที่ส่งขึ้นตกรมาจากที่เขาสูงประมาณ ๕๐ เมตร นำตกรเป็นทางซีกแซกหลายชั้น คือดกกลงมาแล้วนานจนกระจายซีกแซกไปทางซ้ายและขวาของโขดเขาสลัซซัซซ้อขึ้นกันไปมอง ดูแล้วงามยิ่งนัก คณะก็ไปต่างพยายามขย่ายเพื่ออยากคนนำตกรเพื่อให้ใกล้ซีกดกที่สุด แต่หน ทางที่จะขึ้นไปนั้นประกอบด้วยทางชัน ทางลาด และลื่นควย เมื่อเห็นตอนไหนวิวดี ๆ ต่างก็ ซักรปกันไว้บนทรายลิกออก เมื่อต่างเที่ยวชมวิวนำตกร ๒ จนเป็นที่พอใจแล้ว ประกอบกับ เวลาไม่อำนวยที่จะไปคนำตกร ๓ ซึ่งนับว่าสวยที่สุดและต่างคนก็ยังไม่ไ้บรรจอาหารกลางวันควย จึงพากันกลับมายังที่พักบนนำตกร ๑ แล้วต่างก็รับประทานอาหารกันอย่างอิ่มหน้า

สำราญ เบิกบานใจ และสนทนาปราศรัย นั่งเล่นนอนเล่นจนได้เวลาราว ๑๕.๓๐ น.เศษ
ต่างพากันขรยบทเดินทางกลยบ้าน ถึงบ้านเวลา ๑๕.๓๕ น. โดยสวัสดิ์ทุกคน

ไหน ๆ ก็ได้บรรยายย่อ ๆ ถึงน้ำตกลานส่างโดยย่อพอสังเขป เพื่อเป็นของกำนัล
ท่านทั้งหลายในวันส่งท้ายปีเก่าและฉลองในวันต้อนรับปีใหม่แล้ว เพื่อให้ทุกคืนางรตง
หลายจะได้ทำโอกาสไปเที่ยวหาความเพลิดเพลิน และน้ำตกลานส่างดังกล่าว ก็น่าจะ
ได้กล่าวถึงโครงจัดตั้ง "ธรรมชาติอุทยานแห่งชาติ" ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบเมื่อ
พ.ศ. ๒๕๐๒ ตามที่ท่านนายกรัฐมนตรีเสนอ โดยมอบให้กระทรวงเกษตรดำเนินการจัด
ธรรมชาติอุทยานชนโดยด่วน ทั้งนี้โดยมีจุดประสงค์เพื่อจะควบคุมป่าไม้ คุ้มครองสัตว์ป่า และ
ปรับปรุงสวยงามขึ้นเพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน ต่อมาทางกระทรวงเกษตรได้
กำหนดโครงการจะจัดป่าในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยขึ้นเป็นธรรมชาติอุทยานรวม ๑๔
แห่งซึ่งเป็นที่น่ายินดีและภูมิใจแก่ชาวจังหวัดตาก ไม่น้อยหน้าตกลานส่างก็รวมอยู่ในกรอบ
แห่งโครงการจัดตั้งธรรมชาติอุทยานแห่งชาติที่ตงชนเหมือนกัน ป่าที่จัดขึ้นเป็นธรรมชาติ
อุทยานตง ๑๔ แห่ง มีปรากฏรายชื่อตงน คือ

๑. ป่าทุ่งแสลงหลวง ในจังหวัดพิษณุโลกและเพชรบูรณ์
๒. ป่าภูกระดึง จังหวัดเลย
๓. ป่าเขาใหญ่ ในจังหวัดนครนายก, ปราจีนบุรี, สระบุรี และนครราชสีมาต่อกัน
๔. ป่าเขาสลอย จังหวัดกาญจนบุรี
๕. ป่าดอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่
๖. ป่าดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่
๗. ป่านาหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์
๘. ป่าเขาหลวง ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีและนครศรีธรรมราช
๙. ป่าดอยขุนตาล ในจังหวัดลำปางและลำพูนต่อกัน
๑๐. ป่าลานส่าง จังหวัดตาก (ซึ่งรวมน้ำตกลานส่างเข้าไว้ด้วย)
๑๑. ป่าเขาสระบาป จังหวัดจันทบุรี
๑๒. ป่าเขาคิชฌกูฏ (หรือเขาพระนคร) จังหวัดจันทบุรี
๑๓. ป่าเขาภูกพาน (หรือเขาชมภูกพาน) จังหวัดสกลนคร
๑๔. ป่าเขาสันร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

น้าตกลานสาาง ซึ่งอยู่ในบริเวณวนอุทยานลานสาางกำลังจะเจริญงอกงามไปโดย
 ลำค้ำย เพราะอยู่ในโครงการปรับปรุงเพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งเวลานักกรมป่าไม้กระทรวง
 เกษตรได้จัดเจ้าหน้าที่ดูแลปรับปรุงอยู่เสมอ ยิ่งกว่านั้นคราวที่ พณ ฯ พลเอกถนอม กิตติขจร
 รองนายกรัฐมนตรี พร้อมกับคณะนำพระประธานเดินทางโดยรถยนต์มาประดิษฐานที่พระ
 วิหารวัดป่าทมศรี อำเภอมือง จังหวัดตากอนเป็นบุญภูมิของ พณ ฯ เมื่อระหว่างวันที่ ๒๗
 -๒๘-๒๙ สิงหาคม ๒๕๐๔ และถือโอกาสเยี่ยมชาวจังหวัดตาก และทรวจรบริเวณ
 จังหวัดตากนั้น และในค่ำวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๐๔ คณะข้าราชการจังหวัดตาก
 คณะศาล พร้อมทั้งบรรดาพ่อค้าประชาชนชาวจังหวัดตาก แสดงความปลมยตบยัคและ
 ใ้ใจดีการเลียงต้อนรับเพื่อเป็นเกียรติแก่ พณ ฯ และคณะของท่าน ณ ศาลากลางจังหวัด
 ตาก เหตุการณ์ได้ดำเนินไปด้วยบรรยากาศอันร่มรื่นและความเรียบร้อยอย่างสมเกียรติ ใน
 ระหว่างการเลียงรับรอง นายสง่า ไทยานนท์ ผู้ว่าราชการจังหวัดตาก ได้กล่าวปราศัย
 แสดงความยินดีต้อนรับ พณ ฯ รองนายกรัฐมนตรี ครั้นแล้ว พณ ฯ รองนายกรัฐมนตรี
 ได้กล่าวตอบและแสดงความขอบคุณ อนึ่ง ในคำปราศัยตอนหนึ่งของ พณ ฯ รองนายก
 รัฐมนตรีได้กล่าวสรรเสริญจังหวัดตากว่า จังหวัดตากแม้จะเป็นจังหวัดเล็ก แต่ก็เป็นเมือง
 สงบน่าอยู่และจังหวัดตากของเราก็มีอะไรดี ๆ อยู่ไม่น้อยเหมือนกัน และเป็นที่สุดเสียด้วย
 เช่นมีอนสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช วัชรบุษย์กอบกัเอกราชของชาติไทยไว้ได้
 มีเขื่อนภูมิพล (เขื่อนยนิษฐ์) ซึ่งใหญ่ที่สุดในประเทศไทย และเป็นเขื่อนที่ใหญ่ที่สุดในอัน
 ดิบที่ ๗ ของโลก มีสะพานข้ามลำน้ำบางที่ใหญ่และยาวที่สุดในประเทศไทยซึ่งขณะนั้นกำลัง
 ก่อสร้างจนจะแล้วเสร็จอยู่แล้ว ซึ่งสะพานเมื่อสร้างเสร็จแล้ว จะเป็นทางเชื่อมสองฝั่ง
 แม่น้ำ และถนนไปสู่สวนอุทยานลานสาางและสู่อำเภอแม่สอด ซึ่งเป็นอำเภอชายแดนติดต่อกั
 กับเขตแดนพม่าด้วย หากถนนหนทางไปแม่สอดได้ปรับปรุงให้เรียบร้อยค้แล้ว อาจจะเป็น
 เหตุชักจูงพ่อค้าประชาชนและนักศึกษารต่างประเทศ เดินทางเข้ามาชมทิวทัศน์และภูมิ
 ประเทศไทยมี จังหวัดตากและจังหวัดใกล้เคียง เป็นต้น โดยอาศัยเส้นทางสาย ตาก-
 แม่สอดนี้ได้ เป็นการชักนำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ประเทศไทยด้วย สำหรับที่ตากของ
 เราก็น้าตกลานสาางซึ่งนับว่าสวยงามไม่แพ้ที่ตากอื่น หากได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น ก็
 จะชักจูงให้ผู้คนไปเที่ยวชมและพักผ่อนหย่อนใจไม่น้อย และน้าตกลานสาางซึ่งอยู่ในเขต

วนอุทยานลานสางก็อยู่ในโครงการของรัฐบาลที่จะปรับปรุงด้วย อนึ่ง หลังจาก พณฯ รอง
นายกรัฐมนตรีไปแล้วไม่นาน ก็มีช่างภาพของกรมประชาสัมพันธ์ขณะพักณมาถ่ายภาพ

“วนอุทยานลานสาง และน้ำตกลานสาง” และได้ชักชวนให้ประชาชนชมแล้วเมื่อนาน
นานมานี้ ผู้ที่ใคร่ใคร่แล้ว เมื่อเห็นน้ำตกลานสางแล้วต่างก็สรรเสริญและชมเชยกันว่า
ทิวทัศน์และวิวธรรมชาติที่น้ำตกลานสางไม่เลวเลย นับว่าไม่แพ้ที่สวยแห่งใหม่
หรือน้ำตกนางรอง หรือน้ำตกสาลิกา ที่จังหวัดนครนายก หรือน้ำตกที่แห่งอื่น ๆ เลย
บางทีจะสวยงามกว่าด้วยซ้ำไป

ฉะนั้น จึงขอเชิญชวนนักท่องเที่ยวทั้งหลาย หรือท่านที่ยังไม่เคยไปเที่ยว ไปชม
น้ำตกลานสางหากได้ผ่านมาจังหวัดตากแล้ว หรือว่าได้ไปทัศนารจรเขื่อนภูมิพล (เขื่อนยันฮี)
หรือก่อนมาแล้ว ก็ควรหาโอกาสไปทัศนารน้ำตกลานสางด้วยว่าจะสวยงามสักปานใดเพื่อ
ให้ประจักษ์แก่ตาตนเอง มีฉะนั้นแล้วท่านจะสบายใจต่อมิตรสหายในภายหลังว่ามาเที่ยว
จังหวัดตากทั้งที่แต่ไม่ได้ไปเที่ยวชมที่น้ำตกลานสางเลย เป็นต้น

อนึ่ง ก่อนขอเรียนว่า ผู้ที่จะมาจังหวัดตากเพื่อทัศนารชมเขื่อนภูมิพล (เขื่อน
ยันฮี) ก็คือ น้ำตกลานสาง วนอุทยานลานสาง ก็คือ หรือชมวิวธรรมชาติจังหวัดตาก
ก็มาได้หลายทาง คือ ทางบก ทางรถไฟ และทางอากาศ เพราะการคมนาคมสะดวก
สบายติดต่อตลอดถึงกัน หากท่านที่อยู่จังหวัดพระนครจะขับรถยนต์จากกรุงเทพฯ ตรงมาตาก
ที่เดียวก็ได้ หรือจะขับรถไฟมาลงสถานีนครสวรรค์ แล้วลงรถยนต์ต่อมามาตากก็ได้ เป็น
การขยับระยะทางคิดว่าที่จะไปลงสถานีรถไฟพิษณุโลกแล้วขับรถยนต์มาตาก สำหรับรถยนต์
ที่เดินรับส่งคนโดยสารระหว่างตากกับพระนครนั้น ก็มีเดินทวงตรงของบริษัทขนส่งหรือรถ
เอกชนวันละหลายเที่ยว สถานทีช่นลงอยู่ถนนพหลโยธิน ใกล้ตลาดหมอนซึก จังหวัด
พระนคร สำหรับที่จอดช่นลงที่ตากนั้นก็สะดวกสบายอยู่ในเมืองเลย คือหน้าโรงแรมทิวทัศน์
ระหว่างถนนตากสินและถนนมหาไถยบำรุง

ก่อนจะจบเรื่องทัศนารน้ำตกลานสางซึ่งอยู่ในขอบเขตวนอุทยานลานสาง ข้าพเจ้า
ใคร่ขอฝากคติเตือนใจต่อท่านสักเล็กน้อยไม่ว่าท่านหญิงหรือท่านชาย คือก่อนที่ท่านไปลง
น้ำตกลานสางตกที่ ๑ ที่ ๒ และ ๓ นั้น ขอให้ท่านทำใจเข้มแข็งอดทนเป็นนิกตอสู่เพอะ

มาหาความรู้ความเพลิดเพลินและพักผ่อนหย่อนใจ หากความสุขความสำราญภายหลัง จะไม่
 ย่นย่อต่อข้ออุปสรรคสิ่งใด ๆ ทั้งปวง แม้จะไม่เหลือวิสัยแล้ว ก็พยายามไต่เต้าขึ้นไป ๆ
 จนให้ถึงที่สุด แม้จะเหนื่อยยากสักปานใดก็ตามที แล้วในที่สุดชัยชนะในขั้นปลายซึ่งก่อให้เกิด
 เกิดความเพลิดเพลินเจริญตาเจริญใจ ขจัดเสียซึ่งความอ่อนเพลียละเหี่ยวใจแต่ของแรก คง
 เหลือแต่สิ่งประทับใจเท่านั้น สมคำประพันธ์ของท่านผู้รจนาเป็นคติปลุกใจนักศึกษารไว้ว่า
 “หนทางไกลไปไม่หยาบจนสุดสิ้น คงล้นที่ประสงค์ลงสักหน วิชาเพียรเรียนคดคดหักคด
 คงผลลล้าเลิศประเสริฐศรี ฯ” ดังนี้.

กบิลักษณ์ปล่อยม้า

คิดใจทักฟ้องว่า จำเลยมีม้าแสดคงบริสุทธิ์ไม่ได้ จำเลยต่อสู้ว่าม้าของกลาง
 รายนี้เข้ามาในบ้านของจำเลยไม่ทราบว่าเป็นม้าของใคร ทั้งเป็นเวลามาตาคาแล้วจึงจับเอาไว้
 ตามทางพิจารณาได้ความว่า เจ้าทรัพย์ปล่อยม้าให้หากิน ม้าเกิดคิดตัวเมียพลัดเพริศไปอยู่
 ที่บ้านจำเลย ศาลเห็นว่า จำเลยไม่มีเจตนาทุจริต ได้พิพากษายกฟ้อง ปล่อยตัวจำเลยไป
 ในคำพิพากษานั้น ศาลได้ยกเหตุผลประกอบไปถึงสมัยพุทธกาลว่ากบิลักษณ์ปล่อยม้าแก้ว
 อุปการไป มีผู้จับได้ ยังไม่เอาความผิด

เรื่องนโจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษาว่า ที่ศาลเดิมพิพากษายกฟ้องปล่อย
 ตัวจำเลยไปนั้นชอบแล้ว ส่วนอุทธรณ์ให้ยกเสีย.

เรื่องเก่า เล่าใหม่

ปัญหาหนักอกรัฐบาลและผู้ปกครองนักเรียนในขณะนั้นคือ ปัญหาเรื่องเด็กไม่มีที่เรียน การจัดให้มีเรียนวันละสองรอบเป็นเพียงการแก้ปัญหาลเฉพาะหน้าเท่านั้น ถ้ารัฐบาลไม่มีโครงการระยะยาวสร้างโรงเรียน และผลัดคร่อมเพิ่มคนให้พอขยจำนวนเด็กที่เกกเพิ่มคนแล้ว ต่อไปโรงเรียนอาจต้องสอนวันละส้รอบ คือ ผลัดเช้า ผลัดกลางวัน ผลัดบ่าย และผลัดเย็นอย่างในเวียตนามใต้ก็ได้ ความสวดกในการหาที่เรียนอย่างในสมัยพระพทอเจ้าหลวงคงเป็นเพียงอดีตอันสวดช่นซึ่งไม่มีวันจะย้อนกลับมาได้อีก จึงขอนำประกาศโรงเรียนในสมัยนั้น มาเล่าสู่กันฟังดังนี้

วิมลศิริ จำนวนฤเวจ

ประกาศโรงเรียน

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศแก่พระราชวงษานวงษ แลข้าทูลลอองชลพระบาทผู้ใหญ่ผู้น้อย ในพระบรมมหาราชวัง แลพระราชวังบวร รัช กัษทวยราษฎร์ ทังปวงให้ทราบทวงกันว่า

ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชดำริเห็นว่า การวิชาหนังสือเป็นต้นทางของวิชาความรุทงปวง สมควรที่จะทนบำรุงให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นไป เพราะคนในพณบ้านเมืองสยามเรานทจนโตใหญ่ไม่รุทหนังสือไทยก็มีโดยมาก ตรรกอ่านได้เขียนได้แต่ไม่ถกกันนหนักมีโดยมาก เพราะโรงเรียนที่สอนวิชาตามแบบหลวงยังมีน้อย ไม่ถกขยผที่จะเล่าเรียน มีพระราชประสงค์ให้พระราชวงษานวงษแลบุตรหลานข้าราชการ แลราษฎรทังปวงได้เล่าเรียนศึกษาหนังสือไทย ใหรุทโดยลเอือกตามแบบถกถกต้อง จึงทรงเสียดสละพระราชทรัพย์ออกถงโรงเรียน แลจ้างครูสอนบำรุงการเล่าเรียน สันพระราชทรัพย์เป็นอันมาก โรงเรียน

ซึ่งได้โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งขึ้นแล้วตามพระอารามหลวงเป็นหลายแห่ง แลยังทรงพระราชดำริที่จะให้ตั้งโรงเรียนใหม่สำหรับพระอารามหลวงทุก ๆ พระอาราม เพื่อจะให้บุตรหลานของไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินได้เล่าเรียนโดยสะดวกไม่ต้องเสียเงินทองอะไรเลย แลโรงเรียนสำหรับพระบรมวงษานุวงษ์ก็โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งขึ้นแล้วทพระดำหนักสวนกหลายแห่งหนึ่ง ยังจะตั้งโรงเรียนสำหรับข้าราชการอีกแห่งหนึ่ง พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งโปรดเกล้าฯ ให้จัดการโรงเรียนทั้งปวงนี้ ก็เพราะทรงพระมหากรุณาแก่ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดิน แลมีพระประสงค์จะให้วิชาหนังสือไทยรุ่งเรืองแพร่หลาย เป็นคุณแก่ข้าราชการ และเป็นความเจริญแก่บ้านเมืองยิ่งขึ้นไป

บัดนี้ทรงทราบได้ฝ่าละอองธุลีพระบาทว่า ราษฎรคนเล่างูๆกันว่าซึ่งโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียนนั้นพระราชประสงค์จะเกยเคกันนักเรียนเป็นทหาร ผู้ที่จะส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนหนังสือก็มักจะพากันหวาดทวนครนคราม ว่าบุตรหลานจะต้องเป็นทหารเป็นอันมาก ทักพกล่างูๆอย่างนั้นเป็นการไม่จริง ห้ามอย่าให้ใฝ่ใถ่พลอยตนแทนเชอฟังคำเล่างูๆเป็นอันขาด คนที่ควรจะชกเป็นทหารก็มีอยู่พวกหนึ่งต่างหาก ไม่ต้องส่งโรงเรียนเกลยกล่อมเด็กมาเป็นทหารเลย อนึ่งเด็กทั้งปวงนี้แควล้วนเป็นบุตรหลานไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินทั้งสิ้นด้วยกัน ถ้าจะเกยเอามาเป็นทหารเสียตรง ๆ นั้นจะไม่ได้ฤๆ จะตั้งตั้งโรงเรียนเกลยกล่อมให้ล่ำยาก แลเปลืองพระราชทรัพย์ด้วยเหตุใด ผู้ที่เล่างูๆโงะกั้นอย่างนั้นเหมือนเป็นคนไม่มิกัตัญญไม่รูพระเดชพระคุณในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อันทรงพระมหากรุณาทรงพระราชดำริที่จัดการจะให้เป็นผู้คนเป็นประโยชน์แก่ประชาราษฎรทั่วไป ในพระราชอาณาจักร

ถ้อยคำของคนเช่นนั้นใคร ๆ ไม่ควรที่จะเชอเอาเป็นประมาณ ถ้าใครมีบุตรหลานอยากให้ได้เล่าเรียนให้มีความรู้สำหรับตัว ก็จงส่งเข้าเล่าเรียนในโรงเรียนที่ใกล้เคียงเขตรบ้านที่อยู่ั้น ๆ เด็ก อย่ากิกหวาดทวนครนคราม ด้วยขอทบุตรหลานจะต้องตกเป็นทหารนั้นเลย

ประกาศมา ณ วันศุกร์ เดือนหก แรมสามค่ำ ปีระกาสัปดาห์ ๑๒๔๗ เป็นปีที่ ๑๘ ฤๅวันที่ ๖๐๑๖ ในรัชกาลปัตยุบันนี้

(จากราชกิจจานุเบกษา กรุงเทพมหานคร เล่ม ๐ แผ่นที่ ๐๘ วันอาทิตย์ เดือนหก แรมห้าค่ำ ปีระกาสัปดาห์ ๑๒๔๗ หน้าเบอร์ ๑๖๖ (พ.ศ. ๒๔๒๘) หน้า ๑๖๕-๑๖๖)

ร่างการกฎหมายสหประชาชาติ

กฎหมายแห่งลากอส^๑ (Law of Lagos)

การประชุมของบรรดาประเทศภาคพื้นทวีปแอฟริกาในเรื่องนิติธรรมวินัย ประกอบด้วยผู้พิพากษา ๑๕๔ ท่าน ทนายความและอาจารย์ในวิชานิติศาสตร์จากประเทศต่าง ๆ ในทวีปแอฟริกา ๒๓ ประเทศ และจากภาคพื้นยุโรปอีก ๕ ประเทศ

การประชุมได้จัดที่เมืองลากอส ประเทศไนจีเรีย เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๐๔ ภายใต้ความอำนวยการของคณะกรรมการนักกฎหมายระหว่างประเทศ

ภายหลังจากที่ได้อภิปรายถกเถียงกันโดยเสรีและเปิดเผยในเรื่องนิติธรรมวินัยและเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับทวีปแอฟริกา และ

ภายหลังจากที่ได้บรรลุถึงการสรุปในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิมนุษยชนกับความมั่นคงของรัฐบาล, ความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิมนุษยชนกับกฎหมายอาญาและกฎหมายปกครองในด้านต่าง ๆ และความรับผิดชอบของตุลาการและเนติบัณฑิตยสภาต่อการปกป้องสิทธิของเอกชนในสังคมแล้ว

ณ บัดนี้ เราขอรับรองว่า นิติธรรมวินัยเป็นความยึดมั่นอันตรงพลงที่ควรนำไปใช้คุ้มครองและก่อความก้าวหน้าให้แก่เจตนารมณ์ของประชาชน และสิทธิทางการเมืองของเอกชนตลอดจนสถาปนาสถานะทางสังคม, เศรษฐกิจ, การศึกษาและวัฒนธรรม ภายใต้ข้อเท็จจริงที่ว่า เอกชนย่อมสามารถรักษาไว้ซึ่งศักดิ์ศรีของตน และแจ้งประกษ์ต่อความมุ่งประสงค์อันชอบด้วยกฎหมายของเอกชนในทุก ๆ ประเทศ ไม่ว่าจะประเทศเอกราชหรือหาไม่ เราขอยืนยันในบัญญัติแห่งอะเทเนสและปฏิญญาแห่งเดลีโดยเฉพาะเกี่ยวกับทวีปแอฟริกา และ ขอประกาศว่า

๑ เป็นคำประกาศฉบับที่ ๓ ถัดต่อมาจากบัญญัติแห่งอะเทเนส (Act of Athens) และปฏิญญาแห่งเดลี (Declaration of Delhi)

๑. หลักการทั้งหลายอันปรากฏอยู่ในข้อสรุปของการประชุมครั้งนั้น สมควรนำไปประยุกต์ใช้สังคมทั่วไป ไม่ว่าสังคมนั้นจะมีอิสรภาพหรือไม่ก็ตาม แต่นิติธรรมวินัยจะไม่อาจทรงไว้ซึ่งความสมบูรณ์ได้เลย จนกว่าสถาบันนิติบัญญัติจะได้สถาปนาขึ้นให้ต้องตามเจตนารมณ์ของประชาชนผู้ซึ่งได้ยอมรับอย่างเสรีในรัฐธรรมนูญที่ใช้บังคับตนอยู่

๒. เพื่อที่จะบำรุงรักษานิติธรรมวินัยให้ดำเนินไปโดยเหมาะสม รัฐบาลต่าง ๆ จึงต้องขอสัตย์ต่อหลักการเลือกตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติตามแบบอย่างประชาธิปไตย

๓. สิทธิมนุษยชนขั้นมูลฐาน เฉพาะอย่างยิ่งสิทธิในเสรีภาพส่วนบุคคล ควรจะได้จารึกเป็นลายลักษณ์อักษรและบัญญัติคุ้มครองไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญทุก ๆ ประเทศ และในยามสงบ เสรีภาพส่วนบุคคลจักต้องไม่ถูกจำกัดด้วยการพิจารณาอันมิใช่โดยศาลยุติธรรมเป็นอันขาด

๔. เพื่อที่จะยังการให้บังเกิดผลเต็มที่ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ปี พ.ศ. ๒๔๘๑ ที่ประชุมครั้งนี้ได้เชิญชวนรัฐบาลประเทศต่าง ๆ ในอาฟริกาให้ศึกษาว่าจะมีลู่ทางเพียงใดในอันที่จะยอมรับรองอนุสัญญาอาฟริกันในเรื่องสิทธิมนุษยชน เพื่อว่าข้อสรุปของการประชุมครั้งนี้จะได้เป็นเครื่องช่วยปกป้องสิทธิเหล่านั้น ด้วยการจำกัดศาลซึ่งมีอำนาจพิจารณาพิพากษาตามความเหมาะสม และเพื่อว่าประชาชนทุกคนของรัฐที่ได้ลงชื่อรับรองอนุสัญญานี้ อาจสามารถฟ้องเรียกร้องทรัพย์สินโดยเท่าเทียมกัน

๕. เพื่อที่จะส่งเสริมในหลักการและปฏิบัติการแห่งนิติธรรมวินัย บรรดาผู้พิพากษา ทนายความและอาจารย์ในวิชานิติศาสตร์ในประเทศอาฟริกาทั้งหลาย สมควรช่วยกันดำเนินการจัดตั้งสภาคณะกรรมการนักกฎหมายระหว่างประเทศขึ้น

ข้อบัญญัติทั้งหมดนี้ขอให้ชื่อว่า "กฎหมายแห่งลากอส"

ประกาศ ณ เมืองลากอส เมื่อวันที่ ๗ เดือนมกราคม ๒๕๐๔. ๖

เสริม สุวรรณเทพ

๖ ถอดความจากหนังสือ African Conference on the Rule of Law ของคณะกรรมการนักกฎหมายระหว่างประเทศ ปี ค.ศ. 1961

โทษประหารชีวิต

ในบรรดาโทษทางอาญาที่ศาลใช้ลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น โทษประหารชีวิตนับเป็นโทษที่รุนแรงที่สุด และมีบางคนเห็นว่าโทษนี้ควรจะยกเลิกเสีย

ปัญหาที่ว่าประเทศต่าง ๆ ควรจะยกเลิกโทษประหารชีวิตเสียหรือไม่ ไม่ใช่ปัญหาใหม่ แต่เป็นปัญหาที่ถกเถียงกันมานานแล้วนับแต่สมัยที่ Beccariat นักอาชญาวิทยาได้เขียนหนังสือประนามการลงโทษประหารชีวิตเมื่อ พ.ศ. ๒๒๐๗ เป็นต้นมา

ในปัจจุบันนี้ดูเหมือนว่าปัญหานี้จะได้รับความสนใจและพิจารณากันโดยกว้างขวางยิ่งขึ้น ขณะนี้ได้เข้าสู่การพิจารณาของคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ มูลเหตุที่จะมีการพิจารณาเรื่องนี้เองด้วยสหประชาชาติได้ประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๑ ในปฏิญญานี้ระบุว่า มนุษย์ทุกคนมีสิทธิในการดำรงชีวิต จะไม่ถูกบังคับให้ไปได้รับการทรมาน ความทารุณโหดร้าย หรือการลงโทษที่ด่าซ้ำ จึงมีปัญหาว่าโทษประหารชีวิตจะถือว่าเป็นการลงโทษที่ด่าซ้ำหรือไม่

ในการประชุมใหญ่แห่งสมัชชาสหประชาชาติ ครั้งที่ ๔๔๑ เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๐๒ ที่ประชุมลงมติมอบให้คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมรับปัญหาเรื่องนี้ไปศึกษาพิจารณาโดยเลขาธิการสหประชาชาติมอบให้ศาสตราจารย์มานเฮล โลเปซ เรย์ อดีตหัวหน้าฝ่ายป้องกันสังคมแห่งสำนักงานเลขาธิการสหประชาชาติเป็นผู้อำนวยการวิจัยปัญหาและรวบรวมข้อมูลเตรียมไว้เพื่ออภิปรายในคณะมนตรีฯ สมัยที่ ๓๓ ซึ่งจะมีขึ้นในเดือนมีนาคมถึงเมษายน ๒๕๐๕

หลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าปัญหาเรื่องนี้ได้รับการพิจารณาอย่างกว้างขวางโดยทั่วไปก็อาจจะเห็นว่า คณะมนตรีแห่งยุโรป (The Council of Europe) ก็ได้ตั้งอนุกรรมการขึ้นพิจารณาเรื่องนี้ โดยมีนายมารค แองแซล แห่งฝรั่งเศสเป็นประธาน ประชุมกันครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๐๑ ที่ศูนย์กลางกฎหมายเปรียบเทียบกรุงปารีส

นอกจากนี้ เมื่อเดือนเมษายน ๒๕๐๓ ก็มีการสัมมนาระหว่างประเทศพิจารณาเรื่องนทกรุงอะเทนส์ ประเทศกรีซ คณะกรรมการนักกฎหมายระหว่างประเทศได้ส่งผู้แทนไปร่วมประชุมด้วย ในประเทศอังกฤษก็มีผู้ก่อตั้ง "กระบวนการณ์รณรงค์แห่งชาติเพื่อยกเลิก

โทษประหารชีวิต” ซึ่งโดยมีความประสงค์ที่จะให้รัฐบาลพิจารณายกเลิกโทษนี้โดยบัญญัติไว้ใน Homicide Act ค.ศ. ๑๙๕๗

ในฝรั่งเศสได้มีการจัดตั้ง “สมาคมเพื่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตแห่งฝรั่งเศส” ขึ้นเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๓ และได้เชิญนักอาชญาวิทยาและสมาชิกอาชีพเกษียณของในต่างนจากประเทศต่าง ๆ ไปร่วมประชุมกันเมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๐๔ ที่ประชุมนี้เรียกว่า “Colloque de Royaumont” ได้มีมติว่าควรยกเลิกโทษประหารชีวิตรวมทั้งความผิดทางการเมืองด้วย

ที่ประชุมเห็นว่า ถ้ามองในแง่วัตถุประสงค์ของการลงโทษแล้ว ไม่ควรเอาโทษนี้มาใช้เป็นเครื่องมือของการกระทำผิด ประวัติศาสตร์แสดงให้เห็นว่าถ้าพิเคราะห์จากแง่ที่ระบอบของการกระทำผิดแท้ ๆ แล้ว การลงโทษไม่ได้ผลเลย การลงโทษรุนแรงก็ไม่ได้ทำให้จำนวนอาชญากรรมลดน้อยลง ควรระหาวระอั้น สรุปลแล้วที่ประชุมยืนยันในหลักการต่อต้านหลักการดำรงชีวิตมนุษย์อย่างเด็ดขาด และไม่ควรถูกกลบฝังไม่ว่าโดยเหตุผลการทางการเมืองหรือเหตุผลใด ๆ

คงจำกันได้ว่าเมื่อเร็ว ๆ นี้มีคดีออกฉาวเรื่องหนึ่งซึ่งนายเชสแมนนักประพันธ์มีชื่อเสียงชาวอเมริกันเป็นจำเลย ศาลพิพากษาประหารชีวิตนายเชสแมน ก็ได้มีความเคลื่อนไหวกันที่จะให้สหรัฐอเมริกายกเลิกโทษประหารชีวิต

สำหรับประเทศไทยเราเห็นจะยังไม่ก้าวไปไกลถึงขนาดที่จะยกเลิกโทษประหารชีวิตถ้ายกเลิกในขณะนี้ สถิติคดีอุกฉกรรจ์คงจะสูงขึ้นอีกมาก ในการพิจารณาร่างประมวลกฎหมายอาญาระบบปัจจุบัน คณะกรรมการพิจารณาร่างก็ได้พิจารณาปัญหาเหล่านี้ ในที่สุดก็เห็นว่าควรคงให้โทษประหารชีวิตไว้ ประเทศต่าง ๆ ส่วนมากก็ยังมิได้ยกเลิกโทษนี้ มีอยู่ไม่กี่ประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตแล้ว ได้แก่ประเทศอาเจนตินา, ออสเตรเลีย, บราซิล, โคลัมเบีย, คอสตาริกา, เดนมาร์ก, เอกวาดอร์, ฟินแลนด์, กรีนแลนด์, เยอรมันนี (ตะวันตก), ไอซ์แลนด์, อิตาลี, เนเธอร์แลนด์, นอร์เวย์, โปรตุเกส, สวีเดน, สวิตเซอร์แลนด์, เวเนซุเอลา

ถาวร ไช้ทอง

อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยความยินยอมของฝ่ายหญิง เกณฑ์อายุขั้นต่ำและการจดทะเบียนสมรส

ด้วยเมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๔ คณะกรรมการสังคมแห่งองค์การสหประชาชาติได้ร่าง “อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยความยินยอมของฝ่ายหญิงเกณฑ์อายุขั้นต่ำและการจดทะเบียนสมรส” เสร็จเพื่อเสนอให้ที่ประชุมสมัชชาใหญ่ขององค์การสหประชาชาติอนุมัติเป็นเอกสารธรรมะระหว่างประเทศอีกชิ้นหนึ่ง

ภายในอนุสัญญาระหว่างประเทศฉบับนี้ ได้บรรจุข้อคำขอรับของคณะกรรมการต่อบรรดาประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติทั้งหลาย ซึ่งยังมีได้กำหนดเกณฑ์อายุขั้นต่ำของคู่สมรสและการยินยอมโดยชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายหญิง ได้จัดทำให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวลงไว้ในกฎหมายของบ้านเมืองเสีย

มีประเทศที่ถือศาสนาอิสลามรวม ๘ ประเทศซึ่งบางประเทศถือลัทธิมัมัยได้หลายคนได้ร่วมกันเสนอญัตติเกี่ยวกับประเด็นการยินยอมว่าควรให้หมายความรวมถึงการให้ความยินยอมโดยตัวแทนซึ่งได้รับมอบอำนาจพิเศษด้วย แต่ญัตตินี้แพะแค้นเสียงฝ่ายข้างมากจึงตกไป ประเทศที่แย้งกันคือ มลายา อินโดนีเซีย อิหร่าน จอชาน มอริอโค ปากีสถาน ชูชานและสหภาพสาธารณรัฐอาหรับ

อนุสัญญานี้ถือว่าการสมรสจะชอบด้วยกฎหมาย ก็ต่อเมื่อได้รับความยินยอมโดยความสมัครใจจากคู่สมรสทั้งสองฝ่ายอย่างสมบูรณ์

ได้มีการแปรญัตติโดยประเทศนิวซีแลนด์ และประเทศสเปนอนุญาตให้มีการสมรสโดยตัวแทน (Proxy) ได้ในกรณียกเว้นเป็นพิเศษ

การสมรสเมื่อคู่สมรสมีอายุยังไม่ถึงเกณฑ์ขั้นต่ำจะอนุญาตให้ใหม่ขึ้นได้ก็แต่เฉพาะในกรณีพฤติการณ์ทางธรรมชาติบังคับอื่นไม่อาจก้าวล่วงเสียได้

การสมรสทุกรายจะต้องได้จดทะเบียนการสมรสต่อเจ้าพนักงานผู้ทำหน้าที่ในการนี้

“สุด”

รัฐโคโลราโดแก้ไขระบบศาล

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ สถานิติบัญญัติของรัฐโคโลราโดได้พิจารณาร่างแก้ไขเพิ่มเติมธรรมนูญแห่งรัฐเพื่อจัดระบบศาลของรัฐให้ก้าวหน้า แต่ถูกคัดค้านตไปตั้งแต่สภาล่าง ครั้นมาในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ ร่างแก้ไขเพิ่มเติมธรรมนูญดังกล่าวได้ถูกเสนอต่อที่ประชุมสภาอีกครั้งหนึ่ง ในครั้งหลังนี้ได้ผล กล่าวคือ สภาลงมติรับร่างตามเสนอ และลงมติให้นำร่างนี้ประกาศและเสนอต่อประชาชนเพื่อให้ออกเสียงลงมติทั่วทั้งรัฐว่าจะรับร่างหรือไม่ โดยจะกระทำกันในสมัยเลือกตั้งเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๕ นี้ ถ้าประชาชนยอมรับ ก็จะมีผลใช้บังคับเป็นธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมของรัฐโคโลราโด ตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๐๘ เป็นต้นไป นับว่ารัฐโคโลราโดเป็นรัฐที่ ๖ ที่เสนอร่างแก้ไขเพิ่มเติมธรรมนูญแห่งรัฐเกี่ยวกับการเปลี่ยนระบบศาล รัฐอินไดแอนรัฐไอโอวา รัฐอิลลินอยส์ รัฐเนบราสก้า รัฐนิวเจอร์ซีย์และรัฐนอร์ธแคโรไลนา

หลักการใหญ่ ๆ ในการแก้ไขระบบศาลของรัฐ ได้แก่

ยกเลิกศาล justice of the peace (ศาลที่มีอำนาจจำกัดมาก ผู้พิพากษาถูกเลือกตั้งโดยประชาชน อยู่ในตำแหน่งคราวละ ๒ ปี และไม่จำเป็นต้องมีวุฒิความรู้ทางกฎหมาย) และจัดตั้งศาล county court ขนแทน (ศาล county court เป็นศาลชั้นต้น มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีได้เพียงจำกัด เทียบได้กับศาลแขวงของไทย) การยกเลิกศาล justice of the peace ทำให้ลำดับศาลของรัฐลดลงมาจาก ๔ ชั้น เหลือเพียง ๓ ชั้นคือ ๑. ศาลสูง (supreme court) ๒. ศาล district court (ศาลชั้นต้นซึ่งมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีโดยไม่จำกัด เทียบได้กับศาลจังหวัดของไทย) และ ๓. ศาล county court

ให้อำนาจสถานิติบัญญัติที่จะจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน และศาลมรดกชนในนครเคเนเวอรอนเป็นเมืองหลวงของรัฐ

ให้อำนาจศาลสูงที่จะวางกฎข้อบังคับเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาในศาลทุกศาล ยกเว้นศาล county court ให้เป็นหน้าที่ของสถานิติบัญญัติ

ให้อำนาจศาลสถิตย์ยุติที่จะเพิ่มจำนวนผู้พิพากษาศาลสูงจากจำนวน ๗ นายเป็น ๙ นาย เมื่อกาลล่วงของ

กำหนดคุณสมบัติของผู้พิพากษาศาลสูงกษัตริย์ district court ให้มีความรู้ทางกฎหมายและต้องเคยปฏิบัติหน้าที่ทางกฎหมายมาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี และเมื่อได้รับการเลือกตั้งเป็นพิพากษาในศาลดังกล่าวแล้ว จะไปรับจ้างว่าความในเวลาเดียวกันนั้นอีกไม่ได้ ยกเว้นผู้พิพากษาศาล county court

นอกจากนี้ สถานิติบัญญัติของรัฐโคโลราโดยังได้ตรารัฐบัญญัติออกหนึ่งฉบับ ให้ผู้พิพากษาของศาล district court ก็ county court ที่มีความรู้ทางกฎหมาย และผู้พิพากษาย่านาญซึ่งเคยเป็นพิพากษาในศาลสูงหรือศาล district court มีอำนาจเข้าช่วยนั่งพิจารณาพิพากษาคดีของศาลสูงได้ด้วย ทั้งนี้เพื่อช่วยให้การพิจารณาพิพากษาคดีในศาลสูงได้เสร็จไปโดยรวดเร็ว และเพื่อลดจำนวนคดีค้างพิจารณาอยู่ในศาลสูงให้น้อยลง ประธานศาลสูงแห่งรัฐโคโลราโดกล่าวว่า โดยผลแห่งรัฐบัญญัติฉบับนี้ ทำให้คดีค้างพิจารณาอยู่ในศาลสูงลดลงจาก ๓๓๑ คดี เหลือเพียง ๒๕๐ คดีภายในปีเดียวและคดีที่เคยใช้เวลาการพิจารณาอยู่ถึง ๒๒ เดือน ลดลงเหลือเพียง ๑๓ เดือนครึ่ง ซึ่งประธานศาลสูงแสดงความหวังว่า ภายในเดือนมิถุนายน ๒๕๐๕ นี้ คดีค้างพิจารณาอาจลดลงเหลือเพียง ๑๒๕ คดี และความล่าช้าในการนำคดีขึ้นพิจารณาภายหลังฟ้องอาจลดเหลือเพียง ๖ เดือน^b

“ศิริชัย”

ท่านถาม เราตอบ ที่ กสิยวงศ์

ท่านถาม

ผมขอเรียนถามข้อข้องใจดังต่อไปนี้

ตาม ป.ว.อ. มาตรา ๑๕๐ ฉบับเดิม บัญญัติว่า “ให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่ กับแพทย์ประจำตำบลหรือแพทย์อื่นเป็นผู้ชันสูตรพลิกศพโดยเร็ว.....”

ใน ป.ว.อ. มาตรา ๑๕๐ ฉบับปัจจุบันบัญญัติว่า “ให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่ กับอนามัยจังหวัดหรือแพทย์ประจำสุขศาลา หรือแพทย์ประจำโรงพยาบาลเป็นผู้ชันสูตรพลิกศพโดยเร็ว ถ้าบุคคลดังกล่าวไม่มีหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ใช้เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขประจำท้องที่หรือแพทย์ประจำตำบล”

สมมติว่า ในการชันสูตรพลิกศพ (ตามวรรค ๓) รายหนึ่ง ได้กระทำหน้าที่อำเภอเมืองของจังหวัด แต่ขังเอิญประจวบกับในขณะที่จะทำการชันสูตรพลิกศพนั้น อนามัยจังหวัดไปราชการทอน แพทย์ของโรงพยาบาลประจำจังหวัดกำลังติดการวิจัยคนไข้รายหนึ่งคนมีแต่แพทย์ (ปริญา) ของโรงพยาบาลเอกชน พนักงานสอบสวนจึงแจ้งให้แพทย์ของโรงพยาบาลเอกชนนั้นไปร่วมชันสูตรพลิกศพด้วย

ปัญหาประการแรกมีว่า แพทย์อื่น ตามกฎหมายเก่ากับ แพทย์ประจำโรงพยาบาล ตามกฎหมายใหม่จะมีความหมายตรงกันหรือไม่ เพราะคำว่าแพทย์ประจำโรงพยาบาลนั้นมิได้ระบุไว้โดยแจ้งชัดว่าต้องเป็นแพทย์ของโรงพยาบาลประจำจังหวัด

ประการต่อไป ถ้าตีความว่าแพทย์ประจำโรงพยาบาลหมายถึงแพทย์ของโรงพยาบาลประจำจังหวัดแล้ว การชันสูตรพลิกศพที่แพทย์ของโรงพยาบาลเอกชนได้ร่วมกระทำ

ด้วยนั้นย่อมไม่ถูกต้อง และสมมติต่อไปว่า ได้มีการไต่สวนและได้มีคำสั่งของศาลตามมาตรา ๕๕ แล้ว ศาลได้ถูกเผาไปแล้ว จะมีการประการใดบ้างจึงจะให้การชั้นอุทธรณ์ฎีกาเพราะชั้น ถูกต้องตามกฎหมาย

อัมพร ศศิธร
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดแพร่

เราตอบ

เมื่อได้พิจารณา ป.ว.อ.มาตรา ๑๕๐ วรรค ๑ และ ๒ แล้ว จะเห็นได้ว่าวาทกรรม หน้าที่ในการชั้นอุทธรณ์ฎีกาตามกฎหมายนั้น ประกอบด้วยบุคคล ๒ ประเภทรวมกันคือ พนักงานสอบสวนกับแพทย์

สำหรับพนักงานสอบสวนนั้น กฎหมายกำหนดว่าต้องเป็นพนักงานสอบสวนแห่ง ท้องที่ที่คดีพยานอยู่

ส่วนแพทย์นั้น กฎหมายกำหนดไว้ให้เลือกหลายชนิดคือ จะเป็นอนาមัยจังหวัด หรือแพทย์ประจำสุขศาลา หรือแพทย์ประจำโรงพยาบาลก็ได้ นอกจากนั้นกฎหมายยังเปิด ช่องไว้อีกว่า ถ้าบุคคลดังกล่าวไม่มีหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ก็ให้ใช้เจ้าหน้าที่กระทรวง สาธารณสุขประจำท้องที่หรือแพทย์ประจำตำบล

ปัญหาที่คุณอัมพร ศศิธร ข้องใจก็คือ คำว่า “ แพทย์ประจำโรงพยาบาล ” นั้น จะหมายความรวมถึงแพทย์ (ปริณูญา) ของโรงพยาบาลเอกชนด้วยหรือไม่ หรือ หมายความว่าเพียงแพทย์ประจำโรงพยาบาลของทางราชการเท่านั้น

ผมได้ลองสอบถามปัญหาจากท่านผู้หลายท่าน ต่างก็มีความเห็นแตกต่างกัน ไปทั้ง ๒ ฝ่าย คือเห็นว่าหมายรวมถึงแพทย์ของโรงพยาบาลเอกชนด้วยก็มี และเห็นว่า หมายความว่าเฉพาะแพทย์ของโรงพยาบาลทางราชการก็มี

ฝ่ายที่เห็นว่าแพทย์ของโรงพยาบาลเอกชนก็ใช้ได้นั้น มีเหตุผลว่ากฎหมายใช้ คำว่าแพทย์ประจำโรงพยาบาลเฉยๆ ไม่ได้บังคับว่าต้องเป็นแพทย์ของโรงพยาบาลทางราชการ จะไปตีความจำกัดเฉพาะแพทย์ของโรงพยาบาลทางราชการอย่างไรได้ และแพทย์ของโรง พยาบาลทางราชการใช้ว่ามีความรู้ความสามารถเกินกว่าแพทย์ของโรงพยาบาลเอกชนก็ หาไม่ ล้วนเป็นแพทย์ด้วยกันทั้งนั้น

ส่วนฝ่ายที่เห็นว่า หมายเฉพาะแพทย์ของโรงพยาบาลทางราชการเท่านั้น ให้เหตุผลว่าการชั้นสตรีพลีกศพตามกฎหมายนั้นชอบที่จะเป็นการกระทำของเจ้าพนักงาน ไม่เป็นการสมควรที่จะให้แพทย์เอกชนมีหน้าที่ดังกล่าว จึงจะเห็นได้ว่าแพทย์ประเภทอื่น ๆ ที่กฎหมายระบุไว้ใน ป.ว.อ. มาตรา ๑๕๐ นั้น ล้วนแต่มีลักษณะเป็นเจ้าพนักงานในตัวเองทั้งสิ้น และจะเห็นได้ว่า กฎหมายมิได้คำนึงถึงปริญญาเลย แม้แต่จะเป็นเพียงเจ้าหน้าตกระทรงสาธารณสุข หรือแพทย์ประจำตำบล หรืออนามย์อำเภอก็ใช้ได้ (ฎีกา ๑๖๗/๒๕๐๔) เจตนารมณ์ของกฎหมายมีเพียงว่าต้องการเจ้าพนักงานฝ่ายแพทย์ไปร่วมด้วยเท่านั้น ฉะนั้นแพทย์นั้นจะมีปริญญาหรือไม่จึงไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่ว่าต้องเป็นเจ้าพนักงานเท่านั้น

ในความเห็นส่วนตัวของผมนั้น เห็นว่าน่าจะเป็นอย่างประการหลังนี้ เพราะเหตุว่าในวรรค ๒ ของมาตรา ๑๕๐ นี้เอง กฎหมายก็ใช้คำว่า "ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนแจ้งแก่ ผู้หน้าที่ ไปทำการชั้นสตรีพลีกศพทราบ"

คำว่า "ผู้หน้าที่" ในที่นี้ย่อมหมายถึงแพทย์ แพทย์ทมนานาชาติไปชั้นสตรีพลีกศพชอบที่จะเป็นเจ้าพนักงาน ถ้าเป็นแพทย์เอกชนแล้ว จะถือว่าเขามีหน้าที่อย่างไรได้

นอกจากนี้ ถ้าพิจารณาคำในมาตรา ๑๕๑ ที่อยู่ถัดไปแล้ว จะเห็นว่ากฎหมายใช้คำว่า "เจ้าพนักงานผู้ทำการชั้นสตรีพลีกศพ" ซึ่งแสดงอยู่ในที่นี้ว่า ผู้ทำการชั้นสตรีพลีกศพนั้นหมายถึงผู้ที่เป็นเจ้าพนักงาน หากใช้เอกชนธรรมดาไม่

สรุปแล้ว ผมมีความเห็นว่า แพทย์ประจำโรงพยาบาลซึ่งมีหน้าที่ในการชั้นสตรีพลีกศพตาม ป.ว.อ. มาตรา ๑๕๐ ดยปัจจุบัน นั้น ย่อมหมายถึงแพทย์ประจำโรงพยาบาลของทางราชการเท่านั้น ส่วนคำว่าแพทย์อนตาม ป.ว.อ. มาตรา ๑๕๐ ดยเดิมมันน่าจะไม่ใช่แพทย์ประจำโรงพยาบาลก็ได้

ส่วนข้อหาต่อไปที่คณะอัยพร ศ.ศ.ภ. ภาคว่า ถ้าการชั้นสตรีพลีกศพของแพทย์โรงพยาบาลเอกชนใช้ไม่ได้แล้ว และศีกถูกเผาไปแล้ว จะมีวิธีการอย่างไรที่จะทำให้การชั้นสตรีพลีกศพรายนดังกล่าวต้องตามกฎหมายขึ้นมาได้ เรื่องนี้ผมเห็นว่าอาจจะแก้ไขได้โดยให้แพทย์ทมนานาชาติชั้นสตรีพลีกศพได้ตามกฎหมายมีโอกาสได้สอบสวนซักถามผู้ชั้นสตรีพลีกศพคนเดิมและพยานอื่น ๆ จนเป็นที่พอใจแล้วบันทึกความเห็นของตนต่อท้ายใบชั้นสตรีพลีกศพเดิมเสียให้ครบถ้วนตามทกฎหมายต้องการ การชั้นสตรีพลีกศพนั้นก็จะมีผลใช้ได้ตามกฎหมายดังตัวอย่างในคำพิพากษาศฎีกาที่ ๑๔๒๘/๒๕๑๒.

ประมวลหลัก

การโยกย้าย

ตั้งคณะกรรมการตรวจนับคะแนนการเลือกกรรมการตุลาการผู้ทรงคุณวุฒิ

ด้วยคณะกรรมการตุลาการผู้ทรงคุณวุฒิ ๘ ท่าน ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในขณะนี้จะครบกำหนดวาระต้องพ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๐๕ และกระทรวงยุติธรรมกำลังดำเนินการเลือกตั้งกรรมการตุลาการผู้ทรงคุณวุฒิชุดใหม่อยู่ โดยกำหนดให้ข้าราชการตุลาการส่งบัตรเลือกไปยังกระทรวงยุติธรรมภายในวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๐๕ ท่านปลัดกระทรวงยุติธรรม อธิบดีอำนาจตามความในข้อ ๕ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๐๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ พ.ศ. ๒๔๙๗ ได้มีคำสั่งตั้งผมรายนามต่อไปเป็นกรรมการตรวจนับคะแนนการเลือกกรรมการตุลาการผู้ทรงคุณวุฒิ คือ

๑. นายพจน์ ปุษปาคม ผู้พิพากษาศาลฎีกา
๒. นายชิต บุญยประสิทธิ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์
๓. นายสุธรรม ภัทราคม ผู้พิพากษาศาลแพ่ง
๔. นายเฉลิม กรพุกกะณะ ผู้พิพากษาศาลอาญา
๕. นายสุข หงส์ไกร ผู้พิพากษาศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง
๖. นายอุดม เพชรคุปต์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงพระนครใต้
๗. นายบัญญัติ สุวัระ ผู้พิพากษาประจำกระทรวง

แต่งตั้งข้าราชการ

ด้วยหัวหน้าแผนกรับและจ่ายเงิน และหัวหน้าแผนกเก็บหมาย กองหมาย ได้พ้นจากราชการ เนื่องจากเกษียณอายุ ท่านปลัดกระทรวงยุติธรรมจึงมีคำสั่งแต่งตั้งหัวหน้าแผนกรับและจ่ายเงินและพนักงานในตำแหน่งหัวหน้าแผนกเก็บหมาย ดังต่อไปนี้

๑. มีคำสั่งเมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๐๕ แต่งตั้ง นายพยงค์ อติชาติ จำศาลโท ศาลจังหวัดสุราษฎร์ธานี ดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกรับและจ่ายเงิน ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕

๒. มีคำสั่งเมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๐๕ แต่งตั้ง นายอัมพร สวัสดิ์บุตร พนักงานยึดทรัพย์ กองหมาย เป็นพนักงานในตำแหน่งหัวหน้าแผนกเก็บหมาย อีกตำแหน่งหนึ่ง ตั้งแต่วันที่เข้ารับงานในหน้าที่เป็นต้นไป

แต่งตั้งกรรมการดำเนินงานก่อสร้างที่ทำการศาลจังหวัด ๗ ศาล

ในงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๕ นี้ กระทรวงยุติธรรมได้รับงบประมาณก่อสร้างที่ทำการศาลจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, ศาลจังหวัดชัยภูมิ, ศาลจังหวัดแพร่, ศาลจังหวัดปัตตานี, ศาลจังหวัดพัทลุง, ศาลจังหวัดกันทรพนม, และศาลจังหวัดอุดรธานี ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมจึงมีคำสั่งแต่งตั้งกรรมการดำเนินงานก่อสร้างที่ทำการศาลดังกล่าวดังต่อไปนี้

กรรมการรับของใบประกวดราคา

๑. หัวหน้ากองกลาง
๒. หัวหน้ากองหมาย
๓. หัวหน้ากองบังคับคดีล้มละลาย

กรรมการเปิดซองใบประกวดราคาก่อสร้างที่ทำการศาลจังหวัดประจวบคีรี

ขันธ์, ชัยภูมิ, แพร่ และปัตตานี

๑. ปลัดกระทรวงยุติธรรม
๒. รองปลัดกระทรวงยุติธรรม

๓. อธิบดีผู้พิพากษาภาค ๓
๔. อธิบดีผู้พิพากษาภาค ๕
๕. อธิบดีผู้พิพากษาภาค ๗
๖. อธิบดีผู้พิพากษาภาค ๘
๗. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
๘. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดชัยภูมิ
๙. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดแพร่
๑๐. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดปัตตานี
๑๑. หัวหน้ากองแบบแผน ผู้แทนกรมโยธาเทศบาล
๑๒. เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๑๓. นายกิตน กลัมพากร
๑๔. หัวหน้ากองคลัง

กรรมการเปิดซองใบประกวดราคาก่อสร้างที่ทำการศาลจังหวัดพัทลุง,
นครพนม และอุดรดิตถ์

๑. ปลัดกระทรวงยุติธรรม
๒. รองปลัดกระทรวงยุติธรรม
๓. อธิบดีผู้พิพากษาภาค ๔
๔. อธิบดีผู้พิพากษาภาค ๖
๕. อธิบดีผู้พิพากษาภาค ๘
๖. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดพัทลุง
๗. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดนครพนม
๘. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดอุดรดิตถ์
๙. หัวหน้ากองแบบแผน ผู้แทนกรมโยธาเทศบาล
๑๐. เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๑๑. นายกิตน กลัมพากร
๑๒. หัวหน้ากองคลัง

ผลของการประกวดราคาสร้างศาลจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, ชัยภูมิ, แพร่และ
ปัตตานี เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๐๕ ปรากฏว่าราคาผู้เข้าประกวดราคาเสนอมา สูง
กว่างบประมาณทุกราย คณะกรรมการฯ จึงพิจารณาลดรายการก่อสร้างบางอย่าง และ
เชิญผู้เสนอราคาทำสัปดาห์ที่ ๑ และ ๒ มาเจรจา ในที่สุดเห็นตกลงกัน คงต่อไป

ศาลจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ให้บริษัทหริทวร จำกัด เป็นผู้ทำการก่อสร้างใน
วงเงินงบประมาณ ๑ ล้านบาท ตามรายการต่อไปนี้

๑. อาคารศาล
๒. เครื่องตบแต่งห้องพิจารณา
๓. เสาชิง
๔. ทำถนนเข้าศาลด้วยลูกรัง หนา ๒๐ ซม. ขอบค้ำแน่นตามมาตรฐานตาม
ผังบริเวณ
๕. ตบแต่งและซ่อมแซมรั้วศาลพร้อมทั้งทำเสาประดับหน้าศาล ๒ ประทีป

ศาลจังหวัดชัยภูมิ ให้นายสทธิ จันทรวงศ์ เป็นผู้ทำการก่อสร้าง ในวงเงิน
งบประมาณ ๑ ล้านบาท ตามรายการต่อไปนี้

๑. อาคารศาล
๒. เครื่องตบแต่งห้องพิจารณา
๓. เสาชิง
๔. บ้านพักชนพิเศษ ๑ หลัง
๕. ถนนเข้าศาลและบ้านพักชนพิเศษ
๖. รวทำเฉพาะศาลกับบ้านพักชนพิเศษ

ศาลจังหวัดแพร่ ให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดนครสวรรค์ก่อสร้าง เป็นผู้ทำ
การก่อสร้างในวงเงินงบประมาณ ๑ ล้านบาท ตามรายการต่อไปนี้

๑. อาคารศาล
๒. เครื่องตบแต่งห้องพิจารณา
๓. เสาชิง
๔. บ้านพักชนพิเศษ ๑ หลัง
๕. บ้านพักชนไท ๑ หลัง

ศาลจังหวัดปัตตานี ให้ทั้งหุ้นส่วนและชั้นลง เช่นผู้ทำการก่อสร้าง ในวงเงิน
งบประมาณ ๑,๖๐๐,๐๐๐ บาท ตามรายการต่อไปนี้

- ๑. อาคารศาล
- ๒. เครื่องตกแต่งห้องพิจารณาคดี
- ๓. เสาธง
- ๔. บ้านพักชนพิเศษ ๑ หลัง
- ๕. ครุภัณฑ์พิเศษ ๑ หลัง
- ๖. ถนนตามผังบริเวณ

๕๕๐. ตั้งผู้ทำการแทนอธิบดีผู้พิพากษาภาค ๓

ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีคำสั่งเมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๐๕
ตั้งให้ นายจรอง อมระภักษ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดกันทรราชนครินทร์ เป็นผู้ทำการแทน
อธิบดีผู้พิพากษาภาค ๓ ชั่วคราว ในระหว่างที่อธิบดีผู้พิพากษาภาค ๓ ยังมีได้เขาราชการ
ตามตำแหน่ง ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ครบมอบหมายงานในหน้าที่ของตนไป

๕๕๒. ให้ข้าราชการตุลาการไปช่วยทำงานชั่วคราว

เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๐๕ ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้มี
คำสั่งให้ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวงไปช่วยทำงานชั่วคราว ดังต่อไปนี้

- ๑. นายประมุต ศรีธธาพิทย์ ไปช่วยทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
จังหวัดนครปฐม
- ๒. นายสีห์ คลายนสูตร ไปช่วยทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวง
พระนครใต้
- ๓. นายวุฒิ ปานะบุตร ไปช่วยทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวง
พระนครเหนือ
- ๔. นายฉาย อยู่ย่นยง ไปช่วยทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัด
นครปฐม

๕. นายพิทย์ มงคล ไปช่วยทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัด
ขอนแก่น

๖. นายโสพิทย์ คังคะเกตุ ไปช่วยทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
จังหวัดสมุทรปราการ

๗. นายประเสริฐ วราภรณ์ ไปช่วยทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
จังหวัดสระบุรี

๘. นายพิชาน ดโนทัย ไปช่วยทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวง
พระนครใต้

๙. นายสุจริต เสถียรกาล ไปช่วยทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
จังหวัดนครปฐม

๑๐. นายอุทัย อติแพทย์ ไปช่วยทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
จังหวัดสมุทรสาคร

๑๑. นายวัฒนา ชิตวารี ไปช่วยทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
จังหวัดสงขลา

ซึ่ง เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๐๕ ท่านรัฐมนตรี ฯ ได้มีคำสั่งให้

๑. นายวัฒนา ชิตวารี ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง ซึ่งช่วยทำ
งานในตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดสงขลา ไปช่วยทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษา
ศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง

๒. นายโกมล อิศรางกร ณ อยุธยา ผู้พิพากษาศาลจังหวัดปากพนังไปช่วย
ทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง

ทั้งนี้ ทงแต่วนที่เขารับราชการศาลที่ได้สั่งให้ช่วยทำงานเป็นต้นไป.

ประกอบพิธีเปิดททการศาลที่สร้างใหม่ ๔ ศาล

ตามที่กระทรวงยุติธรรมได้รับงบประมาณก่อสร้างที่ทำการศาลใน พ.ศ. ๒๕๐๔
รวม ๔ ศาล คือ ศาลจังหวัดและศาลแขวงนครสวรรค์, ศาลจังหวัดและศาลแขวง
สุพรรณบุรี, ศาลจังหวัดหล่มสัก และศาลจังหวัดมหาสารคาม นั้น บัดนี้การก่อสร้างที่

ทำการศาลถึงกล่าวไต่เสร็จเรียบร้อยแล้ว กระทรวงยุติธรรมจึงกำหนดประกอบพิธีเปิดทำการศาล ดังต่อไปนี้

๑. ศาลจังหวัดและศาลแขวงนครสวรรค์ เปิดทำการในวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕ โดยมี ฯพณฯ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรี เป็นประธานในพิธี

๒. ศาลจังหวัดและศาลแขวงสุพรรณบุรีเปิดทำการในวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕ โดยมี ฯพณฯ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรี เป็นประธานในพิธี

๓. ศาลจังหวัดหล่มสัก เปิดทำการในวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕ โดยมี ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นประธานในพิธี

สำหรับศาลจังหวัดมหาสารคามนั้น กระทรวงยุติธรรมจะได้กำหนดวันประกอบพิธีเปิดทำการในโอกาสต่อไป

ศาลจังหวัดและศาลแขวงนครสวรรค์คดีสร้างใหม่ เป็นอาคารตึก ๒ ชั้น หลังคาทรงไทย เป็นศาลขนาด ๑๐ บัลลังก์ สิ้นงบประมาณค่าก่อสร้าง รวมทั้งบ้านพักผู้พิพากษา เป็นเงินทั้งสิ้น ๒,๓๐๐,๐๐๐ บาท ห้างหุ้นส่วนจำกัดนครสวรรค์สหการก่อสร้าง เป็นผู้ทำการก่อสร้าง

ศาลจังหวัดและศาลแขวงสุพรรณบุรี เป็นอาคารตึก ๒ ชั้น หลังคาทรงไทยเป็นศาลขนาด ๑๐ บัลลังก์เช่นเดียวกับศาลจังหวัดและศาลแขวงนครสวรรค์ สิ้นงบประมาณค่าก่อสร้าง รวมทั้งบ้านพักผู้พิพากษาและจำศาลเป็นเงิน ๒,๗๐๐,๐๐๐ บาท บริษัทสหะศรีชัยก่อสร้าง จำกัด เป็นผู้ทำการก่อสร้าง

ศาลจังหวัดหล่มสัก เป็นอาคารตึก ๒ ชั้น หลังคาทรงไทย เป็นศาลขนาด ๔ บัลลังก์ สิ้นงบประมาณค่าก่อสร้างพร้อมด้วยบ้านพักผู้พิพากษา เป็นเงินหนึ่งล้านบาท บริษัทโรงเลื่อยจักรไทยไพบูลย์สามแยก จำกัด เป็นผู้ทำการก่อสร้าง

ศาลจังหวัดมหาสารคาม เป็นศาลขนาดเดียวกับศาลจังหวัดหล่มสัก และใช้งบประมาณค่าก่อสร้างหนึ่งล้านบาทเท่ากัน ร้านเจ็งกก่อสร้าง เป็นผู้ทำการก่อสร้าง.

ข้าราชการเดินทางไปศึกษากฎหมาย ณ ประเทศอังกฤษ

นายเสริมศักดิ์ เทพาคำ ผู้พิพากษาประจำกระทรวง ซึ่งได้รับอนุญาตให้ลา
ราชการไปศึกษาวิชากฎหมาย ณ ประเทศอังกฤษ โดยทุนส่วนตัวเป็นเวลา ๔ ปี ได้ออก
เดินทางไปเมื่อ วันที่ ๓ มกราคม ๒๕๐๕

นายเสริมศักดิ์ เทพาคำ จะเข้าศึกษา ณ มหาวิทยาลัยลอนดอน

ข่าวอนุมัติ

ในเดือนธันวาคม ๒๕๐๔ ได้มีผู้มีจิตศรัทธาบริจาคทรัพย์บำรุงกิจการของศาล
คดีเด็กและเยาวชนกลาง รวม ๒ รายคือ

๑. นายประจวบ เศรษฐบุตร ผู้อำนวยการบริษัทขุมรอกบิวเวอร์ จำกัด
บริจาคเงิน ๕,๐๐๐ บาท เพื่อจัดซื้อเครื่องดนตรีสำหรับฝึกสอนเด็กในสถานพินิจ ฯ

๒. นายปรีชา ศิวะโกเศศ บริจาคเงิน ๖๐ บาท เพื่อสมทบทุนสังเคราะห์
เด็กในสถานพินิจ ฯ

กระทรวงยุติธรรมขอขอบคุณท่านผู้บริจาคและขออนุโมทนามา ณ โอกาสนี้ด้วย.

ชมรมยุดิธรรม

V. 96

การเลขาธิการสภาการผู้ทรงคุณวุฒิใหม่แทนชุกเดิม ซึ่งได้พ้นจากตำแหน่งไปเมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๐๕ ณ ปรางค์มณฑลกรุง กอ

ประเภทผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา

๑. คุณประมุต สุวรรณสร
๒. คุณสัญญา ธรรมศักดิ์
๓. คุณไชยเจริญ สันติศิริ
๔. คุณประกอบ หุตะสิงห์

ประเภทข้าราชการบ้านานฎซึ่งเคยรับราชการเป็นผู้พิพากษามาแล้ว

๑. คุณพระนิติกฤตย์ประภันย์
๒. คุณพระมนูเวทย์ วัฒนนาท
๓. คุณพระคฤตยพากย์ สุ่มันท์
๔. เจ้าคุณธรรมบัณฑิตสิทธิศฤงคาร

การเลือกทรงนมิฬใช้สิทธิในการเลือก ๕๐๓ นาย ในจำนวนผู้พิพากษาทั้งหมด ๕๒๔ นาย คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๙๕ เป็นที่น่าเสียดายว่า ในจำนวนบัตร ๕๐๓ ของนั้นยังมีบัตรเสียอีก ๕ บัตรจนได้

ท่านอาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ในฐานะนายกพุทธสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการแก้ปัญหารองสุรา ศึกษางหลายที่ขอขอมจนแก้ปัญหาคือให้รับแก้ปัญหาค้วยตนเองเสียโดยดี

เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๐๔ มีการแข่งขันฟุตบอลประเพณีระหว่างนิสิตและนักศึกษาเก่าๆฟ้า - ธรรมศาสตร์ ที่เขียงราย ซึ่งด้วยเกียรติยศของท่านอธิบดีผู้พิพากษา

ภาค ๕ คุณสนาม นิลกำแหง เพื่อบุญเงินบำรุงการศึกษา ซึ่งได้เงินสี่ทศถึง ๒ หมื่นบาทเศษ .... การแข่งขันฟุตบอลคราวนั้นขยับเป็นงานใหญ่ฟาร์มกีฬาในรอยช่ของเชียงราย ขยวนเซียวพาเรคของทั้งสองฝ่ายโอ้อ่ามากมายเป็นประวัติการณ์ คุณศรี ศรีทองสุข ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดเชียงรายเป็นโต โผใหญ่ฝ่ายธรรมศาสตร์จกรวชขบวนที่บ้านพักของตนเอง

... ส่วน คุณปชา นพรมภา ผู้พิพากษาหนุ่มเข้ารับตำแหน่งหัวหน้าทีมฟุตบอลฝ่ายธรรมศาสตร์ รวบรวมข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ และทนายความซึ่งเป็นลูกเหลืองแดงลงเล่นโชว์เตะท้าภัยฝ่ายกีฬาซึ่งเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ในจังหวัดนั้นด้วยกัน .... ชาวชมรมยุติธรรมตกลงเล่นในที่ที่มี คุณสพจน์ นาถะพันธ์ ผู้พิพากษา ในตำแหน่งฮอฟขวา คุณบำรุง ดิษพันธ์ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ในตำแหน่งฮอฟซ้าย คุณปชา นพรมภา หัวหน้าทีมเองลงเล่นในตำแหน่งวิงขวา ก่อนเล่นปรากฏว่า การฟุตบอลจากชมรมยุติธรรมเหล่านี้ได้ถูกวิทย์ประจักษ์และทองสีงพมพสมภาษณ์นักใหญ่ หลังการแข่งขันทก็เอาข่าวและภาพไปลงกันเป็นทีเอกรีก .... ผลการแข่งขันปรากฏว่าเสมอกัน ๑ - ๑ แต่ปรากฏว่า คุณปชา นพรมภา ผู้พิพากษาหนุ่มหัวหน้าทีม ถูกกระแทกขณะเล่นที่ โคร่งเจ็บไม่ถึงหัก จนขยับยังไม่หายสนิท แม้กระนั้นก็ยังสู้เล่นตรงกายไปแข่งขันเทนนิสอีก และก็ได้ผ่านการแข่งขันไปคอยชิงชนะเลิศประเภทคู่ผสมชายหญิงเข้าจนได้ .... มีผู้กล่าวว่า อันผู้พิพากษานั้น ไซ้จะเป็นแต่ตักสินความเท่านั้นหากไม่ เมื่อดงคราวจะต้องเป็นนักกีฬาจำเป็น ก็สามารถทำได้เป็นอย่างดีเหมือนกัน และเมื่อดงคราวจะเลิกคนสวย ผู้พิพากษาก็ทำได้เป็นอย่างดีอีกเช่นกัน ถึงจะเห็นได้ในงานฤดูหนาวที่เชียงใหม่เมื่อต้นเดือนมกราคม ศกนี้ ก็ปรากฏว่า ท่านอธิบดีผู้พิพากษาสนาม นิลกำแหง ต้องรับหน้าที่เป็นประธานกรรมการประกวดนางงาม โดยมี คุณอุดม ทันท่วน ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวง และ คุณภิญโญ ภูประเสริฐ กับ คุณกิติ บุรพรัตน์ ผู้พิพากษาเป็นกรรมการร่วมด้วย... มีผู้เห็น คุณจันทร์ ระรวยทรง หัวหน้าศาลลำพูน กับ คุณวิเชียร พูนคำ ผู้พิพากษาศาลเดียวกัน หรือลกรุงหลานขจรรถไฟเล็กชมงานเป็นที่ครึกครื้นสำราญบานใจ

ขอประมอให้คุณสมหมาย มณรัตน์ ผู้พิพากษาคนขยับแห่งเพชรบุรี ซึ่งได้จัดงานชุมนุม ชาวธรรมศาสตร์และผู้ใช้วิชาพิทางกฎหมายในภาค ๗ ขน เมื่อนวันที่ ๑๐

ธันวาคม ๒๕๐๔ นำเงินรายได้สมทบทุนเนติศาสตร์ศึกษาสร้าง อนุสาวรีย์พระรูป
กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ พระบิดาแห่งกฎหมายไทยเป็นจำนวนเงินถึง ๑๑,๑๑๘ บาท

คุณปรีชา สุมาวงศ์ ผู้พิพากษาศาลแขวงพระนครใต้ ถunkนักเลงก๊ขโมยเสื่อ
นอกซึ่งใส่ไว้ในรถที่จอดทิ้งไว้ แต่เจ้าตัวสามารถติดตามเอาคนได้ภายในครึ่งชั่วโมง ใคร
โดนเข้าเช่นนี้โปรดแจ้งความกับคุณปรีชา สุมาวงศ์ สุภาพบุรุษผู้กว้างขวางแห่งกระทรวง
ยุติธรรมได้ตลอดเวลา

คุณเสริมศักดิ์ เทพาคำ ผู้พิพากษาหนุ่มสกลไสแห่งกระทรวงยุติธรรม สละเวลา
ไปศึกษากฎหมายต่อที่ประเทศอังกฤษ ออกเดินทางโดยเครื่องบินจากดอนเมือง ถึงแคว้นท์
๓ มกราคมศกนี้ ขณะ คุณเสริมศักดิ์ เทพาคำ กำลังศึกษาภาษาอังกฤษอยู่ ณ เมือง
Folkestone อันเป็นเมืองชายทะเลทางภาคใต้ของประเทศอังกฤษ และคาดว่า จะเข้าศึกษา
วิชากฎหมายในมหาวิทยาลัยลอนดอนในเดือนตุลาคม ศกนี้ ขออวยพรให้ประสบความสำเร็จ
สำเร็จสมดังความตั้งใจด้วยเทอญ

ลำน้าเพลงรักจากศาลอาญา ประพันธ์โดยผู้ใช้นามแฝงว่า S.86 แห่งศาลอาญา
ซึ่งได้มีการร้องส่งกนที่ภคิตาคารพาราไศลในงาน เลียงไว้อาลัยท่านอดีตอธิบดีผู้พิพากษา
ศาลอาญา คุณหลวงเวทย์วุฒิกรรม เมื่อวันสงท้ายขเก่า ปรากฏว่าผู้คิดใจในความ
ไพเราะแห่งเนอเพลงบทนและเรยกร้องมาเป็นอนมาก V.96 จึงขณาลำน้าเพลงอนนมา
เสนอท่านผู้อ่านไว้ ณ ทนควย ดงน

พระคุณท่าน	เทียบฟ้า	มหาสมุทร
ไม้สั้นสุด	เคารพรัก	สมัครสมาน
ศาลอาญา	ร่างผู้	เบินสมภาร
ขอให้ท่าน	เจริญสวัสดิ์	ทุกชาติเอย
มั่นเป็นไป	ในโลก	ที่เทลผน
จกกล่ากลน	รำลึก	นึกมนทมาย
ล้วนติดขัน	แก่กัน	ประการใด
ขอภิปราย	จากท่าน	ม้นใจเอย

มาตรา ๓๒ ถึง ๓๗ (ต่อ)

(บันทึก: ร่างประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับการริบทรัพย์สิน ซึ่งคณะรัฐมนตรีเสนอสภาผู้แทนราษฎร มีดังต่อไปนี้

มาตรา ๓๒ ทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่า การที่ผู้ใดทำหรือมิไว้เป็นความผิดโดยไม่มีบทบัญญัติให้รับอนุญาตให้ทำหรือมิไว้ได้นั้น ให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าเป็นของผู้กระทำความผิดและผู้ตกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

มาตรา ๓๓ ในการริบทรัพย์สินนั้น นอกจากศาลจะมีอำนาจริบตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบทรัพย์สินดังต่อไปนี้อีกด้วย คือ

(๑) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้หรือมิไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด

(๒) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยได้กระทำความผิด

เว้นแต่ทรัพย์สินเหล่านั้นเป็นทรัพย์สินของผู้อื่น ซึ่งมีได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

มาตรา ๓๔ บรรดาทรัพย์สิน

(๑) ซึ่งได้ให้หรือจะให้ตามความในมาตรา ๓๓๖ มาตรา ๓๓๗ มาตรา ๓๔๒ มาตรา ๓๔๓ มาตรา ๓๕๔ มาตรา ๓๕๖ และ มาตรา ๓๕๘

(๒) ซึ่งได้ให้เพื่อจูงใจบุคคลให้กระทำความผิด หรือเพื่อเป็นรางวัลในการที่บุคคลได้กระทำความผิด

ให้ริบเสียทั้งสิ้น เว้นแต่ทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่น ซึ่งมีได้รู้เห็นเป็นใจด้วย

มาตรา ๓๕ ทรัพย์สินซึ่งศาลพิพากษาให้ริบ ให้ตกเป็นของแผ่นดิน แต่ศาลจะพิพากษาให้ทำให้ทรัพย์สินนั้นใช้ไม่ได้หรือทำลายทรัพย์สินนั้นเสียก็ได้

มาตรา ๓๖ ผู้ที่ศาลสั่งให้ส่งทรัพย์สินหรือรับ ถ้าไม่ส่งภายในเวลาที่ศาลกำหนด ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ยึดทรัพย์สินของผู้นั้นหรือสั่งให้ชำระราคา ถ้าไม่ชำระให้ศาลมีอำนาจสั่งยึดทรัพย์สินของผู้นั้นสดใช้ราคาขายเดิม หรือสั่งให้ขังผู้นั้นไว้จนกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่งก็ได้ แต่ห้ามขังเกินกว่าหกเดือน "

ตามร่างนี้ การริบทรัพย์สินได้เปลี่ยนจากวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาเป็นโทษแล้ว ตามเหตุผลที่ปรากฏในรายงานการประชุมกรมการวิสามัญ ฯ ครั้งที่ ๑๐/๒๔๕๕ วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๔๕๕ (ดูพาท เล่ม ๑ ปีที่ ๔ เดือนมกราคม ๒๕๐๔) แต่มาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ยังไม่มีในร่าง)

รายงานการประชุมกรมการวิสามัญ ฯ ครั้งที่ ๑๗/๒๔๕๖
วันที่ ๒๙ มกราคม ๒๔๕๖

มาตรา ๓๒

(บันทึก: ร่างที่คณะรัฐมนตรีเสนอร่างกฎหมายนี้ด้วยคำดังต่อไปนี้

“มาตรา ๓๒ ททรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่า การที่ผู้ใดทำหรือมิใช่เป็นความผิด โดยไม่มีบทบัญญัติให้รับอนุญาตให้ทำหรือมิใช่ได้นั้น ให้รับเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าเป็นของผู้กระทำความผิดและมีผู้กลางโทษตามคำพิพากษาหรือไม่”)

พระยาอรรถการีย์พนธ์: มาตราเช่นนี้ขอขยายเกี่ยวกับกรณการรับทรัพย์สิน เพราะทรัพย์สินตามกฎหมายปัจจุบันหมายความว่าถึงวัตถุประสงค์ที่ปรากฏ ไม่หมายความว่าถึงสิทธิเรียกร้องและลิขสิทธิ์ ถ้าไม่เขียนไว้ก็ต้องแปลอย่างประมวลแพ่ง ฯ เรายินยอมขยายทรัพย์สิน ปัจจุบันลิขสิทธิ์หรือสิทธิเรียกร้องนั้นไม่ได้

นายหยุด แสงอุทัย: เรื่องนี้เคยพูดกันที่คณะกรรมการกฤษฎีกาว่า อะไรรับเสีย ส่วนอะไรรับไม่ได้เราก็ไม่รับ

นายประมุข สุวรรณเสนา: ทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายแพ่ง ฯ หมายความว่าถึงวัตถุประสงค์ที่ปรากฏ แต่ตามกฎหมายอาญา ทรัพย์สินนั้นหมายความว่าทรัพย์สินใดอธิบายไปถึง

เส้น ๒ ทาง คีธ ขันทีไม่จดทะเบียนควมัญญัตติเดิมไว้ในมาตรา ๓๓ ให้รับได้ คีธ เช่น
 ทรัพย์ที่ศาลจะริบหรือไม่ริบให้อยู่ในดุลพินิจของศาล ส่วนความเห็นอีกทางหนึ่ง ให้คิดว่า
 ว่า “โดยไม่มีขมัญญัตติให้ริบอนุญาตให้ทำหรือมิไว้ได้” อรรถเสียดเดียว ที่ประชุมจึงได้
 มอบให้นายพิชานู ๖ ไปทำขันทกเถวกรณมา (ซึ่งได้แจกกรรมาธิการทุกท่านแล้ว)
 ในร่างประมวลกฎหมายอาญาว่าร่างเศสว่า ทรัพย์สันทีใช้ในการกระทำความผิด หรือได้มา
 โดยการกระทำความผิดนั้น การริบเป็นโทษประกอบซึ่งศาลจะสั่งได้ ยกเว้นในกรณีที่เป็นสิทธิ์
 ของบุคคลภายนอกที่ได้มาโดยสุจริต สำหรับทรัพย์สันทการทำขน การใช้ การมิไว้ การ
 ชอชขาย ฯลฯ เป็นความผิดนั้น จะต้องถูกริบอนเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภย ซึ่งตรงกบ
 ร่างมาตรา ๓๒ ของเรา นอกจากนั้นมิกฎหมายสวิส จีน เยอรมัน สเปน อิตาลี และโปแลนด์
 มีนโยบายเช่นเดียวกัน กฎหมายต่างประเทศไม่ได้แยกไว้ในเรื่องที่มีขมัญญัตติอนุญาต
 ให้ทำหรือมิไว้ เว้นแต่กฎหมายอิตาลี ในสมัยฟาสซิสต์ขมัญญัตติว่า การริบมิให้นำมาใช้ขงคย
 ถ้าทรัพย์สันนจางจะทำขน ใช้ ขนส่งมิไว้ หรือชอชขายได้ โดยได้ริบอนุญาตจากเจ้าหน้าที่
 ฝ่ายปกครอง เช่น ขันเถอนให้ริบ แต่ถ้าอนุญาตให้จดทะเบียนได้ก็มิริบ นายพิชานู ๖
 จึงได้ยกร่างมาตรา ๓๒ ใหม่ ความว่า

“มาตรา ๓๒ บรรดาทรัพย์สันทกฎหมายห้ามมิให้ผู้ใดทำขน มีกรรมสิทธิ์ มิไว้
 หรือโอนโดยวิธีใด ๆ นั้น ให้ศาลพิพากษาริบเสียโดยไม่ต้องคำนงว่าทรัพย์สันนเป็นของ
 ใด และในคำพิพากษาอันเกี่ยวกันนั้น ศาลจะสั่งให้ทำลายทรัพย์สันนเสียก็ได้

อย่างไรก็ดี ในกรณีทรัพย์สันนเป็นทรัพย์สันชงเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองอาจ
 อนุญาตให้ทำขน มีกรรมสิทธิ์ มิไว้หรือโอนได้ ศาลจะพิพากษาให้ยึดทรัพย์สันนไว้โดย
 ชอชด้วยกฎหมายก็ได้ แต่ขงกำหนดเวลาให้ไว้เพื่อขออนุญาต ถ้าไม่ขออนุญาตจนพ้น
 กำหนดเวลากงกล่าวแล้ว การขันทนให้เปลี่ยนเป็นริบโดยชอชด้วยกฎหมายไปในตัว”

ซึ่งเป็นการขมัญญัตติขใหม่ สิ่งใดที่บุคคลขออนุญาตได้ ถ้าไปริบก็ไม่ใช่การ
 สมควร แต่ให้ศาลกำหนดเวลาไว้ เช่น ขันเถอนยึดไว้ก่อน แล้วขงกำหนดเวลาให้ต้อง
 ไปขออนุญาตเสียก่อน ต่อเมอไม่อนุญาตจึงให้ริบ

นายสุวิชช พันธเศรษฐ: การกำหนดเวลาไว้เป็นการส่งเสริมให้คนกระทำผิด
 กฎหมาย คือ ไปขันทนกระทำผิดมาแต่ยังไม่ริบ ให้รอเวลาไว้เพื่อการขออนุญาต

นายประมล ฯ: เราต้องพิจารณาว่าผิดเพราะไม่ได้รับอนุญาต หรือเป็นผิด เพราะการกระทำหรือมิใช่

พระยาอรรถการีย์ ฯ: คำว่า “มิใช่” นั้น หมายความว่าถึงการครอบครองด้วย แม้ตัวเองไม่ใช่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ เช่น นาย ก. มีชนบทจดทะเบียน แต่ นาย ข. ได้เอา ไปใช้ เรียกว่า นาย ข. มีชนไว้ใน การครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต ถ้าเรียกชื่อไว้จะไม่ รับผิด การที่เติมความว่า “ผู้ใดทำหรือมิใช่เป็นความผิดโดยไม่มียกข้อยกเว้นให้รับ อนุญาตให้ทำหรือมิใช่ได้นั้น” คงจะลืมนึกไปว่า ถ้าไม่มีข้อยกเว้นของกฎหมายอนุญาต แล้วจะทำอย่างไร ในกรณีมิใช่เป็นความผิดนั้น ควรให้ศาลมีอำนาจที่จะสั่งรับก็ได้ หรือจะ ไม่รับก็ได้

นายหยุด ฯ: ข้าพเจ้าขอแย้งว่า ถ้าจะบัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓ ศาลอาจจะไม่รับ ก็ได้ เมื่อศาลไม่รับแล้ว เจ้าพนักงานจะทำอย่างไร

พระยาอรรถการีย์ ฯ: การแก้ไขไม่ใช่แก้ไขในกฎหมายอาญา ควรแก้ไขโดยบังคับ ให้จำหน่ายทรัพย์สินนั้นไป เราคิดในแง่กฎหมายอาญาว่า จะทำอย่างไรแก่ทรัพย์สินนั้นจึงจะ เป็นผล เราควรวางหลักกว่าทรัพย์สินโดยบุคคลไม่สามารถมีได้หรือเสีย ทรัพย์สินใดที่มิใช่ผิด กฎหมาย ถ้ามีโอกาสขออนุญาตได้ ก็ให้อยู่ในดุลพินิจของศาลที่จะรับหรือไม่รับก็ได้

นายหยุด ฯ: คำว่า “ผู้ใด” หมายความว่าใครก็ตาม ถ้าทำหรือมิใช่เป็นผิด กฎหมายก็รับ เช่น ชนเถื่อน แต่ถ้าเป็นชนบทจดทะเบียนแล้วถูกชะโมะไป อย่างนั้นก็ไม่นับ เขามาตรา ๓๓

พระยาอรรถการีย์ ฯ: เรื่องนี้ในชั้นร่างเห็นจะข้งยากจึงได้เติมคำว่า “โดยไม่ มียกข้อยกเว้นให้รับอนุญาตให้ทำหรือมิใช่ได้นั้น” เมื่อเติมลงไปแล้ว คงลืมนึกไปว่า ถ้า กรณีเกิดขึ้นเช่นนี้จะทำอย่างไร เพราะร่างนี้ได้ผ่านคณะกรรมการกฤษฎีกามาแล้ว

นายหยุด ฯ: ข้าพเจ้าเข้าใจว่า คณะกรรมการกฤษฎีกาเข้าใจผิดไป เพราะศาล กฎาได้ตัดสินกรณีเรื่องสุกรที่ฆ่าโดยไม่ได้รับอนุญาต คือสุกรที่ฆ่าโดยไม่ได้รับอนุญาตนั้น ศาลปรับ แต่สุกรให้คืนไป เพราะไม่ใช่มีสุกรไว้เป็นความผิด แต่เป็นผิดเพราะฆ่าสุกรโดยไม่ ได้รับอนุญาต ข้าพเจ้าเห็นว่ามาตราข้างต้นสำคัญควรเลื่อนการพิจารณาไปก่อนดีกว่า

มาตรา ๓๗

(บันทึก : ร่างที่คณะรัฐมนตรีเสนอสภาผู้แทนราษฎรมีถ้อยคำดังต่อไปนี้

“ มาตรา ๓๖ ผู้ที่ศาลสั่งให้ส่งทรัพย์สินที่รับ ถ้าไม่ส่งภายในเวลาที่ศาลกำหนด ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ยึดทรัพย์สินนั้นหรือสั่งให้ชำระราคา ถ้าไม่ชำระให้ศาลมีอำนาจสั่งยึดทรัพย์สินของผู้รับคดีใช้ราคาจนเต็ม หรือสั่งให้ขังผู้นั้นไว้จนกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่งก็ได้ แต่ห้ามขังเกินกว่าหกเดือน ”)

นายหยุด ฯ : ความว่า “ แต่ห้ามขังเกินกว่าหกเดือน ” นั้น เคมเราใช้มาตรา ๑๘ คือ ถ้าศาลเห็นสมควรจะสั่งขังไว้ก่อนก็ได้

พ.ต.อ. พัฒน์ นิลธรรมานนท์ : มาตรา ๓๖ การที่ให้ส่งทรัพย์สินนั้น ถ้ายกไม่ได้ ก็ให้ชำระราคา ถ้าไม่ชำระราคาก็ให้สั่งขังได้ เจตนามาตรา ๓๖ นี้ให้อำนาจศาลที่จะยึดก็ได้ ให้ชำระราคาก็ได้หรืออย่างไร

พระยาตติพลีธรรมประคัลภ์ : การยึดทรัพย์สิน ถ้าโจทก์ไม่ขอมา ศาลไม่กล้าไปยึด เพราะไม่ทราบว่าเขามีทรัพย์สินหรือไม่และอัยการไม่มีงบประมาณในการยึดทรัพย์สิน การยึดทรัพย์สินควรให้ศาลใช้ดุลพินิจ ควรเปิดโอกาสให้โจทก์ เช่นเรื่องของโจทก์ร้องขอมา

หลวงอรรถปริชาชนูปการ : การยึดทรัพย์สิน อัยการไม่ได้นำตัวเอง ต้องให้เจ้าพนักงานสอบสวนนำยึด

นายทรัพย์สิน สังข์สุนทร : มาตรา ๓๖ ห้ามขังเกินกว่าหกเดือนนั้น ข้าพเจ้าขอเสนอแก้ไขเป็นไม่เกินหนึ่งปี เพราะทรัพย์สินขางกรณมีราคาแพง เป็นการขังแรง และหนึ่งชนน อาจจะไม่ถึงหนึ่งปีก็ได้

พ.ต.อ. พัฒน์ ฯ : เห็นควรแก้หกเดือนเป็นหนึ่งปี เพราะทรัพย์สินขางกรณมีราคาแพง เพื่อให้เกิดความหวาดกลัวขน

ที่ประชุมผ่านมาตรา ๓๖ โดยแก้ไขตอนท้ายที่ว่า “ห้ามขังเกินกว่าหกเดือน” เป็น “ห้ามขังเกินกว่าหนึ่งปี”

รายงานการประชุมกรรมวิธีการวิสามัญฯ ครั้งที่ ๑๙/๒๕๕๖
วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

มาตรา ๓๒ และ ๓๗

พระยาอรรถการีย์ฯ: ก่อนที่ประชุมจะพิจารณามาตราอื่น ข้าพเจ้าเสนอขอแก้
มาตรา ๓๖ (มาตรา ๓๗ ปัจจุบัน) ว่า ในการที่ศาลจะสั่งขัง ในกรณีที่ไม่ส่งทรัพย์สิน
สินทรัพย์นั้น น่าจะเป็นกรณีที่ไม่ส่งทรัพย์สินดังกล่าว ตามร่างมาตราเดิมเมื่อศาลสั่งให้ชำระ
ราคาแล้วไม่ชำระราคา ศาลจึงสั่งขังได้ ข้าพเจ้าเห็นว่าในกรณีที่ทรัพย์สินที่ส่งได้แล้ว
ไม่ส่งเช่นนั้น ควรให้ศาลขังได้เลย

นายหยุดฯ: นั้นเป็นเงื่อนไขขยาย การที่ขังนั้นขยาย เพราะทรัพย์สินที่รับเป็น
สิ่งสำคัญ และเราต้องการให้ได้ทรัพย์สินนั้นมา

นายประมุทฯ: มาตราอื่น ร่างเดิมมีวรรค ๒ แต่ได้เปลี่ยนนโยบายไป แม้
ทรัพย์สินมีราคา ๑๐ บาท ถ้าศาลสั่งให้ส่งทรัพย์สินนั้น ถ้าไม่ส่งก็ให้ชำระราคา ถ้าไม่ชำระ
ราคาก็ให้ขังได้ไม่เกิน ๑ ปี

พระยาอรรถการีย์ฯ: ในกรณีที่ไม่ส่งทรัพย์สิน ศาลบังคับให้ส่ง ถ้าไม่ส่งก็
ให้ชำระราคา ถ้าไม่ปฏิบัติตามก็ให้ขังได้ หรือในกรณีที่ศาลยึดทรัพย์สินแล้วก็ไม่ควรมี
ขัง มอบให้เลขาธิการฯ ไปยกร่างเพื่อพิจารณา

นายสุวิชัยฯ: ถ้าทรัพย์สินที่ยึดมานั้นไม่ใช่เป็นทรัพย์สินของเขา เป็นแต่เขา
เป็นผู้ครอบครองอยู่ เจ้าของร้องขอคืนทรัพย์สินนั้นจะทำอย่างไร

นายหยุดฯ: การที่ศาลสั่งยึดทรัพย์สินนั้นเป็นโทษแต่ ๆ ไม่ใช่ต้องการเงิน แต่
เป็นการเอาทรัพย์สินนั้นมาเพื่อยोगกันเหตุร้าย คือ ไม่ให้ใช้ทรัพย์สินนั้นกระทำผิดอีก

พระยาอรรถการีย์ฯ: หลักการควรเป็นว่า ศาลขังไม่ใช่ในกรณีเฉพาะ
กรณีไม่ชำระราคา ในกรณีที่ไม่ส่งทรัพย์สิน ศาลก็สั่งขังได้เหมือนกัน

นายหยุดฯ: พระยาอรรถการีย์ฯ เสนอว่า ควรขังในกรณีที่ศาลสั่งให้ส่งทรัพย์สิน
แล้วไม่ส่ง ถ้าศาลเห็นว่าไม่สามารถที่จะส่งทรัพย์สินได้ก็ให้ชำระราคา เพราะการยึด
ทรัพย์สิน ไม่ต้องการให้ผู้นั้นใช้ทรัพย์สินนั้น แต่ต้องการให้ทรัพย์สินนั้นมาเพื่อยोगกันเหตุร้าย

พระยาอรรดการีย์ฯ: ธรรมดาเห็นอำนาจแก่ศาลท่านนะ เพศศาลจะใคร่ใช้
ดุลพินิจเอง และศาลควรจะขังได้ ในกรณีนี้สิ่งทรัพย์สินหรือไม่ใช่ทรัพย์สิน

นายประมุตฯ: มาตรา ๓๖ น เมื่อมาตรา ๓๕ ซึ่งมีความว่า “ทรัพย์สิน
ซึ่งศาลพิพากษาให้ริบ หักตกเป็นของแผ่นดิน แต่ศาลจะพิพากษาให้ทำให้ทรัพย์สินนั้น
ไม่ได้หรือทำลายทรัพย์สินนั้นเสียก็ได้” ทั้งนี้มาตรา ๓๖ ว่า ผู้ที่ศาลสั่งให้ทรัพย์สิน
หรือ คนที่ส่งอาจเป็นจำเลยหรืออาจไม่ใช่จำเลยก็ได้ เคยมีปรากฏมาแล้ว เช่น พระราช
บัญญัติควบคุมเครื่องอุปโภคบริโภคและของอื่น ๆ เป็นต้น เพราะฉะนั้นเราจึงเขียนไว้กว้าง ๆ

นายหยุดฯ: ข้าพเจ้าขอเสนอร่างมาตรา ๓๖ ใหม่ ในระหว่างที่เจ้าหน้าที่ไป
ดำเนินการพิมพ์เสนอดังที่ประชุมนี้ ข้าพเจ้าขอเสนอขอให้พิจารณามาตรา ๓๒ ซึ่งค้างการ
พิจารณาอยู่ ประเด็นที่ว่า รองอธิบดีกรมตำรวจเห็นว่าตามร่างมาตรา ๓๒ นั้น ขนเดือน
ริบไม่ได้ เพราะตามมาตรา ๓๒ ริบได้ต่อเมื่อทรัพย์สินไม่มีบทบัญญัติให้ริบอนุญาตให้ทำ
หรือมีไว้ แต่ขณมีการจดทะเบียน พิจารณาตามมาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ สรุปลงความว่า
พระยาอรรดการีย์ฯ ว่า มาตรา ๓๒ ลืมคิดถึงขนเดือน จึงได้เสนอให้เติมข้อความลงใน
มาตรา ๓๓ สำหรับความเห็นของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าเห็นว่า คณะกรรมการกฤษฎีกาคงเข้าใจ
ผิดเพราะมีคำพิพากษาของศาลฎีกาในคดีฆ่าสุกรโดยไม่ได้รับอนุญาต ศาลฎีกาได้แยก
สุกรว่าได้มาโดยสุจริต เป็นแต่ฆ่าสุกรโดยไม่ได้รับอนุญาตเท่านั้น จึงเป็นแต่ลงโทษ ส่วนสุกร
ให้คนไป นายพิชาญฯ ว่า การริบทรัพย์สินอย่างนั้น ไม่ควรริบแต่ควรให้กำหนดระยะเวลา
ไว้ ถ้าไม่ปฏิบัติตามภายในกำหนดเวลาที่ให้ริบได้โดยอัตโนมัติ

พระยาอรรดการีย์ฯ: มาตรา ๓๖ ข้าพเจ้าได้พยายามค้นคว้างานการประชุม
ของคณะกรรมการกฤษฎีกา แต่ก็ไม่พบว่าเพิ่มเติมความว่า “โดยไม่มีบทบัญญัติให้ริบอนุญาต
ให้ทำหรือมีไว้ได้นั้น” เติมลงไปเพื่อประสงค์อะไร ข้าพเจ้าคิดว่าถ้าจะตัดข้อความ
ออกแล้วข้าพเจ้าก็เห็นด้วย แต่มีข้อสงสัยว่า ทรัพย์สินนั้นอาจเป็นทรัพย์สินของคนอื่นก็ได้

นายประมุตฯ: ข้าพเจ้าจำได้ว่า การที่เติมข้อความว่า “การที่ผิดทำหรือมีไว้
เป็นความผิด โดยไม่มีบทบัญญัติให้ริบอนุญาตให้ทำหรือมีไว้ได้นั้น” ได้โต้เถียงกันมาก
ส่วนมากมีความเห็นว่า สิ่งใดที่กฎหมายห้ามก็ไม่ควรเปิดโอกาสอนุญาต สิ่งใดที่ไม่ห้าม
เขาก็ให้ขออนุญาตเช่น กฎหมายอาญา มาตรา ๓๒ น เป็นทรัพย์สินห้ามแก่กษัตริย์ ส่วน

มาตรา ๓๓ เป็นทรัพย์สินไม่ห้ามเด็ดขาด ห้ามเด็ดขาดในกรณีซึ่งไม่เคยจดทะเบียนเลข
ทรัพย์สินใดที่กฎหมายบัญญัติห้ามไม่ให้ทำหรือมีไว้ควรระงับหรือไม่ เพราะกฎหมายเขียน
ไว้ต่างกัน เช่น กฎหมายอาชญากรรมห้ามมิให้ผู้ใดมิขมขื่นเว้นแต่ได้รับอนุญาต บางที่ไม่ได้เขียนไว้
เช่นนั้น เช่น กฎหมายการชรายา บัญญัติแต่เพียงว่า ผู้ใดจะขายยาจะต้องได้รับอนุญาตก่อน

นายสวิชช ๑: เขียนอย่างนี้ดีกว่า “ทรัพย์สินใดที่ผิดกฎหมายให้รับเสียทั้งสิ้น”
คือถ้าทรัพย์สินใดที่ผิดกฎหมายให้รับเสีย ส่วนจะมีเงื่อนไขอย่างไรจะเขียนไว้ก็ได้ ฉะนั้น
ว่าผิดกฎหมายเป็นริบหมด

พระยาอรรถการีย์ ๑: ในมาตรา ๓๒ ข้าพเจ้าขอคัดคำว่า “การท” ออก และ
ความที่ว่า “โดยไม่มีขบขัญญูติให้รับอนุญาตให้ทำหรือมีไว้ใดนั้น” ออกเสียด้วย นอกนั้น
ข้อความคงเดิม

นายประมวล ๑: ข้าพเจ้าขอเดิมตามทพระยาอรรถการีย์ฯ เสนอ เล็กน้อย คือ
เดิมคำว่า “ใด” หลังคำว่า “ทรัพย์สิน” ในมาตรา ๓๒

นายหยุด ๑: ข้าพเจ้าเสนอขอผ่านมาตรานี้ไปก่อน และขอให้กรมการททท่าน
ไปตรวจความหมายนอกครั้งหนึ่ง เพื่อไปพิจารณาว่ายังมีอะไรที่ควรให้ศาลรับได้ เพื่อจะได้
เขียนเพิ่มเติมลงไป

ที่ประชุมผ่านมาตรา ๓๒ ไป โดยแก้ไขตามทพระยาอรรถการีย์ฯ เสนอ

นายหยุด ๑: ข้าพเจ้าขอเสนอมาตรา ๓๖ ใหม่ ดังนี้

“มาตรา ๓๖ ถ้าผิดศาลสั่งให้ส่งทรัพย์สินทริบ ไม่ส่งภายในเวลาที่ศาล

กำหนด ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ยึดทรัพย์สินนั้น หรือสั่งให้ชำระราคา

ในกรณีศาลสั่งอย่างหนึ่งอย่างใดดังกล่าวในวรรคก่อน ถ้าผิดส่งไม่ปฏิบัติตาม
ตามคำสั่ง ให้ศาลมีอำนาจสั่งยึดทรัพย์สินอันของผู้นั้นชดใช้ราคาจนเต็ม หรือสั่งให้
ซึ่งผู้นั้นไว้จนกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่งได้ แต่ห้ามขงเกินกว่าหนึ่งปี”

พระยาอรรถการีย์ ๑: มาตรา ๓๖ ทร่างขนน ในกรณีศาลสั่งให้ส่งทรัพย์สิน
ทริบหรือให้ชำระราคา ถ้าไม่ชำระราคาก็ให้ศาลขงนน ควรแยกเป็นกรณี ๆ ไป ข้าพเจ้า
จึงขอเสนอแก้มาตรา ๓๖ ใหม่ ดังนี้

“ มาตรา ๓๖ ตามที่ศาลสั่งให้ส่งทรัพย์สินทันที ไม่ส่งภายในกำหนดเวลาที่ศาลกำหนด ให้ศาลมีอำนาจสั่งคงต่อไปนี้

- (๑) ให้ยึดทรัพย์สินนั้น
- (๒) ให้ชำระราคา หรือส่งยึดทรัพย์สินนั้นของผู้นั้นชดใช้ราคาจนเต็ม
- (๓) ให้ชังจนกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่ง แต่ไม่เกินหนึ่งปี

ในกรณีที่ศาลสั่งให้ชำระราคาตาม (๒) ถ้าผู้รับคำสั่งไม่ปฏิบัติตาม ให้ศาลมีอำนาจสั่งชังผู้นั้นตามความใน (๓) ได้ด้วย”

นายประมล ฯ : ในกรณีที่ศาลสั่งให้ส่งทรัพย์สินแล้วไม่ส่ง เจ้าพนักงานไปยึดทรัพย์สินที่ไม่ส่งมาได้ ในกรณีเช่นนั้น ควรให้ศาลชังได้อีกด้วย เพราะชดเชยอำนาจศาล

รายงานการประชุมกรรมการวิสามัญ ฯ ครั้งที่ ๒๐/๒๕๕๖
วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

มาตรา ๓๗

นายหยุด ฯ : พระยาอรรถการีย์ ฯ ได้ร่างมาตรา ๓๖ เสนอใหม่มีความว่า “ มาตรา ๓๖ ตามที่ศาลสั่งให้ส่งทรัพย์สินทันที ไม่ส่งภายในเวลาที่ศาลกำหนด ให้ศาลมีอำนาจสั่งคงต่อไปนี้

- (๑) ให้ยึดทรัพย์สินนั้น
- (๒) ให้ชำระราคา หรือส่งยึดทรัพย์สินนั้นของผู้นั้นชดใช้ราคาจนเต็ม
- (๓) ให้ชังจนกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่ง แต่ไม่เกินหนึ่งปี

ในกรณีที่ศาลสั่งให้ชำระราคาตาม (๒) ถ้าผู้รับคำสั่งไม่ปฏิบัติตาม ให้ศาลมีอำนาจสั่งชังผู้นั้นตามความใน (๓) ได้ด้วย”

พระยาอรรถการีย์ ฯ : ข้าพเจ้ามีขอที่จะให้กรรมการพิจารณาว่า ในกรณีที่ศาลจะสั่งนั้น ศาลต้องการที่จะให้ผู้นั้นปฏิบัติตาม เพราะเป็นการบังคับ ถ้ารายใดที่ผู้นั้นไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ศาลต้องสั่งชังตลอดไป ทันทีปรากฏว่าการที่ศาลสั่งไปนั้น ผู้นั้นไม่สามารถจะปฏิบัติตามได้ เช่น ศาลสั่งให้ชดใช้ราคา ต่อมาผู้นั้นยากจนลงจนไม่สามารถ

ชำระราคาได้แต่ไม่ไต่ชดชช ในกรณีเช่นนี้ ควรจะเปิดช่องให้ศาลสั่งปล่อยตัวผู้นั้นไป ก่อนครบกำหนดก็ได้ เพราะค้ำประกันแล้ว ถ้าผู้นั้นไม่ปฏิบัติตามคำสั่งจะต้องชงหนังสือ เมื่อครบกำหนดแล้วจึงจะปล่อยตัวไป

พระนิติธารณพิเศษ (ประธาน) : พระยาอรรถการีย์ ฯ มีความเห็นว่า ในกรณีเช่นนี้ จะต้องปรากฏแก่ศาลว่า ผู้นั้นไม่สามารถชดใช้ราคาได้ แล้วจะชงผู้นั้นไว้ถึงหนังสือหรือ

นายเทียม ฯ : ก่อนที่ศาลจะสั่งไปเช่นนั้น ศาลจะต้องพิจารณาแล้วว่า ผู้นั้นจะปฏิบัติตามคำสั่งได้หรือไม่เสียก่อน

นายสุวิซ ฯ : ถ้าผู้นั้นไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ศาลอาจสั่งชงเพื่อชดใช้ราคาทรัพย์สิน หรือจะชงไว้เป็นระยะ ๆ ก็ได้ แต่ไม่เกินหนังสือ ไม่ควรมีการเปลี่ยนแปลง

นายหยุด ฯ : พ.ต.อ. พัฒน์ ฯ เสนอว่า ควรจะบัญญัติว่า ศาลจะกำหนดไว้ล่วงหน้าหรือศาลจะไม่กำหนดเลย ศาลอาจจะกำหนดในภายหลังก็ได้ แต่เรื่องแก้ไขภายหลัง เรายกข้อยกเว้นไว้ในเรื่องวิธีการเพื่อความปลอดภัย คือ ถ้าไม่สามารถใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยบังคับได้ ศาลก็อาจเปลี่ยนแปลงวิธีการเพื่อความปลอดภัยโดยแก้ไขได้

พระยาอรรถการีย์ ฯ : ในบางกรณี ศาลสั่งให้ส่งทรัพย์สินในขณะนั้น แต่ต่อมาพฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป ผู้นั้นไม่สามารถจะส่งทรัพย์สิน หรือชดใช้ราคาได้ อาจเป็นเพราะผู้นั้นยากจนลง แล้วเราจะชงผู้นั้นให้ปฏิบัติตามคำสั่งไว้ทำไมอีก

นายหยุด ฯ : ร่างนี้ เมื่อรัฐบาลเสนอสภา ฯ การรับทรัพย์สินเป็นวิธีการเพื่อความความปลอดภัย กรมการชดก่อนได้เปลี่ยนมาเป็นโทษ ถ้าเป็นวิธีการเพื่อความความปลอดภัยเรามีมาตรา ๑๕ ว่า พฤติการณ์เกี่ยวกับการใช้บังคับนั้นได้เปลี่ยนแปลงไป ศาลจะสั่งเพิกถอนหรือคงได้ การที่แก้ไขเป็นโทษนั้น เพราะว่าขณะนี้เราใช้รัฐธรรมนูญ ๒๔๘๒ เกรงว่าจะขัดรัฐธรรมนูญ ขัดจนเรากลับมาใช้รัฐธรรมนูญ ๒๔๗๕ แล้ว จะควรแก้ไขทรัพย์สินเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามเดิมหรือไม่ ถ้าแก้ หากว่ามีพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป ศาลอาจเพิกถอนได้

พ.ต.อ. พัฒน์ ฯ : นายสุวิซ ฯ ว่า ชงผู้นั้นไม่ควรมีการเปลี่ยนแปลง จะเอาเพียงหนังสือสามเดือน หรือหนังสือ ถ้าผู้นั้นไม่ปฏิบัติตาม ก็ให้ชงได้แต่ไม่เกินหนังสือ หมายถึง

ความว่าข้งต่ำกว่าหนึ่งข้งได้ แต่เกินกว่าหนึ่งข้งไม่ได้ คือ ทรายใดที่ฝนไม่ปฏิบัติตาม จะเปิดถนนต่ำกว่าหนึ่งข้งได้หรือไม่ กรณีในอนุฯ (๑) และอนุฯ (๒) นั้น ศาลครั้งแรก ส่วนอนุฯ (๓) นั้น ศาลจะส่งครั้งแรกไม่ได้

พระยาอรรถการีย์ฯ : วัตถุประสงค์ของมาตรา ๓๖ คือ เราต้องการได้ทรัพย์สิน ซึ่งฝนสามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้แต่ไม่ส่ง แต่ในบางกรณีศาลสั่งให้ฝนปฏิบัติตาม แต่ต่อมาพฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป โดยฝนอาจไม่มีทรัพย์สินหรือไม่สามารถชดใช้ราคา ให้ได้ เพราะความยากจนลง คือ ความจริงฝนไม่สามารถที่จะส่งได้ ซึ่งไม่ใช่เป็นการ ชักขึ้นอะไร ข้าพเจ้าเห็นว่าควรจะเติมข้อความว่า “หรือจนกว่าศาลจะเห็นสมควร” ในอนุฯ (๓) หน้าความว่า “แต่ไม่เกินหนึ่งข้ง” เพื่อให้ระยะเวลาที่ศาลสั่ง ให้โอกาส แก่ศาลได้ครุณาข้าง คือ ถ้าปรากฏชัดว่าฝนไม่สามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้ ก็ไม่ควรช้ง ต่อไปอีก

นายประหัต เอี่ยมสีลา : ข้าพเจ้าคิดว่า มาตรา ๓๖ ที่พระยาอรรถการีย์ฯ ร่างเสนอมานี้ มีวัตถุประสงค์จะให้เขาส่งทรัพย์สินให้ได้ ท่านร่างมาก็คือแล้ว ข้าพเจ้าเสนอ ให้ผ่านมาตรานี้ไป

นายประมุขฯ : ข้าพเจ้าเสนอขอแก้ไขร่างมาตรา ๓๖ ที่พระยาอรรถการีย์ฯ ร่างเสนอเล็กน้อย มีความว่า

“มาตรา ๓๖ ถ้าศาลสั่งให้ส่งทรัพย์สินครบ ไม่ส่งภายในเวลาที่ศาลกำหนด ให้ศาลมีอำนาจส่งคังต่อไปน

- (๑) ให้ยึดทรัพย์สินนั้น
- (๒) ให้ชำระราคาหรือส่งยคทรัพย์สินของฝนชดใช้ราคางนเต็ม

ในกรณีศาลเห็นว่า ฝนจะส่งทรัพย์สินที่สั่งให้ส่งได้ แต่ไม่ส่ง หรือชำระราคา ทรัพย์สินนั้นได้ แต่ไม่ชำระ ให้ศาลมีอำนาจช้งฝนไว้นกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่ง แต่ ไม่เกินหนึ่งข้ง แต่อย่างไรก็ดี ถ้าภายหลังปรากฏแก่ศาลว่า พฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลง ไปเอง หรือโดยคำเสนอของฝนว่า พฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป ฝนไม่สามารถส่ง ทรัพย์สินหรือชำระราคาได้ ศาลจะสั่งให้ปล่อยคังฝนไปก่อนครบกำหนดหนึ่งข้งก็ได้”

นายประหยัด ฯ: มาตรา ๓๖ ร่างเดิมเป็นการบังคับให้เขาส่งทรัพย์สิน
ถ้าไม่เราเอาทรัพย์สินมาเป็นอำนาจศาล การร่างกฎหมายอาญานั้น มีวัตถุประสงค์
เพื่อเป็นการปราบปรามซึ่งเป็นการลงโทษ แต่เป็นการบังคับเขาเพื่อเอาทรัพย์สิน

นายหยุด ฯ: หลักศาลจะลงโทษก็จะต้องลงโทษไป เมื่อศาลลงโทษไม่ได้ก็ต้อง
ลงโทษอย่างอื่นแทน

นายประมุล ฯ: การริบทรัพย์สินนั้น ศาลสั่งได้ไม่ใช่เฉพาะตัวจำเลยเท่านั้น
ศาลอาจสั่งบุคคลอื่นใดในกรณีทรัพย์สินอยู่กับบุคคลนั้นไม่ใช่ตัวจำเลย คือว่า ถ้าศาล
ทราบว่าทรัพย์สินที่ริบนั้นอยู่กับบุคคลอื่นแล้ว ศาลก็จะสั่งให้บุคคลนั้นส่งทรัพย์สิน

นายประหยัด ฯ: มาตรา ๓๖ นี้ ศาลจะใช้บังคับแก่บุคคลภายนอกได้หรือไม่
เช่น ก. เป็นจำเลย ศาลสั่งให้ส่งทรัพย์สิน นาย ก. ไม่ส่งทรัพย์สิน ศาลสั่งขงหนึ่งขย
ปรากฏว่าทรัพย์สินนั้นไปอยู่กับนาย ข. เช่นนี้ นาย ข. จะต้องส่งทรัพย์สินนั้นคนหรือไม่

นายหยุด ฯ: เราจะเขียนไปบังคับบุคคลภายนอกได้อย่างไร แต่การไม่ส่งทรัพย์สิน
สิ้นตามคำสั่งศาล เป็นวิธีการลงโทษเพิ่มเติม คือเป็นการลงโทษแทนโทษริบทรัพย์สิน
หลักกฎหมายอาญา อย่างลงโทษบุคคลก่อนที่จะมีการสอบสวนเสียก่อน ข้าพเจ้าต้องการให้
นายพิชานู ฯ ไปค้นกฎหมายต่างประเทศ เพื่อพิจารณาเห็นว่ากฎหมายต่างประเทศเขามี
วิธีการเอาทรัพย์สินที่ริบมาอย่างไร

พ.ต.อ. พัฒน์ ฯ: มาตราความตอนใดที่เป็นโทษบ้าง ข้าพเจ้าสงสัย

พระนิติธารณ์ ฯ: มาตรา ๓๖ นี้ การบังคับขัง เราจะไม่ถือเป็นโทษ เพราะมี
กักขังเป็นโทษแล้ว

นายประหยัด ฯ: มาตรา ๓๖ นี้ จะบังคับถึงบุคคลภายนอกด้วยหรือไม่ ปัญหา
การริบทรัพย์สิน จะมีข้อต่อสู้ได้หรือไม่ เช่นให้เขาส่งทรัพย์สินแล้วไม่ส่งแต่ไปยึดเขามาได้ แล้ว
ศาลขายทอดตลาดราคาใช้ราคา เหลือเท่าใดคนเขาไปเช่นนั้นหรือ

นายหยุด ฯ: การขังเป็นการเร่งให้ส่งทรัพย์สินหรือชดใช้ราคา ไม่ใช่เป็นโทษ

พระยาอรรถการีย์ ฯ: การที่ศาลจะริบทรัพย์สินนั้น ศาลจะต้องพิจารณาว่า ๑
ทรัพย์สินกฎหมายบัญญัติว่าทุกคนมีไม่ได้ ๒ ทรัพย์สินนั้นได้มาโดยผิดกฎหมาย ๓ ทรัพย์สิน
จำเลยได้ใช้ในการกระทำความผิด ข้าพเจ้าคิดว่า มาตรานี้อ่าเพียงตกลง ควรพิจารณาให้รอบคอบ
ข้าพเจ้าเสนอขอแก้ไขร่างมาตราฯ ซึ่งนายประมุล ฯ เสนอเล็กน้อย ดังนี้

“มาตรา ๓๖ ถ้าผิดศาลสั่งให้ส่งทรัพย์สินตรอย ไม่ส่งภายในเวลาที่ศาลกำหนด ให้ศาลมีอำนาจส่งทิ้งต่อไป”

(๑) ให้ยึดทรัพย์สินนั้น

(๒) ให้ชำระราคาทรัพย์สินของผู้นั้นซึ่งใช้ราคาคงเดิม

ในกรณีศาลเห็นว่า ผู้นั้นจะส่งทรัพย์สินที่สั่งให้ส่งได้แต่ไม่ส่ง หรือชำระราคาทรัพย์สินได้ แต่ไม่ชำระ ให้ศาลมีอำนาจซึ่งผู้นั้นไว้นั้นกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่ง แต่ไม่เกินหนึ่งปี แต่ถ้าภายหลังปรากฏแก่ศาลเองหรือโดยคำเสนอของผู้นั้นว่าผู้นั้นไม่สามารถส่งทรัพย์สินหรือชำระราคาได้ ศาลจะสั่งให้ปล่อยตัวผู้นั้นไปก่อนครบกำหนดหนึ่งปีก็ได้”

นายหยุดฯ: ขอให้นายพิชานูฯ ไปค้นกฎหมายต่างประเทศว่าวิธีการเอาทรัพย์สินมานั้น เขามวิธีการอย่างไร

รายงานการประชุมกรรมการวิสามัญฯ ครั้งที่ ๒๑/๒๕๕๖
วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

มาตรา ๒๗ และ ๓๒

นายหยุดฯ: เมื่อคราวประชุมที่แล้วมา เราได้ค้างพิจารณาอยู่หาว่าการขังนั้นจะเป็นโทษหรือจะเป็นการเร่งรัดโทษรับทรัพย์สินซึ่งที่ประชุมเห็นว่าเป็นปัญหาสำคัญ และยุ่งยากจึงคิดถึงการพิจารณาไว้ก่อน วันนั้นข้าพเจ้าขอเสนอว่า การขังนั้นไม่ว่าจะเป็นตัวจำเลยหรือบุคคลภายนอกก็ตาม ถ้าศาลสั่งให้ส่งทรัพย์สินแล้วไม่ส่ง เราจะใช้กักขังหรือขังเฉยๆ ถ้าใช้ขังเฉยๆ ก็อนุโลมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เพราะการขังเช่นนี้เป็นการเร่งรัด

พระยาอรรถการีย์ฯ: มาตรา ๓๖ ท้วงเสอนอน ข้าพเจ้าก็เห็นชอบด้วยเพราะเป็นการขังเร่งรัดไปในตัว ไม่ใช่เอามาเป็นโทษแทนโทษ

นายหยุดฯ: มาตรา ๓๖ ที่เสอนอนมีความว่า

“มาตรา ๓๖ ถ้าผิดศาลสั่งให้ส่งทรัพย์สินตรอย ไม่ส่งภายในกำหนดเวลาที่ศาลกำหนด ให้ศาลมีอำนาจส่งทิ้งต่อไป”

(๑) ให้ยกทรัพย์สินนั้น

(๒) ให้ชำระราคาหรือส่งยึดทรัพย์สินอันของผู้นั้นชดใช้ราคานั้นเต็ม

ในกรณีศาลเห็นว่า ผู้นั้นจะส่งทรัพย์สินให้ส่งได้แต่ไม่ส่ง หรือชำระราคาทรัพย์สินนั้นได้ แต่ไม่ชำระ ให้ศาลมีอำนาจซึ่งผู้นั้นไว้จนกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่ง แต่ไม่เกินหนึ่งปี แต่ถ้าภายหลังปรากฏแก่ศาลเองหรือโดยคำเสนอของผู้นั้นว่า ผู้นั้นไม่สามารถส่งทรัพย์สินหรือชำระราคาได้ ศาลจะส่งให้ปล่อยตัวผู้นั้นไปก่อนครบกำหนดหนึ่งปีก็ได้”

ถ้าที่ประชุมพอใจในหลักการว่าการขังไม่ใช่โทษ แต่เช่นวิธีการเร่งรัดให้เงินไปตามโทษ โดยไม่ถือว่าเป็นโทษ เมื่อตกลงตามนั้นแล้วก็เพิ่มความลงไปอีกว่า การขังตามมาตรฐาน ให้นำทัณฑ์บัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม เพราะไม่ทราบว่า การขังนั้นทำอย่างไร ควรจะให้เสียด้วย

นายประหยัด ฯ: ไม่ควรเขียนเอาไว้เพราะเป็นเรื่องการตีความ เพราะเป็นการร้อยแล้ว และการละเมิดอำนาจศาล หรือขกขณอำนาจศาลนั้น เป็นการสมควรลงโทษเพียงขังหรือไม่

นายหยด ฯ: วิธีการของศาลจะทำอย่างไร เช่นฉัน ศาลสั่งให้ส่งฉัน แต่ไม่ส่ง ก็ให้ขังได้ไม่เกินเท่านั้น เท่านั้น แล้วแต่ราคาทรัพย์สิน บคินเรามาวิธีใหม่ คือ ถ้าศาลสั่งให้ส่งทรัพย์สินแล้วไม่ส่ง แม้จะเป็นทรัพย์สินราคาเพียงเล็กน้อย เราก็งขังไม่เกินหนึ่งปีหรือจะขังจนกว่าจะส่งทรัพย์สิน

นายประมุล ฯ: นั้นเป็นเรื่องการบังคับคดีตามคำพิพากษา ไม่จำเป็นจะต้องขอก คือ ถ้าไม่ชำระราคาก็จัดการตามมาตรา ๑๘ คือ เมื่อศาลตัดสินแล้ว หน้าที่ของโจทก์จะต้องคว่าทรัพย์สินอยู่ที่ศาลหรือไม่ ถ้าไม่อยู่ที่ศาลก็ต้องสืบว่าทรัพย์สินอยู่นอยู่ที่ไหน แล้วมาร้องต่อศาลขอให้ยก

นายสวิช ฯ: ศาลจะกำหนดได้อย่างไร การที่เขาส่งทรัพย์สินนั้นเพื่อของกันมิให้ผู้นั้นเอาทรัพย์สินศาลสั่งให้ส่งไปใช้หรือยกย้ายทรัพย์สินไป

พระยาอรรถการีย์ ฯ: ทรัพย์สินที่รับมานั้น ตามกฎหมายอาญา เป็นการริบเพช ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

นายหยด ฯ: การขังเป็นการตีเสีรภาพ ข้าพเจ้าเห็นว่า ถ้าทรัพย์สินมีราคาเล็กน้อยก็ควรขังน้อยวัน

พระยาอรรธการิชย์ ฯ: กอนที่จะผ่านมาตรา ๓๖ ไป ข้าพเจ้าเห็นว่าในอนุฯ (๑) และ (๒) คาลสั่งรับได้ หรือไม่รับก็ได้ อนุฯ (๑) และ (๒) นั้น ทชยหน้าเขนวอการ อนึ่งเท่านั้น ข้าพเจ้าต้องการที่จะให้วรรคสุดท้ายเขน (๓) เพราะมีละนแล้ว จะมีการ บังคยให้คาลต้องกระทำเช่นนั้น

นายสุวิษย ฯ: ข้าพเจ้าขอเติมความทว่า “ให้คาลมีอำนาจสั่งคองต่อไปน” ขอ แก่เขน “ให้คาลสั่งอย่างหนึ่งอย่างใดคองต่อไปน”

นายประมุล ฯ: ถ้าเติมลงไปเช่นนั้น เมอคาลสั่งอย่างหนึ่งอย่างใดแล้ว ภาย หลังคาลจะเปลยนแปลงไม่ไค้

พระนิติธารณ ฯ: ความในวรรคสุดท้ายทว่า “คาลจะสั่งให้เปลยตัวผนนไป กอนครบกกำหนดหนึ่งขกใด” หนึ่งขเขนการชากน เพราะคาลจะขงเกินกว่าหนึ่งขไม่ไค้อยู แล้ว หนึ่งขควรรคไค้ออกไค้

ที่ประชุมผ่านมาตรา ๓๖ ไป ตามร่างของพระยาอรรธการิชย์ ฯ และนายประมุล ฯ ยกร่างเสนอ โดยเอาวรรคสุดท้ายเขนอนุฯ (๓) ตามทพระยาอรรธการิชย์ ฯ เสนอ และแก้ ความทว่า “คาลจะสั่งให้เปลยตัวผนนไปกอนครบกกำหนดหนึ่งขกใด” แก่เขน “คาลจะสั่งให้ เปลยตัวผนนไปกอนครบกกำหนดไค้”

นายหยด ฯ: นายพิชาญ ฯ เสนอวรรค ๒ ของมาตรา ๓๒ ว่าคอง “ในกรณีคองบัญญัติไว้ในวรรคกอน ถ้าไม่ปรากฏตัวผนกระทำผนและคองนงไม่ม การฟ้องคาล และไม่มีคำพิพากษา ก็ให้รบทรพยสันคองกล่าวไค้ทเคยว เมอพนเวลาหนึ่งข ไปแล้ว นอกจากจะมีกฎหมายพิเศษ บัญญัติกำหนดเวลาไว้สั้นกว่าน”

นายพิชาญ ฯ ให้เหตุผลว่า เมอทรพยสันทผไม่วหรือครอขครอง ฯลฯ เขน ความผน ไค้ถูกยค พนังงานเจ้าหน้าที่ชอมมีความล้ายากเสมอ เพราะโดยมากจะทำ เจ้าของไม่ไค้ การฟ้องร้องก็ค้ำเนนไปไม่ไค้คาลจะพิพากษาก็ไม่ไค้ การรียนนั ตามหลัก จะผลคองเมอมคำพิพากษาเท่านั้น ทวอย่างเขนนเกิดขนข้อย ๆ ในกรณีของหนภาษั ท เจ้าหน้าทศลการรยคไค้ไค้ และไม่มไค้ใครมาเรียกร้องเอา ทางแกในกรณีศลการรค คอ ว่า เจ้าหน้าทอจจำหน่ยของนนเสียไค้ ถ้าหากไม่มีเจ้าของมาเรียกร้องเอาภายในเวลาทกำหนด ไว้ จึงขอเสนอการแก้ไข เพื่อชขายการปฏิบคองกล่าวไปคอง ทรพยสันททุกอย่างทรขุไว้

ในมาตรา ๓๒ หมายความว่า เป็นทรัพย์สินที่ไม่มีตัวตนที่บุคคลครอบครอง เช่น ฝน เมื่อจับมาได้ ต้องเก็บไว้ให้พินกำหนดเวลา เมื่อพินกำหนดเวลาแล้วฝนตกเป็นของรัฐ นายพิชาญ ๗ ร่างมาน แม้ไม่ปรากฏตัวผู้กระทำ หรือไม่มีคำพิพากษากริบได้ แต่ต้องเก็บไว้หนึ่งชกอน

พระยาอรรถการีย์ ๗: ไม่จำเป็นต้องมีวรรค ๒ ในมาตรา ๓๒ เพราะในประมวลแพ่ง ๗ ได้มีมาตรา ๑๓๒๗ บัญญัติไว้ชัดแจ้งและคลุมถึงอยู่แล้ว (และให้อ่านประมวลแพ่ง ๗ มาตรา ๑๓๒๗ ให้ที่ประชุมทราบ) ในประมวลแพ่ง ๗ มาตรา นั้น เราได้ปฏิบัติกันมานานแล้ว จึงไม่ควรบัญญัติวรรค ๒ ของมาตรา ๓๒ ลงไปอีก ถ้าบัญญัติลงไปจะเกิดเป็นปัญหาภายหลัง เช่น คดีใดไม่มีตัวจำเลย หรือไม่มีตัวจำเลยเป็นต้น

พระนิติธารณ์ ๗: ประมวลแพ่ง ๗ มาตรา ๑๓๒๗ นั้นคลุมถึงหรือไม่ ถ้าคลุมถึงแล้วก็ไม่มีปัญหาอะไร

นายหยุด ๗: ข้าพเจ้าเข้าใจว่า ประมวลแพ่ง ๗ ผู้ร่างไม่ได้คิดถึงกริบทรัพย์สิน

นายประมล ๗: เราได้รับหลักการแล้วว่ากริบทรัพย์สินนั้นเป็นโทษแก่เหตุใดจะเอาทรัพย์สินไม่ปรากฏตัวผู้กระทำผิด และไม่มีการฟ้องร้องหรือไม่มีคำพิพากษาให้กริบได้ เท่ากับเป็นการให้อ่านางเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองทำการกริบได้โดยไม่มีคำพิพากษา

พระนิติธารณ์ ๗: การกริบนั้นเป็นเรื่องของศาล ไม่ใช่เป็นเรื่องของเจ้าพนักงานที่ประชุมตกลงไม่รับร่างวรรค ๒ มาตรา ๓๒ ของนายพิชาญ ๗ ตามทนายพิชาญ ๗ เสนอ

รายงานการประชุมกรมการวิสามัญ ๗ ครั้งที่ ๒๒๒/๒๔๙๖
วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๔๙๖

มาตรา ๓๗, ๓๓, ๓๖

(บันทึก ๗: ร่างมาตรา ๓๓ ที่คณะรัฐมนตรีเสนอสภาผู้แทนราษฎรมีถ้อยคำดังต่อไปนี้

“มาตรา ๓๓ ในการกริบทรัพย์สินนั้น นอกจากศาลจะมีอำนาจปฏิบัติตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้กริบทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้ด้วยคือ

(๑) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้หรือมิใช่ เพื่อใช้ในการกระทำความผิด

(๒) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยได้กระทำความผิด

เว้นแต่ทรัพย์สินเหล่านี้ เป็นทรัพย์สินของผู้นอซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด”)

นายหยุด ฯ: เราได้พิจารณามาตรา ๓๖ ผ่านไปแล้วที่ประชุมจะแก้ไขอย่างไร อีกหรือไม่ ถ้าที่ประชุมไม่แก้ไขอะไรอีก ข้าพเจ้าขอเสนอให้ผ่านมารตรา

ที่ประชุมได้ผ่านร่างมาตรา ๓๖ ตามที่นายประมุข ฯ และพระยาอรรณการักษ์ ฯ ยกร่างเสนอ

นายหยุด ฯ: ข้าพเจ้าเสนอให้ที่ประชุมอันกลบมาพิจารณามาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ นอกจากศาลจะมีอำนาจริบตามกฎหมายแล้ว จะต้องเป็นทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้หรือมิใช่เพื่อกระทำความผิด หรือเป็นทรัพย์สินที่บุคคลได้มาโดยได้กระทำความผิด เพราะมารตรา ๓๓ ไม่เข้าในมาตรา ๓๒ เพราะไม่ได้ใช้ในการกระทำความผิดหรือไม่ใช่เป็นของได้มาโดยกระทำความผิด เช่น ยืนถอน เข้ามาตรา ๓๒ แต่ยื่นที่ไม่ใช่เป็น ยืนถอน แต่ไม่ได้รับอนุญาตนั้น เวลาริบไม่ได้ แต่ถ้าไม่รับแล้ว ต้องคืนให้เจ้าของไป จึงขอเสนอว่า ทรัพย์สินที่ไม่ได้รับอนุญาตแล้วควรให้ศาลริบเสียได้ และเติมไว้ในมาตรา ๓๓ นี้

พระมนวาทวิชวลลนาท : มาตรา ๓๓ นี้ ไม่ใช่เป็นการบังคับให้รับ แต่ให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจได้

พระนิติธารณ ฯ: มาตรา ๓๓ นี้มีข้อยกพร่องอะไรที่สมควรจะแก้ไขเราจึงควรแก้ไข แต่ถ้าไม่มีการขกพร่องหรือเสียหยาอะไร ก็ไม่ควรที่จะแก้ไข

พ.ต.อ. พัฒน์ ฯ: มาตรา ๓๓ นี้ข้าพเจ้าสงสัย เช่น ข้าพเจ้าปลูกบ้านโดยไม่ได้รับอนุญาต เช่นนี้ จะริบบ้านด้วยหรือไม่

ที่ประชุมเห็นว่าไม่ควรบัญญัติให้รับทรัพย์สินที่ไม่ได้รับอนุญาต

นายหยุด ฯ: ทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด ถ้าเป็นของบุคคลอื่นที่มิได้รู้เห็นเป็นใจด้วย ศาลก็ไม่ได้ริบ ควรแก้ไขใหม่ หลักในการริบทรัพย์สินของตัวการหรือผู้สมรู้

นายประมุขฯ: หลักคําร่างกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ ไม่ตรงกับฉบับของ ม. ปาก และแปลมาเป็นภาษาไทยแล้วกลับกัน ตามกฎหมายทรัพย์สินนาคาลริบเสมอ เว้นแต่เจ้าของไม่ใคร่เห็นด้วยจึงริบทรัพย์สินไม่ได้

พระยาปลัดพลีฯ: การริบทรัพย์สิน ต้องสืบทอดให้แน่นอน ว่า ทรัพย์สินนั้นเป็นของจำเลย และตามกฎหมายต้องถ้อยภาษาไทยเป็นหลัก

นายหยุดฯ: เวลาศาลพิพากษาได้ แต่ถ้ายกฟ้องแล้วมีขบวนคำร้องมาขอริบทรัพย์สิน โดยอ้างว่าเป็นทรัพย์สินของตน ศาลจะต้องไต่สวนสืบพยาน และแก้คำพิพากษาแต่วิธีการเช่นนี้ไม่ปรากฏในประมวลวิธีพิจารณาอาญา นับว่าไม่ชอบด้วยกฎหมาย เห็นควรให้นายพิชานูฯ ไปทำบันทึกเสนอที่ประชุมพิจารณาก่อน

นายประมุขฯ: นายพิชานูฯ ว่า การริบทรัพย์สิน กฎหมายต่างประเทศ เช่น จีน ญี่ปุ่น จะริบทรัพย์สินโดยเฉพาะเป็นของผิดกฎหมายของการกระทำความผิดเท่านั้น ส่วนกฎหมายอาชญา จะริบทรัพย์สินไม่ได้ ถาทรัพย์สินนั้นเป็นของบุคคลอื่น ซึ่งเป็นเช่นเดียวกับกฎหมายไทย

นายหยุดฯ: นายพิชานูฯ ว่า การที่ริบทรัพย์สิน ทรัพย์สินที่จะริบจะต้องเป็นของจำเลย หรือของตัวการหรือผู้สมรู้เท่านั้น นอกจากนั้นจะริบไม่ได้

พระยาปลัดพลีฯ: การที่มาตรานบัญญัติไว้กว้าง ๆ และบัญญัติขึ้นใหม่ว่าการริบทรัพย์สิน นอกจากศาลจะมีอำนาจริบตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งริบทรัพย์สินดังต่อไปนี้ได้อีกด้วย ทำให้เราเกิดความคึกกว้างขวางออกไปอีก เพราะเดิมคนทำผิดอะไรเราก็ริบ เว้นแต่ทรัพย์สินเหล่านั้น จะเป็นทรัพย์สินของบุคคลอื่นซึ่งมีใครเห็นเป็นใจช่วยในการกระทำความผิด คล้ายๆ พิจารณาของเก่า กฎหมายปัจจุบันได้ประกาศใช้มาตั้งแต่ ร.ศ. ๑๒๗ และใช้มาตั้งแต่เวลา ๕๐ ปีแล้ว ไม่ขัดข้องประการใดเห็นว่าลู่ของเก่าไม่ได้

นายหยุดฯ: ตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ศาลจะแก้คำพิพากษาไม่ได้ให้ทางปฏิบัติศาลยอมให้เจ้าทุกขบวนคำร้อง ศาลไต่สวนและสืบพยาน ถ้าได้ความจริงว่าเป็นทรัพย์สินที่เขาไม่ใคร่เห็นเป็นใจด้วย ก็คืนทรัพย์สินไป เห็นว่าศาลตัดสินยุติธรรมแล้วแต่ขัดกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงควรแก้ไข

นายประมุขฯ: คำพิพากษาในการริบทรัพย์สินเป็นโทษ คดีที่ศาลพิจารณาให้ริบทรัพย์สิน กรรมสิทธิ์ตกเป็นของแผ่นดิน แต่เนื่องจากมีถ้อยคำว่า เว้นแต่ทรัพย์สินเหล่านี้เป็นทรัพย์สินของผอน ซึ่งมีใครเห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด เช่น คดีสินทรัพย์ไปแล้วหนึ่งปี ต่อมาผอนร้องเรียนว่าศาลตัดสินผิด เพราะทรัพย์สินของผอนไม่ใช่เป็นของผอนกระทำความผิดและขอคืนทรัพย์สิน แต่บุคคลนั้นไม่ได้ร้องมาในขณะพิจารณาเมื่อกฎหมายเขียนไว้เช่นนั้น เลยเปิดช่องเป็นคดีใหม่ สืบพยานกันใหม่ ถ้าได้ความสมจริงศาลก็คืนทรัพย์สินไป แต่นายทนายฯว่า ประมวลวิธีพิจารณาความอาญา ไม่ได้เปิดช่องให้แก้ไขคำพิพากษาไว้ แต่ศาลได้ทำไปแล้ว

พระยาตัตพลีฯ: การที่ศาลตัดสินไปเช่นนั้น ศาลได้ทำตามกฎหมาย เพราะกฎหมายลักษณะอาญาเป็นสารบัญญัติ ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย

นายสุวิชัยฯ: การที่จะริบทรัพย์สิน ถ้าสงสัยก็ควรจะรอเอาไว้ชั่วระยะเวลาหนึ่งก่อน

นายเทียมฯ: ข้าพเจ้าขอเรียนถามว่า กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ เคยมีตัวอย่างหรือไม่ที่ศาลตัดสินไปแล้วมีผอนร้องเรียนกันอีกภายหลัง

พระยาตัตพลีฯ: การแก้ควรจะไปแก้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ไม่ใช่มาแก้ในกฎหมายอื่น

พ.ต.อ. พัฒน์ฯ: ถ้าตกลงจะแก้ เราควรจะขยับทักไว้ว่า การคืนทรัพย์สิน ควรจะไปแก้ในประมวลวิธีพิจารณาความอาญา

นายประมุขฯ: ข้าพเจ้าขอเสนอมาตรา ๓๓ ใหม่ ดังนี้

“ มาตรา ๓๓ ในการริบทรัพย์สินนั้น นอกจากศาลจะมีอำนาจริบตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบทรัพย์สินดังต่อไปนี้อีกด้วยคือ

- (๑) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้หรือมิไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด
- (๒) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยได้กระทำความผิด

เว้นแต่ทรัพย์สินเหล่านี้เป็นทรัพย์สินของผอนซึ่งมีใครเห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

ในกรณีที่ศาลสั่งให้รับทรัพย์สินตามมาตรฐานไปแล้ว หากปรากฏในภายหลังว่า
ทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่น ซึ่งมีใครเห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ก็ให้ศาลสั่งให้
คืนทรัพย์สินนั้นแก่เจ้าของไป ถ้าทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่ในความครอบครองของพนักงาน
เจ้าหน้าที่”

รายงานการประชุมกรรมาธิการวิสามัญ ฯ ครั้งที่ ๒๓๓/๒๕๕๖
วันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๖
มาตรา ๓๓ ถึง ๓๖

นายหยุด ฯ : เมื่อคราวประชุมที่แล้วมาได้มีประเด็นว่า คือนายประมล ฯ เห็น
ว่ากฎหมายอาญาปัจจุบันไม่ตรงกับต้นฉบับภาษาอังกฤษ เพราะต้นฉบับภาษาอังกฤษนั้น
การรับทรัพย์สินได้จะต้องเป็นของตัวการหรือผู้สมรู้เท่านั้น แต่ร่างของรัฐบาลนั้นรับได้ทั้ง
สิ้น เว้นแต่เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมีใครเห็นเป็นใจด้วย นายประมล ฯ จึงได้ร่างขณอรรถ
หนึ่ง เป็นวรรคสุดท้ายในมาตรา ๓๓ ว่า

“ในกรณีที่ศาลสั่งให้รับทรัพย์สินตามมาตรฐานไปแล้ว หากปรากฏในภายหลังว่า
ทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่น ซึ่งมีใครเห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ก็ให้ศาลสั่งให้
คืนทรัพย์สินนั้นแก่เจ้าของไป ถ้าทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่ในความครอบครองของพนักงาน
เจ้าหน้าที่”

ที่ประชุมจะแก้ไขหลักการหรือไม่

นายประมล ฯ : ความในมาตรา ๓๓ วรรคแรกที่ว่า “ในการรับทรัพย์สิน
นั้น” ขอแก้ไขเป็น “การรับทรัพย์สิน”

พระยาอรรถกรีย์ ฯ : การรับทรัพย์สิน ถ้าปรากฏแก่ศาลก่อนมีคำพิพากษาว่า
ทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่นแล้ว ศาลจะรับไม่ได้ แต่ถ้าศาลได้พิพากษาให้รับไปแล้ว มีข้อทักท้วงว่า
ถ้ามีผู้ร้องขอแก้คำพิพากษาในภายหลังจะร้องได้หรือไม่ ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการพิพากษาที่ได้
ตัดสินไปแล้วจะมาร้องเรียนอีกไม่ได้ และร่างก็เป็นประมวลกฎหมาย และไม่มีเจ้าของมา
ร้องเรียน ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ถ้าทรัพย์สินนั้นศาลสั่งรับก็ตกอยู่ที่ศาล และภาย
หลังเจ้าของแท้จริงมาร้องเรียนได้ จะสอดคล้องกับกฎหมายอาญาและกฎหมายแพ่งหรือไม่

นายหยด ฯ: ข้าพเจ้าได้พบคำพิพากษาศาลฎีกาในกรณีทรัพย์สิน คดี ศาล
พิพากษาให้ริบแล้ว ต่อมาภายหลังมีเรื่องว่า ทรัพย์สินทรายนนบนของตนโดยตนมิได้ริบเห็นเลย
ศาลก็ดำเนินการไต่สวน สืบพยานและได้ความจริง ศาลก็ยกทรัพย์สินไป ในประมวลวิธี
พิจารณาความอาญาแก้ไขคำพิพากษา ย่อมจะไม่ได้ ถ้ากำหนดเวลาหนึ่งขยับ เช่น ในประมวล
แพ่ง ; ข้าพเจ้าก็ไม่ซัดซอง เพราะเป็นทรัพย์สินของผู้อื่น โดยที่เขาไม่ได้ริบเห็นด้วย เราควร
ส่งสารผิดไม่ริบเห็น ศาลจะริบไต่จะต้องเป็นทรัพย์สินของตัวการหรือผู้สมรู้แทนน เราต้องร่าง
กฎหมายโดยเรามองในแง่จริง ๆ

พระยาอรรถการีย์ ฯ: ถ้าเขียนไว้เช่นนี้ คดีอื่น ๆ ที่ศาลได้ตัดสินไปแล้วจะแก้ไข
ไม่ได้ ทำให้การริบทรัพย์สินจึงแก้ไขได้ ประมวลกฎหมายประเทศเดียวกันแต่บัญญัติไว้ต่าง
กัน ทั้งที่ศาลส่งรับแล้วก็ยอมให้มีการร้องกันได้ แต่ถ้าจะเขียนให้คนใดก็ควรเขียนมีอายุ
ความกำหนดไว้

นายประมุต ฯ: วรรคสุดท้ายของกรณคดีทรัพย์สิน ถ้าทรัพย์สินยังอยู่กับคนไป
ถ้าไม่มีทรัพย์สินอยู่กับแล้วกันไป

นายหยด ฯ: ควรเติมข้อความในท้ายความวรรคสุดท้ายต่อไปว่า “แต่ต้องไม่
เกินหนึ่งขยับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด ”

พระยาอรรถการีย์ ฯ: วรรคสุดท้ายของมาตรา ๓๓ ควรบัญญัติไว้เป็นอีก
มาตราหนึ่ง เป็นมาตรา ๓๔ ทวิ

นายประมุต ฯ: การคดีทรัพย์สินทรยศเมื่อศาลตัดสินแล้ว เป็นการยุ่งยาก เพราะ
ต่อไปอาจมีผู้มาร้องเรียนต่อศาลมาก

พระยาอรรถการีย์ ฯ: คำเสนอเพื่อขอคืนทรัพย์สินดังกล่าว ควรจะจำกัดไว้ให้ชัด
ว่าจะต้องให้ยื่นภายในกำหนดเวลาเท่าใด และควรว่ากฎหมายต่างประเทศบัญญัติให้คน
ทรัพย์สินน มีกฎหมายประเทศใดบ้างหรือไม่ การริบ ศาลมีอำนาจริบได้ในเมื่อทรัพย์สินนบน
ของจำเลย ถ้าเขียนไว้เช่นนี้เป็นหน้าที่ของอัยการที่จะต้องนำสืบว่าทรัพย์สินนบนของจำเลย
แต่ว่าอาจมีบางราย ศาลริบโดยไม่เป็นกรรม บางคนที่ริบกรรมโดยที่ตนมิได้ริบเห็นด้วยเลย
แต่ว่าทรัพย์สินนบนเป็นทรัพย์สินที่ตกก่อให้เกิดความผิด และในการที่ศาลริบนั้น ศาลต้อง
แน่ว่าทรัพย์สินนบนต้องไม่ใช่เป็นของผู้อื่น

นายประมุล ฯ: เคยมีคำพิพากษาศาลฎีกาเรื่องเรือ คือเรือของเจ้าของคนหนึ่ง ได้หายไปจากบ้าน ต่อมาได้มีพวกปล้นทรัพย์นำเรือลำนั้นไปใช้ในการกระทำความผิด ศาลฎีกา ตัดสินริบเรือ ภายหลังจึงได้ไต่สวนและคืนให้เจ้าของ

นายหยุด ฯ: เรื่องการริบทรัพย์ ข้าพเจ้าขอเสนอให้ริบในเมื่อทรัพย์สินนั้นเป็นของ ผู้กระทำความผิดหรือผู้ใช้ และขอกำหนดเวลาหนึ่งปี ส่งสารราชฎีกาไม่ริบเห็น

นายประมุล ฯ: มาตรฐานเป็นมาตราสำคัญ และมีปัญหามาก ควรเอาร่างนี้ เป็นรากฐาน และไว้พิจารณาในเดือนมิถุนายนดีกว่า ที่ประชุมเห็นชอบด้วย

มาตรา ๓๔

(บันทึก : ร่างที่คณะรัฐมนตรีเสนอสภาผู้แทนราษฎร มีถ้อยคำดังต่อไปนี้

“มาตรา ๓๔ บรรดาทรัพย์สิน

(๑) ซึ่งได้ให้หรือจะให้ตามความในมาตรา ๓๓๖ มาตรา ๓๓๗ มาตรา ๓๔๒

มาตรา ๓๔๓ มาตรา ๓๕๔ มาตรา ๓๕๗ และมาตรา ๓๕๘

(๒) ซึ่งได้ให้เพื่อจูงใจบุคคลให้กระทำความผิด หรือเพื่อเป็นรางวัลในการที่ บุคคลได้กระทำความผิด

ให้ริบเสียทั้งสิ้น เว้นแต่ทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วย”)

นายหยุด ฯ: มาตรฐานเดิมได้อยู่ในมาตราต่างๆ คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า ควรจะมารวมอยู่ในเรื่องริบทรัพย์ จึงได้มายัญญัติไว้ในมาตรานี้

พระยาอรรถการีย์ ฯ: ทรัพย์สินที่จะให้ เช่น จะให้สินบนแต่ยังไม่ได้ให้ อย่าง นี้จะริบได้อย่างไร ควรริบเฉพาะทรัพย์สินที่ได้ให้แก่กันแล้วเหมือนกฎหมายปัจจุบันดีกว่า

นายหยุด ฯ: ในชั้นพิจารณา คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า การริบนั้นไม่จำเป็นต้องมีตัวอยู่ก็ได้ เช่น ผันเถื่อน ถ้าไม่ให้ก็ให้ชดใช้ราคา ถ้าที่ประชุมไม่ชอบ จะตัด ความว่า “หรือจะให้” ในอนุฯ(๑) ออก ข้าพเจ้าก็ไม่ขัดข้อง

ที่ประชุมผ่านมาตรา ๓๔ โดยตัดความในอนุฯ (๑) ทว่า “หรือจะให้” ออก

มาตรา ๓๕

(บันทึก : ร่างที่คณะรัฐมนตรี เสนอสภาผู้แทนราษฎรมัด้อยคำดังต่อไปนี้

“มาตรา ๓๕ ทรพียสขงศาลพิพากษาให้รับ ให้ตกเป็นของแผ่นดิน แต่ศาล จะพิพากษาให้ทำให้ทรัพย์สินนั้นใช้ไม่ได้ หรือทำลายทรัพย์สินนั้นเสียก็ได้”)

พระยาอรรถการยฯ: ทรพียสนทศาลพิพากษาแล้วให้ตกเป็นของแผ่นดิน เมื่อ เป็นเช่นนี้ ในกรณทจะคนทรพยทขญญตเป็นมาตรา๓๔ ทวินั้น ควรจะแกเป็นมาตรา ๓๕ ทวิ ทประชมผ่านมาตรา ๓๕ โดยไม่มีการแก้ไข ส่วนวรรคสุดท้ายของมาตรา ๓๓ ทนายประมูลฯ ขกร่างขนนนี้ ให้ขญญตเป็นมาตรา ๓๕ ทวิ

รายงานการประชุมกรมการวิสามัญฯ ครั้งที่ ๒๔/๒๔๙๖
วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๔๙๖

มาตรา ๓๖

นายหยุดฯ: เราได้พิจารณามาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๓๕ ทวิ (มาตรา ๓๖ ปัจจุบัน) ไปแล้ว สำหรับมาตรา ๓๕ ทวินั้น ที่ประชุมรับหลักการไปพลาง ก่อนเมื่อคราวประชุมครั้งก่อน และที่ประชุมจะยืนยันรับหลักการหรือไม่ และจะมีการแก้ไขด้วยหรือไม่ เมื่อคราวประชุมครั้งก่อนพระยาอรรถการยฯเห็นว่า การคนทรพย เป็นการแก้ไขคำพิพากษา และการแก้ไขคำพิพากษาเกี่ยวกับตัวผู้กระทำผิดไม่เป็นการสมควร แต่ในทันนั้น ทรพยทจะรับเป็นของแผ่นดินโดยมิใครุเห็นเป็นใจด้วยจึงไม่สมควรรับอย่างข้ง นอกจากนั้นมาตรา๓๕ ทวิ ขงมีข้อความคลาดเคลื่อนบางแห่ง คือข้อความที่ว่า “ในกรณท ศาลสั่งให้รับทรัพย์สินตามมาตรานี้ไปแล้ว หากปรากฏในภายหลังโดยคำเสนอของเจ้าของ แท้จริงภายในหนึ่งขยับแต่คำพิพากษาดังที่กล่าว” ขอแก้ไขเป็น “ในกรณทศาลสั่งให้รับทรัพย์สินตามมาตรา ๓๓ หรือมาตรา ๓๔ ไปแล้ว หากปรากฏในภายหลังโดยคำเสนอของเจ้าของแท้จริงว่า ” กขข้อความที่ว่า “เจ้าของอันแท้จริง” ทุกแห่ง ขอแก้ไขเป็น “เจ้าของแท้จริง”

นายสุวิชช ๑: เกี่ยวกับการรียทพยนี้ เปรียบเทียบกับโทษจำคุกเช่น จำคุกแล้ว ถ้าปรากฏภายหลังว่า ผู้ถูกจำคุกนั้นไม่ได้กระทำผิดแล้ว เราจะชดใช้ค่าเสียหายให้แก่เขาหรือไม่ และเราจะล้างมลทินให้เขาหรือไม่ ถ้าไม่เอาเช่นนั้น การรียทพยก็ไม่ควรมีการคืนทพย ควรตกเป็นของแผ่นดินตามคำพิพากษา

นายหยุด๑: ทพยทพยนั้น เมื่อรียทกเป็นของแผ่นดินจึงอยู่ ถ้าปรากฏในภายหลังว่า ทพยนั้นเป็นของผู้อื่นโดยเขาไม่ได้รับเห็นเป็นใจด้วยอย่างนั้น ควรคืนทพยให้เขาไป เราควรส่งสารคนที่ถูกรียทพยโดยเขาไม่ได้รับเห็นเป็นใจด้วย และมาตรา การคืนทพย ก็จะต้องมีการไต่สวนว่าไม่ได้รับเห็นเป็นใจด้วย

นายอรรถสิทธิ สิริสุนทร : การคืนทพยเป็นเหตุให้คนขาดความระมัดระวังทพยสันของตน ไม่ควรมีการให้คืนทพย เพราะตนเองระวังรักษาทพยไม่ก็

นายประมุข ๑: เรื่องการคืนทพยเคยมีคำพิพากษากฎา ข้าพเจ้าจำได้ว่าเรื่องเรือ คือ เรือหายจากอ่างทอง เจ้าของได้แจ้งความไว้ ภายหลังปรากฏว่า เจ้าของไปพบเรือลำนั้นที่สมุทรสาครโดยศาลริบ เพราะพวกปล้นได้ใช้เป็นพาหนะ เจ้าของมาร้องขอคืน ศาลไต่สวนได้ความจริงก็คืนเจ้าของไป ตามหลักศาลริบแล้วคืนไม่ได้ ถ้าเราไม่ออกกฎหมายวิชัยไปแล้วภายหลัง ๒-๓ ปี ก็มาร้องขอคืนได้ โดยเคินตามทศาลฎีกาเคยตัดสินไปแล้ว

พระยาอรรถการีย์ ๑: ถ้าเราจะถือว่า ศาลตัดสินผิดแล้วภายหลังมาขอคืนได้เป็นการไม่ชอบ ถ้าเราพิจารณาเทียบเคียงก็มีหลักที่จะพิจารณา เมื่อเราเขียน มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ ถ้าเป็นทพยสันเราริบแล้ว ภายหลังเจ้าของมาขอคืนนั้น ความจริงในระหว่างการดำเนินคดี ก็เป็นเวลาานพอสมควรที่เจ้าของควรจะต้องดำเนินการก่อนศาลตัดสิน เช่น มฤคก มีผู้รับ ๒ คน ศาลได้ตัดสินไปแล้ว ปรากฏภายหลังว่า ไม่ใช่ผู้นั้นไต่รับความจริงเป็นผู้นั้น ซึ่งเขามีสิทธิไต่รับก็แก้ไขไม่ได้ เช่นนั้น เวลาก่อนศาลตัดสิน ก็เป็นเวลาานอยู่แล้ว เราวางหลักยกเว้นไว้ ถ้าเกิดมีคดีเช่นนี้ไม่เป็นการยุติธรรม การวิชัยไม่ควรมีการผ่อนผัน ไม่ควรคิดเฉพาะเรื่อง

นายหยุด ๑: ควรจะให้ความยุติธรรมเฉพาะเรื่อง เพราะกฎหมายเวลานี้ห่างเหินกับราษฎรมาก ถ้าพูดในแง่ความยุติธรรมแล้ว ควรคืนทพยให้เขา

พระยาอรรณการีย์ฯ: ทรมยสันทรยศคเณของแผ่นดิน ถ้าเจ้าของไม่มารบคน
หนึ่งยั ดตกเณของแผ่นดิน ซึ่งมอญแลว ข้าพเจ้าไม่เพนด้วยในหลักการนี้

นายหยดฯ: กฎหมายแพ่งฯ ซักขาคในเวรองกรรมสัทธ คือ ครั้งแรกรัฐมสัทธ
เพียงครอชครองเทานเณ ภายหลงกรรมสัทธจริงตกเณของแผ่นดิน แต่ขัญหาทพูกคนมว
จะควรรคนทรพย

นายสวัชฯ: การรบทรพยนนี้ เราจะเป็ดช่องไวหรือไม รบทรพยควรรตกเณของ
แผ่นดิน ไม่วาใครจะรหรือไมก็ตาม เพอประโยชนในคานการปรายปราม

นายหยดฯ: การรบทรพยตามหลัก คาลรบเฉพาะของตัวการ ผู้สมรหรือผู้
เทานเณ แตนเพียงรบไวก่อน ถ้าภายหลงปรากฏมอญองขอคนทรพย โดยอ้างว ไมรรูเพน
เณใจด้วยเชนน ควรรคนทรพยให้เขาไป

พระยาอรรณการีย์ฯ: ในกรณีคาลรบ ตามหลักคาลจะรบเฉพาะเณทรพย
ของตัวการ ผู้สมรหรือผู้ไซ่ ถ้าไมปรากฏตัวเจ้าของมารองก็เณไปตามประมวลงแพ่งฯ ผล
เสี่ยหายในทางปฏิบัตกไมมี มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ เรงการรบทรพย น มอญให้เลซานุ
การฯ ไปยกร้างใหม่ โดยพิจารณาถึงความปลอดภัยของประชาชน

ที่ประชุมเห็นชอบด้วย

(บันทึกฯ: มาตรา ๓๒ ถึง ๓๗ ตามรายงานการประชุมที่คักลอกไวนี้ ยังไม
ตรงกับตัวบทประมวลงกฎหมายอาญาที่เดี่ยว แตกัันับวากัลเคียงกันมากแลว โดยเฉพาะ
มาตรา ๓๕ ทวิในรายงานการประชุม ก็คือมาตรา ๓๖ บัจจุบันนเณเอง การที่ร่างมาตรา
๓๒ ถึง ๓๗ ตามรายงานการประชุมยังไม่ตรงกับตัวบทัจจุบัน แสดงวได้มีการแก้ไขกัน
ต่อมออีก แต่รายงานการประชุมต่อจากนี้ไมมี จึงเณอันต้องจบมาตรา ๓๒ ถึง ๓๗ ลง
เพียงเทาน)

บทบรรณาธิการ

เพียงกึ่งศตวรรษเศษมานเองที่ระบอบกฎหมายไทยปัจจุบันได้มีกำเนิดมา ชนเริ่มแรกในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคำพิพากษาของศาลสูงนั้น นำภาคภูมิไต่ประเทศไทยได้เดินตามระบอบกฎหมายของประเทศเสรีประชาธิปไตยอย่างใกล้ชิด ได้มีการให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับคำพิพากษาของศาลสูง อันเป็นช่องทางส่งเสริมแนวความคิดเห็นทางกฎหมายให้แตกฉานลึกซึ้งยิ่งขึ้น และส่วนที่โดดเด่นอันตกเป็นมรดกมาถึงชนชั้นเรา นี้คืองานบ้านของเสด็จในกรมหลวงราชบุรีฯ พระบิดาแห่งกฎหมายไทย พระองค์ได้ทรงปฏิบัติภารกิจอันนี้ด้วยพระองค์เอง และงานของพระองค์ท่านที่ปรากฏอยู่ในหนังสือ คำพิพากษากรรมกรฎีกาบางเรื่อง นั้นเป็นอันสรรมแห่งพระบรมศร ซึ่งชนรุ่นนี้และรุ่นถัดจากต้องชวนชวยศึกษาย่างจริงจังที่เคียวครันร่นต่อมากการก็แปรเปลี่ยนไป ได้เคยมีผู้เขียนความเห็นท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาได้ตกตำหนิอย่างรุนแรง และต้องขอขมาแก่ท่านผู้พิพากษาศาลฎีกาในการทมิความเห็นซัดแย้งกับศาลฎีกาด้วย (มโนสาร เล่ม ๔ พ.ศ. ๒๔๕๗ หน้า ๔๑๗-๔๑๘) อย่างไรก็ดีในกาลต่อมาอีกเหตุการณ์ได้คลคลคลายไปในทางที่เป็นมาแต่เดิม คือได้มีการให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับคำพิพากษาของศาลสูงสัดตลอดมาตราชเท่าทกวอน

ปัญหาอันน่าคิมิว่า การทมิการให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันเกี่ยวกับคำพิพากษาศาลฎีกาอันเป็นสถาบันตลาการที่สงสัดคนจะเหมาะสมหรือเป็นเรื่องอันควรปฏิบัติหรือ ? หากเราพิจารณาในทางปฏิบัติในเรื่องนี้ของต่างประเทศคียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นประเทศเสรีประชาธิปไตยแล้ว ย่อมกล่าวได้อย่างเต็มปากว่าประชาธิปไตยในทางการศาลก็คือ การที่ศาลยินยอมให้นักกฎหมายด้วยกนวิพากษ์วิจารณ์คำพิพากษาของศาลได้อย่างเต็มทนตนเอง จริงอยู่การวิพากษ์วิจารณ์ การให้ข้อคิดเห็นก็ ย่อมต้องมีขอบเขต แต่ขอบเขตทวานไม่มีการบัญญัติไว้เป็นลายลักษณอักษร แต่เป็นเพียง “กติกาประเพณี” ที่รกน

อยู่ในบรรดาผู้ร่วมวิชาชีพ ซึ่งหลักใหญ่ที่ได้แก่ การแสดงความคิดเห็นในทางวิชาการ โดยสุจริต เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมและเพื่อความก้าวหน้าในวิชาการแห่งวิชาชีพโดยเฉพาะ และที่สำคัญที่สุดคือ ผู้แสดงข้อคิดเห็นต้องให้ความเคารพอันควรแก่สถาบันตุลาการ ในคำบัญญัติของต่างประเทศที่เป็นประเทศเสรีประชาธิปไตยนั้นกเป็นอยู่คงที่มานาน ดังเช่นในสหรัฐอเมริกา นิตยสารกฎหมายทุกฉบับจะต้องมีแผนกคำพิพากษาของศาลและคำวิจารณ์ประกอบ ในประเทศอังกฤษก็เช่นเดียวกัน แม้กระนั้นก็ตามศาสตราจารย์ แกรนวิลล์ วิลเลียมส์ ซึ่งเป็นนักกฎหมายที่เด่นที่สุดคนหนึ่งในวงการกฎหมายของอังกฤษขณะนั้น กล่าวปรารภว่าความจริงนั้นนิตยสารกฎหมายอเมริกันเข้ามาใกล้กับหลักอุดมคติของท่านเยอรมัน เบนน์ (ปรัชญานิติกฎหมายชาวอังกฤษผู้เรืองนามแห่งคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙) ที่ว่า เมื่อท่านตุลาการอ่านคำพิพากษาเสร็จ ท่านตุลาการเองพึงไตร่ตรองพิจารณาวิจารณ์เกี่ยวกับคำพิพากษานั้นด้วย นิตยสารกฎหมายอังกฤษเองเสียดอกที่ยังเข้าใกล้อุดมคติไม่ได้เท่าอนติยสารกฎหมายของอเมริกัน (Glenville Williams,

The Reform of the Law, London: Victor Gollancz 1951, หน้า 214)

เมื่อพิจารณาถึงวิวัฒนาการในระบบกฎหมายไทยเปรียบเทียบกับระบบกฎหมายของประเทศเสรีประชาธิปไตยด้วยกันแล้ว ก็น่าที่จะกล่าวได้ว่าประเพณีในเรื่องการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหากฎหมายในคำพิพากษาของศาลสูงของเรานั้นมีมานาน สิ่งนั้นนับได้ว่าเป็นหัวใจของหลักประชาธิปไตยในทางตุลาการ ซึ่งเรามองก่อนที่ประเทศจะเปลี่ยนระบอบการปกครองเสียดอก ประเพณีขอมองได้ว่าเป็นจุดเด่นแห่งสถาบันกฎหมายไทยอันอาจที่จะอวดโลกแห่งชาวอารยะได้อย่างซนตา.....

สำหรับศิลปะการเล่น สิ่งทีละคดีที่ท่านผู้อ่านในเบื้องแรกก็คงจะเป็นที่สับสน การที่เราเปลี่ยนสลับบ่อยครั้งนั้น ก็เพื่อปฏิบัติให้เป็นที่ตามมติของคณะกรรมการหน่วยวิชาการของกระทรวงยุติธรรม ซึ่งประชุมเมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๐๒ การเปลี่ยนสลับดังที่ประสงค์จะช่วยให้ท่านผู้อ่านค้นหาได้ง่ายและเก็บรวบรวมหนังสือ "ศิลปะ" ได้เป็นระเบียบรวดเร็ว ส่วนจะเป็นสื่อใดนั้นคณะกรรมการหน่วยวิชาการมิได้กำหนดไว้ ดังนั้นในทางปฏิบัติคณะกรรมการก็เลือกเอาสิ่งที่เห็นสมควร ประจำขึ้น ๆ ตามทางโหราศาสตร์เป็นสำคัญ สำหรับปี พ.ศ. ๒๕๐๕ นี้ วันศุกร์เป็นวันอธิษฐานและวันธงชัย สัปดาห์วันศุกร์ก็ได้นำเงิน แต่

สัณเภาจะหาให้สวีสคนนียากนักหนา แต่เราโก้พยายามเลือกเอาสที่เห็นว่าสวและ
เรียบร้อยเหมาะก็สภาพของนิตยสารมาเป็นสประจำมัน

สำหรับท่านทมได้ "อ่าน" กลุพาทเป็นแต่เพียง "ค" เท่านั้น คงจะเห็นแล้วว่า
"กลุพาท" ของเรามีปริมาณหน้าหนาพอค้อยเช่นเคิม (สำหรับ พ.ศ. ๒๕๐๕ นี้เราได้
รับงบประมาณสำหรับจัดพิมพ์กลุพาทเล่มละ ๑๕ ยก (๑๒๐ หน้า) เช่นเคิม) สำหรับท่าน
ที่ "อ่าน" ด้วย "ค" ด้วยจะสังเกตได้ว่าเราได้พยายามอย่างสุดแรงที่จะรักษามาตรฐาน
ในเรื่องคุณภาพและปริมาณให้คงเคิมอยู่เสมอ หากเรื่องใดเราสามารถปรับปรุงให้ดีขึ้นได้
เราขอมปฎิบัติโดยฉัพลันเสมอมา และสำหรับท่านทมใช้แต่เพียง "อ่าน" และ "ค"
กลุพาทเท่านั้นแต่ยังไคเออเพื่อส่งบทความหรือข้อคิดเห็นมาลง "กลุพาท" ด้วยนั้น เรา
คณะบรรณาธิการก็ใคร่ขอขอบพระคุณท่านทไค เออเพื่อตลอดมาและหวังว่าท่านคงจะกรุณา
เออเพื่อ "กลุพาท" นิตยสารของท่านเองต่อไปเรื่อย ๆ "กลุพาท" ยังคงเป็นตัวเป็นตนอยู่ไค
ทรายเท่าที่ทนทนเพราะความเออเออและด้วยฝีมือจากปลายปากกาของท่านเอง.....ถ้าฟัง
แต่คณะบรรณาธิการเท่านั้นก็ทำอะไรไม่ได้มากนัก.....

กลุพาทเล่มนมเรื่องที่น่าสนใจเสนอต่อท่านผู้อ่านดังต่อไปนี้คือ สภายิต อันเป็นคำ
ร้อยกรองทนาคิกของ ล. จุลกะเคียม เรื่องถกไปคยเรื่อง สิทธิไคทรพิยสินทชายฝาก ตอน
ที่ ๑ ของ คุณไพจิตร ปุณญพัทธ์ ท่านผู้เขียนไคให้บรรณาธิการเกี่ยวกับเรื่องการไคทรพิย
ทชายฝากอย่างละเอียด ทั้งไคให้หัวข้อข้อยไว้อย่างพองามสะดวกแก่การอ่าน เรื่องนเป็น
เรื่องอันควรได้รับความสนใจจากท่านผู้อ่านโดยทั่วไป.....เรื่องต่อไปคือเรื่อง ข้มขนกระ
พำชำเรา ของ คุณมานิช เพียรสมอง อันสนธิมาจากเรื่อง ชงมทวซอเรื่องเคยวถนนของ
คุณสมหมาย มณรัตน์ นับว่าเป็นข้อคิดเห็นทนาคิกคองแห่งในปัญหาทางในโอกาสต่อไป
เราคงจะมีโอกาสได้ฟังความคิดเห็นของท่านผู้อ่านผูอนในปัญหาทางอีกเช่นแน.....

เรื่องทรสศเป็นเรื่องขยยากแก่พวกเรานักกฎหมายไทยและเป็นเรื่องใหญ่สำหรับนัก
กฎหมายอังกฤษ ทรสศคืออะไรมีความเป็นมาอย่างไร มีสารสำคัญอย่างไร ท่านผู้อ่านจะ
ทราบได้จากบทความเรื่อง ทรสศ ของ คุณบัญญัติ สุชะวะ ซึ่งเขียนไว้คามาก ให้ความ
กระจ่างแจ้งในเรื่องทรสศคงแต่ตนจนจบ.....เรื่องถกไปคยไคแก่เรื่อง การไร้เสียงบนทกเป็น
พยานในคดีอาญา ของ คุณเคือน จิตรกร เป็นเรื่องทนอ่านน่าพิจารณาขงเรื่องหนง.....

คุณจำรูญ เจริญกุล มิใช่แต่เป็นฆราวาสในชั้นร้อยกรองเท่านั้น แม้แต่ในเชิงร้อยแก้วก็ได้
ฝากฝีมือไว้อย่างน่าทึ่งในเรื่อง The Rule of Law ซึ่งเมื่อท่านได้อภิปรายเรียบร้อยแล้ว
ขอแปลว่า “นิติสังคม” ชื่อน่าพิจารณาว่า ชัดนักก็คำแปล “The Rule of Law”
ที่เสนอต่อท่านผู้อ่านเป็นจำนวนหลายคำแล้ว และเท่าที่ทราบยังจะมีคำที่เช่น “ควันหลง”
ตามมาอีกด้วย เราจะเลือกเอาคำใดดี?.....

คำพิพากษาศาลฎีกาและบันทึกประกอบ ของ คุณชล ธีรกุล มีคำพิพากษา
ศาลฎีกาที่น่าสนใจหลายเรื่อง อาทิเช่น เรื่องได้สิทธิทางทะเบียน เรื่องเลิกบริษัท อำนาจผู้
ชำระบัญชีให้สัตยาบันคำฟ้องฎีกา เรื่องให้มีภาระที่ดิน โอนการครอบครองที่ดินมือเปล่า
เป็นต้น เรื่องเหล่านี้ผมบันทึกประกอบ ทำให้ปัญหาต่างๆ กระจ่างชัดขึ้นจนขงทมิโอกาส
ทราบความขึ้นมาของแนววินิจฉัยของศาลฎีกาแต่เดิมมาด้วย

สำหรับรายการ วงการกฎหมายสากล ในเล่มนี้มีข่าวการเคลื่อนไหวในวงการ
กฎหมายของต่างประเทศที่น่าสนใจคือ กฎหมายแห่งลากอส ไทยประท้วงชีวิต อนุสัญญา
ระหว่างประเทศว่าด้วยความยินยอมของฝ่ายหญิง เกณฑ์อายุขั้นต่ำและการจดทะเบียน
สมรส และเรื่องรัฐโคโลราโดแก้ไขระบอบศาล

ในรายการ ท่านถามเราตอบ ของ คุณทวี กลีบพวงศ มีปัญหาที่น่าสนใจเกี่ยวกับ
เรื่องแพทย์ผู้ร่วมชั้นสูตรในการชั้นสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
มาตรา ๑๕๐ ว่า การจะใช้แพทย์ประจำโรงพยาบาลนั้น ต้องเป็นแพทย์ประจำโรงพยาบาล
ประจำจังหวัดหรือจะใช้แพทย์ปริญา ประจำโรงพยาบาลเอกชนก็ได้ ปัญหาที่น่าสนใจใน
ของ คุณอัมพร ศศะภุรี ซึ่งท่านผู้ตอบก็ได้ตอบอย่างมีความรู้แตกฉานจริง ๆ... รายการ
ประมวลข่าว ของ คุณถาวร โพธิ์ทอง มีข่าวที่น่าสนใจหลายเรื่องมี อาทิเช่น การตั้ง
คณะกรรมการตรวจนับคะแนนเลือกกรรมการตุลาการผู้ทรงคุณวุฒิ การแต่งตั้งกรรมการ
ดำเนินงานก่อสร้างศาลากลางจังหวัด ๗ ศาล การประกอบพิธีเขตเทศบาลศาลากลาง
ใหม่ ๔ ศาล และเรื่องข้าราชการเดินทางไปศึกษากฎหมาย ณ ประเทศอังกฤษ...ชมรม
ยุติธรรม ฉบับใหม่ของ Voc นี้คงจะเป็นที่ถูกใจท่านสมาชิกทั่วไปคงที่เคยเป็นมา...คุณ

โชค จารุจินดา ได้กรุณาส่ง รายงานการประชุมร่างประมวลกฎหมายอาญาและบันทึกประกอบ สำหรับมาตรา ๓๒ ถึง ๓๗ (ต่อ)

ในวาระดิถีขึ้นพุทธศักราชใหม่นี้ คณะบรรณาธิการ ดุลพาหขออวยพรให้ท่านทั้งหลายประสบแต่ความรุ่งเรืองในหน้าที่ราชการและความสดชื่น สุขารมณ์ในครอบครัวตลอดไป...

พิมพ์ที่ ร.พ. มหาดไทย

กรมราชทัณฑ์

นายจำเนียร ยังพระเดช ผู้พิมพ์และโฆษณา ก.พ. ๒๕๐๕

เจ้าหน้าทีทำเนียบการนิเทศสาร "อุลลพาท"

ผู้ดำเนินการ

บรรณาธิการ

คณะบรรณาธิการ

นายไพยม เลงยานนท์

นายฉานินทร์ กรวิวิไชย

นายสมบัติ วัลฑาล

นายสุต สุทธา

นายทวี กสิยพงษ์

นายประมุช สวัสดิ์มงคล

นายถาวร ไพจิตรอง

นายประภาณี ชาญชัย

นายธีรวิทย์ เหมะชาตุ

นายทวี คงคะจันทร์

เจริญญิก

เจ้าหน้าทีฝ่ายธุรการ

นายผดุง ชุมทอง